

**VELDORNITHOLOGISCH
JAARBOEK VAN
NOORDWEST-VLAANDEREN**

1988 - 1989

244084

VELDORNITHOLOGISCH JAARBOEK VAN NOORD-WEST-VLAANDEREN 1988-89

APRIL 1991

Centralisatie veldwaarnemingen	Georges De Putter Frank De Scheemaeker
Computerinbreng	Roland Vannieuwenhuyze Frank De Scheemaeker
Typwerk	Jurgen Vanpraet
Lay-out	Roland Vannieuwenhuyze Frank De Scheemaeker
Tekeningen	Bruno Callebaut
Eindredactie	Frank De Scheemaeker Jurgen Vanpraet
Algemene Coördinatie	Frank De Scheemaeker

V.U. : Frank De Scheemaeker, Ronselarestraat 105, 8380 Brugge

ISSN 0772-8395

De samenstelling van het jaarboek 1988-89 is een gezamenlijk initiatief van :

- Wielewaal afdeling Brugge;
- J.N.M. afdeling Brugge, Blankenberge en Heist;
- Vogelreservaat Het Zwin;
- Laboratorium voor Ecologie der dieren Gent.

Volgende auteurs verzorgden de teksten :

Anny Anselin	Coupure Rechts 540, 9000 Gent
Paul Decuyper	Azorenstraat 11, 8380 Zeebrugge
Leo Declercq	Veldm. Fochstraat 3, 8000 Brugge
Norbert Declercq	Tortellaan 2, 8300 Knokke
Rik De Jaegher	Stationsstraat 130, Jabbeke
Rudy Deplae	Elzenstraat 9, 8000 Brugge
Yves De Saedeleer	Duinenstraat 30, 8450 Bredene
Frank De Scheemaeker	Ronselarestaat 105, 8380 Brugge
Koen Devos	Kapelhoekstraat 55, 8600 Diksmuide
Willy Dias	J. Van Ruusbroeckstraat 21, 8310 Brugge
Paul D'hoore	J. Blockxstraat 7, 8310 Brugge
Paul Herroelen	Leuvense Steenweg 347, 3370 Boutersem
Patrick Keirsebilck	K. Van Manderstraat 21, 8020 Oostkamp
Eckhart Kuyken	Lindeveld 6, 8490 Beernem
Wim Lammerant	G. Gezellelaan 74, 8210 Loppem
Patrick Lust	Polderstraat 45, 8301 Heist
Luc Maertens	Duinviooltjesstraat, 8300 Knokke
Patrick Meire	Dorpstraat 90, 8200 Brugge
Piet Opstaele	Dorpstraat 94, 8432 Leffinge
Guido Orbie	Rietlaan 33, 8200 Brugge
Robrecht Pillen	Braambos Oost 11, 8200 Brugge
Jan Seys	Coupure 21, 8000 Brugge
Roland Vannieuwenhuyze	Bessendreef 7, 8210 Loppem
Jurgen Vanpraet	Brugsesteenweg 100, 8460 Roksem
Frederik Willemys	Dianadreef 31, 8200 Brugge

Deze 10e uitgave werd mede mogelijk gemaakt door de financiële steun van het Provinciebestuur van West-Vlaanderen.

Belangstellenden kunnen dit 10e Jaarboek bekomen door overschrijving van 350 BF (incl. 50 BF port) op rek. nr. 478-9010781-16 van Veldorn. Jaarboek, Ronselarestaat 105, 8380 Brugge, met vermelding "Jaarboek 1988-'89". De negen vorige Jaarboeken zijn te bekomen door storting op het zelfde rekeningnummer van 300 BF 't stuk (port incl.).

VOORWOORD

De eerste cyclus van tien Veldornithologische Jaarboeken van Noord-West-Vlaanderen is rond. Meer dan 2000 bladzijden gedetailleerde informatie over het voorkomen van de meeste vogelsoorten in de Brugse regio. Toen Anny Anselin, Jan Desmet en ikzelf in 1979 het initiatief voor een dergelijk project namen als basis voor een wetenschappelijk verantwoorde regionale avifauna, konden we slechts dromen van zo'n groot succes.

We hadden natuurlijk wel enkele sterke troeven in de hand:

- Noord-West-Vlaanderen is de "vogelregio" bij uitstek in Vlaanderen. Het uniek aantal biotopen: zee, strand, duinen, polders, bossen, zandwinningsputten, kleiputten zorgt voor een enorme verscheidenheid aan soorten en dit in alle seizoenen.

- De B.J.N. (nu J.N.M.) afdelingen en de Wielewaal hebben steeds een groot aantal actieve ornithologen in hun rangen geteld. In de loop van het laatste decennium zorgden zij voor niet minder dan 300.000 waarnemingen die door 40 verschillende auteurs verwerkt werden. Vanaf 1985 kregen we ook regelmatig waarnemingen toegestuurd van buiten de regio wonende ornithologen.

- De intrede van de informatica in de ornithologische wereld. Dank zij het uitstekende computerprogramma "Vogels" van Roland Vannieuwenhuyze kunnen alle vogelwaarnemingen uit de regio nu opgeslagen en verwerkt worden met een IBM compatibele computer.

Ook het gebruik van een tekstverwerkingsprogramma laat toe de lay-out fel te verbeteren.

- De financiële steun van de provincie liet steeds toe het boek te laten typen tegen betaling, wat de kwaliteit zeker ten goede kwam.

Of er een tweede cyclus van 10 Veldornithologische Jaarboeken komt in dezelfde vorm, blijft een open vraag. Stemmen gaan op om het de komende jaren over een andere boeg te gooien: meer gebiedsbesprekingen en onderzoeken publiceren. Afwachten maar!

Mij rest alleen nog een woord van dank aan allen die de laatste 10 jaar enthousiast en belangloos meegewerkt hebben. Met droefheid denken we tevens ook terug aan Johan Maeckelbergh en Thierry De Schuyter, twee van onze betere ornithologen, die ons in deze periode ontvielen.

Frank De Scheemaeker

INHOUD

Organisatie	1
Auteurs	2
Voorwoord	3
Inhoud	4
Waarnemers	5
Situering van de Regio	6
<u>Deel 1: Zwemvogels:.....</u>	7
- Overwinterende en doortrekkende watervogels in Noordwest-Vlaanderen in 1988-1989:.....	7
- Broedgevallen van Watervogels in Noordwest-Vlaanderen in 1989:.....	46
- Overwinterende ganzen in de Oostkustpolders: seizoen 1988/1989:.....	51
- De Kleine Zwaan in Noordwest-Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1988-1989:.....	62
- De Wilde Zwaan:.....	64
<u>Deel 2: Grote waadvogels:.....</u>	65
(reigers, ooievaar, ibis, lepelaar, flamingo's)	
<u>Deel 3: Dagroofvogels:.....</u>	70
<u>Deel 4: Steltlopers:.....</u>	109
<u>Deel 5: Zeetrek, pleisterende/broedende meeuwen en sterns:.....</u>	159
- Zeetrekwaarnemingen, najaar 1988:.....	159
- Broedende en pleisterende meeuwen en sterns:.....	193
<u>Deel 6: Nachtroofvogels:.....</u>	199
<u>Deel 7: Zangvogels en varia:.....</u>	213
(rallen, ijvogel, hop, spechten, zangvogels)	
Indexlijst van de Nederlandse vogelnamen:.....	255

Lijst van de waarnemers

AA Anny Anselin	JSR J.S. Rauneau	TDB Thierry Debaere
AHO Adrien Holvoet	JVD John Van de Walle	TDF Thomas Defoort
AO A. Ovaa	JVG John Van Gompel	TDS Thierry De Schuyter
BAY Yves Baptiste	JVI Jasmine Viaene	TG Tim Goethals
BB Bruno Beyen	JVP Jurgen Vanpraet	VED D. Van der Elst
BBU Bart Burggraeve	JZV Jozef Vansteenkiste	VEG Gunther Vergauwen
BC Bruno Callebout	KDS Koen De Smet	VG Vincent Goethals
BDS Bart De Schutter	KDV Koen Devos	VLD Dirk Verbelen
BEC Carl Beel	KES S. Keteleer	VSD D. Van de Schoor
BO Bart Opstaele	KH Kristof Hurtekant	VUG Geert Vanhulle
BOF Franky Bonne	KM Koen Maertens	VUW Ward Vercruysse
BOP Peter Boesman	KR Krista Rappe	WC Wilfried Cooreman
BSP Patrick Buys	LD Luc De Cat	WD Willy Dias
BVP Bart Vandepitte	LDQ Leo Declercq	WH W. Herremans
COD Dirk Colin	LJ Leo Janssen	WLT Wim Lammerant
DB D. Bombart	LL LOGBOEK LAFONTAINE	YDS Yves De Saedeleer
DBL Dirk Blondeel	LMA Luc Maertens	YF Yann Feryn
DC Dirk Content	LP Pierre Lambelin	YV Yann Verschueren
DD Dominique Daled	LPO Lodewijk Popelier	
DH Daniel Huysseune	LRA L. Raty	
DIG Gerald Driessens	LV Luc Verroken	
DV Dirk Verroken	LVS L. Van Schoor	
DVC Dirk Vercammen	MAP Marc Peeters	
DVG D. Vangeluwe	MAS Marc Seys	
DVT Dirk Van Torre	MB Max Berlijn	
DZR Raymond Desmet	MDM Miguel Demeulemeester	
EL Eddy Logghe	MG Michel Gilt	
EN Egon Niesen	MGL M. Goilav	
EV Eric Vanloo	MP Marcel Pottier	
FB Filip Bogaert	MVD Mark Van Dijck	
FDC Filip De Coster	MVW Marc Van de Walle	
FDR Filip De Ruwe	NDC Norbert Declercq	
FDS Frank De Scheemaeker	NE Nicolas Endriatis	
FLA Frans Lambert	OR ORIOLUS ORIOLUS	
FV Filip Vanhee	PAL Patrick Lust	
FVL Filip Verloove	PB Patrick Beirens	
FW Frederik Willemysn	PBO Peter Boesman	
GBA Geert Bakkers	PBU Peter Bultinck	
GBU Guido Burggraeve	PD Paul D'hoore	
GDP Georges De Putter	PDC Paul Decuypere	
GDS Gunter De Smet	PEL Peter Lust	
GHA Giovanni Haardt	PHS Philip Schepens	
GO Guido Orbie	PK Patrick Keirsebilck	
GS G. Spanooghe	PL Paul Lingier	
GSA Gaston Sallaets	PO Piet Opstaele	
GVT Gerard Van Torre	PT Pierre Tavernier	
GW Gabriel Wieme	PV P. Vermeire	
HD Hugues Dufourny	PVB Paul Van de Bulcke	
HDI H. Dineur	RD R. Drijvers	
HEP Paul Herroelen	RDJ Rik De Jaegher	
HKS Henk Schaut	RDL Romain Deloof	
HVH Herbert Van Hille	RDZ Raf Drijvers	
ID Inge Deloof	RL Renzo Lambrecht	
IR Ingmar Ricquier	RLF R.-M. Lafontaine	
JBU Jan Burggraeve	RP Rik Pottier	
JD Jan Desmet	RPI Robrecht Pillen	
JDM Jan Demulder	RT Robert Trio	
JLT Jan Lammerant	RV Roland Vannieuwenhuyze	
JN Johan Neirinck	RVK Rik Van De Kerkove	
JNM JNM afd. Brugge	SAF Sabine Fournier	
JS Jan Seys	SB Stefaan Brinckman	
JSL Leo Jansens	SNC Chris Sneyers	

SITUERING VAN DE REGIO

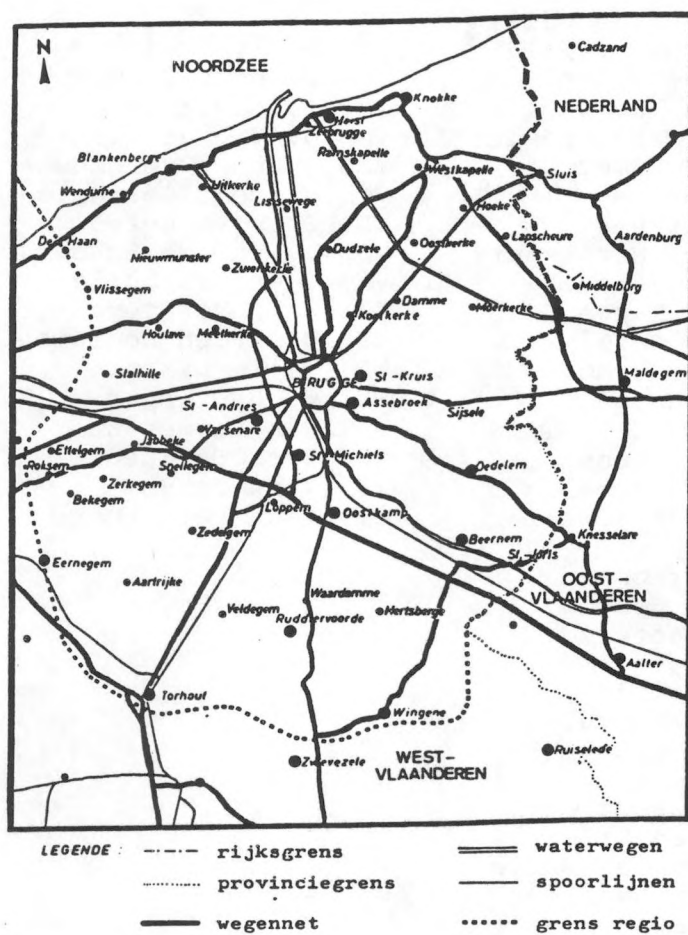

Fig. 1 : Regio Brugge-Oostkust, overzicht van het besproken areaal.

De besproken regio omvat de polders en duinen van de Oostkust, de agglomeratie Brugge en een groot gedeelte van de bosrijke streek ten Z van Brugge (Fig. 1). Voor het situeren van zeldzame broedgevallen werd de regio in 4 blokken ingedeeld (Fig. 2). Hierna volgt een alfabetische lijst van alle betrokken gemeenten.

Fig. 2 : Indeling van de regio in vier blokken ter vage aanduiding van zeldzame broedgevallen.

Aatrijke	Koolkerke	St.-Joris
Assebroek	Lapscheure	St.-Kruis
Beernem	Lissewege	St.-Michiels
Bekegem	Loppem	St.-Pieters
Blankenberge	Meetkerke	Torhout
Brugge	Middelburg	Uitkerke
Damme	Moerkerke	Varsenare
De Haan	Nieuwmunster	Veldegem
Dudzele	Oedelem	Vlissegem
Duinbergen	Oostkamp	waardamme
Eernegem	Oostkerke	Wenduine
Ettelgem	Ramskapelle	Westkapelle
Heist	Roksem	Wingene
Hertsberge	Ruddervoorde	Zedelgem
Hoeke	Sijsele	Zeebrugge
Houtave	Snellegem	Zerkegem
Jabbeke	Stalhille	Zuienkerke
Knokke	St.-Andries	

WATERVOGELS

GANZEN

ZWANEN

HET VOORKOMEN VAN WATERVOGELS IN NOORD-WEST-VLAANDEREN TIJDENS
HET SEIZOEN 1988-1989

Koen Devos & Frank De Scheemaeker

* INLEIDING.

Van heel wat watervogelgebieden beschikken we nu reeds over een reeks tellingen van meer dan 10 jaar. Het gaat hier om een enorme schat aan gegevens. Toch moeten we een valse noot laten horen. Het is immers een jammere zaak dat vele gebieden zo onregelmatig geteld worden in het Brugse. Het ene jaar zijn er soms meer dan wekelijkse tellingen voorhanden, het jaar daarop amper een 3-tal tellingen tijdens de ganse winter. Dit maakt het erg moeilijk om bepaalde trends over meerdere jaren of variaties van jaar tot jaar te achterhalen en te documenteren. Dit jaar komt vooral de put 'Hoge Dijken' te Roksem in de kou te staan, terwijl ook de Achterhaven te Zeebrugge en het Zwin te Knokke-Heist duidelijk aan belangstelling inboeten. Het gaat hier nochtans om watervogelgebieden van (inter)nationaal belang. We doen hiermee nogmaals een dringende oproep om de vermelde (en andere) gebieden meer en vooral systematischer te tellen.

Dit jaar publiceren we de telgegevens ook niet meer in tabelvorm per gebied. Van de meeste gebieden kregen we trouwens te weinig gegevens binnen om een goede tabel (of grafiek) te maken. Nu de computer zijn intrede heeft gedaan is het echter een kleine moeite om alle gegevens van een bepaald gebied uit te printen en ter beschikking te stellen aan diegenen die dat wensen (bijv. voor natuurbehoudsdoeleinden).

* SOORTBESPREKING.

Roodkeelduiker, *Gavia stellata*

De soort werd bijzonder veel waargenomen tijdens het winterhalfjaar 1988-1989 (81 waarnemingen!).

- Voorhaven Zeebrugge.

Tussen 22.10 en 20.01 liggen 16 waarnemingen voor van 1 ex. (DZR, GDP, FW, BB, WLT, ...).
Daarnaast was er nog een late melding van 1 ex. op zee nabij de Westdam op 29.04 (MVD).

- Achterhaven Zeebrugge-Dudzele.

Er werd vrijwel dagelijks 1 ex. gezien tussen 30.10 en 13.11. Vermoedelijk gaat het hier om dezelfde vogel. De waarnemingen tussen 07.11 en 13.11 op Distrigas betroffen in ieder geval eenzelfde ex. met stookolie. Daarnaast waren er ook waarnemin-

gen in het Insteekdok, het C.T.O.-terrein en de Vandammesluis.

Vermoedelijk verplaatste de vogel zich regelmatig; dit wordt trouwens bevestigd door de waarneming van ex. dat vloog van de Vandammesluis naar het Insteekdok.

Daarna werd de soort een hele tijd niet meer gezien. Op 13.01 verscheen er echter opnieuw 1 ex. op Distrigas. Vanaf 23.01 werden zeer regelmatig 2 ex. gesignaleerd. Op 18.03 waren minstens 3 ex. aanwezig (2 zeekanaal en 1 Distrigas) (PD).

- Noordzee.

Slechts twee meldingen:

29.01	Knokke	1 ex.	(GHA)
27.03	Zeebrugge	1 ex.	(LL, RLF, LRA)

- Strand.

De meeste waarnemingen betroffen stookolieslachtoffers:

24.11	Blankenberge	1 ex. dood (stook)	(PVB)
26.11	Blankenberge	1 ex. levend (stook)	(FVL)
27.11	Heist	1 ex.	(FW, FDS)
22.01	De Haan	1 ex. dood (stook)	(FDR)

Op 26.11 werden ook 2 ex. binnengebracht in het asiel te Blankenberge (JVG).

- Zwin te Knokke-Heist.

Een eerste ex. werd genoteerd op 15.11 (GBu). Van 04.12 tot 11.12 werd een vogel met stookolie waargenomen (LMa, FV). Daarnaast liggen er nog waarnemingen voor van 1 ex. op 26.12 en 28.12, doch het betreft hier mogelijk een andere vogel (FDS, DSK).

- Fonteintjes te Zeebrugge.

In totaal kregen we 6 waarnemingen binnen van dit gebied. Op 25.12, 05.01, 31.01, 08.03 en 04.05 werd telkens 1 ex. gezien, terwijl er op 22.01 en 15.04 2 ex. pleisterden. (JVG, MAP, ID, DC, TDF, LV, DV, LDQ, ID, PK, BC). Op 25.12 en 22.01 betrof het vogels met stookolie. Opvallend zijn zeker de late voorjaarswaarnemingen in april en mei.

- Haven te Blankenberge.

Een ex. met stookolie werd gezien op 14.01 (MAP).

- Put Ettelgem.

Een ex. werd waargenomen op 25.11 en 26.11 (JVP, PBu).

- Put te Meetkerke.

Op 25.03 en 26.03 vertoefde hier 1 ex. in zomerkleed (WLT,-PVB).

- Lac van Loppem.

Een waarneming van 1 ex. op 17.12 (RV,FDC).

Parelduiker, Gavia arctica

Zoals gewoonlijk heel wat minder waargenomen dan de Roodkeelduiker. Er waren slechts twee waarnemingen:

06.11	Voorhaven Zeebrugge	1 ex.	(PAL,GDP,FDS,e.a.)
16.12	Zwin te Knokke-Heist	1 ex.	(BB)

Dodaars, Tachybaptus ruficollis

- Voorhaven Zeebrugge.

Slechts 8 waarnemingen tijdens de periode oktober-februari, meestal van 1 of 2 ex. Maximaal 4 ex. op 08.12. (GDP,FW e.a.)

- Achterhaven Zeebrugge.

We kregen heel wat gegevens door maar het is erg moeilijk te achterhalen of het om volledige of slechts gedeeltelijke tellingen gaat. We vermoeden dat de zeer sterk schommelende aantallen het gevolg zijn van telfouten. We beperken ons dan ook tot het vermelden van de meest nauwkeurige totaaltellingen: 29 ex. op 02.10, 35 ex. op 13.11, 32 ex. op 18.12, 37 ex. op 15.01, 48 ex. op 12.02 en 54 ex. op 12.03.
(FDS en vele andere waarnemers)

- Zwin Knokke-Heist. (figuur 1)

Aanwezig van september tot in mei. De hoogste aantallen kwamen voor in oktober en de eerste decade van november: o.a. 25 ex. op 02.10, 44 ex. op 23.10 en 50 ex. op 6.11. Er deed zich een plotse afname voor op 07.11: slechts 4 ex. meer. Daarna werden nooit meer dan 8 ex. gezien, met uitzondering van 12 ex. op 19.11. (GBu,GHA,JVG,BVP,BB e.a.)

- Eendekooi Lissewege.

Vooral in oktober vrij hoge aantallen: o.a. 24 ex. op 16.10 en 23 ex. op 30.10. Daarna viel het niveau wel enigszins terug met maxima van 14 ex. op 12.11 en 15 ex. op 05.02. Vanaf de tweede decade van april werden nog regelmatig 1 tot 2 ex. waargenomen. Daarbij werd vaak de baltsroep gehoord.
(FDR,FW,PDC,BB,PAL e.a.)

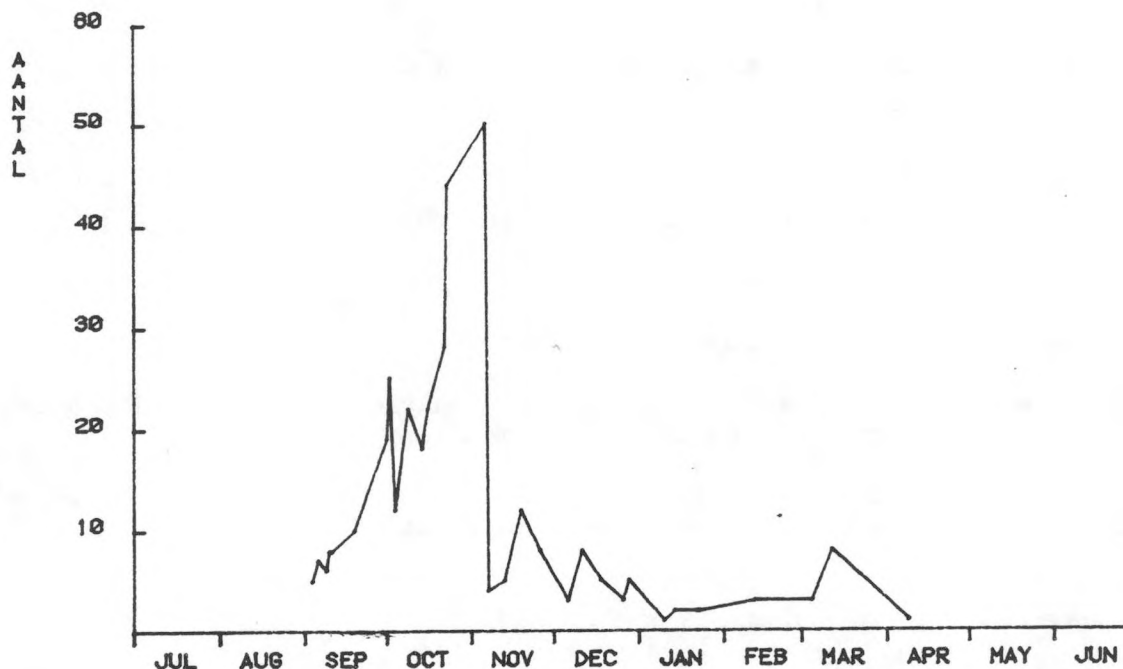

Fig. 1; Aantalsverloop van de Dodaars in het Zwin te Knokke, 1988-1989.

- Put St. Pieters.

Hoogste aantallen tussen half september en eind oktober: o.a. 25 ex. op 25.09, 21 ex. op 23.10 en 26 ex. op 27.10. In november nog maximaal 17 ex. op 06.11 en 11.11. Het aantal Dodaars nam sterk af in december en januari (max. 5 a 6 ex.) om dan in februari weer wat toe te nemen: tot 15 ex. op 09.02. De laatste vogels werden gezien in maart: nog 9 ex. op 12.03, 1 ex. op 18.03. (HVH, PDC, FDS, GDP)

- Andere gebieden: enkele maxima

Put van Meetkerke: 7 ex. op 12.02 (IR), Haven van Blankenberg: 8 ex. op 23.01 (JVG), Polderwind van Zuienkerke: 11 ex. op 21.02 (BB), Put Maeleveld te Sijsele: max. 5 ex. op 16.01 (YF), Miseriebocht te Beernem: 12 ex. op 05.11 (EN). In nog een klein aantal andere gebieden die we hier niet vermelden, verbleven af en toe enkele exemplaren.

Geoorde Fuut, Podiceps nigricollis

- Voorhaven Zeebrugge.

Van 23.10 tot en met 08.11 was er continu 1 ex. aanwezig (WD, FW, FDR e.a.).

Er was verder nog een voorjaarswaarneming: 1 ex. in zomerkleed op 01.05 (FW).

- Achterhaven Zeebrugge.

Najaarstrekkers werden gezien van juli tot begin november. van 09.07 t.e.m. 19.07 werd steeds 1 ad. in zomerkleed waargenomen (FW,FDR). Op 10.07 was er een uitschieter met 5 ad. (FW). Er waren nog twee augustuswaarnemingen van 1 ex. op 03.08 en 12.08 (BB,PB). Op 01.11 en 03.11 verbleef er 1 ex. (FDR,GO). Er waren geen winterwaarnemingen en pas eind maart werden er opnieuw Geoorde Futen gesignaleerd: 2 ex. op 30.03 (GO). Tijdens de eerste helft van april werden er regelmatig 1 tot 2 ex. genoteerd. De laatste waarnemingen betroffen 2 ex. op 20.05 (TG,WD) en 1 ex. op 21.05 (WD).

- Zwin te Knokke-Heist.

Er waren in totaal zeven waarnemingen. De meeste daarvan vielen in juli: 1 ex. op 04.07, 29.07 en 31.07 (LL,KES,VEG,-GHA,LMa,Gbu). Twee latere najaarswaarnemingen betroffen 1 ex. op 11.09 en 03.10 (GBu,MaP). Er was slechts twee voorjaarsmeldingen: 1 ex. op 09.04 en 10.04 (BBu,YF).

- Hoge Dijken te Roksem.

Twee waarnemingen: 1 ex. op 18.10 (BB) en 2 ex. op 26.03 (EL)

- Put Ettelgem.

Ook hier twee waarnemingen: 1 ex. op 30.09 (PBu) en 11.03 (TG).

Kuifduiker, Podiceps auritus

Slechts drie waarnemingen, alle in de Voorhaven te Zeebrugge: 1 ex. op 27.10, 10.12 en 11.12 (BB,GO,WD,FW,MaP).

Roodhalsfuut, Podiceps grisegena

- Voorhaven Zeebrugge.

De eerste najaarswaarnemingen: 1 juv. op 09.08 (BAY), 1 ad. op 01.09 (PB) en 1 ex. op 11.09 (GDP). Van 09.10 tot 17.11 verbleef er 1 ex. (diverse waarnemers); op 01.11 en 04.11 zelfs 2 ex. (FW)

De soort verscheen er opnieuw in januari met 1 ex. op 13.01 (LL,DVG) en zelfs 3 ex. op 20.01 (BB).

Er was ten slotte nog een voorjaarsgegeven: 1 ex. op 28.03 (GO).

- Achterhaven Zeebrugge.

Op 05.08 werd hier de eerste (juvenile) Roodhalsfuut gezien (FW). Tussen 21.09 en 30.01 was de soort hier continu aanwe-

zig, meestal met 1 tot 2 ex. (vele waarnemers). Tijdens de eerste decade van november werden evenwel hogere aantallen genoteerd: 5 ex. op 05.11 (FV,GO) en 3 ex. op 06.11 (FDR,HDI,-DVG).

Toch wel opmerkelijk dat er na januari geen waarnemingen meer waren.

- Andere gebieden.

09.08	Hoge Dijken Roksem	1 ad.	(PBu e.a.)
20.09	Polderwind Zuienkerke	1 ex.	(HVH)
21.09	Put St. Pieters	1 ex.	(HVH)
21.09	Oost. vaart Varsenare	1 juv.	(HVH)
11.10	Hoge Dijken Roksem	1 ad.	(KDV)
16.10	idem		(JVP)
22.10	idem		(JVP)
23.10	Zwin Knokke-Heist	1 ex.	(GDP)
31.10	" " "	1 ex.	(KDV)
25.11	Kleiputten Hoeke	1 ex.	(JZV)
05.03	Haven Blankenberge	1 ex. (stookolie)	(JVJ)

Fuut, Podiceps cristatus

- Voorhaven Zeebrugge. (figuur 2)

Het is niet gemakkelijk om een juist aantalspatroom af te leiden uit de vele tellingen die we binnen kregen. Vaak werd of alleen de Westdam of alleen de Oostdam geteld. In figuur 2 werden vrijwel alleen tellingen van de gehele Voorhaven opgenomen.

Reeds eind jullie pleisterden er enkele tientallen Futen in de Voorhaven: 29 ex. op 31.07. Tot half oktober bleef het aantal Futen ongeveer op dit niveau, hoewel ook enkele uitschieters werden genoteerd, o.a. 45 ex. aan de Westdam op 05.08 en 25.09.

Vanaf de laatste decade van oktober werd een duidelijke toename merkbaar: 53 ex. op 20.10 en 98 ex. op 27.10.

In november en december was er nauwelijks nog een verdere toename en bleven de aantallen vrij constant, o.a. 84 ex. op 01.11, 98 ex. op 13.11, 112 ex. op 24.11, 83 ex. op 11.12 en 95 ex. op 26 en 31.12.

In januari en de eerste helft van februari werden de hoogste winteraantallen genoteerd: 132 ex. op 20.01, 147 ex. op 22.01 en 116 ex. op 12.02.

Daarna viel het aantal Futen vlug op de helft terug: 59 ex. op 19.02, 47 ex. op 25.02 en 38 ex. op 05.03. Vanaf dan werden vaak sterk schommelende aantallen genoteerd, bijv. slechts 3 ex. op 25.03 maar opnieuw 45 ex. op 28.03. (of zitten telfouten hier voor iets tussen?).

De maandmaxima voor het voorjaar en de zomer waren: 21 ex. op 08, 15 en 23.04, 52 ex. op 20.05 en 61 ex. op 25.06. Tussenin werden echter meestal behoorlijk lagere aantallen geteld.

(WD,FW,FDS,GDP,LV e.a.)

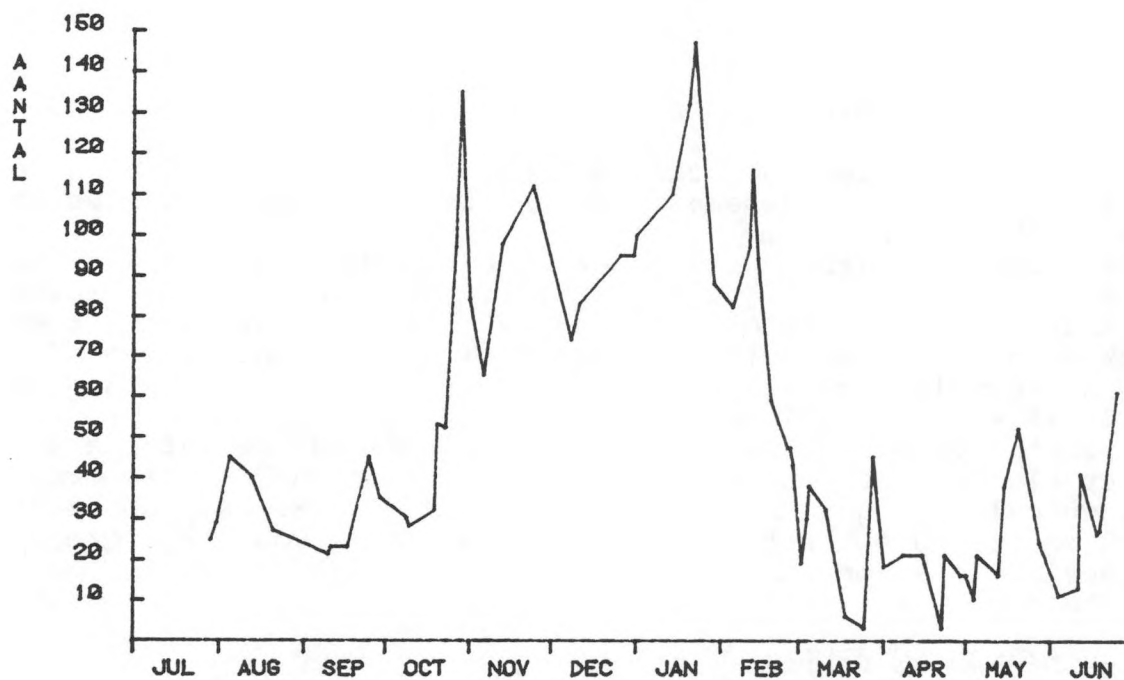

Fig. 2: Aantalsverloop van de Fuut in de Voorhaven te Zeebrugge, 1988-'89.

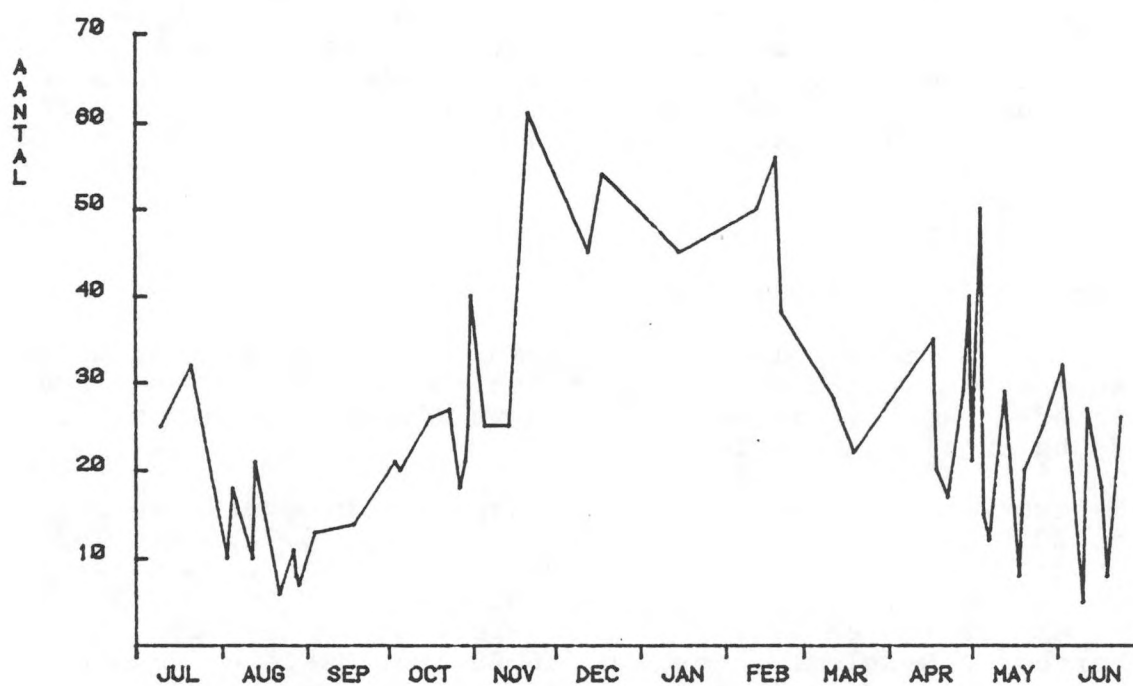

Fig. 3: Aantalsverloop van de Fuut in de Achterhaven te Zeebrugge - Dudzele, 1988-1989.

Vermeldenswaard is ook dat er gedurende de ganse jaarboekperiode een albino Fuut in de Voorhaven vertoefde (vele waarne-
mers).

- Achterhaven Zeebrugge. (figuur 3)

Vrij hoge aantallen in juli (25 ex. op 10.07 en 32 ex. op 21.07) en een lichte afname in de tweede helft van augustus en in september (max. 14 ex. op 18.09).

In de loop van oktober steeg het aantal Futen weer geleidelijk tot 40 ex. op 31.10. Tijdens de daaropvolgende maanden bleven de aantallen vrij behoorlijk, hoewel soms sterke fluctuaties voorkwamen (door telfouten of uitwisseling met andere gebieden?). We vermelden enkele maxima: 61 ex. op 21.11, 54 ex. op 18.12, 45 ex. op 15.01 en 56 ex. op 19.02.

In maart werden nog maximaal 22 ex. geteld. De afname was echter slechts van korte duur want april, mei en juni scoorden weer duidelijk hoger met o.a. 40 ex. op 30.04, 50 ex. op 04.05 en 32 ex. op 03.06. Het gaat hier vermoedelijk voor het grootste deel om overzomeraars.

(FW, FDS, WD, GDP, BB, YDS, PEL, TDF e.a.)

- Hoge Dijken te Roksem.

In het verleden bewees dit gebied een van de belangrijkste gebieden voor Futen te zijn. Helaas kregen we voor dit jaarboek erg weinig gegevens binnen.

De enige nazomer en najaargegevens waarover we beschikken zijn 15 ex. op 12.07 en 11.10, en 19 ex. op 18.10.

De enkele tellingen tijdens de winterperiode (december-maart) leverden vrij kleine aantallen op (varierend van 3 tot 10 ex.).

Vanaf eind maart steeg het aantal Futen weer lichtjes. Een duidelijke lijn zit er echter niet in. de voorjaarsaantallen schommelden immers vrij sterk wat zou kunnen wijzen op doortrek of uitwisseling met andere gebieden (put Ettelgem cfr. vorig jaarboek?). Enkele maxima waren: 17 ex. op 02.04, 18 ex. op 29.04. Opvallend waren verder de 32 ex. op op 24.06 waarvan 1 op nest.

(EL, FDS, JVP, IR, KDV, ...)

- Andere gebieden: enkele maxima.

In andere gebieden bleken vooral in het voorjaar Futen te pleisteren. In vele gevallen gaat het om vogels die er later tot broeden komen. Hieronder geven we alleen een overzichtje van de belangrijkste gebieden.

Put Meetkerke: regelmatig 2 ex., Strand Zeebrugge/Wenduine: 5 ex. op 22.01, Strand Blankenberge: 4 ex. op 08.12, Zwin Knokke-Heist: 7 ex. op 18.12, Steenbakkerij Hoeke: 4 ex. op 02.04, Kleiputten Hoeke: 3 ex. op 01.05, Blauwe Toren Brugge: 9 ex. op 21 en 26.10 en 08.11, Put St.Pieters: 3 ex. op 21.02, Zandberghoeve Oedelem: 6 ex. op 16.05, Put Maeleveld Sijsele: 5 ex. op 08.05, Vijverhof St.Michiels: 4 ex. op 04.03, Stationsput Eernegem: 8 ex. op 11 en 12.03, Put Ettelgem: 5 ex. op 28 en 29.04, Van Haelewijn Beernem: 10 ex. van 13.08 tot 08.09, Zevenkerke St. Andries: 4 ex. op 11.03, Fribona Oost-

kamp: 4 ex. op 16.10, Erkegempunt Oostkamp: 7 ex. op 12.03
 waarvan 2 K op nest.

Aalscholver, *Phalacrocorax carbo*

- Achterhaven Zeebrugge. (figuur 4)

De Achterhaven blijft de belangrijkste pleisterplaats voor Aalscholvers in Noord-West-Vlaanderen. De soort vindt er niet alleen geschikte voedselgronden met veel vis maar we vinden er tevens een grote slaapplaats.

Begin juli verbleven er hooguit enkele exemplaren in het gebied: o.a. 5 ex. op 09.07. In de laatste decade van juli werden er al 30 tot 40 ex. geteld. Vanaf de tweede decade van augustus nemen de aantallen snel toe: 99 ex. op 14.08, 108 ex. op 28.08 en 178 ex. op 29.08, meteen het najaarsmaximum. In de eerste helft van september werden nog regelmatig pieken van meer dan 100 behaald, o.a. 150 ex. op 13.09.

Daarna volgde wel een merkbare afname maar toch bleven er nog heel wat vogels overwinteren. De aantallen varieerden echter vaak sterk van dag tot dag, waarschijnlijk omdat heel wat Aalscholvers uitsapjes maakten naar omliggende gebieden. De winteraantallen in de Achterhaven situeerden zich meestal tussen 30 en 70 ex. Op de slaapplaats konden evenwel hogere aantallen genoteerd worden, bijv. 103 ex. op 10.12.

Er was een lichte aantalsstijging in april met o.a. 120 ex. op 12.04 (slaapplaats) en 121 ex. op 22.04 (overdag). Daarna namen de aantallen geleidelijk af: 55 ex. op 04.05, 21 ex. op 05.05, 16 ex. op 21.05 en 7 ex. op 27.05.

Ook in juni nog regelmatig 5 tot 7 overzomerende vogels.
 (FDR,FW,FV,DV,FDS,GDP,GO,YDS en vele anderen)

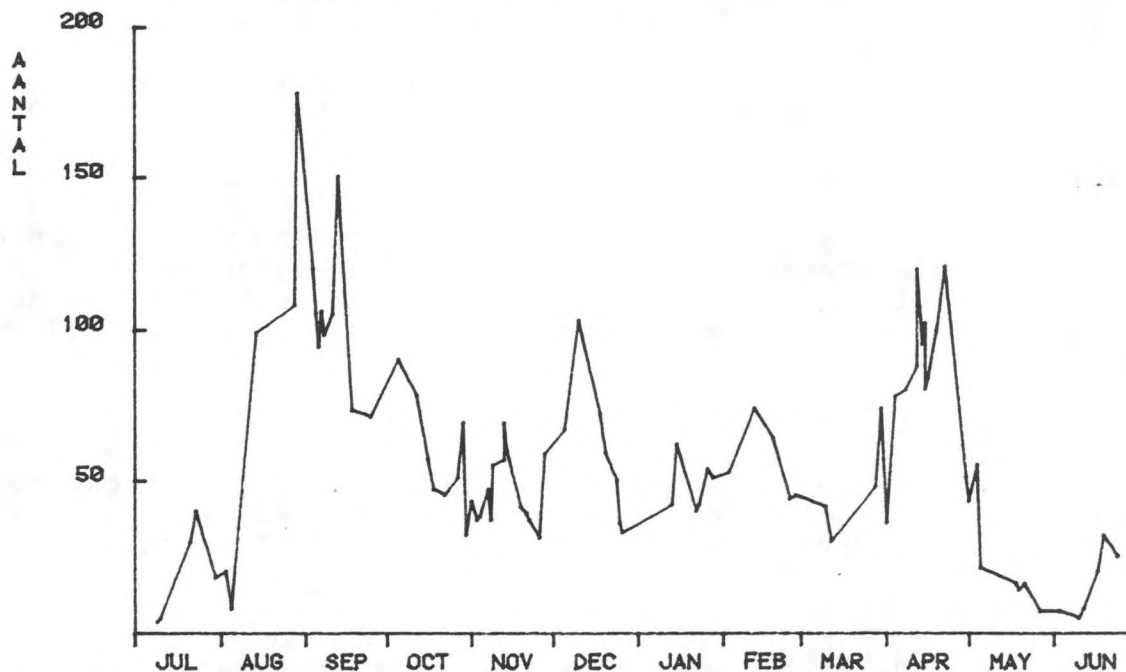
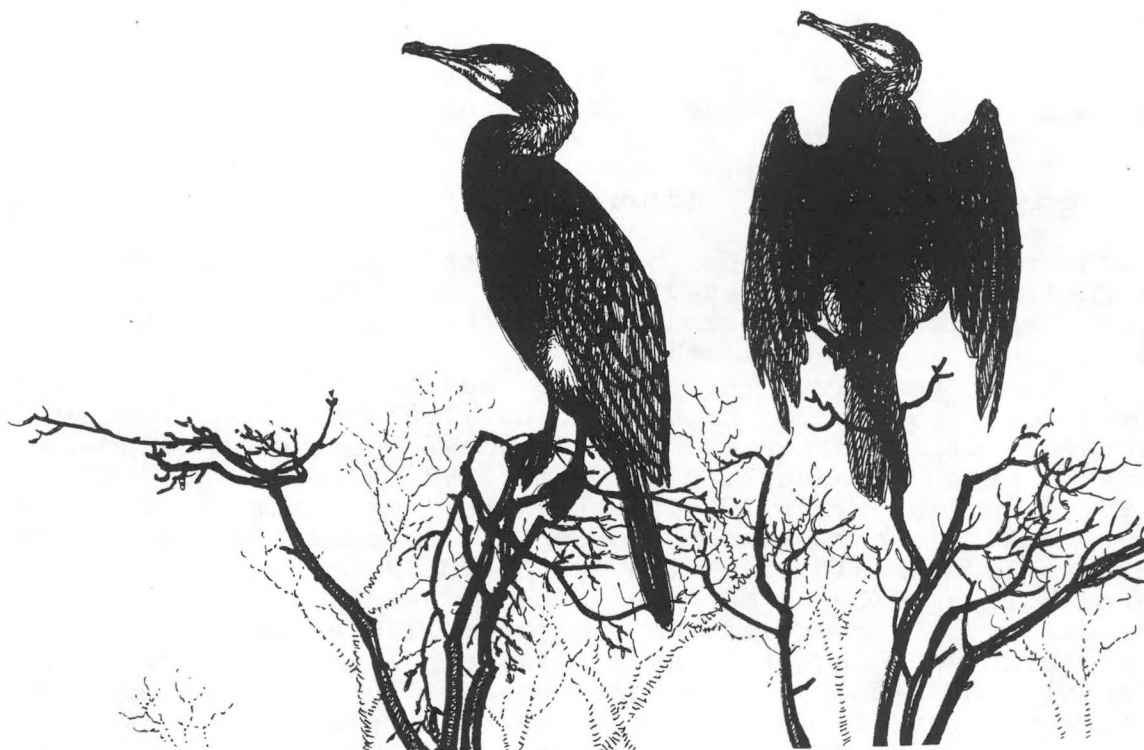

Fig. 4: Aantalverloop van de Aalscholver in de Achterhaven te Zeebrugge - Dudzele, 1988-1989.

- Voorhaven Zeebrugge.

Gedurende de ganse periode werden hier Aalscholvers waargenomen, met sterk schommelende aantallen. Het ging meestal om groepjes van 10 tot 20 ex. De grootste aantallen waren 28 ex. op 30.07, 36 ex. op 26.12 en 26 ex. op 28.03 en 02.04. (FW, FDR, WD, GDP e.a.)

We kunnen aannemen dat de vogels die hier kwamen foerageren, gingen overnachten op de slaappleats in de Achterhaven.

- Zwin te Knokke-Heist.

Ook in dit gebied bleken Aalscholvers gedurende het ganse seizoen te pleisteren. De aantallen waren weliswaar aan de lage kant; zelden meer dan 5 ex. Grotere aantallen werden alleen in het najaar gezien met als maxima 25 ex. op 27.08 (LMa, MVW) en 35 ex. op 04.09 (GBu).

- Hoge Dijken te Roksem.

De aantallen varieerden meestal tussen 1 en 10 ex. In oktober en november pleisterden er iets meer Aalscholvers met o.a. 40 ex. op 05.11 (JVP, PBu, KM) en 30 ex. op 06.11 (WLT + post-Piep)

- Andere gebieden.

Op tal van andere plassen in Noord-West-Vlaanderen werden af en toe enkele pleisterende Aalscholvers genoteerd (meestal 1 tot 3 ex.). We vermelden o.a. De Vrede in Knokke, de klei-

putten van Dujardin, het weidegebied te Uitkerke, de kleiputten van Hoeke, de Blauwe Toren te Brugge en de Put van St.-Pieters.

- Trekwaarnemingen.

We kregen zeer veel meldingen van overtrekkende Aalscholvers binnen. De overwegend zuidwestelijke trekrichting in het najaar en noordoostelijke in het voorjaar wijzen echter op echte doortrek. In bepaalde gevallen was het echter onduidelijk of het hier om echte trek ging of alleen om voedselvluchten of slaaptrek binnen onze regio.

We geven een overzicht van nagenoeg alle waarnemingen.

Najaar 1988

19.07	Blauwe Toren Brugge	15 ex.	Z.	(FDR)
03.08	Brugge	7 ex.	N.O.	(MaP)
14.08	Zwinbosjes Knokke	2 ex.	Z.W.	(BVP, PEL)
04.09	Westkapelle	25 ex.	Z.,	
		1 ex.	Z.Z.W.	(BVP)
	Zwinbosjes Knokke 4 +	32 ex.	Z.W.	(FDS, DH)
	Achterhaven Zeebrugge	21 ex.	Z.W.	(GDP)
07.09	Vogelzang St. Michiels	43 ex.	Z.W.	(FW)
08.09	Zwinbosjes Knokke 6 +	6 ex.	Z.W.	(FW, JVP)
	Achterhaven Zeebrugge	12 ex.	Z.W.	(FW, JVP)
11.09	Strand Wenduine	3 ex.	Z.W.	(FDR)
16.09	Weiden Uitkerke	1 ex.	N.O.	(JVG)
25.09	Heist	7 ex.	Z.	(LV)
30.09	Fonteintjes Zeebrugge	6 ex.	Z.W.	(FW)
02.10	Visserskruis Zeebrugge	3 ex.	N.W.	(FW, FDR)
	Pomptje Oudenburg	40 ex.	Z.W.	(JVP)
14.10	Ronselareweiden Oostk.	23 ex.	Z.W.	(FDS)
	St. Andries	6 ex.	Z.W.	(GDP)
16.10	Weiden Uitkerke	15 ex.	N.O.	(JVG)
23.10	Voorhaven Zeebrugge	30 ex.	Z.W.	(GDP)
	Achterhaven Zeebrugge	18 ex.	Z.W.	(FW)
	Stapelterrein Heist	23 ex.	Z.W.	(FDR)
	Weiden Uitkerke	21 ex.	Z.W.	(MaP)
27.10	Blauwe Toren Brugge	2 ex.	Z.W.	(GDP)
30.10	Distrigas Dudzele	19 ex.	Z.W.	(FDR)
	Hoge Dijken Roksem 16 +	3 ex.	Z.W.	(JVP)
31.10	Blauwe Toren Brugge	2 ex.	N.O.	(FDR)
01.11	Blauwe Toren Brugge	2 ex.	Z.W.	(GDP)
02.11	Achterhaven Zeebrugge	11 ex.	Z.W.	(FDR)
03.11	Haagje Heist	7 ex.	Z.	(FDR)
05.11	Uitkerke	5 ex.	N.O.	(TDF)
10.11	Zelzatebrug Ramskapelle	15 ex.	Z.	(PEL)
15.11	Fonteintjes Zeebrugge	1 ex.	O.	(BB, MAP)
	Weiden Uitkerke 20 +	2 ex.	N.O.	(MaP, BB)
16.11	Kleiputten Hoeke 7+3+3+2	ex.	Z.W.	(PDC)
18.11	Weiden Uitkerke 8 +	1 ex.	N.O.	(MAP)
21.11	Ronselareweiden Oostk.	2 ex.	N.O.	(FDS)
06.01	Strand Heist	1 ex.	Z.W.	(PEL)

Voorjaar 1989.

08.03	Blankenberge	5 ex.	N.O.	(JVG)
10.03	Achterhaven Zeebrugge	21 ex.	N.O.	(FW)
	Duinbossen De Haan	9 ex.	N.O.	(FV)
17.03	Dijk Heist	70 ex.	N.O.	(PEL, PAL)
18.03	Zwinbosjes Knokke	1 ex.	N.O.	(PAL)
19.03	Duinbossen De Haan	7 ex.	N.O.	(FV)
	St. Andries	13 ex.	N.	(GDP)
26.03	Weiden Uitkerke	20 ex.	N.O.	(MAP)
31.03	Kleiputten Heist	19 ex.	N.N.O.	(PAL)
09.04	Weiden achter Zwin	5 ex.	Z.W.	(BVP)
	Zwinbosjes Knokke	1 ex.	N.O.	(PAL)
		18 + 7 ex.	W.Z.W.	(PAL, BVP)
10.04	Zwinbosjes Knokke	2 ex.	Z.O.	(PAL)
11.04	Zwinbosjes Knokke	13 ex.	N.O.	(PAL)
12.04	Zwinbosjes Knokke	6 ex.	N.O.	(PAL, SAF)
13.04	Zwinbosjes Knokke	14 ex.	N.O.	(PAL)
	Fonteintjes Zeebrugge	30 ex.	N.O.	(EV)
15.04	Zwinbosjes Knokke	27 ex.	N.O.	(PAL)
16.04	Zwinbosjes Knokke	7 ex.	N.O.	(PAL)
	Kleiputten Heist	7 ex.	N.O.	(FDR)
20.04	Jabbeke	6 ex.	O.	(JVP)
23.04	Zwinbosjes Knokke	23 ex.	N.	(BVP)
	Voorhaven Zeebrugge	14 ex.	N.O.	(FW)
28.04	Hoge Dijken Roksem	2 ex.	Z.W.	(JVP)
29.04	Duinbossen De Haan	2 ex.	Z.W.	(FV)
	Zandpanne De Haan	3 ex.	Z.W.	(YDS)
04.05	Internat. Dijk Knokke	2 ex.	N.O.	(TDF)
	Fonteintjes Zeebrugge	3 ex.	N.O.	(TDF)
07.05	Fonteintjes Zeebrugge	3 ex.	N.O.	(JVG)
15.05	Watertoren Roksem	1 ex.	Z.W.	(JVP)

Kuifaalscholver, *Phalacrocorax aristoteles*

- Zeebrugge.

Er waren tal van waarnemingen in de omgeving van Zeebrugge (Visserskruis, Voorhaven). We zetten ze even chronologisch op een rijtje.

Een vroege waarneming betrof 1 2 jaars op 07 en 08.07 (LL, KES, VEG).

Van 03.10 tot 26.11 werden steeds 1 en meestal 2 ex. gezien (vele waarnemers). Op 30.10 werden 3 ex. gezien. Vermoedelijk waren gedurende de ganse periode 3 verschillende exemplaren aanwezig. Zo wordt er vaak melding gemaakt van 1 1 jaars en 1 3 jaars, beide ongeringd. Op 06.11 werd er echter een geringde adulte vogel waargenomen. Soms werd er ook een 2 jaars doorgegeven maar het is zeer de vraag hoe betrouwbaar deze leeftijdsbepalingen zijn.

Er waren ten slotte nog twee januari-waarnemingen in de Voorhaven: 1 ex. op 22.01 (MAP) en 3 ex. op 29.01 (DBL).

- Strand Wenduine-De Haan.

Op 05.09 werd hier een uitgeputte juveniele vogel aangetroffen (JVG). De vogel werd verzorgd en terug gelost te Blankenberge op 06.09.

Casarca, Tadorna ferruginea

De volgende najaarswaarnemingen betreffen waarschijnlijk grotendeels dezelfde, rondzwervende vogels.

27.08	Zeebrugge	3 ex.	(DR e.a.)
29.08	Achterhaven Zeebrugge	1 ex.	(BB)
28 en 30.08	De Vrede Knokke	4 ex.	(WLT)
04.09	De Vrede Knokke	2 ex.	(FDS)
18.09	Fonteintjes Zeebrugge	3 ex.	(WLT, JVI)
23.09	Meetkerke	1 ex.	(JZV)

Er waren verder nog twee opmerkelijke voorjaarsmeldingen van voogels op trek.

16.04	Kleiputten Heist	1 ex. N.O.	(FDR)
20.05	Voorhaven Zeebrugge	1 ex. N.O.	samen met Bergeend (TG)

Bergeend, Tadorna tadorna

- Voorhaven Zeebrugge. (figuur 5)

Dit gebied is duidelijk geevolueerd naar een belangrijke pleisterplaats van Bergeenden.

Tot de tweede decade van november bleven de aantallen evenwel zeer laag: max. 19 ex. op 01.11.

Daarna zien we een geleidelijke toename tot begin februari. We vermelden enkele maxima: 34 ex. op 22.11, 55 ex. op 15.12, 81 ex. op 07.01 en 114 ex. op 04.02. Tot begin april blijven vervolgens meestal zo'n 90 a 110 Bergeenden aanwezig.

April wordt gekenmerkt door een nieuwe aantalsstijging: 133 ex. op 16.04 en niet minder dan 213 ex. op 23.04. Na deze piek worden opnieuw wat lagere aantallen geteld. In mei nog maximaal 114 ex. op 04.05 terwijl er in juni nog zo'n 50 a 60 ex. vertoefden.

(FW,WD,GDP,GO e.a.)

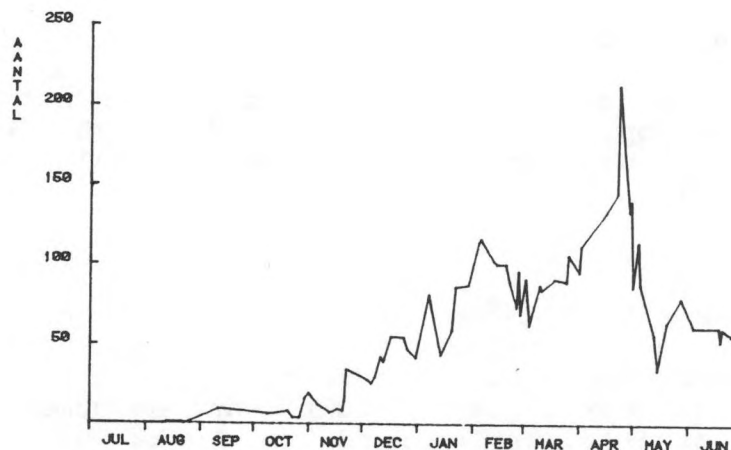

Fig. 5: Aantalsverloop van de Bergeend in de Voorhaven te Zeebrugge, 1988-1989.

- Zwin te Knokke-Heist.

Ondanks de concurrentie van het havengebied te Zeebrugge, blijft het Zwin het belangrijkste Bergeendengebied. Ook in het Zwin treffen we in de nazomer erg weinig Bergeenden aan, bijv. slechts 27 ex. op 14.08. In tegenstelling tot de Voorhaven worden er echter reeds in september en oktober meer Bergeenden gezien: 70 ex. op 11.09 en 104 ex. op 09.10. In november worden vergelijkbare aantallen geteld (bijv. 128 ex. op 13.11) terwijl december soms hogere aantallen laat noteren: 143 ex. op 11.12 en 202 ex. op 16.12. De aantallen schommelen echter vrij sterk. Zo zijn op 18.12 slechts 72 ex. meer aanwezig, op 26.12 nog minder (60 ex.).

Piekaantallen worden bereikt in de tweede winterhelft (januari-maart): 281 ex. op 14.01, 211 ex. op 12.02 en 293 ex. op 12.03 (= wintermaximum).

Het aantalspatroon in het voorjaar verschilt opnieuw met dat in de Voorhaven. In april heeft er in het Zwin immers een flinke afname plaats: 140 ex. op 19.04.

We kregen verder nog een juni-telling door: 45 ex. op 21.06. (LMA,GBU,BB,GO e.a.)

- Achterhaven te Zeebrugge.

Ook dit is een belangrijke pleisterplaats. We beschikken echter over relatief weinig totaalstellingen.

In juli waren de aantallen nog klein: max. 37 ex. op 10.07 en 21.07. Er was een lichte aantalstoename in augustus en september, o.a. 72 ex. op 14.08 en 92 ex. op 04.09. Opvallend was dat dit niveau min of meer gehandhaafd bleef tijdens de daarop volgende wintermaanden. We vermelden enkele maxima: 94 ex. op 16.10 en 13.11, 77 ex. op 18.12.

Naar het voorjaar toe liepen de aantallen opnieuw vlug op. We kregen uit deze periode jammer genoeg slechts twee totaalstellingen: 222 ex. op 12.02 en 148 ex. op 12.03. Een aantal, weliswaar minder volledige, tellingen in april en mei gaven nog steeds een behoorlijk aantal Bergeenden, o.a. 96 ex. op 30.04 en 113 ex. op 18.05. Het hoogste juni-aantal betrof 36 ex. op 10.06.

(FDS,WD,BB, e.a.)

- Hoge Dijken Roksem.

We kregen slechts enkele tellingen binnen uit de winterperiode: 25 ex. op 04.12 en 23 ex. op 02.01 (FDS,JVP).

In het voorjaar werd er iets frequenter geteld met als maxima 15 ex. op 23.04 en 18 ex. op 04.05 (EL).

- Andere gebieden.

Buiten de reeds behandelde gebieden was de soort weinig talrijk, vooral in het najaar en de winterperiode. Wel werden meestal hogere aantallen genoteerd in het voorjaar (vanaf februari), dit vooral in de buurt van de broedgebieden. We geven een voorbeeld. In de Vrede te Knokke-Heist pleisterden in de winter maximaal 1 tot 4 ex., in het voorjaar tot 24 ex. op 28.05 (FW,PDC,PEL,KR,...).

Wilde Eend, *Anas platyrhynchos*

- Achterhaven Zeebrugge-Dudzele.

Hoge aantallen in de eerste helft van het winterhalfjaar: 3655 ex. op 18.09, 2312 ex. op 16.10, 4170 ex. op 13.11 en 4010 ex. op 18.12. Meer bruikbare totaalstellingen ontbreken helaas zodat we geen gedetailleerder aantalsverloop kunnen schetsen. Vanaf januari ging het aantal Wilde Eenden steil bergaf: 1706 ex. op 15.01, 430 ex. op 12.02 en 110 ex. op 12.03.
(FDS + Wielewaal)

- Voorhaven Zeebrugge.

In juli en augustus werden slechts enkelingen gezien maar. In september liepen de aantallen echter opvallend hoog op: 250 ex. op 11.09, 340 ex. op 17.09 en ca. 1000 op 25.09. Oktober scoorde opnieuw minder hoog: 859 ex. op 09.10, 150 ex. op 19.10 en 350 ex. op 20.10. Daarna werden geen grote concentraties meer waargenomen (meestal < 10 ex.). Enkele maxima waren nog 73 ex. op 11.12 en 60 ex. op 21.02.
(FW, GDP, FDS, DBL, WD, GO, ...)

- Zwin te Knokke-Heist.

De eerste telling gebeurde pas op 11.09 maar leverde meteen het wintermaximum op: 2800 ex. Daarna verminderde het aantal Wilde Eenden aanzienlijk: 390 ex. op 09.10 en slechts 150 ex. op 07.11. Deze afname was slechts van korte duur want vanaf de tweede decade van november was er opnieuw een stijging van de aantallen: 577 ex. op 13.11, 1200 ex. op 06.12, 1860 ex. op 11.12 en 1130 ex. op 18.12. Zachte winters leiden dikwijls tot een zeer vroege wegtrek. Net zoals in de Achterhaven was dit ook in het Zwin merkbaar: nog 875 ex. op 14.01, 470 ex. op 22.01, 330 ex. op 12.02 en 200 ex. op 12.03.
(LMA, GBu, BB, FDS, FV)

- Hoge Dijken te Roksem.

We vermelden alle beschikbare tellingen: 3700 ex. op 06.09, 1200 ex. op 11.10, 500 ex. op 18.10, 1200 ex. op 04.12 (schatting), 500 ex. op 08.12 en 40 ex. op 05.03. Meer valt er wegens gebrek aan gegevens niet over te vertellen.
(FDS, KDV, BB, HEP, VSR)

- Put Zevekerke te St. Andries. (figuur 6)

In juli en augustus nog vrij lage aantallen: 29 ex. op 05.07 en 71 ex. op 13.08. In de tweede helft van augustus en in september liep het aantal Wilde Eenden vlug op: 324 ex. op 10.09 en 447 ex. op 26.09. Deze toename zette zich echter niet door in oktober (meestal 350 a 400 ex.); daarvoor was het wachten tot november: 661 ex. op 01.11, 982 ex. op 26.11 en het wintermaximum van 1202 ex. op 10.12. Na deze piek vielen de aantallen weer wat terug met als maxima 735 ex. op 17.12, 774 ex. op 14.01, 912 ex. op 28.01 en 610 ex. op 07.02. Vanaf dan vertrokken heel wat vogels reeds weg naar de broedgebieden en liepen de aantallen sterk terug: 356 ex. op 12.02, 253 ex.

op 18.02, 134 ex. op 11.03 en 112 ex. op 28.03. Op 28.04 slechts 47 ex. meer, hoofdzakelijk plaatselijke broedvogels.
(WLT, PDC, PV, FDC, FDS)

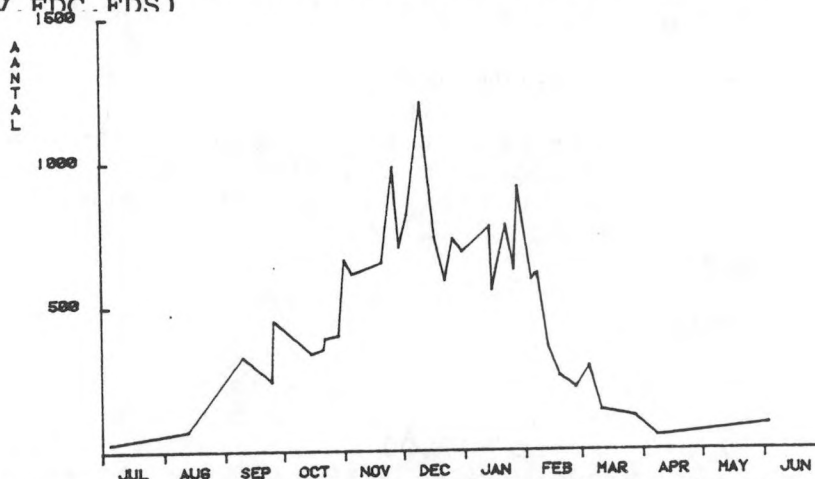

Fig. 6: Aantalsverloop van de Wilde eend op de put van Zevekerke, 1988-1989.

- Andere gebieden: enkele maxima.

Hieronder vermelden we alleen de gebieden die op minstens 1 telling 100 Wilde Eenden herbergden. Gebieden waar meer dan 500 ex. voorkwamen, werden hierboven iets uitgebreider behandeld.

Put van Meetkerke: 166 ex. op 16.10, Noordzee De Haan: 103 ex. op 27.11, Noordzee Zeebrugge-Wenduine: 144 ex. op 11.12, De Vrede Knokke: 200 ex. op 04.09, Laguna Beach Heist: 230 ex. op 18.12, Zegemeer Heist: 376 ex. op 18.12, Fonteintjes Zeebrugge: 250 ex. op 04.09, Kleiputten Oostkerke: 400 ex. op 07.08, Steenbakkerij Hoeke: 150 ex. op 07.08, Damse Vaart Hoeke: 200 ex. op 19.01, Put St. Pieters: 200 ex. op 09.02 en 21.02, Polderwind Zuienkerke: 345 ex. op 08.11, Oostendse Vaart St.Andries: 168 ex. op 26.12, Zandberghoeve Oedelem: 530 ex. op 17.12, Vijverhof St. Michiels: 412 ex. op 15.01, Stil Ende Brugge: 348 ex. op 04.02, Spoorwegputten Oostkamp: 101 ex. op 15.10 en 11.12.

Wintertaling, *Anas crecca*

- Achterhaven Zeebrugge.

Reeds in juli pleisterden er kleine aantallen: 3 ex. op 10.07 en 10 ex. op 21.07. In augustus maximaal 20 ex. op 27.08. In september en vooral oktober nam het aantal Wintertalingen sterk toe: 65 ex. op 17.09 en 542 ex. op 16.10. We beschikken over weinig bruikbare totaalstellingen van de daaropvolgende maanden. Op 13.11 vertoefden er slechts 202 ex. In de tweede helft van december en in januari werden de hoogste aantallen genoteerd: 611 ex. op 18.12, 700 ex. op 26.12 en 595 ex. op 15.01. In februari en maart herbergde de Achterha-

ven al heel wat minder Wintertalingen: 152 ex. op 12.02 en amper 22 ex. op 12.03 en 40 ex. op 19.03. De enige aprilwaarneming die we binnenkregen betrof 4 ex. op 18.04 aan Distri-gas.

(FDS,FW,FDR,DBL,PAL,PEL,FW, e.a.)

- Zwin te Knokke-Heist.

Op 11.09 waren reeds 150 ex. aanwezig, oplopend tot 350 ex. op 27.11 en 700 ex. op 11.12. Op 18.12 werden slechts 117 ex. meer geteld maar het is de vraag in hoeverre het hier gaat om een echte afname of om telfouten. Tellingen van verschillende waarnemers en op verschillende tijdstippen van de dag kunnen immers totaal andere resultaten opleveren. Zo werden er op 14.01 door 1 bepaalde teller 13 ex. geteld, en door iemand anders 300 ex. !

Net als in de Achterhaven was er een sterke afname in februari en maart met maximaal nog 50 ex. op 13.02 en 18 ex. op 12.03. We kregen geen latere gegevens meer binnen.

(LMA,GHA,GBu,BBu,...)

- De Vrede te Knokke.

Pas vanaf december werden er behoorlijke aantallen gezien. Op 17.12 verbleven er 51 ex. en 26.12 60 ex. Het wintermaximum betrof 90 ex. op 14.01. De aantallen schommelden echter sterk. Zo werden er bijv. op 22.01 slechts 6 ex. geteld.

In maart werden maximaal 24 ex. waargenomen op 07.03. Laatste gegeven: 16 ex. op 31.03.

(FDS,BVP,BB,FW,MVW)

- Kleiputten van Heist.

De aantallen in dit gebied schommelden heel erg van dag tot dag. We beperken ons dan ook tot het vermelden van enkele maandmaxima: 42 ex. op 27.09, 157 ex. op 29.10, 70 ex. op 15.11, 80 ex. op 31.03 en 27 ex. op 08.04. Laatste waarneming: 1 koppel op 01.05.

(FDR, DV,FW,PAL,FDS,..)

- Hoge Dijken te Roksem.

Erg weinig tellingen: 76 ex. op 11.10, 417 ex. op 21.11, > 250 ex. op 04.12, 200 ex. op 08.12 en 40 ex. op 30.03. Laatste waarneming: 1 ex. op 29.04 (KDV,JVP,FDS,BB)

- Polders.

In een aantal poldercomplexen vertoefden regelmatig enkele tientallen Wintertalingen. We geven enkele voorbeelden. Op kop vinden we de Uitkerkse Polders met o.a. 60 ex. op 20.11 (PEL,-BVP,MaP), 50 ex. op 14.01 (MaP) en 40 ex. op 04.03 (MaP).

Op 22.01 vertoefden 45 ex. in weiden nabij Nieuwmunster (FW). Er werden tevens 45 ex. geteld op 14.01 in de Lage Moeren te Meetkerke (MG). In de weiden Noordede te Klemskerke verbleven maximaal 25 ex. op 11.01 (FV).

- Andere gebieden: enkele maxima.

We vermelden alleen de belangrijke pleisterplaatsen (> 10 ex.): Voorhaven Zeebrugge: 15 ex. op 22.11, Strand Wenduine: 11 ex. op 27.11, Fonteintjes Zeebrugge: 10 ex. op 03.11, Eendekooi Lissewege: 34 ex. op 05.02, Ter Doest Lissewege: 14 ex. op 19.03, Eendekooi Wenduine: 35 ex. op 21.01, Put Vlissingem: 95 ex. op 03.01, Kleiputten Hoeke: 32 ex. op 15.01, Zuid over de Lieve Hoeke: 19 ex. op 23.02, Steenbakkerij Hoeke: 20 ex. op 26.03, Blauwe Toren Brugge: 13 ex. op 06.11, Zielebrug Zuienkerke: 130 ex. op 05.12, Put St.Pieters: 32 ex. op 24.12, Ernegemse Meersen: 12 ex. op 11.03, Villa St.Andries: 13 ex. op 10.09, Warande Joyeuse Oostkamp: 50 ex. op 15.01.

Blauwvleugeltaling, Anas discors

Er werd een m. waargenomen op 14.11 in de Achterhaven te Zeebrugge (BB, MaP).

Krakeend, Anas strepera

- Achterhaven te Zeebrugge.

Van begin oktober tot half november werden steeds 2 tot 5 ex. geteld. Tijdens de daaropvolgende weken en maanden werden regelmatig iets hogere uitschieters genoteerd, o.a. 13 ex. op 22.11, 18 ex. op 28.12 en 15.01. Rond half februari - begin maart werd een opmerkelijke (voorjaars)piek vastgesteld: 35 ex. op 14.02 en 42 ex. op 05.03. Op 12.03 slechts 14 ex. meer. Daarna volgde een verder afname met maximaal nog 2 tot 6 ex. De laatste waarneming betrof 1 koppel op 07.05.
(FDS, GO, TG, FDR, WD, ...)

- Voorhaven Zeebrugge.

De soort was hier vrijwel continu aanwezig van begin november tot eind januari. Aanvankelijk kwam het aantal Krakeenden niet hoger dan 7 ex. op 22.11, 24.11 en 04.12. Eind december en januari vertoefden er hogere aantallen met als maxima 17 ex. op 26.12 en 21 ex. op 22.01 (FW, GDP, FDR, FDS). De laatste waarnemingen betroffen 1 ex. op 16.04 en 3 ex. op 19.06 (FW, HD).

- Zwin Knokke-Heist

Eerste waarneming: 1 ex. op 07.09. De hoogste aantallen werden in het najaar genoteerd: 18 ex. op 23.10 en 6 ex. op 27.11. Van december tot februari werd regelmatig 2 tot 3 ex. gezien. Daarna geen meldingen meer. (GBu, KDV, GO, LMa)

- Put Meetkerke

De eerste waarneming betrof 4 ex. op 23.10 (WLT, FW). De soort bleef er aanwezig tot half januari. Maxima tijdens het najaar

waren 8 ex. op 15 en 19.11 en 10 ex. op 21.11 (LDQ, ID, FV, FW).
 Het hoogste winteraantal betrof 8 ex. op 14.01 (FV).
 Op 13.01 waren er ook 2 ex. aanwezig in de nabijgelegen Lage
 Moeren (GO).

- Hoge Dijken Roksem

De meeste waarnemingen zijn afkomstig uit de najaarsperiode
 (begin oktober-eind november) met als maxima 8 ex. op 13.10 en
 7 ex. op 26.11 (JVP, PBu, GBA, KDV, TG).
 Daarnaast waren er in februari en vooral maart verschillende
 waarnemingen van 2 of 3 ex. (TG, EL, JVP).
 Tot slot vermelden we nog de zomerwaarneming van een koppel op
 15.06 (PBu).

- Andere gebieden.

Put Zevekerke St.-Andries: 2 ex. van 26.01 tot 05.03 (WLT, FW)
 Villa St.-Andries: 2 ex. op 26.03 (TDF)
 Put Ettelgem: 2 ex. op 11.03 (JVP)
 Koude Keuken St.-Andries: 1 w. op 03.10 (TDF)
 Put Maeleveld Sijsele: 4 ex. op 16.10 (YF)
 Zandberghoeve Oedelem: 1 ex. op 14.01 (FW)
 Put St.Pieters: 3 ex. op 16.12 (BB)
 O.T. Brugge: 6 ex. op 04.03 en 2 ex. op 10.03 (ID, LDQ)
 Blauwe Toren Brugge: 3 ex. op 08.03 (FDS)
 Weiden Uitkerke: 3 ex. op 09.02, 2 ex. op 21.02 & 01.04 (JVG)
 Fonteintjes Zeebrugge: 1 ex. van 26.10 tot 03.11, 2 ex. op
 07.02 (JVG, LV, RPi)
 De Vrede Knokke: 4 waarnemingen, maximaal 8 ex. op 13.11 (MVW)

Smient, Anas penelope

Achterhaven (figuur 7)

De eerste Smienten werden gesignaleerd op 18.09 : 60 ex. Half
 oktober reeds 970 ex. (16.10). Daarna bijna alleen nog be-
 trouwbare midmaandelijke tellingen : 2.810 ex. op 13.11,
 3.100 ex. op 06.12, 4.600 ex. op 17.12 en 4.740 ex. op 15.01.
 Meteen het wintermaximum. Op 12.02 nog 2.855 ex. en op 12.03
 nog 606 ex. In april nog max. 23 ex. op 22.04.

Zwin

Opvallend hoge aantallen in vergelijking met de vorige jaar-
 boekperiode. Eerste wrn. op 03.09 : 35 ex. In oktober worden
 de maxima reeds bereikt (?) : 160 ex. op 09.10 en 380 ex. op
 31.10. Daarna alleen nog betrouwbare midmaandelijke tellingen
 : 118 ex. op 11.12, 200 ex. op 14.01, 105 ex. op 13.02 en 21
 ex. op 12.03 (GBu, LMa, GHa, BBu, e.a.).

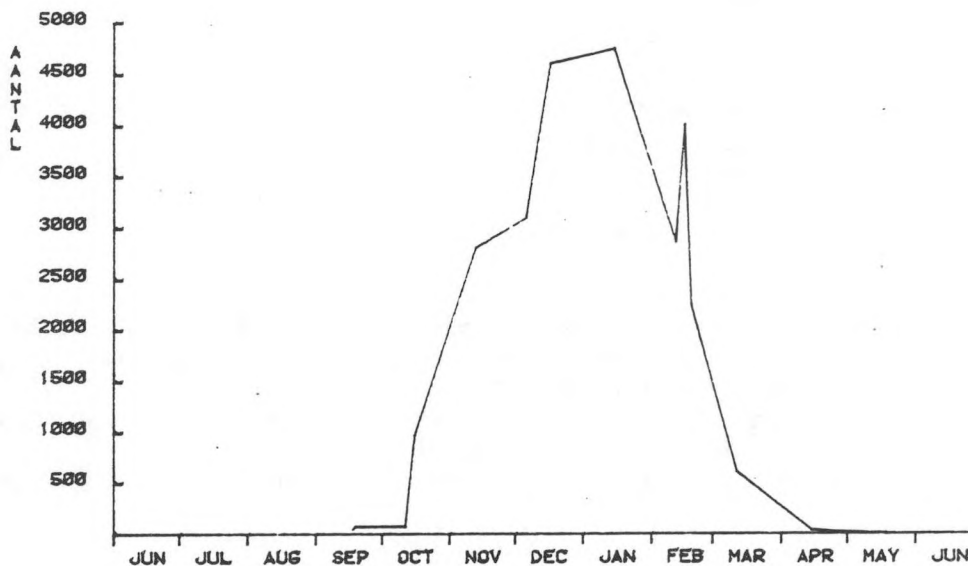

Fig. 7: Aantalsverloop van de Smient in de Achterhaven te Zeebrugge - Dudzele, 1988-1989.

Polders Uitkerke

We beschikken over heel wat meer tellingen dan afgelopen winterhalfjaar. Ook de aantallen Smienten liggen veel hoger. Een eerste wrn. reeds op 29.09 : 40 ex. In november snel stijgend aantallen : 310 ex. op 04.11, 570 ex. op 05.11, 600 ex. op 18.11 en 800 ex. op 20.11. In december echter nog maximum 150 ex. In januari een lichte stijging : 300 ex. op 14.01. Op 09.02 nog 200 ex. en op 04.03 nog 210 ex. Een laatste wrn. op 30.03 : 20 ex. (LPo,FW,FV,MaP,JVG,e.a.).

Andere gebieden waar de soort voorkwam (enkele maxima) :

Voorhaven Zeebrugge : 30 ex. op 14.02
 De Vrede : 95 ex. op 06.01
 Put Cloedt : 120 ex. op 15.01
 Kleiputten Dujardin : 50 ex. op 12.03
 Fonteintjes : 20 ex. op 08.11
 Bunkerweiden Vlissegem : 150 ex. op 14.01
 Put Vlissegem : 42 ex. op 03.01
 Hoge Moeren Houtave : 10 ex. op 05.11
 Pompje Oudenburg : 230 ex. op 04.01
 Put Roksem : slechts enkele betrouwbare gegevens (85 ex. op 02.10, 1.000 ex. op 08.12, 695 ex. op 28.01 en 48 ex. op 05.03)
 Vijvers Halewyn : 14 ex. op 02 en 03.01
 Put Zevekerke : 9 ex. op 22.01

Pijlstaart, *Anas acuta*

- Achterhaven Zeebrugge.

De eerste Pijlstaarten werden gezien op 19.09: 13 ex. Een totaalstelling op 16.10 leverde reeds 40 ex. op maar op 10 en

12.11 werd er slechts 1 m. geteld. Daarna liepen de aantallen echter weer op: 20 ex. op 13.11, 30 ex. op 22.11, 75 ex. op 06.12 en 78 ex. op 18.12. Op 20 en 26.12 werden slechts resp. 2 en 4 ex. genoteerd doch het is zeer de vraag of het hier wel om volledige tellingen gaat.

Op 05.01 werden er opnieuw 60 ex. gemeld, op 15.01 een totaal van 32 ex. In februari maximaal 35 ex. op 12.02. Daarna geen hoge aantallen meer. Er waren wel nog enkele vrij late waarnemingen: 1 ex. op 22.04 en 3 ex. op 01.05.

(TDF, FDS, GO, DBL, FV, WD, FDQ, ID, ...)

- Voorhaven Zeebrugge.

Veel kleinere aantallen dan in de Achterhaven: maximaal 18 ex. op 30.10 (FW, WLT). Opvallend is ook wel de waarnemingen van 65 overvliegende vogels op 29.10 (LV, DV).

- Zwin te Knokke-Heist.

In totaal 23 waarnemingen maar het ging meestal om niet meer dan 5 a 6 ex. Er was evenwel een belangrijke (kortstondige) uitschieter: 110 ex. op 23.10 (GBu). Op 31.10 pleisterden er slechts 5 ex. meer (KDV). Verder ook 13 ex. op 06.03 (BVP) en als laatste waarneming 6 ex. op 30.04 (LMa, GBu).

- Weiden Uitkerke.

Vrijwel alle waarnemingen gebeurden tijdens de voorjaarstrek (periode begin februari-half maart): max. 15 ex. op 04.03 (MAP) en 25 ex. op 05.03 (TDF).

Er was wel nog de waarneming van 11 overvliegende Pijlstaarten op 14.11 (FV).

- Hoge Dijken Roksem.

In totaal noteerden we 25 waarnemingen, meestal van 1 tot 5 ex. De hoogste aantallen waren 9 ex. op 02.10 (KDV, JVP) en 7 ex. op 19.03 (TG). Laatste waarneming: 1 koppel op 28.04 (JVP).

- Andere gebieden.

Put Vlissegem: 4 ex. op 19.11 (FV)

De Vrede Knokke: 2 ex. op 17.12 (FDS) en 1 ex. op 26.03 (BVP).

Kromme Ader Oostkerke: 1 ex. op 22.12 (PDC)

Steenbakkerij Hoeke: 1 ex. op 27.03 (FW)

Zomertaling, Anas querquedula

Er waren zeer weinig najaarswaarnemingen:

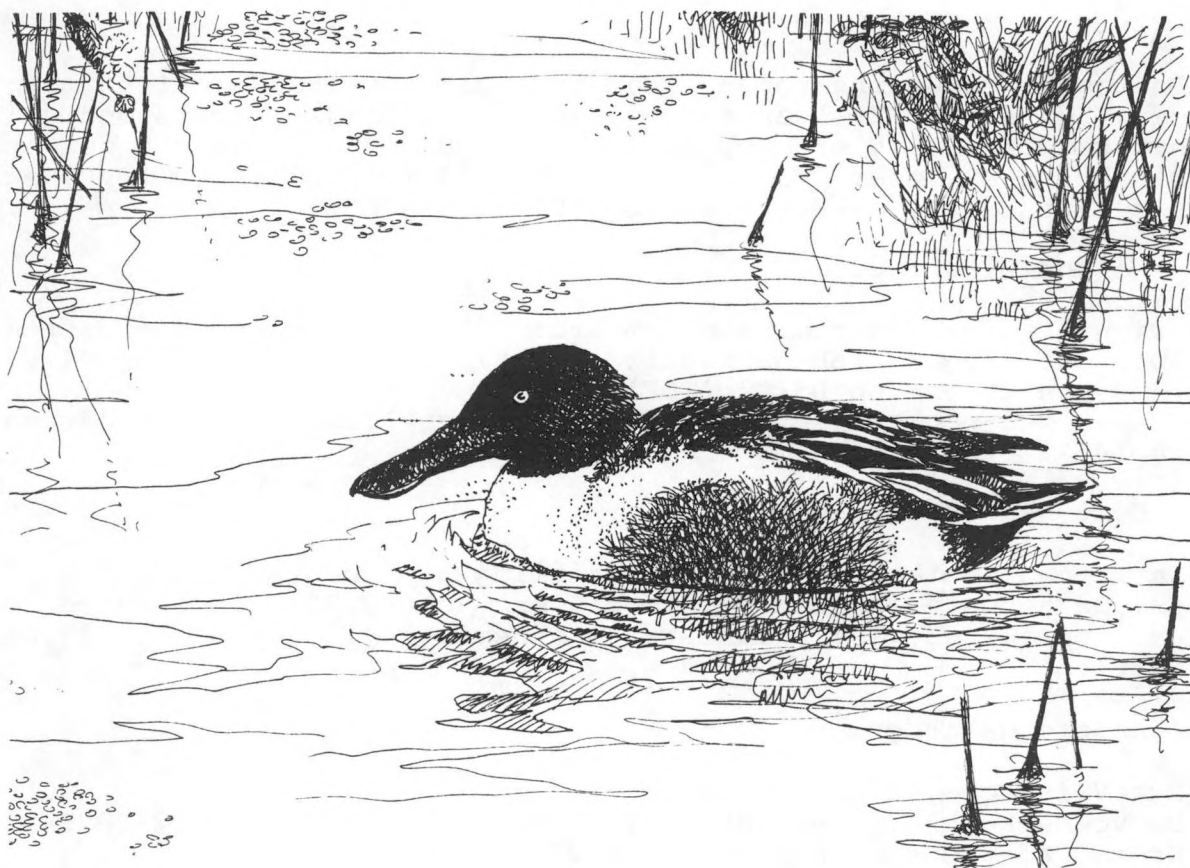
06.07	Hoeke vaart	1 ex.	(FDS)
12.07	Zuid over de Lieve Hoeke	1 ex.	(FW, MIG)
13.08	Oude Vrede Knokke	1 ex.	(FW)
29.08	Achterhaven Zeebrugge	1 m.	(BB)

02.10 Put Roksem 1 ex. (KDV)

In het voorjaar werd de soort beduidend meer gesignaleerd. De eerste waarneming betrof 1 koppel in de Achterhaven te Zeebrugge (PAL). Enkele voorjaarsmaxima waren:

27.03	Distrigas Dudzele	8 ex.	(LL, RLF, LRA)
27.03	Steenbakkerij Hoeke	5 ex.	(FW)
01.04	Zuid over de Lieve Hoeke	7 ex.	(LDQ, ID)
21.05	Palingpot Ramskapelle	3 kp	(FDR)

In volgende gebieden werden 1 tot 3 ex. gezien: de Eendekooi te Lissewege, de Voorhaven te Zeebrugge, de Oude Vrede te Knokke, de weiden te Uitkerke, de kleiputten te Oostkerke, de put van Roksem en het O.T. te Brugge.

Slobeend, *Anas clypeata*

- Zwin te Knokke-Heist.

Te weinig gegevens om een gedetailleerd aantalsverloop te reconstrueren. De hoogste aantallen werden in het najaar genoteerd: 30 ex. op 11.09 en 80 ex. op 23.10 (GBu). Tijdens de winterperiode maximaal 9 ex. op 10.02 (GHA), tijdens het voorjaar maximaal 22 ex. op 12.03 (LMA,GBu).

- De Vrede te Knokke.

Net als in het Zwin was de soort hier het talrijkst tijdens de najaarstrek: 30 ex. op 09.09 (BVP) en 20 ex. op 13.11 (MVW). Daarna steeds minder dan 10 ex.

- Achterhaven Zeebrugge-Dudzele.

In juli werden behoorlijke aantallen waargenomen, o.a. 31 ex. op 21.07 en 76 ex. op 26.07. Het gaat hier vermoedelijk nog noot zozeer om noordelijke doortrekkers maar wel rondzwerfende plaatselijke broedvogels (+ juvenielen). In augustus en september trokken deze dan weg uit het gebied; in deze periode werden vrijwel steeds minder dan 10 ex. gezien. Er was wel 1 eigenaardige uitschieter: 100 ex. op 16.09 op Distrigas terwijl een totaaltelling op 18.09 slechts 11 ex. opleverde. Tijdens het winterhalfjaar waren opnieuw hogere aantallen aanwezig met een piek in januari: 98 ex. op 16.10, 92 ex. op 13.11, 137 ex. op 18.12, 210 ex. op 15.01, 145 ex. op 12.02 en 54 ex. op 12.03.

We beschikken jammer genoeg niet over goede totaaltellingen van het gebied in het voorjaar. Onvolledige tellingen tonen aan dat de aantallen toen opnieuw flink de hoogte in gingen; bijv. min. 100 ex. op 30.03 en 16.04.

Vanaf de tweede helft van april waren nog hooguit enkele tientallen Slobeenden aanwezig, bijv. 31 ex. op 17.04, 27 ex. op 30.04 en 15 paartjes op 18.05. Het gaat hier waarschijnlijk vooral om plaatselijke broedvogels.

(FDS,WD,FW,LV,GO,...)

- Voorhaven Zeebrugge.

In totaal slechts 8 waarnemingen met maximaal 6 ex. op 22.11 (FW). De meeste meldingen komen uit de voorjaarsperiode.

- Hoge Dijken Roksem.

Het gaat hier waarschijnlijk om de belangrijkste pleisterplaats van Slobeenden in Noord-West-Vlaanderen maar we kregen helaas maar weinig tellingen door. Piekaantallen tijdens de najaarsperiode waren 249 ex. op 02.10 en 231 ex. op 11.10 (KDV,JVP). Tijdens de winterperiode en het voorjaar was de soort duidelijk minder talrijk: ca. 150 ex. op 04.12, 67 ex. op 08.12, 76 ex. op 27.03 en 30 ex. op 28.04. (FDS,BB,KDV,-JVP). In mei nog maximaal 17 m. op 10.05 (EL).

- Andere gebieden waar de soort voorkwam: enkele maxima.

We vermelden alleen die gebieden waar minsten 5 ex. gezien werden.

Put Cloedt Knokke: 45 ex. op 13.11, Laguna Beach Heist: 14 ex. op 18.12, Kleiputten Dujardin Knokke: 9 ex. op 12.03, Kleiputten Heist: 5 ex. op 08.04, Eendekooi Lissewege: 9 ex. op 27.03, Fonteintjes Zeebrugge: 6 ex. op 03.11, Eendekooi Wenduine: 11 ex. op 21.01, Weiden Uitkerke: 24 ex. op 30.03, Kleiputten Oostkerke: 25 ex. op 07.08, Kleiputten Hoeke: 21 ex. op 27.03, Steenbakkerij Hoeke: 16 ex. op 19.04, Put St. Pieters: 9 ex. op 24.12, Put van Meetkerke: 7 ex. op 27.03,

Ettelgemput: 60 ex. op 04.12, Vijvers van Haelewijn Beernem: 13 ex. op 17.03, Villa St. Andries: 16 ex. op 06.04, Rivierbeek Oostkamp: 7 ex. op 27.03.

Tafeleend, *Aythya ferina*

Achterhaven Zeebrugge-Dudzele (figuur 8)

Er waren twee juli-waarnemingen : 2 ex. op 10.07 en 21.07. Vanaf eind augustus was de soort constant aanwezig en liepen de aantallen geleidelijk op. Net zoals vorig jaar een sterke toename in de eerste helft van oktober : van 60 ex. op 05.10 naar 184 ex. op 16.10. Eind oktober reeds werd de kaap van de 200 ex. overschreden : 228 ex. op 30.10. Tot half december schommelt het aantal steeds rond de 200 ex. Eind december opnieuw een aantalsstijging : 254 ex. op 25.12. Maximum wordt bereikt op 19.01 : 380 ex. Daarna erg weinig tellingen voor handen. De 250 ex. op 12.02 en de 320 ex. op 19.02 duiden aan dat de aantallen ook deze winter erg hoog zullen geweest zijn. In de eerste helft van maart verminderen de aantallen spectaculair : 46 ex. op 05.03, 4 ex. op 12.03. Geen april en slechts een mei en een juni-waarneming : 2 ex. op 21.05 en 6 ex. op 12.06.

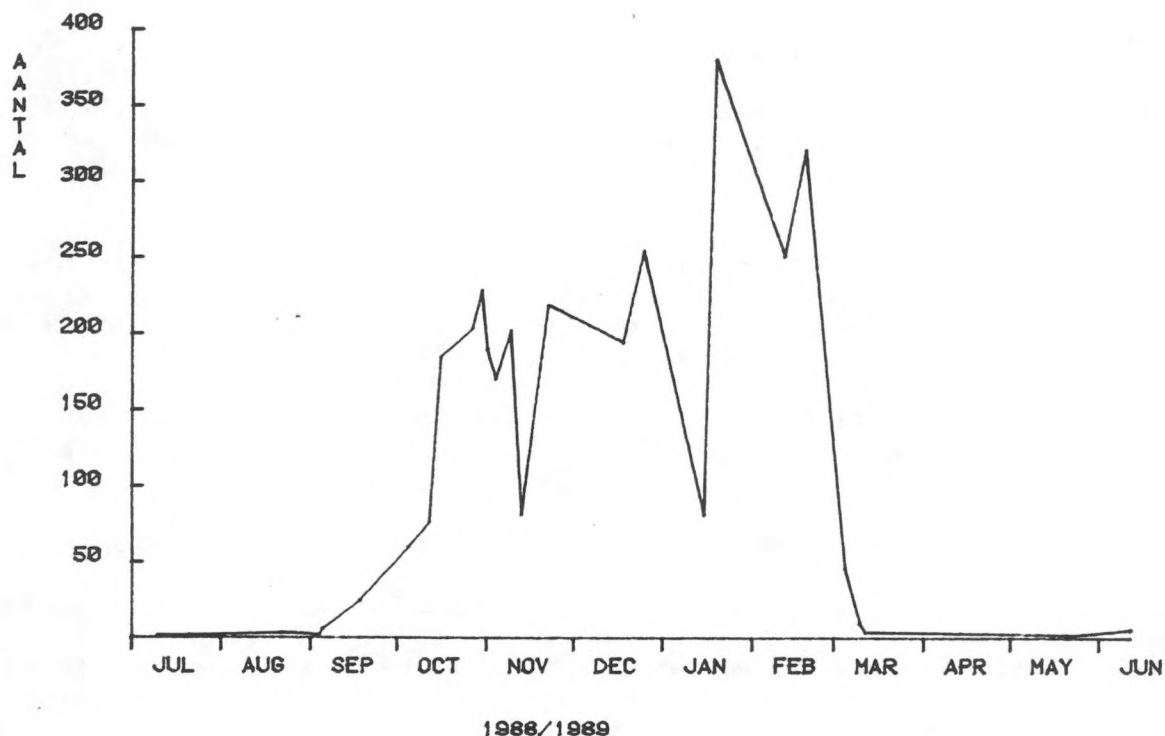

Fig. 8: Aantalsverloop van de Tafeleend in de Achterhaven Zeebrugge-Dudzele, 1988-89.

Vijvers Van Haelewijn (figuur 9)

Door het dagelijks telwerk van E. Niesen kan hier een zeer nauwkeurig aantalsverloop beschreven worden.

De soort verschijnt op 04.10 : 6 ex. Tot 03.11 verbleef er steeds 1 tot 9 ex., van 09.11 tot 15.11 28 tot 35 ex. Een tweede stijging vanaf 16.11 : 60 ex. Vanaf begin december halen we reeds de 70 ex. en op 14.01 wordt het wintermaximum bereikt : 101 ex.

Daarna dalen de aantallen flink en worden de schommelingen in aantal groter. We noteren nog een piek eind januari : 90 ex. op 27.01 en op het einde van de eerste februari decade : 70 ex. op 07 en 08.02. Daarna worden nog maximum 36 ex. geteld. In april maximum 3 ex., geen mei-waarnemingen en in juni vaak een wijfje of koppel. Geen broedgedrag vastgesteld.

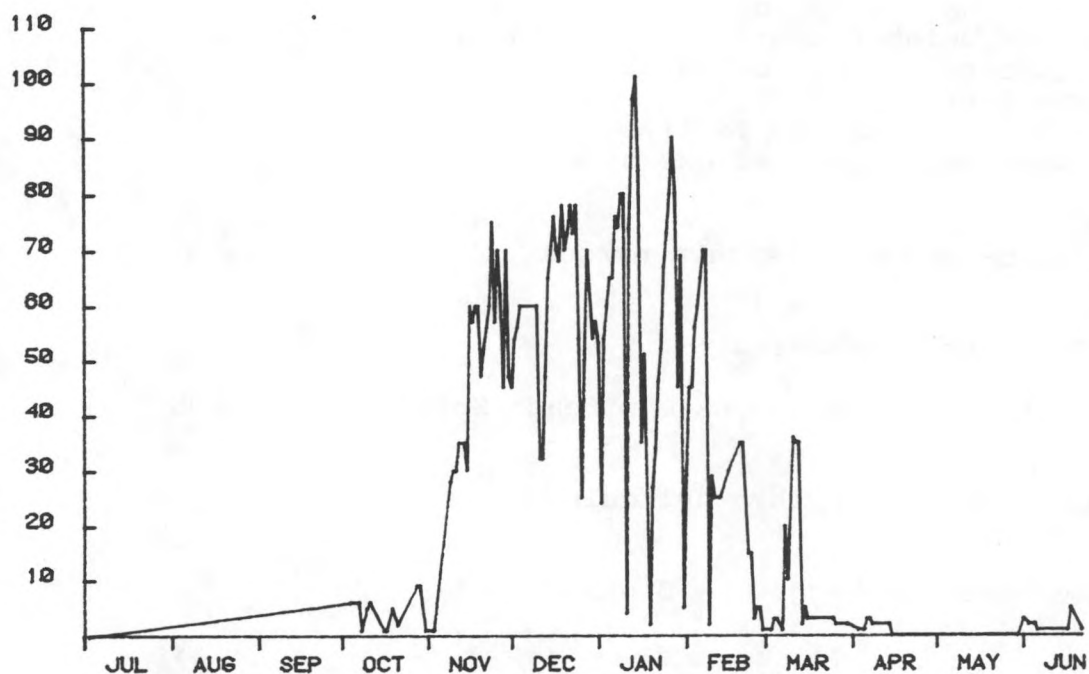

Fig. 9: Aantalsverloop van de Tafeleend op de Vijvers Van Haelewijn te Beernem, 1988-89.

Hoge Dijken Roksem

Onvoldoende tellingen om een overzicht te maken : twee maxima van 114 ex. op 28.01 en 100 ex. op 05.03.

Plas St.-Pieters Brugge

Hoge aantallen op de weinige bezoeken : o.a. 137 ex. op 27.10, 107 ex. op 08.11, 118 ex. op 18.12, 80 ex. op 04.02 en 60 ex. op 21.02.

Blauwe Toren

De eerste waarneming betrof 1 ex. op 28.10. Het wintermaximum wordt reeds op 03.11 bereikt met 65 ex. Daarna nog slechts twee aantallen met enig belang : 38 ex. op 24.12 en 35 ex. op 08.03. Laatste waarneming op 26.03 : 4 ex.

Andere gebieden waar de soort voorkwam (enkele maxima).

Put Zevenkerke : 6 ex. op 05.02 en 06.02
 Lac van Loppem : 3 ex. op o.a. 21.01, 04.02 en 16.02
 Villa St.-Andries : 2 ex. op 26.03
 Put Ettelgem : 100 ex. op 04.12
 Stationsput Eernegem : 2 ex. op 11.02
 Put Meetkerke : 7 ex. op 26.02
 Kleiputten St.-Donaas Hoeke : 9 ex. op 15.01
 Steenbakkerij Hoeke : 2 ex. op 27.03
 Put Vlissegem : 2 ex. op 03.01
 Haven Blankenberge : 2 ex. op 23.01
 Fonteintjes : 4 ex. op 23.10
 Zegemeer Duinbergen : 18 ex. op 18.12
 Put Cloedt : 25 ex. op 13.11
 Zwin : 9 ex. op 23.01
 De Vrede : 24 ex. op 13.11
 Westdam Zeebrugge : 43 ex. op 14.02

Witoogend, *Aythya nyroca*

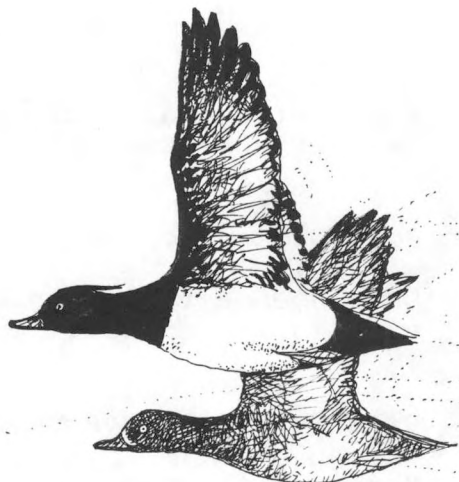
Slechts een waarneming :

13.11.88 1 ex. Laguna Beach Heist DBL

Kuifeend, *Aythya fuligula*

Achterhaven Zeebrugge - Dudzele (figuur 10)

Een totaal verschillend aantalsverloop in vergelijking met de vorige jaarboekperiode. Op 16.10 reeds 44 ex. Aantallen begin november vlug oplopend : 52 ex. op 01.11, 76 ex. op 09.11 en 153 ex. op 13.11. Het wintermaximum wordt bereikt op 22.11 : 178 ex. De aantallen blijven hoog tot midden januari : 165 ex. op 25.12 en 172 ex. op 15.01. Daarna lopen de aantallen vlug terug : 89 ex. op 12.02, 45 ex. op 21.02, 40 ex. op 12.03. Van de traditionele voorjaarspieken viel dit jaar niet veel te merken. Slechts 54 ex. op 09.04 en 60 ex. op 03.05 zijn te vermelden.

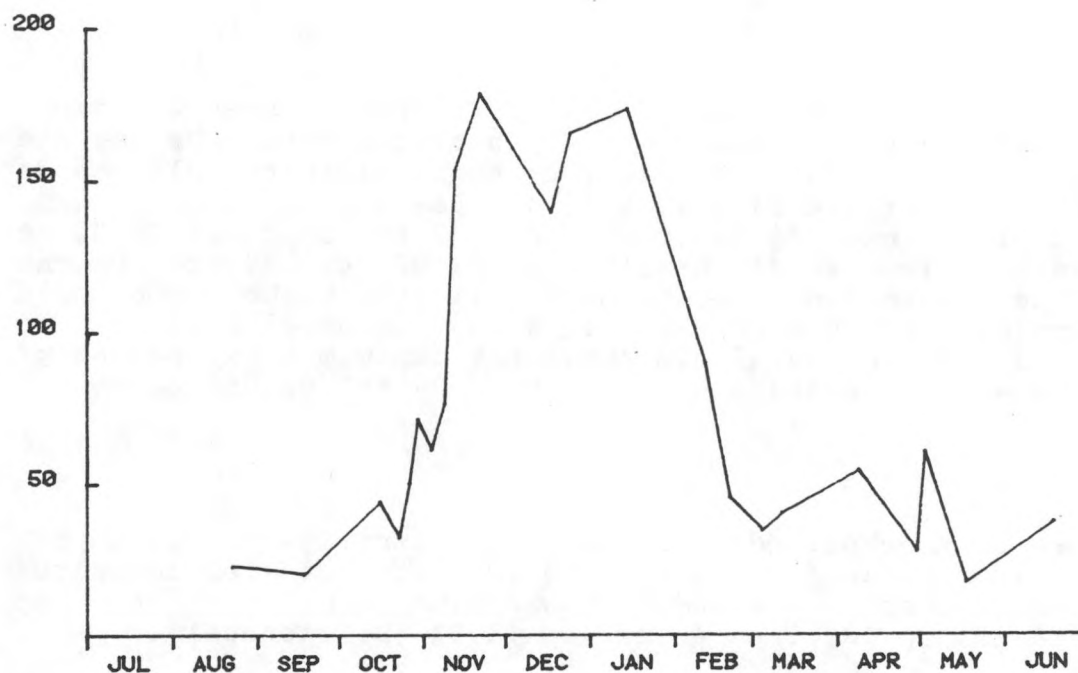

Fig. 10: Aantalsverloop van de Kuifeend in de Achterhaven van Zeebrugge-Dudzele, 1988-1989

Zevekerke (figuur 11)

Tot 22.12 bleven de aantallen erg laag (1 tot 11 ex.). Op 26.12 reeds 42 ex., op 31.12: 58 ex. en op 14.01 werd het wintermaximum bereikt met 123 ex. De aantallen blijven hoog tot eind januari : o.a. 96 ex. op 22.01 en 88 ex. op 28.01 om dan plots fel af te nemen : 15 ex. met 04.02. Op 07.02 opnieuw 35 ex. en op 12.02 26 ex. Laatste waarneming op 11.03 : 1 ex.

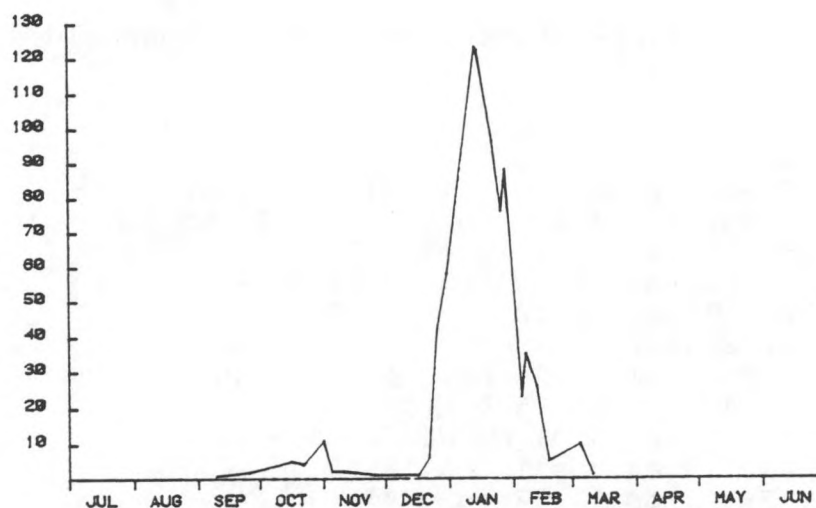

Fig. 11: Aantalsverloop van de Kuifeend te Zevekerke, 1988-89. Vijvers van Haelewijn te Beernem

Vijvers Van Haelewijn

Dankzij het dagelijks telwerk van E. Niesen kunnen we nauwkeurig het aantalsverloop op de put weergeven. De eerste waarneming op 27.09 : 2 ex. Tot begin februari blijven de aantallen laag : steeds 1 tot 15 ex. Daarna op 04.02 17 ex., op 05.02 al 20 ex., 30 ex. op 06.02, 37 ex. op 07 en 08.02 en het wintermaximum wordt bereikt op 09.02 met 39 ex. Daarna vallen de aantallen op het oude peil terug. Net voor half maart opnieuw een kleine piek : 18 ex. op 08.03, 25 ex. op 11.03 en 27 ex. op 12.03. In april tot maximum 5 ex. aanwezig; in mei afwezig. Laatste wrn. op 03, 04 en 05.06 telkens 1 koppel.

Laguna Beach

Afgelopen Jaarboekperiode nog een der belangrijkste pleisterplaatsen voor de Kuifeend uit de regio; dit jaar fel in waarde afgenomen. Slechts 3 vermeldenswaardige wrn. : 11 ex. op 13.11, 98 ex. op 18.12 en 46 ex. op 15.01 (D. Blondeel).

Blauwe Toren

Gedurende het ganse winterhalfjaar aanwezig, zij het in erg wisselend aantal. Uitschieters waren 03.11 : 55 ex., 24.12 : 61 ex., 102 ex. op 21.02, 51 ex. op 08.03 en 20 ex. op 26.03. Uitwisseling met de Put van St.-Pieters en de Achterhaven werd vastgesteld.

Put St.-Pieters

Onvoldoende tellingen om een exact aantalsverloop te kunnen schetsen. Eind oktober, begin november reeds aanwezig : o.a. 27 ex. op 27.10 en 66 ex. op 08.11. Op 18.12 nog steeds 58 ex., op 24.12 nog slechts 4 ex. Plotse uitschieters op 04.02 : 180 ex. (uitwisseling met de Achterhaven ?) op 07.02 nog slechts 8 ex.

Andere gebieden waar de soort nog werd vastgesteld (enkele maxima):

- Voorhaven Zeebrugge : 27 ex. op 22.11 (n = 15)
- Zwin : 12 ex. op 10.01 (n = 25)
- De Vrede : 19 ex. op 06.01 (n = 17)
- Steenbakkerij Hoeke : 4 ex. op 27.03 en 04.05 (n = 6)
- Kleiputten St.-Donaas : 19 ex. op 15.01
- Kleiputten Oostkerke : 6 ex. op 23.04 (n = 3)
- Put Meetkerke : 1 ex. op 22.01 (N = 1)
- Stockmanshoeve Sijsele : 4 ex. op 04.06 (n = 3)
- Vijverhof St.-Michiels : 24 ex. op 19.10 (n = 5)
- A.Z. St.-Jan : 11 ex. op 15.02 (n = 7)
- Stil Ende : 7 ex. op 15.01 en 04.02 (n = 4)
- Lac van Loppem : 9 ex. op 12 en 16.02
- Fribonaput : 5 ex. op 11.02 (n = 4)
- Put Cloedt : 20 ex. op 13.11 (n = 2)
- Kleiputten Dujardin : 44 ex. op 12.03 (n = 1)
- Eendekooi Lissewege : 19 ex. op 09.04 (n = 8)
- Fonteintjes : 2 ex. op 04.09 en 05.11 (n = 2)

Toppereend, *Aythya marila*

Voorhaven Zeebrugge (figuur 12)

Twee vroege waarnemingen liggen voor : 15.07 (2 man.) en 05.08 (1 man.). Van eind oktober tot eind maart was de soort daarna constant aanwezig aan de Westdam. Aanvankelijk ging het om 1 tot 3 wijfjes. Vanaf 13.11 tot begin december zijn bijna steeds 7 tot 9 ex. in wijfjeskleed aanwezig. Daarna lopen de aantallen vlug op: 13 ex. op 06.12, 24 ex. op 13.12, 33 ex. op 17.12 en 42 ex. op 24.12. Begin januari steeds een 40-tal ex. Na half januari stijgen de aantallen opnieuw : 47 ex. op 14.01 en 55 ex. op 20.01 verschenen de twee eerste adulte mannetjes. Het wintermaximum wordt bereikt op 10.02 : 57 ex. Daarna nemen de aantallen geleidelijk af tot 25 ex. op 05.03 en tot 2 ex. op 25 en 26.03. Laatste wrn. op 28.03 : 1 ex.

Fig. 12: Aantalsverloop van de Toppereend in de Voorhaven van Zeebrugge, 1988-89.

Achterhaven Zeebrugge

Op 25 en 26.09 een man aanwezig. Eind oktober opnieuw opduikend : telkens 1 ex. op 28.10, 30.10 en 04.11. Op 09 en 26.11 worden de grootste groepen genoteerd : resp. 10 en 12 ex. Half februari opnieuw 5 ex. (21 en 23.02) en een laatste wrn. van 1 ex. op 05.03.

Zwin

Reeds 2 ex. op 01.11. Vanaf 11.12 tot 14.01 constant 3 w/juv. aanwezig (n = 5). Solitaire ex. verder op 22.01, 12.03 en 15.04.

Put Roksem

Twee zeer vroege waarnemingen : 04 en 05.07 telkens een man. Op 28 en 29.01 opnieuw een man. Grotere aantallen worden pas vanaf 10.03 genoteerd : 14 ex. op 10.03, 15 ex. op 19.03, 11 ex. op 26.03, 17 ex. op 27.03 en 10 ex. op 29.03. Begin april afwezig. Op 28.04 plots opnieuw 8 ex. en tot slot nog 5 ex. op 02.05.

Andere gebieden waar de soort voorkwam :

- Blauwe Toren : 2 ex. op 29.10
- Wenduine : 4 ex. op 05.11

Mandarijneend, Aix galericulata

Een waarneming: op 12.10 pleisterde 1 ex. op de stationsput te Eernegem (KM).

Eider, Somateria mollissima**Voorhaven Zeebrugge (figuur 13)**

Niet minder dan 139 tellingen voorhanden!!! De ganse maand juli een groep van 15 ex. aanwezig (overzomeraars). Half augustus worden echter nog slechts 2 ex. gemeld (13.08). Eind augustus stijgen de aantallen opnieuw : 14 ex. op 29.08. Gans september een 20-tal ex. In oktober stijgen de aantallen naar 70 ex. en in november wordt de kaap van de 100 reeds overschreden. Maximum voor deze maand was 142 ex. op 27.11. In december blijven de aantallen hoog en wordt tevens het wintermaximum bereikt : 157 ex. op 11.12. In januari en februari dalen de aantallen. Alle tellingen voor deze periode geven tussen de 80 en 100 ex. Eind februari, begin maart een tijdelijk forse daling : o.a. 16 ex. op 23.02, 8 ex. op 02.03, 40 ex. op 10.03. Vanaf 18.03 tot eind juni opnieuw een grote groep van 100 tot 115 ex. aanwezig. De vogels overzomerden en ruiden er.

Haven Blankenberge

Net zoals in de Voorhaven van Zeebrugge ook hier regelmatig enkele ex. aanwezig. Een eerste waarneming op 11.09 : 2 ex. Daarna steeds waargenomen tot 07.03, zij het steeds in zeer klein aantal (1 tot 9 ex.) (n = 11). We noteerden slechts een uitschieter op 21.02 : 25 ex.

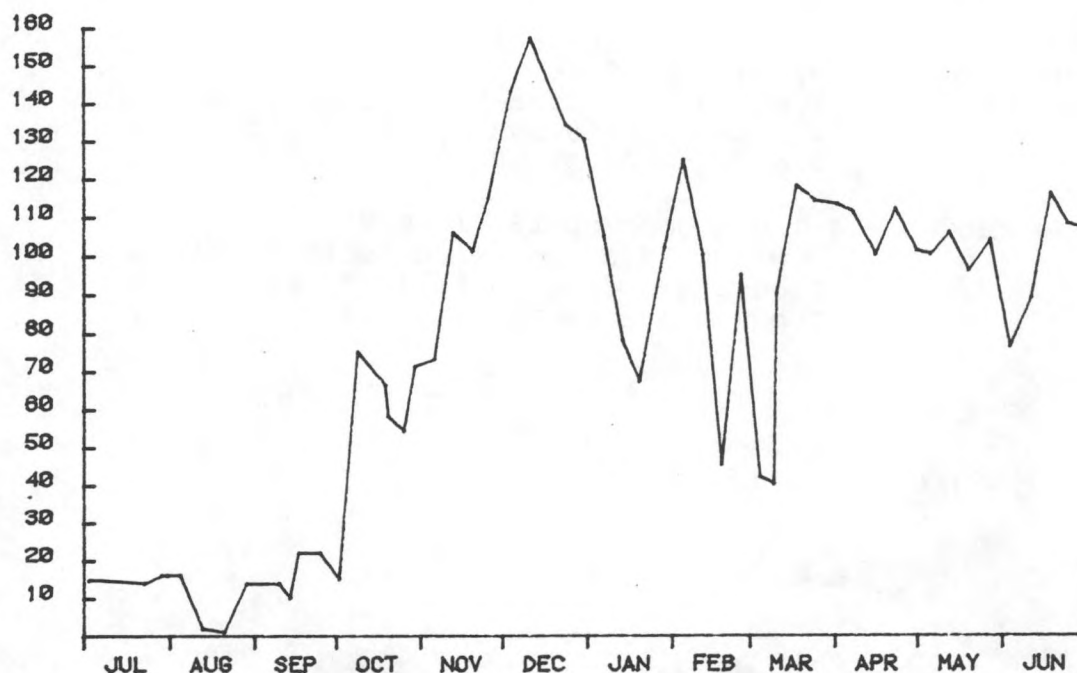

Fig. 13: Aantalsverloop van de Eider in de Voorhaven te Zeebrugge, 1988-1989.

Achterhaven Zeebrugge

Een eerste waarneming van 1 ex. op 16.10. Op 24.12 2 ex. en van 26.12 tot 22.04 steeds 1 m en 2 w tpl. (n = 19).

Losse waarnemingen :

- 04.12 60 ex. Zee voor Knokke
- 08.12 65 ex. Zee voor Blankenberge
- 11.12 1 w dood strand Wenduine
- 1 ex. Zee voor Blankenberge
- 15.12 1 ex. dood strand De Haan
- 23.01 5 ex. Strand voor Zwin

Zwarte Zeeëend, *Melanitta nigra*

Voorhaven Zeebrugge

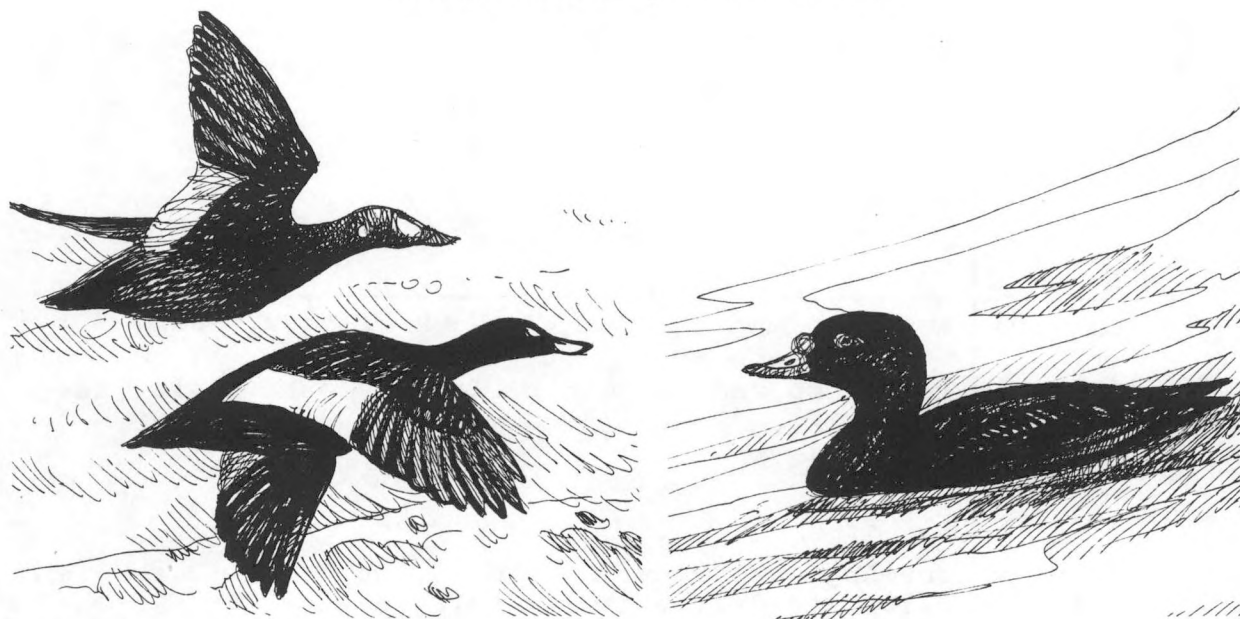
Gedurende het ganse jaar enkele ex. pleisterend. Een eerste wrn. op 09.10 (1 ex.). Daarna op alle tellingen steeds 1 tot 5 ex. aanwezig (n = 74) (GDP, FDR, GO, WD, e.a.).

Achterhaven

Een w/juv. pleisterde er van 07.11 tot 15.11 (n = 7).

Andere gebieden :

- Zwin : 1 wijfje op 04.07 en op 16.12
- Blauwe Toren : 3 w/juv. op 29.10
- Strand De Haan : 1 met en 1 zonder stookolie op 17.11 (EV)
2 dode en 1 levend op 15.12 (FDR)
2 dode op 22.01 (FDR).
- Strand Wenduine : 1 man dood op 26.11 (FDR)
1 w/juv. dood op 09 en 14.12 (FDR)
1 onv. man dood op 11.12 (FDR)
1 onv. dood op 15.12 (FDR)

Grote Zeeëend, *Melanitta fusca*

Voorhaven Zeebrugge

Van 07 tot 18.08 een wijfje aanwezig. Opnieuw 1 ex. aanwezig op 05.11. Vanaf dan wekelijks waarnemingen van een w/onv. tot 14.01. Steeds hetzelfde ex. ? Daarna nog slechts 3 wrn. : 1 w. op 14.02, 1 m op 02.03 en 1 ex. op 30.06 (PB,FW,WD,GO,FDS,-LV,DV, e.a.).

Achterhaven Zeebrugge

Op 06.12 een koppel aanwezig (FV). Van 16 tot 25.12 een w/juv. en van 16.02 tot 28.02 een ex. (FDR,BB).

Zwin

Ook hier 5 wrn. : 1 ex. op 23.10 en 15.11. 1 man van 04.12 tot 18.12 (GHa,GBu,LMa).

Strand - Zee

Twee waarnemingen :	17.11	1 ex.	Strand De Haan	EV
	27.11	1 ex.	Zee te Heist	FDS,FW

Ijseend, Clangula hyemalis

Voorhaven Zeebrugge

Niet minder dan 84 waarnemingen tussen 31.10 en 25.06 liggen voor. Een eerste wrn. op 31.10 : 3 ex. Daarna steeds 1 tot 6 ex. waargenomen. In november, december en januari duidelijk lagere aantallen dan in februari en maart. Geen mei waarnemingen maar opnieuw een w/juv. vanaf 12.06 (WD,FW,DV,LV,e.a.).

Achterhaven Zeebrugge

Ook hier veel waarnemingen (n = 29), maar steeds lage aantallen. Een eerste waarneming op 08.11 : w/juv. op Distripot. Vanaf 22.11 komt daar een ex. bij. Op 18.12 zijn 4 ex. in het Achterhaven complex aanwezig, meteen het wintermaximum. Van 15.01 tot 29.03 steeds een ex. aanwezig (FDS,GO,PD, e.a.).

Zee voor Wenduine

Op 27.11 niet minder dan 30 ex. tpl. (FW).

Put Roksem

We beschikken over 45 wrn. Een eerste wrn. op 23.11 (1 ex.). Op 14.12 en 01.01 2 ex., op 02.01 zelfs 3 ex. maar op 05 en 18.01 opnieuw slechts 1 ex. Uitwisseling met de put van Ettelgem is mogelijk. Van eind januari tot 07.05 2 ex. tpl. (n = 35) (JVP, EL,PBU,TG, e.a.).

Put Ettelgem

Op 20.11 een eerste wrn. van 3 ex. Daarna 1 ex. op 21.11, 25.11, 26.11, 01.01, 05.01 en 13.01 (JVP,e.a.).

Miseriebocht Beernem

Twee waarnemingen van een solitair ex. op het kanaal Brugge-Gent t.h.v. Beernem, op 05.11 en 13.11 (WiG).

Brilduiker, Bucephala clangula

Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

De eerste wintergast en/of doortrekker verscheen op 16.10 : 1 wijfje. T.e.m. januari werden de 10 ex. nooit overschreden : maximaal 10 ex. op 15.01. In februari liep het aantal Brilduikers op tot 18 ex. op 12.02 en 19.02. In maart nog maximaal 3 ex. op 05, 10 en 12.03. De laatste wrn. betrof 1 wijfje op 31.03 (FDS, FW,FDR,WD,e.a.).

Voorhaven Zeebrugge

Een eerste wrn. pas op 27.10 : 1 wijfje. Daarna was de soort er constant aanwezig tot 11.03, zij het steeds in zeer klein aantal. De grootste groepen : 6 ex. op 11.12, 6 ex. op 01.01 en 7 ex. op 19.01 (BB,FW,GDP,WD,e.a.).

Zwin

Hier valt de eerste wrn. op 23.10 : 1 wijfje. Daarna was de soort constant aanwezig tot 12.03 (n = 34). Maxima werden genoteerd op 11.12 : 9 ex., 18.12 : 7 ex., 21.02 : 8 ex. en 26.02 : 7 ex. Een laatste wrn. op 10.04 : 1 w/juv. (YF,GHa,LM-a,e.a.).

Put Roksem

Pas laat aanwezig : 27.01 (1 ex.). Daarna op iedere telling 1 a 2 ex. aanwezig tot 07.04 (EL,JVP,PBu,ID,TG).

Andere gebieden waar de soort voorkwam (enkele maxima) :

- Fonteintjes : 05.01, 22.01 en 31.01: 1 ex.
- Blauwe Toren : 1 w op 30.10 (WD)
- Polderwind : 26.10 en 01.11 (1 w)
- Stationsput Eernegem : 07.01 : 1 m
- Put Ettelgem : 1 w op 11.03
- Miseriebocht Beernem : 1 ex. op 30.10, 05.11 en 13.11
- Vijvers Halewijn : 1 ex. op 13 en 14.11
- Lac Loppem : 1 w/juv. op 17.12

Nonnetje, Mergus albellus

Slechts vijf waarnemingen tijdens deze zachte winter :

- 25.11	1 wijfje	Put Ettelgem	JVP
- 24.12	1 ex.	Achterhaven	FVL,e.a.
- 13.01	1 wijfje	Put Ettelgem	JVP
- 15.01	1 wijfje	Achterhaven	FDS
- 16.02	1 koppel	Achterhaven	FDR

Middelste Zaagbek, Mergus serrator

Voorhaven Zeebrugge

Van 05.07 tot 17.07 reeds 1 w aanwezig, van 21.07 tot 02.10 2 w. Gedurende het verder verloop van de winter constant aanwezig, zij het in erg wisselend aantal. Enkele uitschieters : 6 m + 5 w op 15.11, 8 m + 4 w op 26.12, 7 m + 6 w op 19.02 aan Oostdam, 3 m + 11 w aan Westdam diezelfde dag, 21 ex. aan de Oostdam, 8 ex. aan de Westdam op 02.03 en 35 ex. op 08.04. Net zoals vorig jaar opnieuw een grote groep aan de minder bezochte Oostdam. Een laatste wrn. op 06.05 : 1 w (FW,GDP,FDR,LV,DV,WD,e.a.).

Meerkoet, Fulica atra

Achterhaven Zeebrugge (figuur 14)

De havenwerken maken het gebied steeds ontoegankelijker en moeilijker te tellen. In het totaal beschikken we slechts over een tiental betrouwbare tellingen.

De soort broedde en overzomerde er opnieuw. Op 21.07 telden we 201 ex. Half september (18.09) en half oktober (16.10) slechts resp. 160 en 190 ex. Geen novembergegevens. Daarna de traditionele winteraantallen : 653 ex. op 18.12, 710 ex. op 15.01, 683 ex. op 12.02 en nog 478 ex. op 12.03. Nog slechts partiele gegevens uit het voorjaar : 50 ex. op 22.04, 40 ex. op 27.05 en opnieuw 75 ex. op 10.06 (FDS,WD,e.a.).

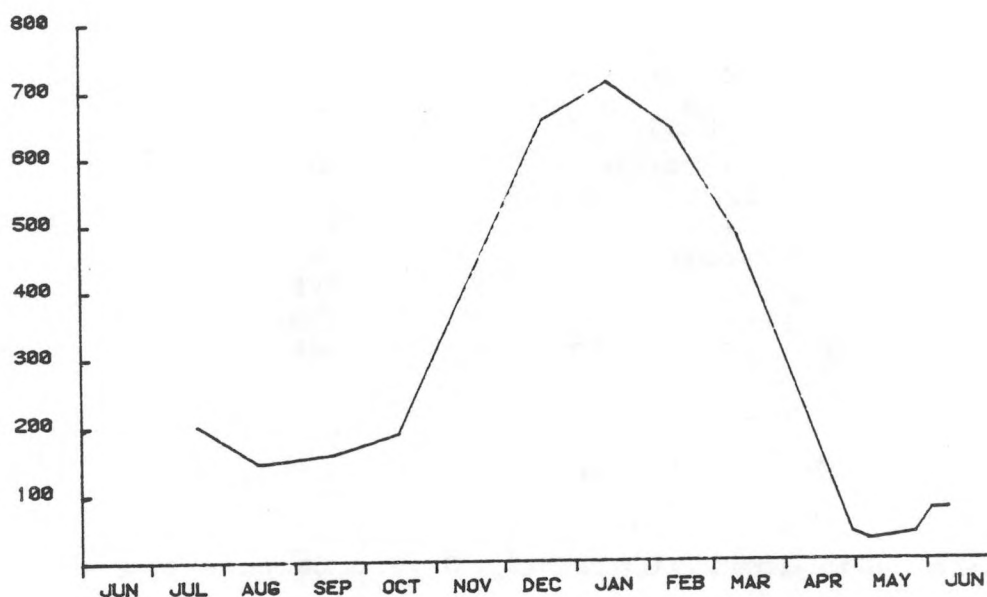

Fig. 14: Aantalsverloop van de Meerkoet in de Achterhaven te Zeebrugge - Dudzele, 1988-1989.

Blauwe Toren Brugge (figuur 15)

Tijdens de nazomer en het najaar opnieuw vrij lage aantallen : 10 ex. op 28.08, 23 ex. op 26.10, 50 ex. op 15.11. In de loop van december namen de aantallen opnieuw toe : 75 ex. op 01.12, 101 ex. op 24.12 en 115 ex. op 30.12. Tot eind februari dan steeds tussen de 120 en de 145 ex. Maximum 144 ex., zowel op 15.01 als op 25.02. Op 08.03 nog 85 ex., op 26.03 nog 24 ex. Daarna nog slechts wrn. van de aanwezige 5 broedkoppels (FDS,-FDR,WD,HVH,e.a.).

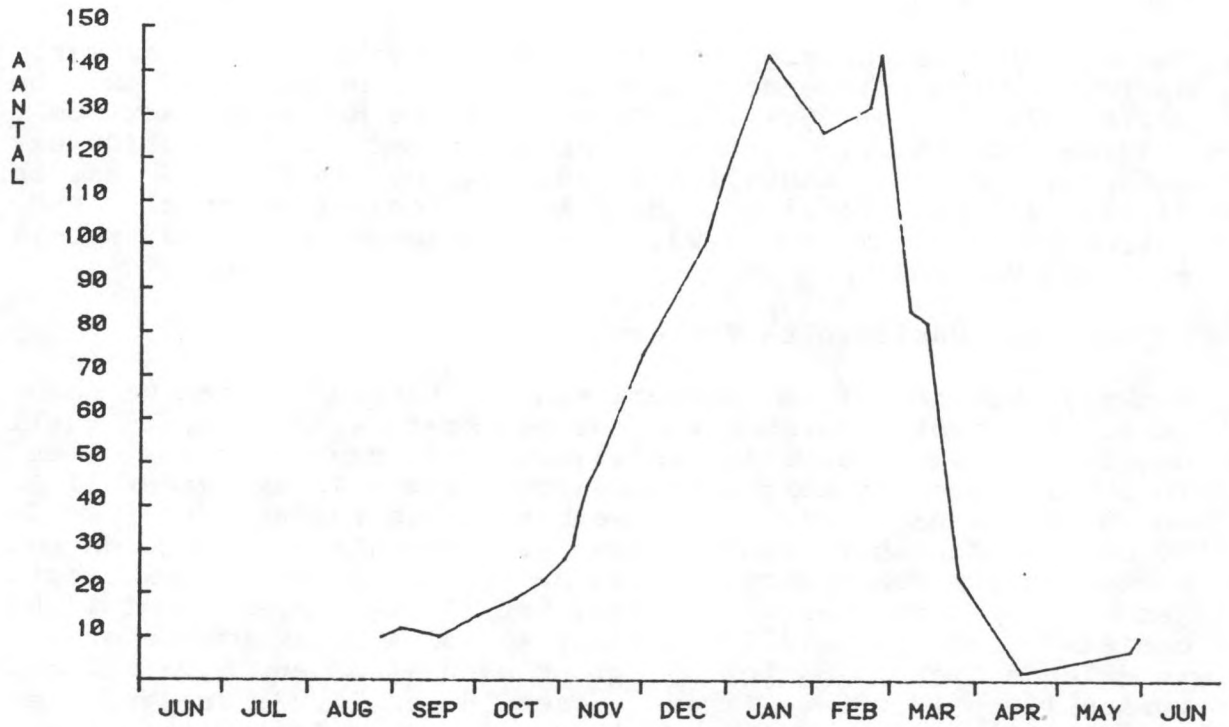

Fig. 15: Aantalsverloop van de Meerkoet op de Put van de Blaauwe Toren te Brugge, 1988-1989.

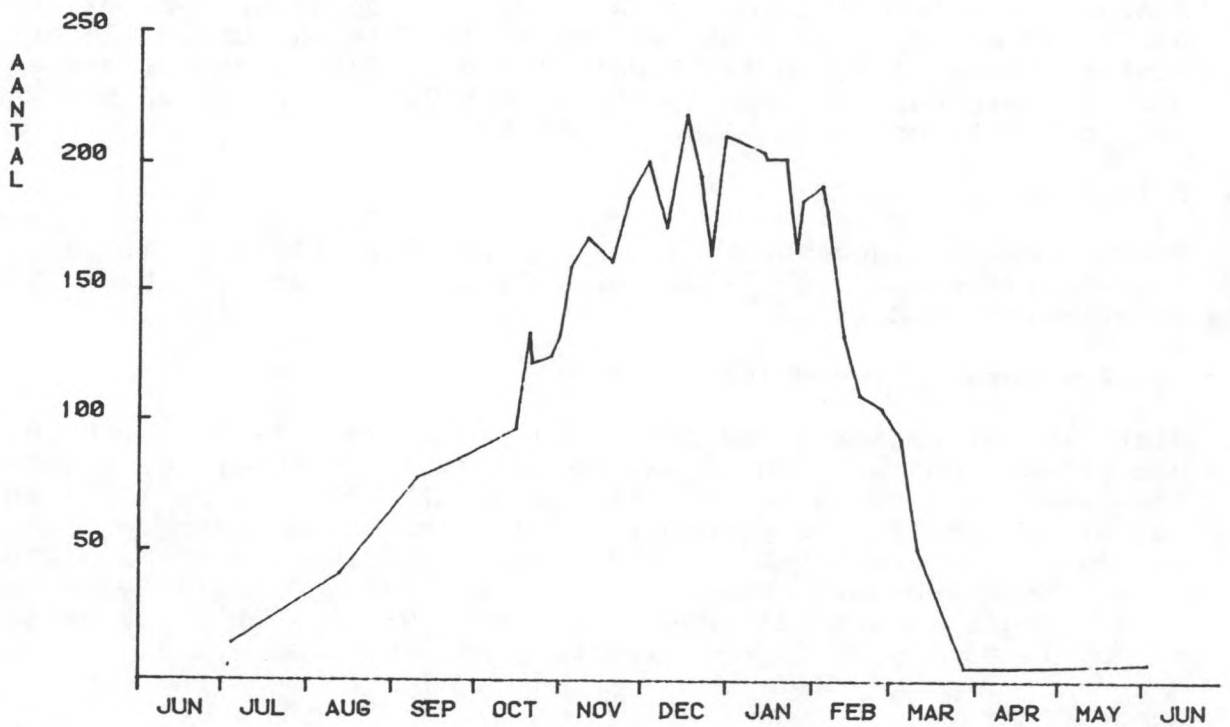

Fig. 16: Aantalsverloop van de Meerkoet op de Put van Zevekerke te Loppem, 1988-1989.

Put St.-Pieters

Een moeilijk nauwkeurig te tellen put. Slechts 5 ex. aanwezig op 17.09. Vlug oplopende aantallen in het najaar : 85 ex. op 23.10, 172 ex. op 08.11. In december reeds het wintermaximum : 414 ex. op 18.12. Tot eind februari steeds 200 tot 400 ex. aanwezig. Enkele aantallen : 296 ex. op 24.12, 325 ex. op 04.02, 250 ex. op 21.02. Half maart reeds grotendeels weggetrokken : 36 ex. op 12.03. Laatste gegeven op 19.03 met 19 ex. (HVH, PDC, FDS).

Vijvers van Haelewyn te Beernem

Dankzij het dagelijks telwerk van E. Niesen kunnen we nauwgezet het aantalsverloop van de Meerkoet weergeven. In juli dagelijks 3 ex. aanwezig. In augustus en september max. 5 ex. In oktober pas een eerste kleine stijging : 12 ex. vanaf 11.10 en 20 ex. vanaf 31.10. In november steeds tussen de 25 en de 30 ex. In december opnieuw een geleidelijke stijging en het wintermaximum wordt bereikt van 22 tot 28.12 met 43 ex. Begin januari lopen de aantallen terug tot 35 ex., maar vanaf 13.01 opnieuw 40 ex. Tot 12.02 constant 40 of 41 ex. Daarna steeds in dalende lijn : 34 tot 35 ex. tussen 14.02 en 10.03, 22 ex. tussen 11 en 17.03 en 11 ex. tussen 18 en 21.03. In april en mei dagelijks 4 ex. Pas vanaf 15.06 opnieuw oplopend tot 8 ex. In tegenstelling met de polderzandwinningsputten hier dus geen echte winterpiek.

De Vrede te Knokke

Aantallen geleidelijk oplopend : 27 ex. op 07.08, 56 ex. op 06.09, 73 ex. op 27.11, 85 ex. op 17.12, 114 ex. op 26.12. Het wintermaximum valt op 14.01 met 125 ex. Daarna jammer genoeg pas de volgende gegevens op 05.03 met 22 ex. Op 27.03 nog 24 ex., op 29.04 nog 4 ex. (LMA, FDS, FW, MVW).

Zwin

Slechts enkele gegevens : 13.11 - 104 ex., 11.12 - 162 ex., 18.12 - 178 ex., 14.01 - 241 ex., 12.02 - 132 ex., 12.03 - 121 ex. (LMA, GBu, NDC, BB).

Put Zevekerke (figuur 16)

Hier in het najaar reeds hoge aantallen : van 14 ex. op 05.07 naar 41 ex. op 13.08 en 85 ex. op 25.09. In november de grootste aantalsstijgingen : 133 ex. op 01.11, 171 ex. op 11.11 en 187 ex. op 26.11. In december en januari schommelden de aantallen steeds rond het wintermaximum, bereikt op 17.12 (219 ex.). Half februari reeds een eerste daling : 133 ex. op 12.02. Begin maart een tweede daling : 93 ex. op 05.03 en 51 ex. op 11.03. Op 28.03 nog slechts 5 ex. (WLT, PDC, e.a.).

Koude Keukenput

Aantallen geleidelijk oplopend : 18 ex. op 03.10, 44 ex. op 31.10, 60 ex. op 15.11, 85 ex. op 16.12 en 93 ex. op 01.01. Het wintermaximum wordt bereikt op 22.01 (97 ex.). Aantallen

blijven hoog tot 20.02 : 78 ex. Op 11.03 nog 23 ex. (FDS,TDF).

Andere gebieden waar de soort voorkwam, enkel maxima :

Voorhaven Zeebrugge : 40 ex. op 11.11
 Laguna Beach Heist : 35 ex. op 18.12
 Put Cloedt : 40 ex. op 13.11
 Kleiputten van Dujardin : 30 ex. op 18.12
 Zegemeer Knokke : 135 ex. op 18.12
 Kleiputten Heist : 11 ex. op 28.03
 Eendekooi Lissewege : 17 ex. op 30.10 en 27.03
 Fonteintjes : 6 ex. op 19.11 en 07.02
 Haven Blankenberge : 37 ex. op 21.11 en 24.12
 Put Vlissegem : 9 ex. op 12.11
 Put Meetkerke : 22 ex. op 26.02
 Put Maleveld : 82 ex. op 16.01
 Zandberghoeve Sijsele : 32 ex. op 17.12
 Put Steenbrugge : 11 ex. op 18.12 en 31.12
 Stil Ende : 40 ex. op 15.01
 A.Z. St.-Jan : 54 ex. op 18.12
 Vijverhof : 26 ex. op 23.10
 Put Ettelgem : 150 ex. op 04.12
 Put Roksem : 110 ex. op 05.03
 Stationsput Eernegem : 21 ex. op 11 en 12.02
 Lac Loppem : 5 ex. op 04.02 en 16.02
 Novotel St.-Michiels : 11 ex. op 12.02
 Villa St.-Andries : 20 ex. op 31.03
 Erkegemput : 13 ex. op 15.01
 Fribonaput : 13 ex. op 15.01 en 12.02
 Spoorwegputten Oostkamp : 15 ex. op 15.01
 Rivierbeek Oostkamp : 14 ex. op 17 en 31.05

Koen Devos
 Laboratorium voor Ecologie der Dieren, R.U.G.
 K.L. Ledeganckstraat 35
 9000 Gent

Frank De Scheemaeker
 Ronselarestaat 105
 8380 Brugge

BROEDGEVALLEN VAN WATERVOGELS IN NOORD-WEST-VLAANDEREN IN 1989

Koen Devos & Frank De Scheemaeker

* INLEIDING.

Het inventariseren van broedvogels vergt een bijzondere inspanning en vooral meer systematische aanpak van de veldwaarnemers. Losse waarnemingen volstaan voor de meeste soorten niet om een idee te krijgen van het broedbestand. Bij de hiernavolgende resultaten kunnen we niet anders dan vaststellen dat onze kennis over broedende watervogels in de regio Noord-West-Vlaanderen erg beperkt is. We krijgen wel elk jaar van een wisselend aantal gebieden gegevens binnen, maar conclusies over het totale broedbestand en voor-of achteruitgang kunnen we zeker niet trekken. Toch menen we dat de gegevens in dit artikel wel degelijk het publiceren waard zijn, vooral omdat ze een indicatie geven van de waarde van bepaalde gebieden.

* RESULTATEN.

Dodaars, *Tachybaptus rufficollis*

De Dodaars is moeilijk te inventariseren. Tijdens het broedseizoen is de soort bijzonder onopvallend zodat het aantal broedparen vlog onderschat wordt. De hiernavolgende gegevens zijn dan ook vermoedelijk sterk onvolledig. Er waren immers slechts 4 zekere broedgevallen:

- Maleveldput: 21.06: 2 paar met resp. 2 en 1 pulli (FDS)
 - Miseriebocht: 01.06: 1 paar met < 1 pullus (GW)
 - 14.09: 1 paar met 3 juv. (BOF)
- Het is niet duidelijk of het hier om hetzelfde paar gaat.

Daarnaast noteerden we nog enkele mogelijke broedparen:

- Villa: 30.03: 2 paar baltsend (TDF)
- Maleveldput: 21.06: 2 paar t.p. (FDS)

Fuut, *Podiceps cristatus*

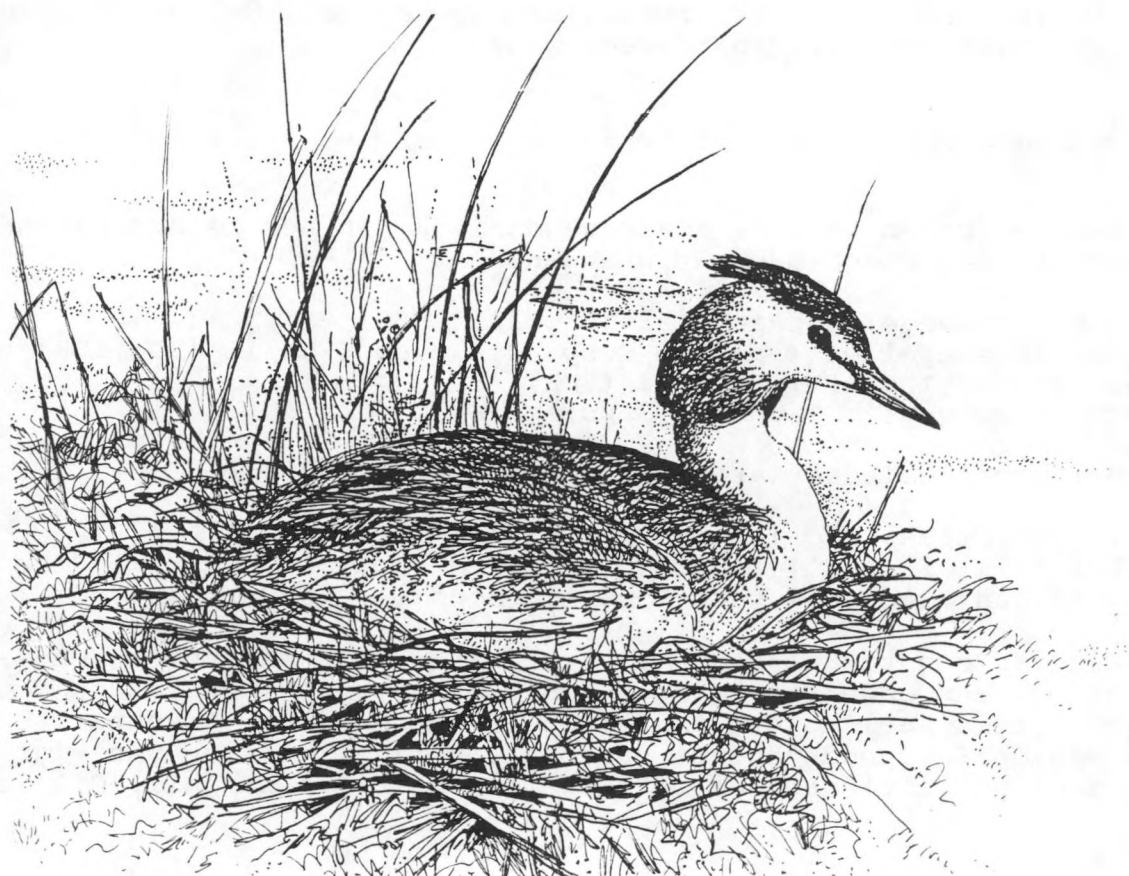
De Fuut is een vrij opvallende broedvogel. Eenmaal ze met bedelende jongen zitten, kunnen ze moeilijk over het hoofd gezien worden. We mogen dan ook aannemen dat het volgende overzicht een goed beeld geeft van de broedpopulatie aan de Oostkust.

In volgende gebieden werden zekere broedgevallen vastgesteld:

- Spoorwegput Oostkamp: 12.03: 2 ad. + 3 juv. (PDC)
- Fribonaput Oostkamp: 12.03: 2 paar op nest.
- 28.05: 1 ad. + 2 juv.

- Damse vaart Hoeke: 2 paar met elk 2 juv. (FDS,RV,WD,WDC)
- Steenbakkerij Hoeke: 04.05: 1 paar + 2 pulli (FW)
22.07: 1 paar + juv. (FDS,RV)
- Kleiput Hoeke: 22.07: 3 paar + resp. 2, 1 en 1 juv. (FDS,RV)
- Blauwe Toren Brugge: 28.05: 4 paar + resp. 3,1,2,0 pul.(WD)
31.05: 4 paar + resp. 2,2,1,1 pul.(FDS)
- Put Meetkerke: 16.06: 1 paar + juv. (MG)
- Put Maleveld St. Kruis: 2 paar + resp. 2 en 1 pulli (FDS)
- Vijverhof St. Michiels: 2 paar + resp. 2 en 0 pulli (PDC)
- Put Roksem: 24.06: 1 paar + > 1 pullus. (EL,FDS)
- Miseriebocht Beernem: 2 paar + in totaal 4 pulli (BOF)
- Van Halewijn Beernem: 2 paar + elk 4 pulli (EN)
- Drie Koningen Beernem: 2 paar + elk 4 pulli (FDS,RV)
- Expresswegput St.Andries: 1 paar + 2 pulli (1 legsel) en 1
pulli (2 legsel) (TDF,FDS)
- Nieuwe Distrivijver Dudzele: 14.07: 1 a 2 nesten weggespoeld
(FDS)
- Put van Oedelem: 16.05: 3 paar (LDq)
04.07: 4 ad. + 3 juv. (PDC)
- Spoorwegput te Steenbrugge: 1 paar verstoord tijdens de
nestbouw (PDC)

Dit geeft een totaal van 28 tot 32 broedgevallen.

Knobbelzwaan, Cygnus olor

Er werden 3 zekere broedgevallen ingestuurd:

- Dudzele-Zeebrugge: 1 paar + 3 pulli (FDS,RV,WD, e.a.)
- Houtave: 1 paar + 2 pulli (FDS)
- Kleiputten Hoeke: 2 paar + 2 pulli (RV,...)

Bergeend, Tadorna tadorna

In gebieden met grote dichtheden zoals het Zwin te Knokke-Heist en de Achterhaven te Zeebrugge-Dudzele is het bepalen van het broedbestand erg moeilijk. Van beide gebieden kregen we trouwens geen bruikbare gegevens binnen.

Gebieden met slechts enkele broedparen stellen bij het inventariseren veel minder problemen. In volgende gebieden werden paartjes met jongen gezien:

- Kleiputten Heist: 21.05: 1 paar + 11 pulli (FDR)
24.05: 1 paar + 10 pulli (FDR)
12.06: 2 paar + resp. 8 en 11 pulli (BB)
- Blauwe Toren Brugge: 31.05: 2 paar broedend in konijnenholen (FDS)
- Put St.Pieters Brugge: 25.06: 1 ad. + 5 pulli (FDS,RV)
- Oostendse vaart Stalhille: 12.07: 3 paar + 32 pulli (JVP)
- Put Roksem: 1 paar + 1 pullus (FDS)
- Miseriebocht Beernem: 30.06: 1 paar + 9 pulli (BOF)
- van Halewijn Beernem: 15.05: 1 paar + 1 pullus (EN)
02.07: 1 paar + 4 pulli (EN)

In totaal dus 11 a 12 zekere broedgevallen. Het werkelijke broedbestand ligt uiteraard veel hoger.

Kuifeend, Aythya fuligula

De meeste paren werden zoals gewoonlijk in het Achterhaven-gebied te Zeebrugge-Dudzele waargenomen:

- kant Lissewege: 3 paar + elk 7 pulli (FDS)
- kant Ramskapelle: 4 paar + resp. 4,4,2 en 8 pulli (PDC,FDR)
- Asterveld: 1 paar + 8 pulli (FDR)
- CTO (Lissewege): 1 paar + 3 pulli (FW)

Andere broedgebieden waren:

- Kleiput Hoeke: 1 + 7 pulli (FDS,RV)
- Stalhille: 2 paar + resp. 5 (of 6) en 8 pulli (JVP)
- AZ.St.Jan Brugge: 1 paar + pulli (mond.med. JzV)

We bekomen een totaal van 13 broedparen. Dit is echter ongetwijfeld een onderschatting. Een meer gericht onderzoek zou ongetwijfeld veel hogere aantallen opleveren. Het inventariseren van de Kuifeend gebeurt het best door het tellen van wijfjes met pulli tijdens de periode half mei - eind juli. Dit is

trouwens niet zo moeilijk omdat wijfjes met jongen vrijwel steeds naat brede waterlopen trekken en daar vrij gemakkelijk waar te nemen zijn.

Meerkoet, *Fulica atra*

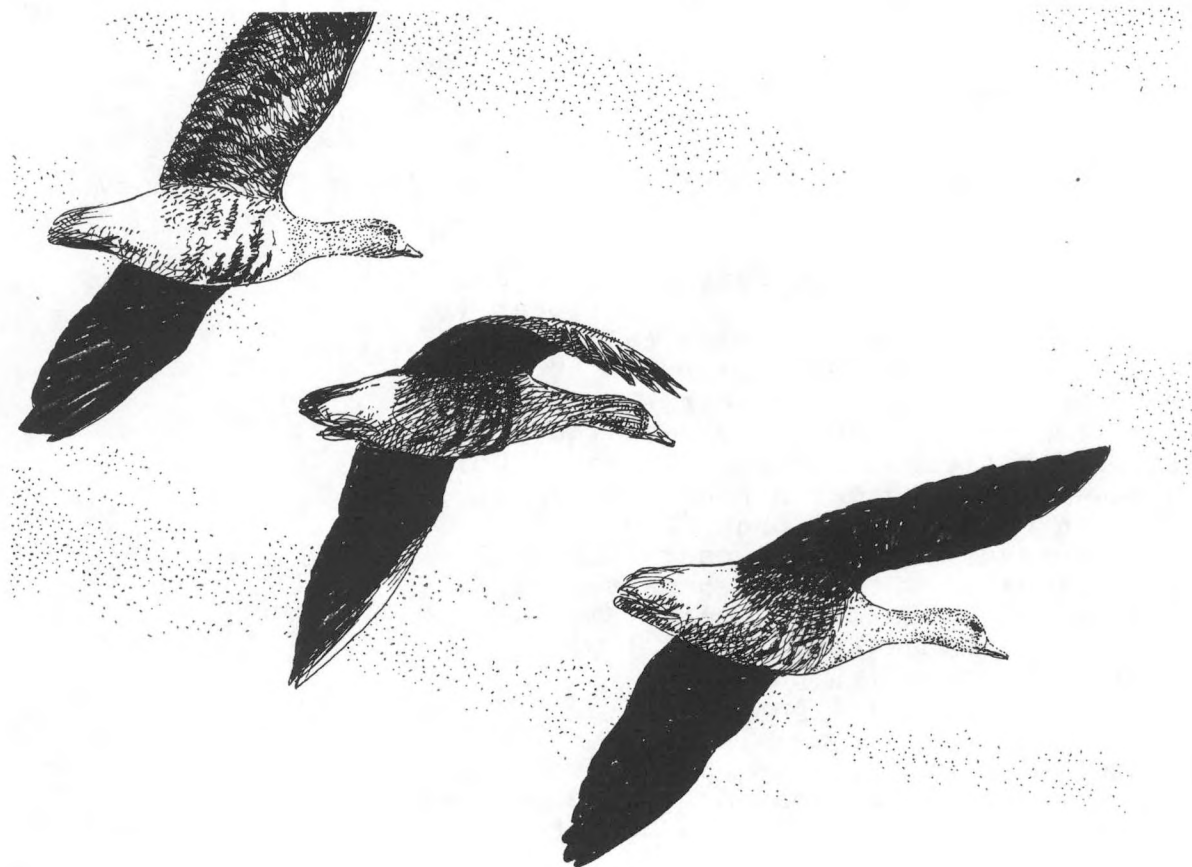
Slechts van een beperkt aantal gebieden kregen we gegevens over broedende Meerkoeten:

- Achterhaven Zeebrugge-Dudzele: > 6 paar (WD)
- Nieuwe Distrivijver " : 1 paar (DV)
- Damse Vaart Hoeke: 6 paar (WD,RV,FDS)
- Kleiputten Hoeke: 10 paar (")
- Steenbakkerij Hoeke: 3 paar (")
- Zevegemeten Lapscheure: 5 paar (WD)
- St. Kristoffelhoeve Damme: 1 paar (PDC)
- Blauwe Toren Brugge: 5 paar (FDS)
- Put van Meetkerke: 1 paar (FDS)
- Meibosvijver Sijsele: 1 paar (FDS)
- Maleveldvijver St.Kruis: 5 paar (FDS)
- Van Halewijn Beernem: 2 paar (EN)
- Miseriebocht Beernem: 1 paar (GW)
- Villa St.Andries: 5 paar (JS)
- Erkegem Oostkamp: 1 paar (PDC)

Dit geeft een totaal van 53 broedparen. Ook voor deze soort moeten we vaststellen dat de gegevens te onvolledig zijn om een schatting te maken van het totale broedbestand in het Brugse.

Koen Devos
Laboratorium voor Ecologie der Dieren, R.U.G.
K.L. Ledeganckstraat 35
9000 Gent

Frank De Scheemaeker
Ronselareststraat 105
8380 Dudzele

OVERWINTERENDE GANZEN IN DE OOSTKUSTPOLDERS: SEIZOEN 1988/1989.

Patrick Meire en Eckhart Kuijken

Instituut voor Natuurbehoud
Kiewitdreef 3
3500 Hasselt

Inleiding

De winter 1988/89 vormt een historisch seizoen. Niet alleen het Veldornithologisch Jaarboek is aan een jubileum toe, de tiende uitgave, maar ook het ganzenonderzoek. Inderdaad 1988/89 is het dertigste seizoen waarin intensief geteld is na de ontdekking van de pleisterplaats op 17 februari 1958 door Eckhart Kuijken en Guido Burggraeve (zie korte mededeling De Wielewaal 24: 149 (1958)). Het is dan ook op zijn plaats om hier een samenvatting te geven van de evolutie van de ganzenpleisterplaatsen in de Oostkustpolders. Voor meer details verwijzen we naar Kuijken & Meire (1987) en Meire et al. (-1988).

Traditiegetrouw zullen we in dit artikel evenwel eerst een zo nauwkeurig mogelijk beeld schetsen van het aantalsverloop en de verspreiding van de wilde ganzen in de Oostkustpolders gedurende de winter 1988/89, zoals dit reeds in alle vorige verslagen gebeurde (Kuijken, 1982, 1983, 1984, 1985; Kuijken et al. 1986; Meire en Kuijken 1987, 1988, 1989). Daarna situeren we de ontwikkeling van de totale populatie van de Kolgans en de Kleine Rietgans in NW. Europa en geven we het belang van onze pleisterplaatsen aan.

Na drie strenge winters op rij (1984/85, 1985/86 en 1986/87) en de zachte winter 1987/88 dachten we een vast beeld te hebben van het voorkomen van ganzen maar toch blijkt dat elke winter weer zijn eigenaardigheden heeft.

Materiaal en methode

Teneinde een goede totaaltelling te verkrijgen, zeker tijdens de piekdagen, is het nodig de volledige polder tussen Klemskerke-Vlissegem, Brugge en de Nederlandse grens af te zoeken. Daarom gebeurden de (bijna) wekelijkse tellingen meestal door EK, CV en PM samen waarbij EK en CV het westelijk en PM het oostelijk deel van de polder telde. Indien niet nader gespecificeerd hebben de termen Damme en Uitkerke betrekking op het oostelijk en westelijk deel van de polder. Nagenoeg alle potentiële pleisterplaatsen werden steeds bezocht. De vele gegevens die we dit jaar opnieuw van diverse waarnemers mochten ontvangen werden dan nadien zo goed mogelijk in het geheel ingepast. De grote mobiliteit van de ganzen o.i. van verstoring (zeker gedurende de weekends) maakt het evenwel zeer moeilijk om tellingen van Kol- en Kleine Rietgans in kleinere onderdelen of aparte stukken van de polder te interpreteren. Vooral enkele totaaltellingen van Filip Vanhee konden evenwel goed gebruikt worden. De telling van 8.2 is volledig van hem afkomstig. De gegevens van de zeldzamere soorten konden allemaal gebruikt worden, met onze dank aan de talrijke waarnemers.

Aantalsverloop van Kolgans en Kleine Rietgans (Anser albifrons en Anser brachyrhynchus).

Het aantalsverloop van beide soorten voor de totale polder en voor Damme en omgeving is weergegeven in Fig. 1 en 2. Op 21.11 kwamen de eerste Kleine Rietganzen (22) aan, vergezeld door 3 Kolganzen. Zeker voor deze laatste is dit een zeer vroege datum. Ze werden evenwel weer op de zeer klassieke plaats in de Damse weiden gezien. In duidelijke tegenstelling met de voorgaande jaren nam het aantal Kolganzen in de loop van november (vooral in de derde decade) sterk toe: 7110 op 27.11 in vergelijking met 686 op 29.11.87 en 670 op 30.11.86. De aantallen Kleine Rietganzen namen, analoog aan vorige jaren, fors toe in de tweede helft van de maand, tot 7570 op 27.11, wat hoog is in vergelijking met voorgaande jaren (4200 op 29.11.87). Deze plotse aantalstoename is mogelijks toe te schrijven aan een lichte daling van de temperatuur in het begin van de tweede decade van november. De uitzwerming van ganzen vanuit Damme gebeurt steeds vroeger. Op 14.11 werden Kleine Rietganzen in de polders van Uitkerke gezien en op reeds 19.11 verbleven reeds 1400 ganzen buiten Damme in het westelijke poldergedeelte. Op 27.11 waren 6220 van de 7570 Kleine Rietganzen buiten Damme aanwezig.

In de eerste helft van december bleven de aantallen snel stijgen. Op 10.12 waren 17355 Kolganzen aanwezig, veel meer dan in vorige winter (9595 op 12.12.87). Te Damme werd het piekaantal van 10950 ex. geteld. Ruim 7000 waren te Damme zelf aanwezig. Een grote groep (ongeveer 2500) pleisterde in Oostkerke en een 1200 achter het Zwin. Zelden werden reeds op deze datum ganzen waargenomen in het gebied rond Oostkerke. Dit hoge totaal aantal was meteen de winterpiek voor deze soort. Dit is extreem vroeg te noemen. Normaal ligt die in de eerste helft van januari. De aantallen Kleine Rietganzen bleven eveneens stijgen tot 9620 op 10.12, iets meer dan de 8974 op 12.1-2.87. Slechts een goede 1000 vogels hiervan zaten in Damme, de rest voornamelijk in de Uitkerkse polder, Speien, Lage Moere, Strooienhaan tot zelfs aan het Pomptje. De aantallen Kleine Rietganzen bleven nog even toenemen om op 18.12 het wintermaximum te bereiken van 11202 vogels op 18.12, wat eveneens vroeg is. Het aantal zelf is zeer vergelijkbaar met vorig jaar (11093 op 26.12.87). Hiervan verbleven er slechts een goede 700 in Damme, de overige kwamen zeer verspreid voor rond Uitkerke-Nieuwmunster, het Pomptje, Vijfwege en de Palingpot. De Kolganzen-aantallen namen iets af, maar in Damme, bleef het zeer druk met 7000 vogels op 18.12. De meeste vogels verbleven immers in Damme zelf, slechts een goede 1100 waren achter het Zwin aanwezig. In de tweede helft van december bleven de aantallen Kolganzen rond de 14 a 15.000 schommelen ongeveer evenredig verdeeld tussen Damme en Uitkerke. De aantallen Kleine Rietganzen gingen evenwel spectaculair dalen met nog slechts 3337 op 26.12 en 799 op 31.12. Dit zijn de laagste aantallen voor deze periode sinds vele jaren. Mogelijks is dit te verklaren door het extreem zachte weer.

Het zachte weer bleef voortduren in januari en de wegtrek van de kleine Rietgans zette zich onverminderd voort. Op 29.01 werden nog slechts 19 ex. geteld. De aantallen Kolganzen bleven zowat stabiel tot half januari (15240 op 14.11), waarna ook zij snel naar het noorden trokken. Op 29.1 bleven er nog

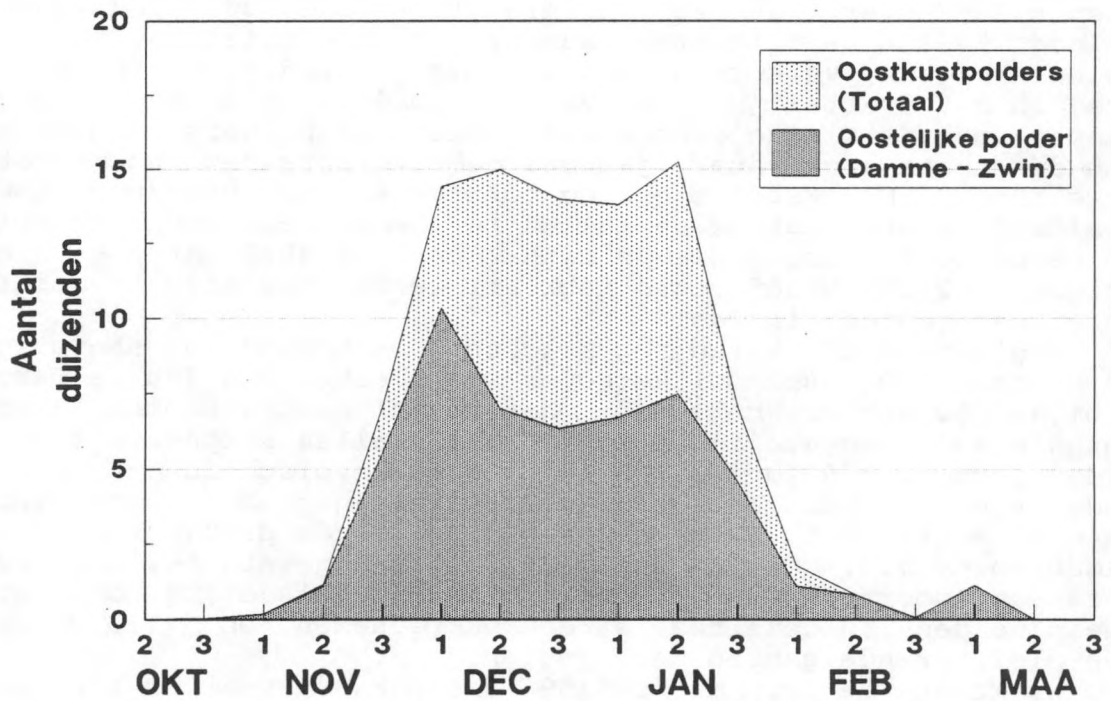

Fig. 1: Aantal Kolganzen (gemiddelde per decade) in de polder rond Damme (donker) en in de totale Oostkustpolders (bleek) gedurende het seizoen 1988/1989.

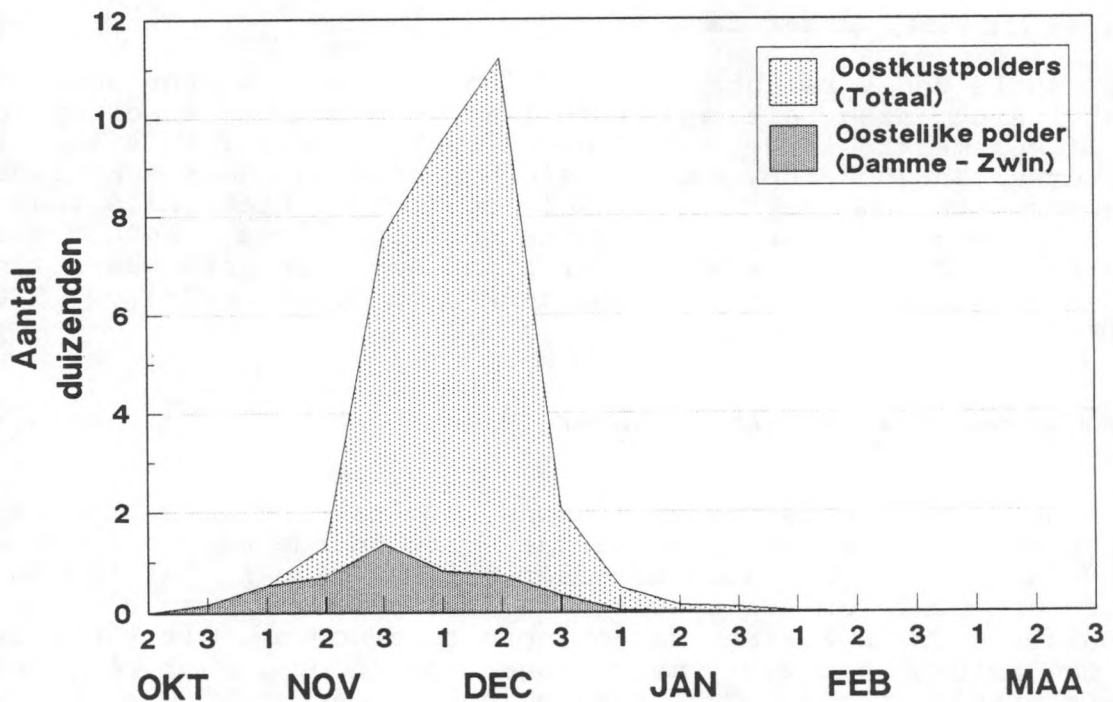

Fig. 2: Aantal Kleine rietganzen (gemiddelde per decade) in de polder rond Damme (donker) en in de totale Oostkustpolders (bleek) gedurende het seizoen 1988/1989.

slechts 2297 over, wat zeer weinig is (bv. op 30.01.88 waren er nog 7530). De Kolganzen komen, in tegenstelling tot de Kleine Rietgans, verspreid voor over de volledige Oostkustpolders. In het westelijke deel van de polder vormen ze gemengde groepen met de Kleine Rietganzen. Vanuit de polders rond Damme gaan de ganzen zich vanaf januari meer verspreiden naar Oostkerke, Hoeke, Ramskapelle en de polders achter het Zwin toe. Opvallend is wel dat de aantallen in Damme gedurende het volledige seizoen hoog gebleven zijn. Een 3 a 4000 waren er aanwezig tot 21.1. Vanaf begin februari werden nog slechts weinig ganzen waargenomen in Damme.

Begin februari waren nog slechts 1804 Kolganzen aanwezig, een kleine 700 tussen Uitkerke en Klemskerke, een 260 te Damme en bijna 850 achter het Zwin. Het totaal aantal Kleine Rietganzen was teruggevallen tot 9! De aantallen Kolganzen liepen verder terug tot 60 op 26.2 nabij Hoeke. Typisch is dat op het einde van het seizoen de meeste vogels gezien worden rond Hoeke of achter het Zwin. Merkwaardig is het piekje van 1140 Kolganzen op 5.3. Ook in andere jaren trad zoiets op, wat kan wijzen op doortrek vanuit Frankrijk (Engeland?). Ook deze vogels werden in dezelfde streek waargenomen. Op 11.3 werden geen pleisterende ganzen meer gezien.

We kunnen de winter 1988/89 dan ook samenvatten als een seizoen waarin de aantallen snel en spectaculair toenamen, maar al even vlug terug afnamen. De maxima waren hoog, zeker gezien de zachte temperaturen. Of het zachte weer ook de snelle wegtrek veroorzaakte is waarschijnlijk maar niet zeker.

Het voorkomen van andere soorten

Rietgans, Anser fabalis

Zoals te verwachten tijdens zo'n zachte winter was het aantal Rietganzen uitzonderlijk laag. De eerste 2 werden op 14.11 opgemerkt in de Achterhaven (MAP), op 27.11 4 ex. in Uitkerke. In december werden slechts hier en daar enkelingen opgemerkt tussen de groepen Kol- en Kleine Rietganzen (maximaal 16 op 31.12). Op 22.01 werden nog eens 16 ex. geteld maar daarna was de soort afwezig. Er zijn nog twee late waarnemingen van telkens 9 ex. te Uitkerke op 26.02 (TDF) en 5.03 (TDF).

Grauwe Gans, Anser anser

De Grauwe gans wordt bij ons nog te vaak als "een niet echte soort" beschouwd vanwege de verwilderde populatie in en rond het Zwin. Toch zou het zeer nuttig zijn in de toekomst meer aandacht aan deze soort te besteden. Immers de totale populatie is de laatste jaren enorm toegenomen. Dit kan enerzijds leiden tot veel meer vogels op doortrek of tot meer pleisterende vogels. Deze bespreking is dan ook iets uitgebreider dan normaal.

De gegevens over doortrek zijn weergegeven in Fig. 3. Hieruit blijkt onmiddellijk een uitgesproken najaarsdoortrek in de tweede en derde decade van oktober. In totaal werden

meer dan 1750 ex. gezien. De meeste doortrek vond plaats op 23.10. De voorjaarsdoortrek is in tegenstelling tot andere jaren veel minder uitgesproken.

Bij de pleisterende vogels moeten we onderscheid maken tussen verschillende groepen. Te Damme verblijft een groep van om en bij de 100 verwilderde dieren. Deze vogels verblijven ten oosten van de Bowling en mengen zich (gelukkig) zeer weinig met de overige overwinterende ganzen. Met de verwilderde populatie van het Zwin ligt het helemaal anders. Het is zeker dat regelmatig "wilde" Grauwe Ganzen zich vermengen met de vogels die hier het gehele jaar door verblijven. Veel tellingen van deze populatie zijn niet aanwezig. In september werden er 600 geteld, tussen december en maart variëren de aantallen tussen de 400 en 815 (op 14.01). In de midwinterperiode komen deze vogels meestal in grotere groepen voor in de polders achter het Zwin, vanaf februari beginnen de groepen uiteen te vallen en komen kleine groepjes verspreid voor tot in de omgeving van Hoeke. Het betreft hier meestal broedvogels.

Naast deze groepen zijn er nog heel wat waarnemingen van groepen Grauwe Ganzen in de polders. De meeste waarnemingen zijn evenwel afkomstig van de Achterhaven. De maxima per maand waren: 150 op 27.08 (FVL); 94 op 4.09 (GO, GDP); 130 op 26.10 (GO); 170 op 22.11 (GO); 150 op 17.12 (FV); geen januari waarnemingen; 13 op 21.2 (HEP, VSR); 6 op 26.03 (WD); 4 op 8.04 (WD); en 5 op 15.05 (WD). Het gebied is duidelijk meer in trek in het najaar. In hoeverre er hier nog een relatie is met de "Zwinvogels" is onduidelijk. In de andere gebieden ging het sporadisch om enkele vogels.

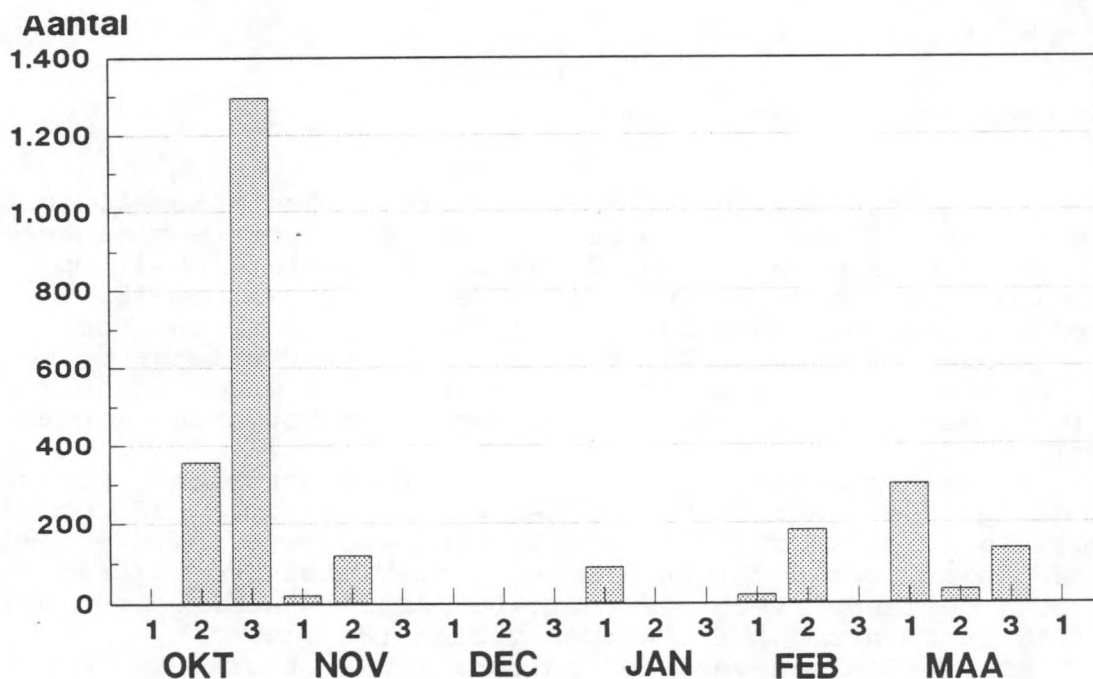

Fig. 3: Totaal aantal waargenomen trekkende Grauwe ganzen per decade in de Oostkustpolders gedurende het seizoen 1988/1989. (de som van alle beschikbare waarnemingen werd gemaakt).

Dwerggans, Anser erythropus

In tegenstelling tot alle voorgaande winters werd de Dwerggans dit seizoen niet opgemerkt.

Indische Gans, Anser indicus

Slechts vier waarnemingen van deze zo goed als zeker ontsnapte vogel (althans bij ons). Drie zijn afkomstig van in of rond het Zwin (3.09 (GO); 14.01 (LMA); 30.05 LV). Het gaat hier vermoedelijk om een ex. dat hier tussen de Grauwe Ganzen voorkomt en dat door de meeste waarnemers niet wordt genoteerd. Verder werden er nog 3 ex. gezien te Zevenkerke op 15.01 (RV).

Brandgans, Branta leucopsis

Het aantal Brandganzen lag deze winter wel extreem laag. De eerste twee werden in Uitkerke gezien op 17.11 (FV). Op 10.12 werden er in totaal 8 gezien in de Oostkustpolders. Op alle overige tellingen waren er maximaal 2 aanwezig. Op 8.02 werd het laatste ex. gezien.

Naast deze waarnemingen die vermoedelijk over "echte wilde" vogels gaan zijn nog verschillende waarnemingen van individuen, ook buiten de polders, waarvan we ten zeerste vermoeden dat het om ontsnapte vogels gaat ofwel vanwege de plaats ofwel vanwege de abnormale datum. Het gaat o.a. om een vogel in het Park H. Hart te Beernem en diverse losse waarnemingen.

Rotgans, Branta bernicla

Traditioneel zijn de meeste waarnemingen afkomstig uit de kuststreek (Zeebrugge en het Zwin). Het eerste pleisterende ex. werd gezien op 25 en 26.09 in het Zwin (GHA). Op 1.10 waren dit er reeds 3. Met uitzondering 10 ex. op 18.10 (GO) werd hier tussen november en april slechts af en toe 1 ex. waargenomen. Enkel op 27.11 waren 13 ex. ter plaatse en werden 42 ZW trekkende ex. gezien (GBU). Op 22.01 werd in de kleine vlakte een groepje van 13 foeragerende Rotganzen opgemerkt (PM).

In de voorhaven waren daarentegen voortdurend Rotganzen aanwezig. Hun aantallen varieerden tot maximaal 52 op 4.02 (WD). In Fig. 4 zijn de maandmaxima weergegeven. Regelmatig werden hier ook doortrekkers gezien. Typisch voor deze soort is ook de lange verblijfsduur. De laatste waarneming dateert van 19.06 toen nog 2 ex. werden gezien (HD).

In de Achterhaven, de polders van Uitkerke en omgeving werd sporadisch 1 ex. waargenomen.

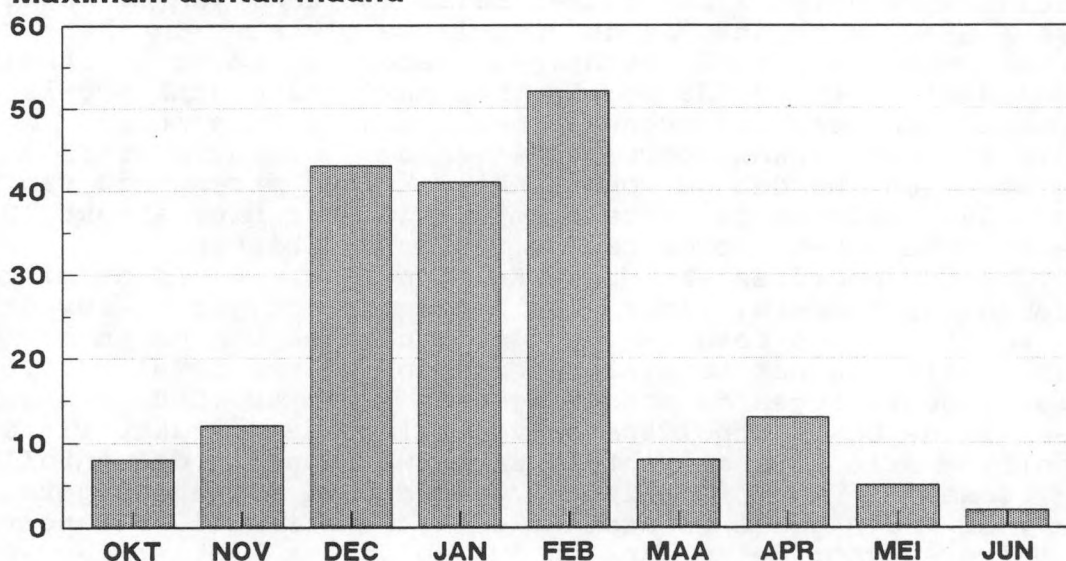
Maximum aantal/maand

Fig. 4: Maximale aantallen Rotganzen per maand in de Voorhaven gedurende het seizoen 1988/1989.

Canadagans, *Branta canadensis*

De Canadese Gans is bij ons een verwilderde soort, die zelden in de Polders voorkomt. Dit blijkt duidelijk naar voren uit de waarnemingen. Voor NW-Vlaanderen zijn 57 van de in totaal 83 waarnemingen afkomstig van het Park H. Hart te Beersem waar tot 30 ex. voorkomen (EN). Die vogels vormen hier een vaste populatie. Een tweede vaste populatie is te vinden tussen Zevenkerke en de Villa (Duvelsgat) te Sint-Andries waar tot 44 ex. werden gezien (RV). Ook in de bossen van Oostkamp en Loppem worden regelmatig enkele Canadese ganzen gezien. (maximaal 11 op 17.6 (RV). In de Lage Moere werd een broedpaar gevonden (RV). Daarnaast zijn slechts enkele sporadische waarnemingen voorhanden.

Roodhalsgans, *Branta ruficollis*

Ook dit jaar zijn weer een aantal waarnemingen voorhanden van deze prachtige gans: op 12.11, 26.12, 31.12 en 7.01 werd telkens 1 ex. gezien respectievelijk te Damme (EK, PM), Vlissegem (EK), Pomptje (EK) en Klemskerke (EK). Op 31.12 werd door FW en FV 1 ex. gezien te Klemskerke (Noordede). Dit is hoogstwaarschijnlijk hetzelfde ex. dat door EK aan het Pomptje werd gezien diezelfde dag.

Evolutie van de totale populatie Kolgans en Kleine Rietgans

In Fig. 5 en 6 zijn de maximale aantallen Kolganzen en Kleine Rietganzen in de Oostkustpolders weergegeven gedurende de laatste 30 seizoenen. De totale geschatte populatie-grootte in NW-Europa van elke soort is eveneens weergegeven. Er blijken duidelijke verschillen tussen beide soorten. Van de Spitsbergse Kleine Rietgans is de populatie slechts in beperkte mate toegenomen en in de tachtiger jaren is die vrij stabiel met gemiddeld een 25.000 vogels. Het maximaal aantal vogels in de Oostkustpolders is evenwel spectaculair toegenomen. Waar vroeger slechts enkele percenten van de populatie hier aanwezig was zien we dat nu, onafhankelijk van strengheid van de winter 35 a 50% van de totale populatie naar hier afzakt. Dit situeert meteen het enorme belang van onze gebieden.

Voor de Noordwest-Europese Kolgans (Fig. 6) is de situatie duidelijk anders. Vanaf het begin van de jaren zeventig zien we een enorme toename van de populatie. Van om en bij de 70.000 vogels is het aantal toegenomen tot maximaal 480.000 vogels. Recent liggen de schattingen op zo'n 400.000. De aantallen in de Oostkustpolders bleven relatief constant. Tijdens de voorbije drie strenge winters zagen we evenwel de aantallen sterk toenemen. Ook dit seizoen werden veel Kolganzen geteld, zeker voor zo'n zacht seizoen. Het internationaal belang van onze polders voor de Kolgans is dus duidelijk kleiner dan voor de Kleine Rietgans. Gezien evenwel iedere winter ruim meer dan 1% van de totale populatie aanwezig is, blijven onze overwinteringsplaatsen ook voor deze soort van internationaal belang.

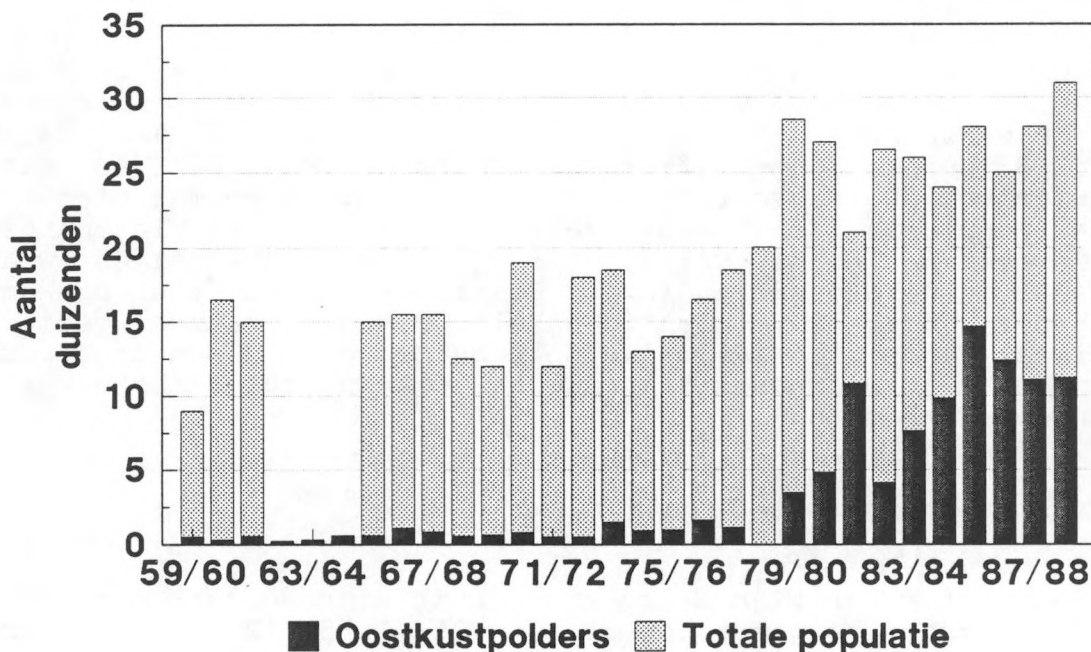

Fig. 5: Totale populatiegrootte van de Kleine Rietgans en maximale aantallen in de Oostkustpolders.

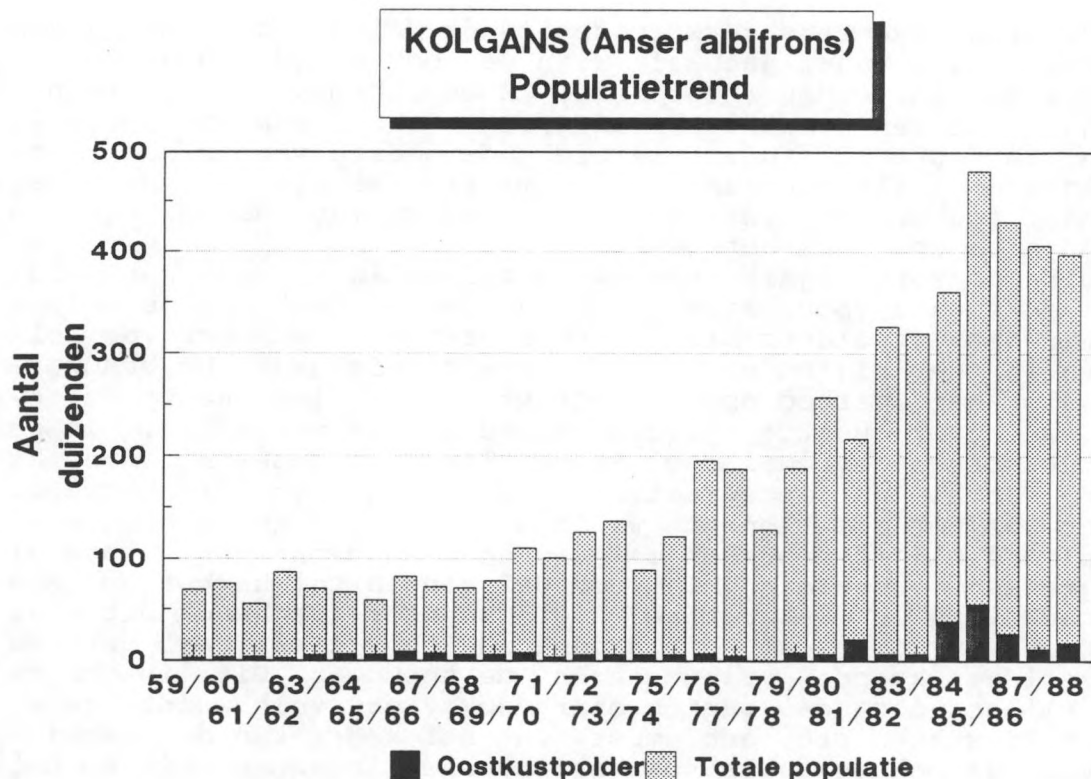

Fig. 6: Totale populatiegrootte van de Kolgans en maximale aantallen in de Oostkustpolders.

Besluit

De aantallen lagen voor 1988/89, in het bijzonder voor de Kolgans, beduidend hoger dan in de vorige winter, niettegenstaande het twee extreem zachte seizoenen betreft. De aantallen Kleine Rietganzen waren zeer vergelijkbaar. Met meer dan 11000 Kleine Rietganzen verbleef hier zowat 36% van de volledige populatie van Svalbard. De verspreiding van de Kleine Rietgans over de Oostkustpolders is zeer merkwaardig en zeer vergelijkbaar van jaar tot jaar. De eerste vogels komen in de tweede helft van oktober of het begin van november te Damme aan, maar gaan vanaf half november reeds uitzwermen in de richting van Speien en de polders rond Uitkerke-Nieuwmunster. Deze uitzwerming kan zeker niet het gevolg zijn van een tekort aan voedsel in Damme of het gevolg van competitie met Kolganzen. Die uitzwerming gebeurt ook ieder jaar vroeger. Vanaf half december of januari, wanneer de grote aantallen Kolganzen in Damme arriveren zijn de Kleine Rietganzen daar nagenoeg afwezig. De wegtrek grijpt vlug plaats en de polders tussen Damme en de Nederlandse grens worden slechts sporadisch door Kleine Rietganzen bezocht.

Met meer dan 17000 ex. bleven de aantallen Kolganzen weliswaar lager dan tijdens de strenge winters, maar waren toch hoger dan vorig seizoen. De verspreiding bleef evenwel dezelfde. In Damme blijft nagenoeg de gehele winter een vrij groot aantal Kolganzen aanwezig maar bij stijgende aantallen

gaan ze zich eveneens verspreiden in de polders ten westen van het Zeekanaal. Vanaf januari zien we ook steeds meer vogels ten oosten van Damme (Oostkerke, Hoeke, Ramskapelle, Zwin). Dit jaar werden evenwel reeds vroeg vogels achter het Zwin gezien. In februari vinden we hier de meeste vogels. De achterblijvers (half februari-half maart) verblijven nagenoeg allemaal achter het Zwin of in de buurt van Hoeke, wat in andere jaren ook vaak het geval is.

Uit een vergelijking van de aantallen in de Oostkustpolders en de totale populatie blijkt duidelijk het enorme belang van de Oostkustpolders als overwinteringsgebied voor de Kolgans en in het bijzonder voor de Kleine Rietgans. De bescherming door het verbod op ganzenjacht sedert 1981 heeft duidelijk een zeer gunstig gevolg gehad op de aantallen. In de toekomst moeten evenwel nog verschillende problemen aangepakt worden, vooral wat integraal behoud van de gebieden betreft. Wanneer bvb het omzetten van weiland tot akkerland aan dezelfde snelheid blijft doorgaan zal binnen enkele jaren het areaal aan grasland te klein zijn om de ganzen te herbergen. Een overschakeling op wintergraan ligt dan voor de hand met alle problemen van dien. We hopen dan ook ten stelligste dat we onze polders kunnen vrijwaren in de toekomst. Dit is immers niet alleen voor de ganzen maar ook voor vele weidevogels, planten, insekten etc. een must. In het kader van de aanwijzing van de polders als speciale beschermingszone binnen het kader van de EEG vogelrichtlijn zouden daar in ieder geval mogelijkheden moeten voor zijn.

Literatuurlijst

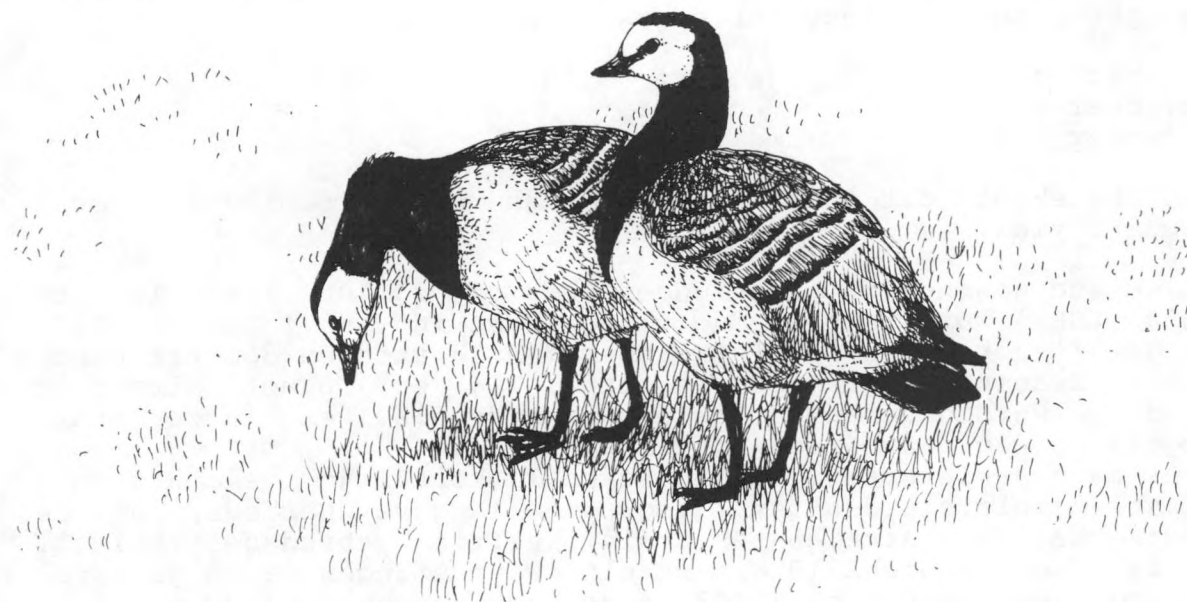
- Kuyken E. 1982. Pleisterende ganzen in de regio Damme-Brugge: winter 1980/81. Veldornithologisch Jaarboek van Noord-West-Vlaanderen 1980-1981. 90-92.
- Kuyken E. 1983. Aantallen en verspreiding van overwinterende ganzen in de Oostkustpolders: seizoen 1981/82. Veldornithologisch Jaarboek van Noord-West-Vlaanderen 1981-1982. 41-46.
- Kuyken E. 1984. Overwinterende ganzen in de polders van Brugge-Oostkust: seizoen 1982/1983. Veldornithologisch Jaarboek van Noord-West-Vlaanderen 1982-1983. 32-37.
- Kuyken E. 1985. Ganzen in de polders van Brugge-oostkust: verslag over de winter 1983/84. Veldornithologisch Jaarboek van Noord-West-Vlaanderen 1983-1984. 63-68.
- Kuyken E., Meire P. & M. Lievrouw 1986. Overwinterende ganzen in de polders tussen Knokke, Brugge en Oostende: seizoen 1984-85. Veldornithologisch Jaarboek van Noord-West-Vlaanderen 1984-1985. 79-85.
- Kuijken, E. & P. Meire 1987. Overwinterende ganzen in België: lessen uit bescherming. De Levende Natuur 88: 213-215.

Meire P., & E. Kuijken 1987. Overwinterende ganzen in de Oostkustpolders: seizoen 1985/86. Veldornithologisch Jaarboek van Noord-West-Vlaanderen 1985-1986. 84-91.

Meire P., & E. Kuijken 1988. Overwinterende ganzen in de Oostkustpolders: seizoen 1986/87. Veldornithologisch Jaarboek van Noord-West-Vlaanderen 1986-1987. 67-75.

Meire P., E. Kuijken, K. Devos 1988. Numbers and distribution of White-fronted and Pink-footed Geese (Anser albifrons & A. brachyrhynchus) in Flanders (Belgium), 1981-1987 in north west European context. Wildfowl 39: 71-81.

Meire P., & E. Kuijken 1989. Overwinterende ganzen in de Oostkustpolders: seizoen 1987/88. Veldornithologisch Jaarboek van Noord-West-Vlaanderen 1987-1988. 70-77.

DE KLEINE ZWAAN (*Cygnus columbianus beweckii*) IN NOORD-WEST-VLAANDEREN TIJDENS HET WINTERHALFJAAR 1988-1989

Frank De Scheemaeker

Inleiding

Het zacht winterhalfjaar 1988-89 zorgde ervoor dat zeer weinig Kleine Zwanen in onze regio kwamen overwinteren. Door de grote telintensiteit beschikken we niettemin over 102 waarnemingen. Opmerkelijkste feiten waren de grote groepen doortrekkers in de laatste decade van oktober en het relatief hoog aantal juvenielen. De Kleine Zwanen verlieten tevens de regio erg vroeg.

Overzicht winterhalfjaar 1988-89

Aantal waarnemingen per gebied :

- a) Poldercomplex Uitkerke - Zuienkerke - Nieuwmunster : 31
- b) Achterhaven : 16
- c) Zwinstreek : 6
- d) Poldercomplex Oostkerke - Hoeke : 21
- e) Moeren Meetkerke - Stalhille : 16
- f) Stalhille : 7
- g) Overige gebieden : 2

Door het ongewoon aantal najaarsdoortrekkers in de laatste decade van oktober ziet de verdeling van het aantal waarnemingen per maand er bijzonder ongewoon uit :

oktober : 29	januari : 13
november : 34	februari : 9
december : 19	maart : 2

Dit betekent dat meer dan 80 % van de waarnemingen voor 1 januari viel!

De eerste waarneming geschiedde reeds op 23.10 : 1 ex. in het Zwin (GHa). Dit is een dag vroeger dan in 1987! Tussen 27.10 en 02.11 noteerden we niet minder dan 13 troepen doortrekkende Kleine Zwanen, goed voor in totaal 114 ex. Op het strand te Wenduine werd opgemerkt hoe een groep van 20 ex. in zee trok. Vogels op weg naar Groot-Brittannie ?

Over de overwinteraars kunnen we heel kort zijn : slechts op 3 plaatsen pleisterden ex. voor een langere periode, nl. te Oostkerke, Meetkerke en te Stalhille (zie gebiedsbespreking). Zoals reeds aangehaald erg weinig waarnemingen na de jaarwisseling, een laatste op 12.03 in de Achterhaven (LL).

De Zwinstreek

De eerste waarneming voor het najaar '88 komt uit het Zwin : 23.10 (1 ex. - GHa). Daarna alleen nog toevallige waarnemingen : bijv. 27.11 - 8 ex. in het Zwin (GBu) en op diezelfde dag een mooie wrn. van 3 overvliegende ex. (2 ad. + 1 juv.) op dezelfde plaats. Mooi omdat bij een volgende telling van Oostkerke bleek dat het aantal aldaar van 21 ad., 8 juv. naar 19 ad. en 7 juv. verminderd was. Wellicht een familie op doortrek. We noteerden tevens een trekwaarneming : 7 ex. naar het oosten boven Westkapelle op 28.10 (DBL).

Poldercomplex Oostkerke - Hoeke

Er liepen 18 waarnemingen binnen uit dit poldergebied. 5 uit nov., 5 uit dec., 3 uit jan. en 5 uit febr. Een van de weinige gebieden waar dit winterhalfjaar Kleine Zwanen voor een langere periode verbleven. Een eerste waarneming pas op 16.11 : 5 ad. + 4 juv. (PDC), de laatste op 20.02 : 9 ad. + 3 juv. (FDS).

De maxima per decade vindt u in figuur 1 weergegeven.

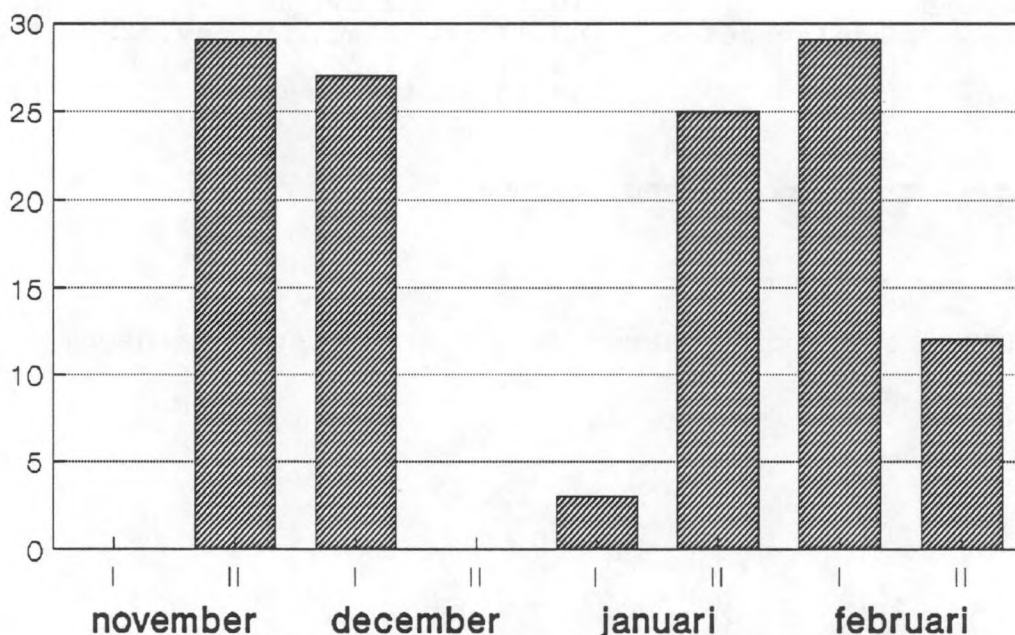

Fig. 1: Maxima per decade in de polders van Oostkerke.

Het ontbreken van de vogels eind december - begin januari kon misschien te verklaren te zijn door tijdelijke uitwijking naar andere onvoldoende getelde gebieden. Een waarneming wijst allicht in die richting : 31.12 - 9 ad. + 6 juv. in de polders van Westkapelle (BBu).

Moeren van Meetkerke en Houtave

Van 30.10 tot 20.11 verbleef een familie van 2 ad. + 2 juv. op de Hoge Moeren. Deze familie krijgt tussen 27.11 en 05.12 regelmatig het bezoek van een tweede familie, eveneens bestaande uit 2 ad. en 2 juv. Tot 13.01 wordt een van de beide families dan regelmatig gezien bij de Mareweg. Laatste waarneming voor Meetkerke op 29.01 : 4 ad. + 5 juv. (LDq, ID). Tijdelijke versmelting met de groep uit Stalhille of een nieuwe groep ?

Polders van Stalhille

Ook hier noteerden we het langdurig verblijf van een familie, rustig foeragerend in steeds dezelfde depressie : van 02.01 tot 03.03 - 2 ad. + 3 juv. (FDS, FV, e.a.).

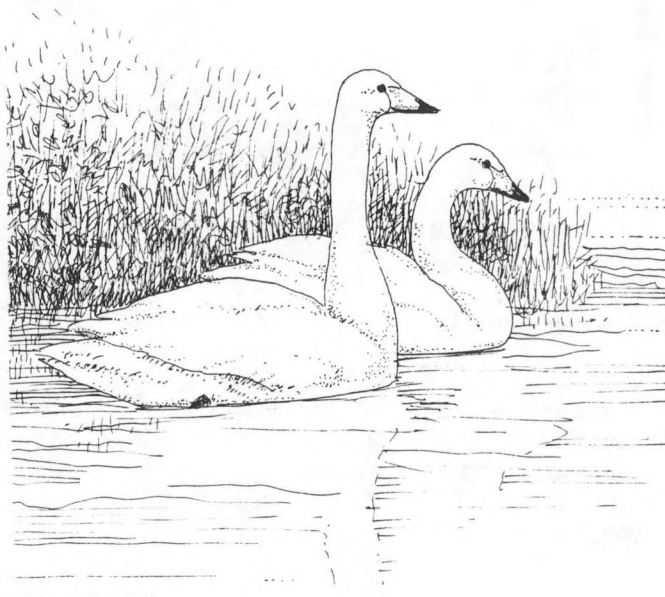
Overige gebieden

- Voorhaven	30.10	2 ex. O	LL
- Fonteintjes	23.01	2 ad. ZW	YDS
- Vlissegem	19.11	2 ex. Z	FV
- Dudzele Ronselareweiden	03.11	2 ad., 2 juv. ZW	FDS
	12.11	2 ad., 2 juv. O	FDS
- Brugge	30.10	19 ex. O	LL

Wilde Zwaan, *Cygnus cygnus*

Slechts een waarneming :

04.02.89 2 ex. tpl., daarna ZW Stationsput Eernegem KM

GROTE WAADVOGELS

GROTE WAADVOGELS IN NOORD-WEST-VLAANDEREN, JULI '88 - JUNI '89

Frank De Scheemaeker

Roerdomp, Botaurus stellaris

Alle waarnemingen :

19.09.88	1 ex. NW	Hazegraspolder Knokke	BVP
23.10.88	1 ex.	Achterhaven Dudzele	BDS, KES
15.11.88	1 ex.	Fonteintjes Zeebrugge	JVG, RPi
20.12.88	1 ex.	Hoeke	RPi
24.12.88	1 ex.	Distrigas Zeebrugge	FVL, e.a.
09.04.89	1 ex.	Kleiputten Heist	PaL
14.04.89	1 ex.	Distrigas Dudzele	GDP
21.04.89	1 ex.	Kleiputten Heist	PD

Kwak, Nycticorax nycticorax

We ontvingen dit jaar 24 wrn. betreffende 109 ex. De halftamme Zwinpopulatie zwerft uit over grote delen van de kuststreek en maakt de interpretatie van de gegevens er niet gemakkelijker op.

Zwinstreek

De broedpopulatie van het Zwin gaat bij valavond in de omgeving foerageren : we beschikken over enkele (wellicht onvolledige) tellingen.

18.10.88	32 ex.	GO
29.10.88	18 ex.	FDS
31.12.88	23 ex.	FDS
11.03.89	10 ex.	FDS

In het voorjaar tevens drie 'dagwaarnemingen' van telkens een solitair exemplaar.

Achterhaven

We beschikken over 6 najaarsgegevens : op 08, 22 en 23.08 telkens 1 juv. (RD, WSD); op 11.09 : 4 ex.; op 13.09 2 juv. en op 27.10 1 ex. (BB, RD, VSD).

Hoeke

Slechts 2 waarnemingen :	07.08	1 juv.	FDS
	11.05	1 ex. NO	JS

Damme

Een najaarswaarneming : 13.09 2 juv. RPi
In het voorjaar regelmatig van 16.04 tot eind juni.

Blauwe Toren Brugge	23.09	1 juv.	HVH
St.-Pieters	18.10	1 ex. Z	JzV

Woudaapje, *Ixobrychus minutus*

Alle waarnemingen :

12.08.88 1 juv.
tpl. Bourgongebek te
Bekegem KM

20.08.88 1 w/juv.
op trek aan de Fon-
teintjes te Zeebrugge
(med. JVG)

Ooievaar, *Ciconia ciconia*

Alle waarnemingen :

06.07.88	1 ex. ZW	Hoeke	FW
12.07.88	1 ex. NO	Hoeke	FW
11.08.88	2 in Frankrijk	geringde vogels	tpl. in het Zwin
	te Knokke	tpl. tot 06.09	GBu
06.09.88	1 in Nederland	geringde vogel	tpl. in het Zwin
	te Knokke	(bleef nog enkele dagen	tpl.)
			GBu
11.09.88	opnieuw 3 wilde	ex. in het Zwin	GBu
26.03.89	2 ex.	St.-Andries	MG
09.04.89	1 ex. NO	Knokke	BVP
13.04.89	3 ex. NO	Sint-Michiels	JVP, PBu
	1 ex. NO	Put St.-Pieters	FDS
24.04.89	2 ex.	blijven slapen in boom te	Blankenberge
			JVG
01.05.89	1 ex.	Achterhaven Dudzele	TDB
04.05.89	1 ex.	Haagje Heist	RLF
	1 ex. tpl.	Voorhaven Zeebrugge	DV
07.05.89	1 ex. tpl.	Kleiputten Heist	FDR
15.05.89	1 ex. tpl.	Stadswallen Damme	PDC
29.05.89	3 ex.	Weiden Uitkerke	JVG
06.06.89	5 ex. NO	Waggelwater St.-Andries	FDS
17.06.89	9 ex.	Achterhaven Dudzele	WD
27.06.89	1 ex. ZW	Achterhaven Dudzele	YDS

Koereiger, Bubulcus ibis

Alle waarnemingen :

27.05.89	2 ex.	Weiden Uitkerke	W. Cooreman
28.05.89	1 ex.	Weiden Uitkerke	W. Cooreman

Kleine Zilverreiger, Egretta garzetta

We ontvingen in totaal 12 waarnemingen van deze zeldzame reiger.

Op 27.07 een eerste wrn. van 1 ex. in de Achterhaven (RD). Van 28.08 tot 11.09 bleef een ex. pleisteren in deze zelfde Achterhaven (10 wrn. - vele waarnemers).

Op 12.02 merkten PeL, PA en KR een ex. op in de Zwinbosjes te Knokke. Het betreft hier de eerste februariwaarneming voor Vlaanderen.

Purperreiger, Ardea purpurea

Alle waarnemingen :

01.08.88	1 ex. ZW	Rokseput	EV, PBu
18.10.88	2 ex. ZW	Duinbossen Wenduine	FV
15.11.88	1ste jaars	tpl. Weiden Uitkerke	MaP, BB
16.03.89	2 ex. N	Markt Zeebrugge	SB
10.04.89	1 ex. ONO	Zwinbosjes Knokke	PaL
11.04.89	1 ex. ONO	Zwinbosjes Knokke	PaL
13.04.89	1 ex. N	Jasmijndreef Knokke	BVP
	1 ad. NO	Zwinbosjes Knokke	PaL
29.04.89	1 ex.	Fonteintjes Zeebrugge	JSL, GSA, e.a.
30.04.89	1 ex. NO	Zwinbosjes Knokke	LMa

Blauwe Reiger, Ardea cinerea

De broedkolonies van de Blauwe Reiger in de regio zijn erg ontoegankelijk en werden waarschijnlijk opnieuw niet geteld. Hopelijk komt hier de komende jaren verandering in...

We noteerden enkele 'grotere' groepjes najaarsdoortrekkers :

03.08	14 ex. W	07u.35	Ronselareweiden	FDS
06.09	25 ex. ZW	20u.00	Zeekanaal Dudzele	HVH
07.09	9 ex. ZW	09u.15	Rokseput	JVP
	7 ex. ZW	09u.39	Rokseput	JVP
	11 ex. ZW	10u.24	Fonteintjes	DV
	18 ex. ZW	10u.28	Fonteintjes	DV
08.09	9 ex. ZW	08u.08	Zwinbosjes	FW

De voorjaarstrek gebeurde eerder onopvallend. Geen enkele groep van meer dan 10 ex. werd opgemerkt.

Zwarte Ooievaar, Ciconia nigra

Op 06.08 nam FDS drie trekkende ex. waar in de Achterhaven van Zeebrugge om 15u.40. Wellicht dezelfde drie ex. werden om 15u.45 te Zuienkerke opgemerkt, ook ZW vliegend (BL). Diezelfde dag merkte PVB een solitair ex. op aan de Put van Meetkerke om 18u00. Verder pleisterde 1 juv. ex. op 09.08 in de Achterhaven (JVP, e.a.) en zag KM op 13.08 twee ex. boven Eernegem ZW vliegend.

Zwarte Ibis, Plegadis falcinellus

22.04.89 1 ex. Achterhaven Dudzele TDS

Lepelaar, Platalea leucorodia

We verzamelden 73 waarnemingen betreffende 527 ex. Aantallen die opmerkelijk hoger liggen dan de vorige jaarboekperiodes. Vooral de najaarstrek was opvallend : niet minder dan 17 groepen met in totaal 232 ex. werden opgemerkt!

Najaarsdoortrekkers

22.08.88	6 ex. ZW	12u.15	Eernegem	KM
27.08.88	9 ex. ZW	14u.45	Achterhaven Dudzele	FVL
	14 ex. ZW	19u.40	Blankenberge	BAY
	1 ex. ZW		Achterhaven Dudzele	GDS
28.08.88	3 ex. Z		De Vrede	WLT
03.09.88	1 ex. ZW		Zwinbosjes	DH
04.09.88	9 ex. ZW	08u.50	Zwinbosjes	DH, FDS
	22 ex. ZW	10u.20	Zwinbosjes	DH, FDS
06.09.88	4 ex. ZW		Zwinbosjes	DH
	25 ex. ZW	10u.06	Zeebrugge	DV
	16 ex. ZW	14u.30	Westkapelle	BVP
	18 ex. ZW	14u.30	Roksempuut	JVP
	28 ex. ZW	15u.30	Roksempuut	JVP
14.09.88	13 ex. ZW		Zwinbosjes	DH
25.09.88	34 ex. ZW	15u.00	Achterhaven	Aves
	28 ex. ZW	16u.15	St.-Pietersput	HVH
02.10.88	1 ex.		Zeebrugge	BoP

Najaarspleisteraars**Zwinstreek**

De eerste Lepelaars verschenen op 15.08 : 6 ex. Dagelijks aanwezig in wisselend aantal (2 tot 7 ex.) tot 11.09. Daarna nog slechts op 19.09 (5 ex.), 29.09 (3 ex.) en gedurende de maand oktober een pleisterende juveniel.

Achterhaven

In de Achterhaven pleisterden op 20.07 reeds 1 ex. en op 22.07 3 ex. Daarna is het wachten tot 17.08 vooraleer opnieuw 1 ex. opduikt. Van 28.08 tot 13.09 regelmatig 1 tot 7 ex. pleisterend met als enige uitschieter 20 ex. op 05.09. Van 16.10 tot 21.11 pleisterde een licht gekwetst juveniel ex.

Voorjaarsdoortrekkers

10.03.89	8 ex.	NO	14u.00	Roksemput	PBU
26.03.89	3 ex.	NO	17u.55	Uitkerke	MaP
27.03.89	7 ex.	boven zee te		Zeebrugge	LRa, RLF
	11 ex.	NO	18u.10	Uitkerke	DC
22.04.89	6 ex.	NO	11u.10	Uitkerke	DC
04.05.89	4 ex.	NO	09u.00	Uitkerke	JVG
	2 ex.	NO	11u.00	Uitkerke	JVG
	2 ex.	NO		Fonteintjes	VLD, GDS
	2 ex.	NO		Zwin	BC, PK
14.05.89	12 ex.	NO	13u.20	Achterhaven	MaS
	1 ex.	NO	13u.48	Achterhaven	MaS
23.05.89	6 ex.	NO	13u.02	Knokke	FW, TDF, TDS
	2 ex.	NO	13u.30	Knokke	FW, TDF, TDS
28.05.89	3 ex.	NO	20u.30	Ronselareweiden	FDS

Voorjaarspleisteraars

Zwin	15.05.89	1 ex.	LMa
Achterhaven	02.04.89	2 ex.	PD
	23.04.89	1 ex.	MVD
	24.04.89	2 ex.	BVP
	17.06.89	1 ex.	WD
	24.06.89	1 ex.	WD
Uitkerke	06.03.89	10 ex.	F. Beidts
	01.05.89	1 ex.	PDC
Oostkerke	10.05.89	1 ex.	GO

Chileense Flamingo, Phoenicopterus ruber chilensis

Alle waarnemingen :

30.04.89	1 ex.	Zwin Knokke	LMa, GBu
05.05.89	1 ex.	Zwin Knokke	LL
16.05.89	1 ex.	Dievegat Knokke	TDF

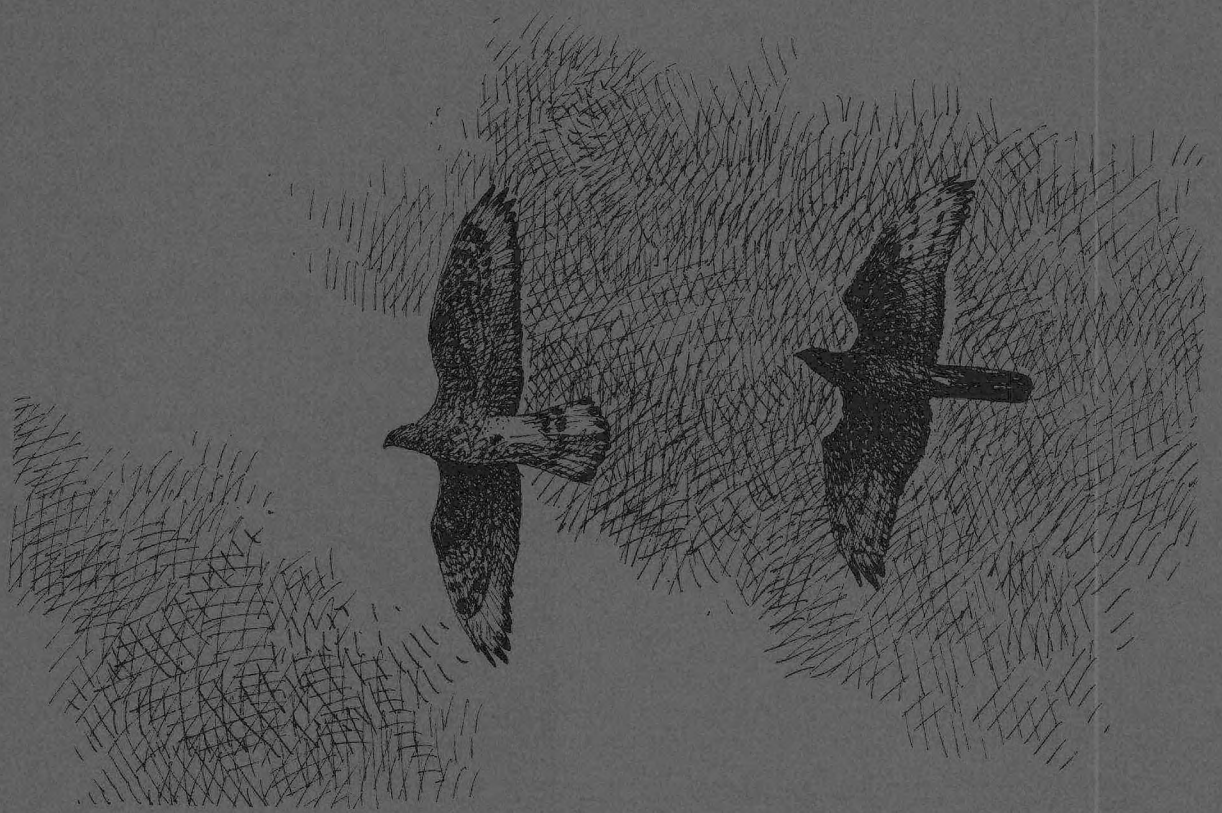
Kleine Flamingo, Phoenicopterus minor

Van 13 tot 28.08 een adult ex. tpl. in de Achterhaven te Dudzele (vele waarnemers).

Flamingo, Phoenicopterus ruber roseus

19.04.89	1 ex.	Zwin Knokke	WD
Van 27.04 tot 20.05	1 ex.	in de Achterhaven te Dudzele	
		(vele waarnemers).	
15.05.89	1 ex. tpl.	Dievegat Knokke	JS

Visarend, Pandion haliaetus

Frederik Willemyns

Alle waarnemingen :

Najaar

06.09.88 1 ex. ZW (13u42) Put van Roksem (JVP)
 07.09.88 1 ex. ZW (16u10) Voorhaven Zeebrugge (TDS)
 09.09.88 1 ex. Zwinbosjes te Knokke (BBu,DH)
 12.10.88 1 ex. ZW (14u20) Zwin te Knokke (PK)
 23.10.88 1 ex. ZW (09u42) St.-Andries (PDC)
 1 ex. Achterhaven (Distrigas) (BO)
 27.10.88 1 ex. dood aan boord van een vissersboot,
 met Finse ring - binnen gebracht in het Zwin te
 Knokke (JVG)

Voorjaar

28.03.89 1 ex. NO (10u13-10u15) Roksem (JVP,PBu)
 De vogel vloog op ca 20 meter hoogte en werd een
 half uur eerder reeds te Gistel waargenomen (PT).
 07.05.89 1 ex. (07u50) Fonteintjes te Zeebrugge (JVG)
 14.05.89 1 ex. ZW (16u09) Vogelzang te St.-Michiels (FW)
 20.05.89 1 ex. NO (16u30) Villa te St.-Andries (BC)
 (samen met Buizerd en Wespendif)
 21.05.89 1 ex. Achterhaven (Insteekdok) (PD)
 23.05.89 1 ex. NO (08u23) Rijselstraat St.-Michiels (JVP)
 1 ex. NO (15u41) Internationale Dijk te Knokke
 (FW,TDF,TDS)
 24.05.89 1 ex. NO (13u48) Zwinbosjes te Knokke (PaL)

Het aantal waarnemingen lag dit jaar nogal aan de hoge kant (15 wrn.). Ook aan de Middenkust (regio Oostende) werden er in het voorjaar '89 behoorlijk wat Visarenden op trek vastgesteld (mond. med. YDS).

Het voorjaarspiekje van 20 tot 24 mei zal zeker te maken hebben gehad met de optimale weersomstandigheden die hier toen heersten (zie bijv. Mergus 3 : nr. 2, pg. 114-119).

Wespendif, Pernis apivorus

Anny Anselin

Inleiding

De Wespendif is in Vlaanderen een doortrekker in klein aantal en een vrij schaarse tot schaarse broedvogel, die zich echter lokaal uitbreidt (De Coninck, 1989). In Noordwest-Vlaanderen wordt de soort in wisselende aantallen waargenomen (tussen 70 en 220 ex., met een dieptepunt van 34 ex. in 1983 - zeer nat voorjaar). Het merendeel van de trekkers worden in het voorjaar gezien. Jaarlijks broedt een koppel (uitz. 2) in blok 3 of 4 van onze regio.

Resultaten

In de periode 1988-89 werden in totaal 53 waarnemingen van 139 ex. verricht, met misschien enkele dubbeltellingen. De grootste aantal Wespendienven (40 wrn.) trokken in het voorjaar door, en dit vooral in de kustzone en de polders (Zwinstreek, Achterhaven en polders).

Fenologie

In het najaar 1988 waren er 13 waarnemingen, 4 in juli, 4 in augustus en 5 in september (telkens 1 ex.). De uiterste data waren 07.07 (1 ex. Z Achterhaven te Dudzele - GDP) en 09.09 (1 ex. in de Zwinbosjes - DH, BBu).

In het voorjaar werden de meeste Wespendienven gezien : 40 wrn. waarvan 1 in maart, 1 in april, 36 in mei en 2 in juni. De uiterste data waren 31.03 (1 ex. put Roksem, RDJ, EL) en 10.06 (1 ex. Nieuwmunster NO, FDS). Op 23.05 was er voor de soort een spectaculaire stuwtrek met niet minder dan 80 ex. tussen 10u30 en 17u55 met enkele groepen van 25, 12 en 11 ex. samen (TDF, FW, TDS).

Bespreking per zone :

Achterhaven

In het totaal 6 wrn., 3 in het najaar tussen 07.07 en 28.08 en 3 in het voorjaar op 20 en 23.05 (alle 1 ex., met uitzondering van 23.05 met 9 ex. samen).

Zwinstreek

De meeste waarnemingen komen uit dit gebied. Naast 4 najaarsgegevens van telkens 1 ex. (1 in augustus en 3 in september) en een voorjaarswrn. op 08.04, zijn alle overige waarnemingen verricht op 23 en 24.05. Op 23.05 trokken niet minder dan 80 ex. voorbij!

Uitkerke-Vlissegem-Klemskerke

Een mei en een juni-wrn. van telkens 1 ex. (LL, FB, PB, FDS).

Oostkerke-Damme-Moeren Meetkerke

Ook hier werden de meeste Wespendienven gezien tussen 22 en 24.05 : 5 wrn. van in het totaal 8 ex. (BEC, FDS, TDF). Ze trokken NO of O.

Binnenland

In totaal 11 voorjaarswrn. (tussen 31.03 Put van Roksem - RDJ, EL en 04.06 Bulskampveld - LDq) en 5 najaarswrn. (tussen 19.07 1 ex. Zevenkerke - TDF en 06.09 Put van Roksem - JVP).

Het betrof bijna uitstluitend enkelingen.

Een leuke waarneming is deze van 20.05 aan de "Villa" te St.-Andries, toen BC een Wespendienf zag samen met een Buizerd en een Visarend!

Besluit

De periode 1988-89 was voor in onze regio voor wat de doortrekkende Wespddieven betreft zeker goed te noemen. Tijdens de fameuze stuwtrek kwamen er op een dag een voor NW-Vlaanderen nog nooit voordien gezien aantal vogels voorbij (Willemys & Defoort, 1989).

Een koppel kwam tot broeden in blok 3 (mond. med. L. Decat).

Verwijzingen

De Coninck B., 1989. Wespddief. In : Vogels in Vlaanderen, voorkomen en verspreiding, pg. 115, M.I.P.

Willemys F. & T. Defoort, 1989. Stuwtrek van roofvogels boven "Het Zwin" te Knokke op 23 mei 1989. Mergus 2/3 pg. 114-119.

Rode Wouw, *Milvus milvus*

Anny Anselin

Inleiding

De Rode Wouw is in Vlaanderen een doortrekker in klein aantal. De laatste decade zijn er regelmatig overwinteringen (Van de Put, 1989). Het is een toevallige broedvogel. In onze regio was er in 1981 een broedpoging te Oostkamp (Keirsebilck, 1981). Het aantal waarnemingen van doortrekkende vogels is klein en ligt tussen de 20 en de 30 (met piek in 1980-81 : 40 wrn.). In het voorjaar worden altijd opvallend meer Rode Wouwen gezien dan in het najaar.

Resultaten

In de periode 1988-89 werden 8 observaties doorgegeven, waarvan 2 uit het najaar, 2 uit de winterperiode en 4 uit het voorjaar. Rode Wouwen werden gezien in de Zwinstreek, de Achterhaven en in de Polders van Uitkerke.

Achterhaven

23.08.88	1 ex.	Haagje Heist	FVL
02.10.88	1 ex.	Dudzele	JSR
03.03.89	1 ex. ZW	Prins Fillipsdok	FDR

Polders van Uitkerke

11.12.88	2 ex.	Koeststraat Uitkerke	FV
15.01.89	1 ex. ZW	Blankenberge	JVG
04.03.89	1 ex.	weiden Uitkerke	MaP

Zwinstreek

22.02.89	1 ex. NO	Westkapelle	BVP
07.04.89	2 ex. Z	Knokke	BVP

Besluit

Het aantal waarnemingen van de soort in onze regio bereikte deze jaarboekperiode duidelijk een laagtepunt, waarvoor er niet zo dadelijk een verklaring is. Opvallend was wel de verschillende winterwaarnemingen, wat in de uiterst zachte winter niet zo verwonderlijk is.

Verwijzingen

Keirsebilck P., (1981). Broedpogingen van Rode Wouw te Oostkamp. De Roerdomp, 21/8 : pg. 17.

Van de Put N. (1989). Rode Wouw. In : Vogels in Vlaanderen, voorkomen en verspreiding, pg. 117-118, M.I.P.

Zwarte Wouw, *Milvus migrans*

Anny Anselin

1. Inleiding

De Zwarte wouw is in Vlaanderen een doortrekker in klein aantal, met meer waarnemingen in het voorjaar dan in het najaar. Het is een onregelmatige overwinteraar en toevallige broedvogel (Reygaert en Van Der Krieken, 1989). In onze regio schommelt het aantal waarnemingen van doortrekkende vogels tussen de 10 en de 20 (uitzonderlijk 25 in 1981 - 1982), waarbij meer Zwarte Wouwen geobserveerd worden in het voorjaar dan in de herfst.

2. De resultaten

In de periode 1988-1989 werden in het totaal 20 waarnemingen verricht, waarvan 19 uit het voorjaar (misschien enkele dubbeltellingen). Wouwen werden overwegend in de polder gezien (16 wnm) (Zwin, Achterhaven, Damme-Oostkerke en Meetkerke) en slechts sporadisch in het "binnenland" (Male-Sijsele, Brugge, bossen van St.-Andries-St.-Michiels en polderrand Varsenare).

Fenologie

In het najaar 1988 was er maar een waarneming, nl. op 28.08, 1 ex. in de Achterhaven te Dudzele (PB, JVP). In het voorjaar trokken Zwarte wouwen door tussen 02.04 (1 ex. Prins Filipisdok te Zeebrugge, PaL) en 24.05 (1 ex. Zwin, GDS). Het grootste aantal samen was 3.

Bespreking per zone:

ACHTERHAVEN

- Een najaarswaarneming (zie hierboven)
- In het voorjaar 2 wnm. resp. op 02.04 en 22.05 van 1 en 3 ex. aan het Filipisdok en te Dudzele (PaL, BEC). Aan de grens van Oostkerke en Dudzele trok op 21 en 22.05 telkens 1 ex. oostwaarts (FDS).

ZWINSTREEK

- Een aprilwmm. op 29.04, 1 ex. aan de Internationale Dijk (FW).

- In mei was er tussen 21 en 24, maar vooral op 23.05 een duidelijke stuwtrek. Tussen 10u30 en 17u55 trokken toen aan de Internationale Dijk 9 ex. voorbij (TDS, TDF, FW).

MOEREN MEETKERKE EN HOUTAVE

Twee wmm. van 2 X 2 ex. (aan de Oostendse Vaart te St.-Andries en in de Lage Moere) (TDF).

BINNENLAND (Brugge, bosgebieden en polderrand)

In het totaal 4 voorjaarswmm. van 1-2 overtrekkende ex., 1 ZW in april en 3 NO in mei (2 op 22.05) te St.-Andries, Vogelzang (St.-Michiels) en Sijsele (LDq, ID, TDF, FW).

3. Besluit

Vergeleken met vorige jaren is het aantal waarnemingen van de soort normaal. Ook het overwegend doortrekken in de kustzone is in onze regio een bekend verschijnsel. Het hoogtepunt van de voorjaarsstrek schommelt sterk van jaar tot jaar (b.v. april:1983, begin mei: 1988, tweede decade mei: 1982). Dit jaar hadden we op 23.05 te maken met een eerder uitzonderlijke stuwtrek. Naast de Zwarte Wouw werden ook grote aantallen andere roofvogels waargenomen, in het totaal 235 ex. (Willemys en Defoort, 1989).

REFERENTIES

Reygaert, M., B. Van der Krieken (1989). Zwarte Wouw. In: Vogels in Vlaanderen, voorkomen en verspreiding, p.116, M.I.P.

Willemys, F., T. Defoort (1989). Stuwtrek van roofvogels boven "Het Zwin" te Knokke op 23 mei 1989. Mergus, 3/2, pp.1-14-119.

Havik, Accipiter gentilis

Frederik Willemys

Dit jaar werd er geen duidelijke overwintering vastgesteld. De 9 wrn. passen allemaal in het normaal trekpatroon, alhoewel er 2 (zeer) vroege najaarswaarnemingen zijn :

08.08.88 1 ex. tpl. Zwinbosjes te Knokke (DH)
 05.09.88 1 wijfje Bulskampveld te Beernem (JN)

Overige waarnemingen :

30.10.88 1 wijfje Vlissegem (FV)
 30.10.88 1 ex. tpl. jagend Bunkersweiden te Vlissegem (FV)
 (2 x hetzelfde ex. ?)
 14.01.89 1 ex. weiden De Haan (FV)
 28.01.89 1 ex. Damme (jagend op Torenavalk) (GO)
 29.01.89 1 ex. Damme (jagend op Torenavalk) (RPi)
 09.04.89 1 ex. Zwin te Knokke (RT)

En ook nog 1 trekwnm. onder voorbehoud :
 21.05.89 1 ex. NO Zwin te Knokke (GBu)

Sperwer, Accipiter nisus

Anny Anselin

Inleiding

De Sperwer is sinds 1985 een regelmatige broedvogel in West-Vlaanderen. Het aantal broedparen neemt sinds de jaren '80 in geheel Vlaanderen toe. Het is een wintergast en doortrekker in vrij klein tot vrij groot aantal (Van De Put, 1989). In onze regio is de Sperwer een doortrekker, wintergast en broedvogel. De laatste decade schommelen de waarnemingen tussen de 450 en de 770 (met 205 in 1979-80). De laatste jaren broedt de soort met meerdere koppels in de zandstreek en lijkt langzaam toe te nemen.

Resultaten

In het totaal ontvingen we 511 waarnemingen van 607 exemplaren. De gegevens zijn zowel afkomstig uit de kustzone en de polders als uit het zandige, beboste deel van de regio.

Fenologie

Voor het weergeven van de verdeling van de waarnemingen in de tijd werd dezelfde voorstellingswijze gebruikt als in het overzicht van Decuyper (1989). Dit laat een betere vergelijking tussen de twee jaren toe.

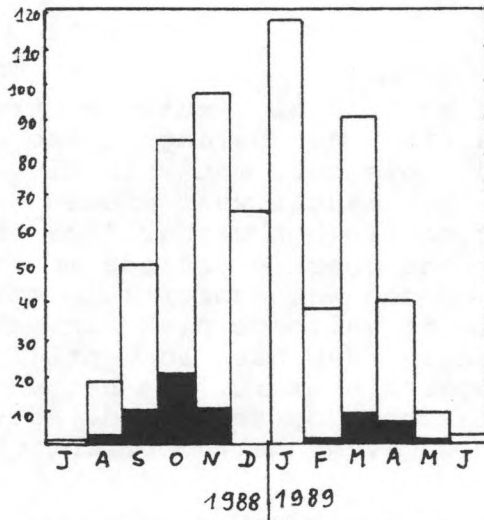

Fig. 1: Totaal aantal exemplaren (witte balk) en aantal "zuivere" trekwaarnemingen (zwarte balk) per maand van de Sperwer, 1988-1989.

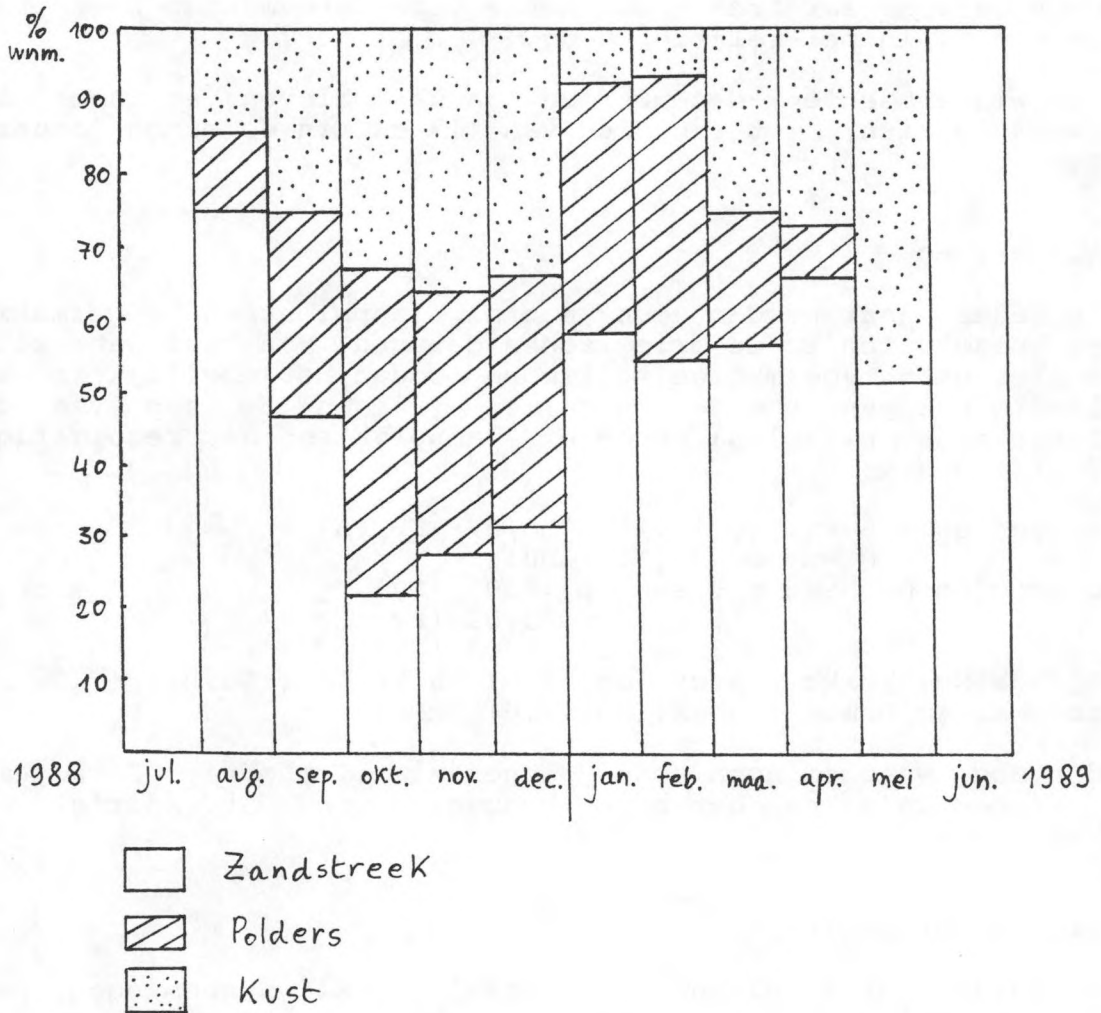

Fig. 2: Procentuele verhouding waarnemingen/maand van de Sperwer in de 3 verschillende zone's, 1988-1989.

Bespreking figuur 1 :

Houden we rekening met het aantal 'zuivere' trekwaarnemingen, dan valt in het najaar 1988 de belangrijkste doortrekperiode van september tot eind november, met als piekmaand oktober. Kijken we echter naar het aantal waargenomen exemplaren, dan is november de top, wat ook in het najaar 1987 het geval was. In het voorjaar 1989 is de doortrekperiode maart en april (met een begin in februari en nog wat doortrek in mei). Wat de aantallen doortrekkers betreft valt de piek in maart en zijn er bijna gelijke aantallen in februari en april. Ook het aantal waarnemingen is het hoogst in maart. In het voorjaar van 1988 was april de belangrijkste doortrekmaand. Het blijft echter nog steeds nodig deze gegevens met voorzichtigheid te interpreteren.

Bespreking figuur 2 :

Tijdens de najaarstrek is het % waargenomen Sperwers ongeveer gelijk in de 3 zones (Kust, Polder en Zandstreek), met een iets lager aantal in oktober en november in de Zandstreek. Nadien wordt het overgrote deel van de Sperwers in de Zandstreek (en de Polder) gezien en zeer weinig in de Kuststreek. Tijdens de voorjaarstrek neemt het % kustwaarnemingen weer toe en is vooral in mei relatief hoog.

In de wintermaanden december en januari bleven er heel wat Sperwers te zien, met een piek van 117 ex. in de maand januari alleen.

Slaapplaatsen

Zoals ieder jaar werden een aantal slaapplaatsen regelmatig bezet. Deze waren in de drie zones gelegen. Van heel wat zijn er echter geen regelmatige tellingen zodat het moeilijk is een beeld te krijgen van de aantallen (die in de loop van de winter steeds wisselen). Enkele slaapplaatsen met regelmatige wrn. zijn o.a. :

- Zwinbosjes : 5 ex. op 13.11 (PeL, BVP, KP, PA)
8 ex. op 02.12 (GBu)
- Duinbosjes De Haan : 5 ex. op 14.01 (FV)
3 ex. op 15.02 (FV)
3 ex. op 05.03 (FV)
- Hagebos Meetkerke : 3 ex. op 14.01 en 20.01 (YDS, BB)
- Stadswallen Damme : 3 ex. op 15.01 (RPi)

Verder nog waarnemingen rond Wijnendale (Torhout), Zerkegebos, Bloemendale en het hele bosgebied rond St.-Andries en St.-Michiels.

Overzicht per gebied

We vermelden hier telkens het totaal aantal waarnemingen, het aantal exemplaren, de periode waarbinnen Sperwers werden gezien en het aantal waarnemingen per maand.

VOORHAVEN

- 6 wrn. (6 ex.) tussen 23.10 en 17.11
- 4 okt. en 2 nov.wrn.

ZWINSTREEK

- 77 wrn. (101 ex.) tussen 09.08 en 21.05
- 2 aug., 7 sep., 9 okt., 11 nov., 11 dec., 8 jan., 5 feb., 12 maart, 10 april en 2 meiwrn.

RAMSKAPELLE - WESTKAPELLE - HEIST

- 2 wrn. (2 ex.) op resp. 03.12 (BVP) en 27.03 (PaL)

ACHTERHAVEN

- 39 wrn. (47 ex.) tussen 04.09 en 14.04
- 4 sept., 9 okt., 7 nov., 4 dec. 3 jan., 1 feb., 10 maart en 1 aprilwrn.

LISSEWEGE (polders, fonteintjes, Eendekooi)

- 10 wrn. (11 ex.) tussen 02.10 en 18.03
- 3 okt., 5 nov., 1 dec. en 1 maartwrn.

POLDERS VAN UITKERKE

- 33 wrn. (35 ex.) tussen 29.09 en 27.03
- 2 sep., 5 okt., 11 nov., 6 dec., 6 jan., 1 feb. en 3 maartwrn.

DUINBOSSEN DE HAAN - WENDUINE

- 11 wrn. (19 ex.) tussen 18.10 en 05.03
- 3 okt., 4 nov., telkens 1 in dec., jan., feb. en maart

VLISSEGEM - KLEMSKERKE

- 5 wrn. (5 ex.) tussen 03.12 en 14.01
- 2 dec. en 3 janwrn.

OOSTKERKE - HOEKE - LAPSCHURE

- 7 wrn. (7 ex.) tussen 14.08 en 09.04
- 1 aug., 4 jan., 1 feb. en 1 aprilwrn.

DUDZELE - KOOLKERKE - DAMME

- 40 wrn. (45 ex.) tussen 10.08 en 04.04
- 1 aug., 4 sep., 6 okt., 9 nov., 9 dec., 2 jan., 3 feb., 6 maart en 1 aprilwrn.

OPGESPOTEN TERREIN BRUGGE EN BLAUWE TOREN

- 5 wrn. (5 ex.) tussen 03.11 en 12.03
- 2 nov., 2 feb. en 1 maartwrn.

ZUIENKERKE - HAGEBOS

- 11 wrn. (17 ex.) tussen 05.09 en 22.01
- 1 sep., 3 okt., 3 nov. en 4 janwrn.

MOEREN VAN MEETKERKE EN HOUTAVE

- 39 wrn. (46 ex.) tussen 31.08 en 30.04
- 1 aug., 6 sep., 13 okt., 6 nov., 1 dec., 4 jan., 3 feb., 3 maa en 1 aprilwrn.

STALHILLE

- 9 wrn. (10 ex.) tussen 15.09 en 28.01
- 1 sep., 1 dec. en 7 janwrn.

MALE - SIJSELE

- 9 wrn. (12 ex.) tussen 23.10 en 14.06
- 1 okt., 2 maa, 4 april en 1 juniwrn.

BEBOUWDE KOM EN RANDGEMEENTEN

- 29 wrn. (30 ex.) tussen 22.09 en 17.04
- 3 sep., 3 okt., 4 nov., 2 dec., 6 jan., 4 feb., 5 maart en 2 aprilwrn.

POLDERRAND BLOEMENDALE EN VARSENARE

- 6 wrn. (6 ex.) tussen 25.08 en 30.01
- 3 aug., 2 okt., 1 janwrn.

ETTELGEM - ROKSEM - BEKEGEM

- 37 wrn. (40 ex.) tussen 10.08 en 15.04
- 2 aug., 1 sep., 3 okt., 4 nov., 4 dec., 10 jan., 2 feb., 6 maart en 5 aprilwrn.

BEVERHOUTSVELD

- 48 wrn. (54 ex.) tussen 11.10 en 29.04
- 3 okt., 7 nov., 5 dec., 16 jan., 8 feb., 6 maart en 3 aprilwrn.

BOSSEN ST.-ANDRIES EN ST.-MICHIELS

- 51 wrn. (65 ex.) tussen 24.07 en 22.06
- 1 juli, 4 aug., 11 sep., 4 okt., 3 nov., 6 jan., 12 maart, 3 mei en 2 juniwrn.

VLOETEMVELD

- 5 wrn. (6 ex.) tussen 09.09 en 14.01
- telkens 1 wrn. van sep. tot jan.

BOSSEN VAN OOSTKAMP EN LOPPEM

- 20 wrn. (21 ex.) tussen 05.08 en 15.05
- 1 aug., 1 sep., 1 okt., 2 nov., 1 dec., 11 jan., 1 feb., 1 maart en 1 meiwrn.

BOSSEN VAN HERTSBERGE, BEERNEM EN WINGENE

- 8 wrn. (8 ex.) tussen 16.07 en 30.03
- 1 juli, 1 aug., 1 dec. en 2 maartwrn.

AARTRIJKE - TORHOUT - WIJNENDALE

- 4 wrn. (9 ex.) tussen 09.09 en 09.04
- 1 sep., 2 jan. en 1 aprilwrn.

Broedgevallen

- Een waarschijnlijk broedgeval in Blok 2 (PaL)
- Twee zekere broedgevallen (een met 3 jongen) in blok 3

Besluit

De periode 1988-89 was een goed Sperwer-jaar, met opvallend veel waarnemingen in de maand januari. De najaarsdoortrek was vergelijkbaar met 1987, de voorjaarsstrek echter lag iets vroeger. Het aantal broedgevallen was eerder aan de lage kant.

Referenties

Decuyper P., 1989. Sperwer (*Accipiter nisus*) In : Veldorn. Jaarboek van NW-Vlaanderen 1987-88, Brugge, pp. 97-101.

Van De Put N., 1989. Sperwer In : Vogels in Vlaanderen, voorkomen en verspreiding, pp. 125-126, M.I.P.

Ruigpootbuizerd, *Buteo lagopus* Frederik Willemys

Het voorkomen van de Ruigpootbuizerd in onze regio is duidelijk gecorreleerd met de weersomstandigheden. De 'kwakkelwinter' 1988-89 leverde, net als vorige winter, 1 overwinterend ex. op.

Alle wrn. :

27.11.88	1 ad.	Pompje Oudenburg	(JVP, YDS)
01.01.89	1 ex.	Weiden Noordede te Klemskerke	(FW)
04.01.89	1 ex.	Pompje Oudenburg	(FV)
11.01.89	1 ex.	Weiden Noordede te Klemskerke	(FV)
14.01.89	1 ex.	Pompje Oudenburg	(FV)
15.01.89	1 ex.	Pompje Oudenburg	(later slaaptrek richting Jabbeke) (EV)

Opvallend is dat de 1ste wrn. ca. 2 weken vroeger werd verricht dan vorige winter (27.11.88 t.o.v. 12.12.87), en dat tevens de laatste datum reeds 1 maand vroeger viel dan in 1987-88. De plaats waar het ex. overwinterde was volkomen identiek aan deze van in 1987-88. Misschien betreft het hier wel een jaarlijks terugkerende vogel ?

Inleiding

We ontvingen dit jaar 343 waarnemingen. Naast een daling van de intensiteit van het waarnemen en we denken ook het aantal actieve ornithologen, weigeren ook een aantal waarnemers om hun gegevens door te zenden. We hopen dat in de toekomst de absurde rivaliteit en kleinmenselijkheid plaats zal ruimen voor samenwerking en een brede, coherente visie op het vogelkijken. Misschien zal dan het waarnemersveld en het aantal waarnemingen opnieuw toenemen.

Najaarstrek 1988

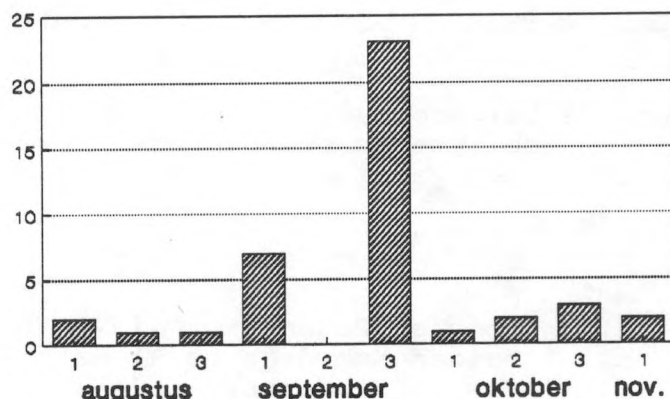

Fig. 1: Najaarstrek van de Buizerd in Noord-West-Vlaanderen, 1988.

De najaarstrek kende een grote piek, met name op 29.09, wanneer in de bossen van St.-Andries 23 ex. werden geteld (TDF). Voor het overige noteren we slechts 19 ex. Begin september is er een klein hoogtepunt. Al bij al een mager resultaat.

Winterhalfjaar

- Zwin en omgeving (27 wrn.)

Het zal ook de andere schrijvers van dit jaarboek zijn opgevallen, het grote elan en de vele vogelwaarnemingen zijn er nu niet. 28 gegevens voor een gebied als het Zwin kan je moeilijk veel noemen.

Van begin september verblijft een Buizerd in en om het Zwin. Eind oktober (29.10, FDS) zijn het er twee, slaappleats Zwinbosjes. Naar het eind van november verblijven er een drietal exemplaren. Op de slaappleats worden niet meer dan 2 ex. geteld en dit tot 14.01 (GBu, LMa). Tot 09.04 wordt in de Zwinbosjes 1 ex. gezien (RT).

In vergelijking met andere jaren een zwak buizerdjaar; hooguit een drietal exemplaren, daar waar vijf vroeger geen uitzondering was.

- Polder Uitkerke (14 wrn.)

Op 04.11 wordt een witte fase gemeld door MaP, een doortrekker naar we aannemen. De volgende vogel is niet wit en verschijnt pas met Sinterklaas : 06.12 (FV). De hele winter verblijft een ex., dat soms het Hagebos als slaappleats gebruikt. Op 27.01 komt een eind aan een regelmatige reeks wrn. van 1 ex. Enkel op 05.03 (TDF) opnieuw een exemplaar op zijn traditionele stek.

- Oostkerke, Hoeke, Lapscheure (6 wrn.)

Tijdens december en januari ziet men te Hoeke-Lapscheure regelmatig een Buizerd. De eerder schaarse bezoeken aan dit deel van de regio gecombineerd met de moeilijke traceerbaarheid van de vogels laat veronderstellen dat hier langer een exemplaar overwinterde.

- Damme, Koolkerke, Dudzele (30 wrn.)

Van 05.11 (FV) tot 04.03 (FDS) : 1 ex. De Buizerden verblijven overdag te Damme en in de Ronselareweiden. De 1 a 2 ex. van de Ronselareweiden gaan slapen in de reigerkolonie van Koolkerke. Slaaptrek van de Damse vogels werd dit jaar niet genoteerd. Wel zijn er op 09.02 (PD) 3 ex. aan het fort van Beieren, een vroegere slaappleats. Op 14.11 verblijven 3 ex. te Damme (FV). In welke mate er uitwisseling was tussen de diverse gebieden konden we niet uitmaken. Naar we mogen aannemen waren er tot 09.02 3 ex. aanwezig. Daarna enkel nog in de Ronselareweiden 1 ex. Zoals altijd : eenmaal de ganzen weg uit Damme, weinig waarnemers.

- Zuienkerke, Hagebos (4 wrn.)

Van 05.11 tot 11.02 : 1 ex. (FV,LDq,ID).

- Meetkerke, Houtave, Speyen (57 wrn.)

Zoals dikwijls verblijven de eerste Buizerden hier te Speyen. Zo ook ditmaal : 17.09 : 1 ex. (TDF). Gedurende de trektijd (sept.-okt.) hangen hier steeds vogels ter plaatse rond (zie ook vorige jaarboeken). Op 29.09 voor het eerst twee exemplaren, Lage Moeren (FW).

Maxima :

29.10 : Lage Moeren : 3 ex. (FW,JVP,YDS)
 30.11 : Speyen : 2 ex. (FV)
 26.12 : Oostendse Vaart, Meetkerke : 5 ex. (PK,BC)
 13.01 : Meetkerke : 5 ex. (MG,GO)
 22.01 : Meetkerke : 5 ex. (GO,TDF)
 11.02 : Speyen : 3 ex. (LDQ,ID)
 10.03 : Meetkerke en Speyen : 3 ex. (PDC)
 25.03 : Meetkerke : 3 ex. (MG, IR, WLT, JVi)
 29.03 : Meetkerke : 1 ex. (IR)

Vanuit Meetkerke gaan Buizerden op slaaptrek zowel naar het Hagebos, als naar de bossen ten zuiden van de Oostendse vaart. Een vijftal exemplaren brachten hier de winter door.

- Stalhille (3 wrn.)

Zoals jaarlijks opnieuw een paar waarnemingen. Misschien gaat het om Buizerden die een uitje maken van Meetkerke naar hier.

27.11 : 1 ex. (YDS)

15.01 : 1 ex. (MP)

- Bloemendale, Varsenare (23 wrn.)

Van 06.10 - 10.10 : 1 ex. (FDS, JN). Op 8 en 13 februari resp. 2 en 1 ex. aan het Waggelwater (FDS). Daarnaast gaat het tot 10.03 (trektijd) om vogels op slaaptrek. Normaal passeren 2 tot 3 Buizerden. Het betreft vogels uit Speyen en verder (richting St.-Pieters, Meetkerke). Op 06.02 de laatste slaaptrekkers : 3 ex. (JN).

Daarna verblijven 1 a 2 ex. ter plaatse, de laatste op 22.04 (TDF).

- Rijckevelde (5 wrn.)

Gegevens waren opnieuw schaars : van 02.11 (RL) tot 17.03 (BVP) : 1 ex.

- Eernegem, Jabbeke (12 wrn.)

Van 05.11 tot 15.01 : Eernegemse Moeren : 1 ex. (KM).

Ook te Jabbeke en Zerkegem in dec.-jan. soms een ex. (LV, DV, MP, FDR).

- Beverhoutsveld (13 wrn.)

Van 15.11 tot 07.02 : 1 ex. (RVK).

Meestal 1 a 2 ex., op 15.01 : 5 ex. (RVK).

Uitwisseling met de Assebroekse Meersen maakt dat de aantallen in de beide gebieden nogal wat schommelen.

- Assebroekse Meersen (9 wrn.)

Onvoldoende bezocht. Pas gegevens vanaf 14.01 : 1 ex. (PDC).

In jan. en feb. : 2 ex. (ID, PD).

Een laatste ex. op 25.03 (BC).

- Bossen St.-Andries (38 wrn.)

De Buizerd is hier zowat het hele jaar aanwezig. Vanaf half augustus waren er al drie exemplaren en eind september 4. In oktober en november blijft deze toestand behouden. Op 13.11

uitzonderlijk 5 ex. December levert weinig waarnemingen. In januari op 14.01 opnieuw 5 ex. Daarna komt er een terugval (1 a 2 ex.). Eind maart zijn het er weer 3.

- St.-Michiels (6 wrn.)

Tussen 30.01 en 25.03 : 1 a 2 ex. (PD).

- Vloetenveld (5 wrn.)

Gedurende het ganse winterhalfjaar maxima van 2 tot 3 ex. (MP, ID).

- Oostkamp (11 wrn.)

Verspreide waarnemingen, zoals andere jaren met het accent op het Kampveld, de Breydels en Gruuthuyse.
Op 15.01 : 5 ex. in deze regio.

- Loppem, Merkemveld (3 wrn.)

18.12 : 1 ex. (FDS)

26.02 : 2 ex. (1 witte fase) (LDq, ID)

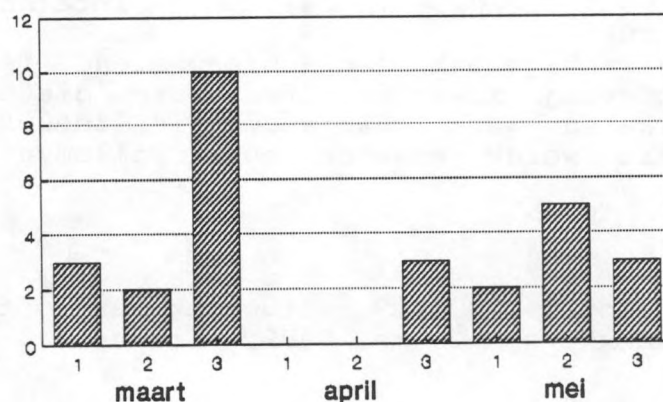
- Beernem (11 wrn.)

Enkele waarnemingen bereikten ons. Het Bulskampveld speelt daarin een centrale rol (5 wrn.).
Maximum : 15.01 : 3 ex. (BOF).

- Wijnendale (7 wrn.)

Vrijwel het hele jaar aanwezig met twee tot drie ex. (JN).

Voorjaarstrek 1989

Figuur 2 : Voorjaarstrek van de Buizerd (*Buteo buteo*) in Noord-West-Vlaanderen, 1989.

Eind maart noteerden we het meeste trek van de Buizerd. In totaal liepen 28 waarnemingen binnen. Veel trek werd er dus niet opgemerkt.

Broedgevallen

Er bereikten ons gegevens van een broedgeval. Indien andere werden vergeten, gelieve deze alsnog door te geven.

Enkele besluiten

Het najaar van 1988 biedt ons weinig te zien. Een opvallende waarneming daar gelaten (23 ex. op 23.09) komen er maar enkele tientallen trekkers. Traditiegetrouw bouwt het Buizerdbestand zich gedurende sept.-okt.-nov. op en krijgen we daarna enkele uitschieters. Tijdens de winterperiode vinden we, aan de hand van de ons verstrekte gegevens, 40 tot 45 Buizerden in de regio.

De voorjaarstrek gebeurt eerder onopvallend, met kleine toppen eind maart en begin mei. Op een drietal plaatsen bleven er daarna nog Buizerden pleisteren. We kunnen slechts een broedgeval aanduiden.

Arend spec., *Aquila spec.*

Frederik Willemys

Twee waarnemingen :

04.11.88 1 ex. (17u20 - 17u26) Roksem-Eernegem (JVP)
Dit ex. werd tegen valavond gezien en er was een sterk vermoeden dat het op slaaptrek was richting Vloetenveld of Wijndale-bos. De streek werd de volgende dag volledig uitgekamd, echter zonder resultaat. De waarnemer (JVP, pers. med.) vermoedde dat het hier een Steenarend betrof, en misschien was het wel hetzelfde ex. dat op 15.10.88 werd waargenomen te Speyen.

23.05.89 1 ex. (12u02 - 12u04) NO Internationale Dijk te Knokke (FW,TDF)
Dit ex. was waarschijnlijk een Schreeuwarend (*Aquila pomarina*). Het betrof vrij zeker dezelfde arend die tussen 21 en 28 mei enkele keren werd waargenomen in Zeeuws-Vlaanderen. Voor meer detail wordt verwezen naar Willemys en Defoort (1989).

Verwijzingen

Willemys F., Defoort T., 1989. Stuwtrek van roofvogels boven 'Het Zwin' te Knokke op 23 mei 1989. *Mergus* 3 : nr. 2, pg. 114-119.

Steenarend, *Aquila chrysaetos*

Frederik Willemys

Op 15.10.88 was er 1 juv., met een Waterhoen als prooi, van 12u55 tot ten minste 13u30 aanwezig in Speyen te Meetkerke (JVG,GO,RPi,CD).

Veel juveniele en immature vogels, vooral van de Noordelijke en Oostelijke populaties, verspreiden zich sterk, vooral in Zuid tot Zuidwestelijke richting. Juvenielen blijven uitzonderlijk tot november-december bij hun ouders, maar zijn meestal reeds verdreven tegen oktober. De najaarsdispersie begint eind september en er zijn oktober-terugvondsten van geringde vogels tot op 1.200 km ten zuiden van de ringplaats (Cramp & Simmons, 1980).

Verwijzingen

Cramp, S. & Simmons, K.E.L. (eds.), 1980. The Birds of the Western Palearctic, Vol. II.

Blauwe Kiekendief, *Circus cyaneus*

Jan Seys

Inleiding

De winter 1988-89 kunnen we zonder enige schroom als zeer zacht bestempelen en dat dit zijn weerslag had op het aantal aanwezige kiekendieven in onze polders is voldoende gekend. Toch halen we nog 239 waarnemingen van 445 ex., waarvan 39-40 (9 %) mannetjes.

Vooruitlopend op de bespreking van de verschillende overwinteringsgebieden, willen we nu toch al vermelden dat er kennelijk een verschuiving is opgetreden in de keuze van winterexcursiegebied, wat zich weerspiegelt in het waarnemingspatroon van de Blauwe Kiekendief: daar waar een aantal jaren terug vooral de Zwinstreek (eind jaren '70 - begin jaren '80) en het Achterhavengebied van Zeebrugge (midden jaren '80) druk werden bezocht door de actieve veldornithologen van NW-Vlaanderen, is het weidcomplex van Uitkerke-Nieuwmunster nu de absolute koploper, met zo'n 60 % van alle kiekendief-waarnemingen.

Bespreking overwinteringsgebiedena) Hoeke-Sluis-Oostkerke-Damme-Westkapelle

Daar waar in de eerste helft van de jaren tachtig de aanwezigheid van een middelgrote slaapplaats (5-10 ex) heel wat waarnemingen opleverde, ligt het gebied er nu wat verlaten bij. De indruk bestaat trouwens dat er nog hoogstens enkele kiekendieven de aanwezige kreken gebruiken als overnachtingsplaats, wat bevestigd lijkt door mijn aanwezigheid op een goede uitkijkpost op 15.01

's avonds: slechts een ex. in wijfjeskleed werd opgemerkt in de omgeving en een mogelijke slaapplaats kon niet worden gelocaliseerd.

Overdag zijn er 17 waarnemingen van solitaire ex., en dit tussen 22.10 (enige mannetje: Ronselareweiden FDS) en 02.04 (1 w Zuid-over-de-Lieve RV). Zowat de helft van de waarnemingen werden verricht in de Ronselareweiden (rond de woning van FDS).

b) Zwinstreek

De eerste min of meer 'vaste' kiekendieven werden hier gesignaleerd op 15 & 16.10, resp. 1 en 2 ex. in het Zwin (BVP) en op 18.10 is er sprake van 1 w op slaaptrek aan het Zwin (GO). Tot begin december blijven de waarnemingen beperkt tot solitaire ex. in wijfjeskleed. Op 02.12 meldt Guido Burggraeve 1 m + 3 w en tot halfweg januari wijzen de aantallen op de aanwezigheid van 1 m + 3-4 w voor de Zwinstreek (o.a. 1 m + 3 w op slaapplaats 14.01 LMa). Een opmerkelijke uitschieter hierin is de slaapplaatstelling op 02.01 met 1-2 m + 7 w in de weiden achter het Zwin (NDC) !

Drie waarnemingen van telkens 1-2 ex. in wijfjeskleed voor de maanden februari-maart, sluiten het hoofdstuk winterwaarnemingen hier af. Voor een overzicht van de trekwaarnemingen langs de Internationale Dijk, verwijzen we naar het kapiteltje 'doortrek'.

c) Achterhaven Zeebrugge

Langzaam maar zeker verliest dit havengebied zijn pluimen, letterlijk dan, en wordt het bedolven onder lagen zand en doorsneden met dokken en dijken.

De Blauwe Kiekendief, die tijdelijk wist te profiteren van de rijke schakering aan ruige, vochtige terreinen midden de jaren '80, is hier nu duidelijk in aantal achteruit gegaan. Tussen 12.10 (1 ex. BB) en 16.04 werden hier wel nog regelmatig 1-2 ex. gemeld, maar daar bleef het ook bij. Op uitzondering van 1 m (05.01; GO), betreft het hier telkens ex. in wijfjeskleed.

Een slaapplaatstelling in het gebied maakt melding van 2 w en dit op 15.01 (TDS).

d) Uitkerke-Zuienkerke-Nieuwmunster-Wenduine-Meetkerke-Stal-hille

Zoals reeds in de inleiding gesteld, haalt dit poldercomplex dit jaar 60 % van de waarnemingen van de Blauwe Kiekendief binnen. Dit wordt uiteraard voor een groot deel bepaald door de keuze van excursiegebied van de actieve vogelaars. Vermits de aftakeling van het Achterhavengebied steeds duidelijker vormen aanneemt, lijken heel wat mensen de prachtige polders langs het Blankenbergs Vaartje als gebied nummer een te beschouwen. Het is een van de twee hoofdoverwinteringsgebieden (naast de Zwinstreek) voor Blauwe Kiekendieven in NW-Vlaanderen.

De eerste ex. in wijfjeskleed verschijnen in de tweede helft van oktober (enkele vroege meldingen worden besproken onder 'doortrek'), meer bepaald op 19.10 (1 w Uitkerke BB) en 23.10

(1 w Stort Uitkerke FDS). Tot eind november zijn 1-5 w aanwezig in de streek, bevestigd door twee slaapplaatstellingen op een voedergrasveld langs de Koestraat: telkens 5 w op 17 en 19.11 (FV).

De aantallen op deze slaapplaats geven ons overigens een vrij goed beeld van wat er overdag in de streek moet hebben rondgevlogen tot begin januari:

17.11:	5 w	01.12:	5 w + 1 m
19.11:	5 w	10.12:	6 w + 1 m
20.11:	4 w	17.12:	6 w + 1 m
21.11:	2 w	20.12:	6 w + 1 m
23.11:	5 w + 1 m	27.12:	2 w + 1 m
24.11:	4 w	31.12:	6 w + 1 m
26.11:	2 w min.	04.01:	7 w + 1 m
27.11:	4 w	05.01:	4 w + 1 m

Wat opvalt bij het bekijken van deze telresultaten is de constante aanwezigheid van 1 m vanaf december enerzijds, en de soms vrij abrupte aantalsschommelingen van de wijfjes anderzijds. Dit tweede facet kan verklaard worden door het facultatief gebruik van twee andere slaapplaatsen: zo werd op 27.11 simultaan met de bovenvermelde telling ook postgevat aan het Stort te Uitkerke en aan de Eendekooi van Wenduine. Dit leverde resp. 3 en 2 w extra op. Vermoedelijk is er ook op andere dagen gebruik gemaakt van deze (minder geschikte ?) slaapplaatsen. Na 05.01 is de slaapplaats langs de Koestraat kennelijk in onbruik geraakt en op 25.01 meldt YDS 4 w aan de Scharebrug. De aantallen overdag blijven nog tot half februari op plus minus hetzelfde peil, nl. 3 w + 1 m. Daarna worden nog maximum 1 w + 1 m samen waargenomen (04.03: WLT + postpiep J.N.M-Brugge). Uitzondering hierop vormt de opmerkelijke melding van 2 w + 1 m 's avonds aan Strooienhaan (06.03: MG). Hebben de kiekendieven zich in deze buurt een nieuwe slaapplaats toegeeeigend ?

e) Ettelgem-Oudenburg-Roksem-Jabbeke

Buiten enkele trekwaarnemingen, vallen hier nog 3 waarnemingen te noteren:

04.11:	1 m Pompje Oudenburg (TG)
27.11:	1 w Pompje Oudenburg (YDS)
26.12:	1 w komt slapen Pompje te Oudenburg (EV)
	1 w op slaaptrek Pompje te Oudenburg (EV)

f) De Haan - Wenduine

Twee waarnemingen:

04.11:	1 w Ter Bieststraat (FV)
18.12:	1 w Baan Smisje - De Haan (FV)

Doortrek

Onder dit hoofdstuk vallen ook de niet-gerichte trekwaarnemingen in de maanden augustus-september. Op 10.08 wordt een ex. in wijfjeskleed gesignaleerd in het Zwin (BAY), en tijdens de maanden augustus-september en begin oktober wordt regelmatig 1 ex. in wijfjeskleed gezien in het poldercomplex van Uitkerke-Wenduine (vele waarnemers). Op 05.09 is er zelf sprake van 2 ex. (JVG).

Hoogstwaarschijnlijk gaat het hier om juveniele exemplaren uit naburige broedgebieden (Nederland, Frankrijk) die in de nazomer aan het zwerven gaan.

De overige 34 trekwaarnemingen kunnen als volgt ingedeeld worden: aug. (1), okt. (4), nov. (8), jan. (1), maart (1), april (2), mei (16) en juni (1). De novemberpiek situeert zich in de koudste dagen van deze winter, nl. 02-05.11. Tijdens de wintermaanden december-januari-februari werd nauwelijks trek vastgesteld, wat normaal is bij dergelijke zachte winters. Opmerkelijk bij de oktobermeldingen is de doortrek van 2 m op 12.10 (resp. FW, YDS).

Tenslotte willen we nog even stilstaan bij de sensationele doortrekkie van roofvogels op 23.05: in Uitkerke werden 1-2 w waargenomen (JVG en WC), terwijl op de Internationale Dijk niet minder dan 14 ex. - in noordoostelijke richting trekkend - werden geteld, waaronder nog 1 m !!

Van alle trekwaarnemingen (en trouwens ook van alle waarnemingen) waren er maar 3 meldingen uit de Zandstreek.

Steppenkiekendief, Circus macrourus F. Willemys

Op 11.09.88 werd 1 juv. waargenomen in de Achterhaven te Dudzele door RD. Opvallend is dat op dezelfde dag 1 wijfje Grauwe Kiekendief, eveneens in de Achterhaven, werd waargenomen door MP en RP.

Grauwe Kiekendief, Circus pygargus F. Willemys

4 najaars-, en maar liefst 11 voorjaarswaarnemingen is de balans dit jaar.

Alle waarnemingen :

Najaar

15.08.88 1 juv. tpl. te Vlissegem (JVP,FW)
 17.08.88 1 ex. Vlissegem op thermiek met 3 Bruine Kiekendieven - zelfde ex. als op 15.08.88 (JVP)
 18.08.88 1ste jaars eerst tpl., daarna ZW Voorhaven - Westelijke Havendam (PB)
 11.09.88 1 wijfje Achterhaven (MP,RP)

Voorjaar

29.04.89	1	wijfje	Fonteintjes te Zeebrugge (DZR, JSL, GSA)
08.05.89	1	ex. NW	(20u00) Brugge - centrum (LDQ)
21.05.89	1	onv. man NO	(17u00) Boudewijnkanaal Dudzele (BC)
	1	ex. NO	(17u15) Strand Blankenberge (JVG)
22.05.89	1	wijfje	te Hoeke (BEC)
	1	man NO	(10u20) Achterhaven (TDS)
23.05.89	1	wijf./onv. NO	(10u58-11u01) Intern. Dijk (FW, TDF)
	1	man NO	(11u37) Internationale Dijk (FW, TDF)
	1	wijf./onv. NO	(12u01) Internat. Dijk (FW, TDF)
28.05.89	1	wijfje	Costa-Kreek te Knokke (PEL, KR)
04.06.89	1	wijfje N	(15u45) Bulskampveld te Beernem (LDQ)

Zeer opvallend is dat er 7 ex. werden gezien van 21 tot en met 23 mei '89 (zie ook bijv. Mergus 3 : nr. 2, pg. 114-119). Het hoge aantal wrn. kan te maken hebben met een expansie in Noordelijke richting. Zo werd in 1989 een broedgeval vastgesteld in de Franse Moeren (Debruyne & Boonefaes, 1989).

Verwijzingen

Debruyne R., Boonefaes J., 1989. Broedgeval van een Grauwe Kiekendief (Circus pygargus) in de Franse Moeren in 1989. Mergus 3 : nr. 3 + 4, pg. 153-155.

Bruine Kiekendief, Circus aerginosus

Frank De Scheemaeker

Inleiding

Na enkele jaren van stagnatie en achteruitgang zette de positieve trend in het voorkomen van de Bruine Kiekendief die we vorig jaar opmerkten (De Scheemaeker, 1989), zich dit jaar verder. In totaal liepen 361 waarnemingen binnen omtrent 559 ex. We noteerden niet alleen een record trekdag (23.05 met 88 ex.), maar ook een record aantal broedgevallen (zeker 4, wellicht 6).

De spreiding over de jaarboekperiode zag er als volgt uit :

- najaarspleisteraars	154 wrn.	270 ex.
- najaarsdoortrekkers	27 wrn.	35 ex.
- winterwaarnemingen	2 wrn.	2 ex.
- voorjaarsdoortrekkers	115 wrn.	166 ex.
- voorjaarspleisteraars + broedgegevens	63 wrn.	86 ex.

Najaarspleisteraars

1) Zwinstreek

Geen juli-wrn., 10 augustus en 23 september-wrn. (waarvan 20 in de eerste decade). Vier slaapplaatstellingen zijn voorhanden.

09.08	min. 7 ex.	(m,w,w/juv., 4 juv.)	FDS
04.09	min. 10 ex.		FDS
05.09	19 ex.	(m, 3 w, 15 juv.)	FDS
06.09	15 ex.		GBu

Naast deze gegevens liggen wrn. voor van 6 w, 11 juv., 3 w/juv. en 18 ex. verspreid over de voornaamste gebieden (Zwin, Zwinbosjes, De Vrede, Dievegat).

Een eerste waarneming pas op 07.08 (1 juv. - BVP). De slaapplaatstellingen bewijzen dat in en rond de Zwinstreek heel wat meer Kiekendieven moeten verbleven hebben. Tot eind augustus blijven de aantallen relatief laag, maar gaan begin september pijlsnel de hoogte in : zowel in het Zwin zelf (03.09 - 7 ex. - GHa) als op de slaapplaats (05.09 - 19 ex. - GBu). Half september daalt het aantal waarnemingen terug zeer snel en op 18.09 noteren we reeds de laatste waarneming : 2 ex. tpl. (FDS).

2) Achterhaven Dudzele - Zeebrugge

In het totaal liggen uit het havencomplex 54 waarnemingen voor betreffende 80 ex. Een slaapplaatstelling leverde 2 juv. ex. op in de zuidkant van het gebied op 07.09 (FDS). Er liggen 5 juli, 16 augustus, 21 september, 6 oktober, 4 november en 1 decemberwaarneming voor betreffende 4 m, 18 w, 17 w/juv., 26 juv. en 13 ex. De eerste wrn. dateert van 10.07 (FW), de laatste van 26.11 (TG). Net zoals in de Zwinstreek zijn ook hier de meeste wrn. voor handen uit de eerste decade van september (10 wrn. - 20 ex.). Het maxima voor het gebied valt op 11.09 met 5 ex. (DV).

3) Poldercomplex Uitkerke

Na het geslaagde broedgeval aldaar 8 augustus, 12 september en 1 oktoberwrn., met respect. 19, 22 en 1 ex. verdeeld over 3 m, 9 w, 16 juv., 5 w/juv. en 9 ex. Eind augustus (27.08) 5 ex. aanwezig (m, w, w/juv., 2 ex.) en het maximum valt op 05.09 met 9 ex. (m, 2 w, 2 juv., 1 w/juv. en 3 ex.) (YDS - telkens tijdens totaalstelling van het gebied). Vanaf half september nog hoogstens 1 ex. per bezoek. Laatste waarneming op 10.10 met 1 w/juv. (YDS).

4) Vlissegem - Klemskerke

In dit grootschaliger gebied op de grens van de regio broedde in 1988 opnieuw een koppel met succes. Daarnaast liggen 3 augustus en 7 september waarnemingen voor, met resp. 6 en 14 ex. Goed voor 4 m, 6 w, 8 juv. en 3 ex. Maxima op 17.09 met een m, 2 w en 2 juv. aan het Klein Middelhof (TDF).

5) Dudzele - O.T. Brugge

Opvallende aanwezigheid van 1 ad. m in de Ronselareweiden, zowel op 18.07, 07.08, 09.08 als 11.08 opgemerkt (FDS). Op 12.10 nog een laat w/juv. tpl. (FDS). In de omgeving van het O.T. Brugge een juv. tpl. op 04.09 (FDR) en een w/juv. op 10.09 (FW).

6) Meetkerke - Houtave - Stalhille

8 waarnemingen betreffende 9 ex. : 1 juli, 2 augustus en 5 september waarnemingen goed voor 1 w, 5 juv. en 3 ex. Eerste wrn. reeds op 19.07 (1 ex. - PDC). Een laatste ex. op 28.09 (1 juv. - JN).

7) Weidecomplex Noordede - 't Pompje

6 waarnemingen betreffende 8 ex. (2 aug. en 4 sept.wrn), allen tussen 15.08 en 13.09. Het betrof 1 w, 1 w/juv. en 6 juv.

8) Overige gebieden

- Polder Lissewege : slechts 1 wrn. op 06.08 een wijfje t.h.v. Ter Doest (GDP).
- Hoeke : ook uit dit gebied slechts 1 waarneming (04.09 - 1 w FDS). Waarschijnlijk te weinig bezocht.
- Zuienkerke : uitwisseling met Uitkerke is niet uitgesloten.

02.08	1 m	YDS
29.08	1 m, w/juv.	YDS
03.09	2 m, 2 juv., 4 ex.	FDR
- Roksem : 09.09 1 ex. YDS
- Bossen van St.-Andries : twee wrn.

23.08	1 juv.	JN
03.09	onv. m	JN

Najaarsdoortrekkers

Het najaar 1988 leverde ons 27 wrn. op betreffende 35 ex. Topdecade was de eerste van september met 21 ex. (60 % van alle najaarstrekkingen). De eerste trekker werd uitzonderlijk vroeg genoteerd : 09.07 een man naar Z te Dudzele (FDS). De laatste viel reeds op 29.09 (w naar W te Meetkerke - FDS,FW). In tabel 1 vindt U een overzicht van de najaarsdoortrek per decade en geslacht.

maand	decade	aantal wrn.	m	w	w/j	j	ex.	totaal ex.
juli	1	2	1	-	-	-	1	2
	2	1	-	1	-	-	-	1
	3	2	1	2	-	-	-	3
aug.	1	2	-	-	-	-	2	2
	2	2	-	1	-	2	-	3
	3	1	1	-	-	-	-	1
sept.	1	16	3	2	4	5	7	21
	2	0	-	-	-	-	-	-
	3	1	-	1	-	-	-	1
okt.	1	0	-	-	-	-	-	-
	2	0	-	-	-	-	-	-
	3	0	-	-	-	-	-	-
nov.	1	1	-	-	-	1	-	1
	2	0	-	-	-	-	-	-
	3	0	-	-	-	-	-	-
TOTAAL		27	6	7	4	8	10	35

Tabel 1 : Najaarsdoortrek van de Bruine Kiekendief in 1988 per datum, leeftijd en geslacht.

Doortrekplaatsen

In tegenstelling tot het najaar '87 nu toch 8 ex. langs de kust : 1 in de Voorhaven en 7 langs het Zwin. De polders scoren erg hoog: 4 te Westkapelle, 5 in de Achterhaven, 1 in Lapscheure, 3 te Meetkerke en niet minder dan 11 over de Ronselareweiden te Dudzele. Ten zuiden van Brugge werden alleen 3 wrn. uit Eernegem ontvangen.

Winterwaarnemingen

Het zachte winterhalfjaar leverde twee waarnemingen op :

31.12.88	1 w/juv.	Achterhaven	BC
21.02.89	1 w	Oostkerke	YFe

Voorjaarsdoortrekkers

Het voorjaar 1989 bracht ons 115 wrn. betreffende 166 ex. Onmiddellijk dient vermeld dat hierin de topdag van 23.05 met 53 wrn. betreffende 86 ex. aan het Zwin een bepalende rol speelde (Defoort & Willemysn, 1989). De eerste trekker was erg vroeg :

een w NO te Heist (FW) op 12.03. Daarna liep het aantal trekkers steeds in stijgende lijn om in de derde decade van mei een hoogtepunt te bereiken. Het aantal adulte mannetjes lag opnieuw op het normale peil (10 op 166 trekkers = 6%). De laatste trekkers werden op 03.06 gemeld: 1 ex. ZW (zwaar gehavend) te Lissewege (FDR) en 1 w N t.h.v. Tudor te St.-Andries (PDC). Tabel 2 biedt een overzicht van de voorjaarsdoortrek per decade, leeftijd en geslacht.

	decade	aantal wrn.	m	w	imm.	w/imm.	ex.	totaal ex.
maart	1	-	-	-	-	-	-	-
	2	1	-	1	-	-	-	1
	3	3	1	1	-	-	1	3
april	1	4	1	3	-	-	-	4
	2	5	-	1	1	-	3	5
	3	8	1	1	1	2	4	9
mei	1	11	1	3	-	7	1	12
	2	12	2	5	1	3	6	17
	3	69	4	12	5	73	19	113
juni	1	2	-	1	-	-	1	2
	2	-	-	-	-	-	-	-
	3	-	-	-	-	-	-	-
TOTAAL		115	10	28	8	85	35	116

Tabel 2 : Voorjaarsdoortrek van de Bruine Kiekendief in 1989 per decade, leeftijd en geslacht.

Doortrekplaatsen

Langs de kust spande de Internationale Dijk aan het Zwin opnieuw de kroon met niet minder dan 66 wrn. betreffende 105 ex. (waarvan 53 betreffende 86 ex. op 23.05) gevolgd door de Kleiputten van Heist (7 wrn. - 10 ex.) de duinbosjes van De Haan (4 wrn. - 4 ex.) en de Zwinbosjes (3 wrn. - 3 ex.).

In de polders werden de Kiekendieven zowat overal opgemerkt: Westkapelle (4 ex.), Lissewege (3 ex.), Uitkerke (5 ex.), Dudzele (10 ex.),...

Ten zuiden van Brugge werd de soort alleen te St.-Andries waargenomen (2 ex.).

Voorjaarspleisteraars

Het voorjaar en de zomer 1989 waren zeer goed voor de Bruine Kiekendief in onze regio. Uit niet minder dan 11 gebieden liepen waarnemingen binnen van pleisterende ex. In de potentiële broedgebieden gaat het wellicht om broedvogels, in de overige gebieden gaat het wellicht om doortrekkers. Een samenvatting van de waarnemingen vindt u hieronder weergegeven:

- Achterhaven Zeebrugge	19 wrn.	24 ex.
- Zwinstreek	11 wrn.	15 ex.
- Poldercomplex Uitkerke	11 wrn.	18 ex.
- Poldercomplex Hoeke	8 wrn.	13 ex.
- Poldercomplex Vlissegem	6 wrn.	7 ex.
- Dudzele	1 wrn.	1 ex.
- Damme	1 wrn.	1 ex.
- O.T. Brugge	1 wrn.	1 ex.
- Roksem	1 wrn.	1 ex.
- Oostkamp	1 wrn.	1 ex.

In het totaal liepen dus 63 wrn. binnen betreffende 86 ex.

Broedgevallen

1989 was een bijzonder succesrijk broedseizoen voor de Bruine Kiekendief. In hok 1 noteerden we 1 zeker en 1 waarschijnlijk broedgeval; hok 2 met 3 zekere en 1 waarschijnlijk broedgeval. Jammer genoeg kennen we slechts 3 maal het exacte aantal juvenielen, nl. 2 maal 2 ex. en 1 maal 2 a 3 juv.

Literatuur

Willemys F. & T. Defoort, 1989. Stuwtrek van roofvogels boven "Het Zwin" op 23 mei 1989. Mergus 2/3 pg. 114-119.

Slechtvalk, Falco peregrinus

Frank De Scheemaeker

Inleiding

 Er kwamen in totaal 48 waarnemingen binnen, verdeeld over 9 maanden en 11 verschillende gebieden. We mogen stellen dat de Slechtvalk een overwinteraar in zeer klein aantal geworden is in de regio.

Gebiedsbespreking1) Bloemendale

In tegenstelling tot de 3 vorige winters kwam geen wijfje regelmatig slapen op de hoogspanningspyloon. We noteerden slechts 3 waarnemingen in het gebied voor de hele winter:

04.12: 1 ex N (FVL, e.a.)

10.12: 1 juv, heen en weer vliegend naar Eendekooi Meetkerke (BC)

05.02: 1 ex t.p. (TDF)

2) Moeren van Meetkerke

Ook hier slechts 3 wnm en wel 1 ad op 19/11, 1 ad op 21/11 en 1 ex op 15/04 (FV, LDq, ID)

3) Uitkerke

In dit open gebied noteerden we 5 wnm. Op 06.12 zag FV 2 ad wijfjes aan de Copsweg. Solitaire ex. werden opgemerkt op 11.12, 25.01, 27.01 en 05.02 (FV, YDS, FW, LDq, ID).

4) Zeebrugge - Achterhaven

Negen wnm tussen 26.09 en 11.03. Daarbij 1 trekwaarneming op 03.10: 1 subad NO 16:30 (FDR). Het betrof verder 5 maal een adult, 1 maal een juv, 1 maal een wijfje en 1 maal 1 ex (TDS, BEC, LRA, FDR, FW, LV, DV, MAP, YF, BB, LDq, ID).

5) Zeebrugge - Voorhaven

Vier waarnemingen tussen 23.10 en 06.01. Het bedroeg 3 maal een adult ex (23.10, 22.11 en 06.01) en 1 maal een juv (30.12) (FW, LV, DV, LL)

6) Zwinstreek

Hier 2 najaars-, 1 winter- en 3 voorjaarswnm. Op 30.08 1 juv ZW aan de Internationale Dijk (BVP). Op 12.09 "traditioneel" 1 ex aanwezig in de Zwinnebosjes (DH, BBU). Op 25.11 noteerden we de enige echte winterwnm: 1 ex aan de Tolpaardpolder (BVP). Drie voorjaarswnm, waaronder 1 trekker: 21.05 1 ex NO, Zwin (RT). Verder 09.04: 1 ex Zwin (RT) en 29.04: 1 man 13u40 Westkapelle (GBU, BBU).

7) Oudenburg - Noordede

Overwintering van 1 ex aan het pompje van Oudenburg. Twaalf wnm tussen 29.10 en 04.02 liggen voor. Het ex zat vaak op de hoogspanningsmast t.h.v. de Noordede (TG, EV, FW, FV, YDS).

8) Overige waarnemingen

22.10: 1 ex Villa Sint-Andries (JN)

31.10: 1 juv Z Veldmolen Oedelem (RVK)

07.11: 1 ex Ronselareweiden Dudzele (LDq, ID)

05.02: 1 ex W Eernegemse Meersen (KM)
 25.03: 1 ex Ettelgem (PBU)
 01.04: 1 ad Villa Sint-Andries (TDF)

Boomvalk, Falco subbuteo

F. De Scheemaeker

1) Inleiding

We ontvingen dit jaar slechts 138 wnm betreffende 178 ex. De najaarstrek verliep vrij onopgemerkt. De voorjaarstrek situeerde zich voornamelijk tussen 20 en 23.05. Slechts 6 zekere broedgevallen werden doorgestuurd.

2) Nazomer en najaar 1988

We ontvingen 7 wnm van trekkende ex.:

22.08: 1 ex Z 20u37 Damme (PDC)
 04.09: 1 ex ZW Achterhaven (FDR)
 06.09: 1 ex Z 12u40 Zwin (TDF, NE, MG)
 07.09: 1 ex ZW 14u20 Lapscheure (PDC)
 10.09: 1 ex ZW 09u36 Fonteintjes (DV)
 13.09: 1 ex O 19u55 Eernegem (KM)
 15.09: 1 ex ZW 11u50 Sint-Andries (TDF)

Verder liepen niet minder dan 59 wnm binnen van najaarspleisteraars. In de Polders betreft het wellicht doortrekkers; in de bosstreek gaat het wellicht om broedvogels. Overzicht per gebied:

Zwinstreek:	4 wnm tussen 14.07 en 18.09
Achterhaven:	5 wnm tussen 10.08 en 17.09
Damme/Koolkerke:	4 wnm tussen 31.07 en 10.09
Brugge:	3 wnm tussen 03.08 en 06.09
Bloemendale:	12 wnm tussen 23.07 en 28.09
Beverhoutsveld:	3 wnm tussen 06.08 en 20.09
Bossen Sint-Andries:	12 wnm tussen 17.07 en 30.09
Vloetenveld:	2 wnm: 14.07 en 09.09
Loppem:	3 wnm tussen 08.08 en 17.08
Ruddervoorde:	2 ex op 09.09
Bulskampveld:	3 ex op 05.09
Fonteintjes:	1 ex op 09.09
Zuienkerke:	1 ex op 11.09 (jaagt op huismussen)
Meetkerke:	1 ex op 20.09
Stalhille:	1 ex op 27.08
Ryckvelde, St-Kruis:	2 ex op 07.08

3) Voorjaar en broedseizoen 1989

- We ontvingen 25 wnm van doortrekkende ex. 16 daarvan vielen tussen 20 en 23.05. Hoofddoortrekplaatsen waren het Zwin (7 wnm), de Achterhaven, Roksem, de Fonteintjes (telkens 3 wnm), Blankenberge en Koolkerke (telkens 2 wnm). Een trekwaarneming ligt voor uit Heist, Den Haan, Zeebrugge, Zuienkerke en Oostkerke. Opvallend is het ontbreken van trekkende ex. in de bosstreek.

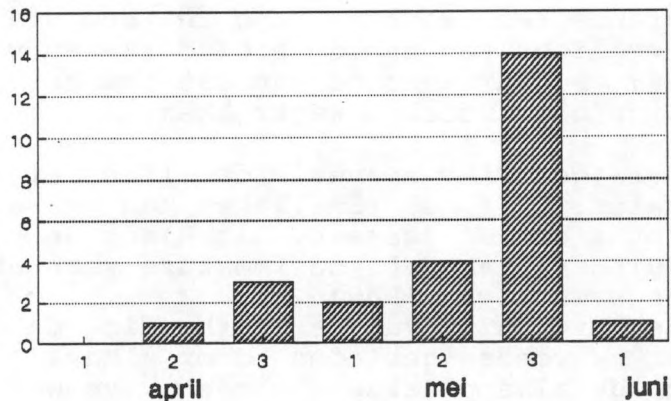

Fig. 1: Voorjaarsdoortrek van de Boomvalk, 1989

- Pleisterende ex. werden waargenomen in de Zwinstreek (4 wnm tussen 15.04 en 21.06), aan het Stapelterrein te Heist (telkens 1 ex op 05.05 en 07.05), te Lissewege (1 ex op 13.05), te Damme (1 ex op 08.04), Stalhille (2 ex op 04.06), te Sijsele (1 ex op 28.05 aan hoeve Het Bolleken), Ryckvelde (4 wnm tussen 29.04 en 09.05), Bloemendale (2 wnm), Roksem (2 wnm), Beernem (2 wnm), Bossen van Sint-Andries (6 wnm tussen 09.05 en 13.06), Vloetenveld (1 wnm op 07.05), Oostkamp (1 ex op 28.06), Loppem (4 wnm tussen 13.05 en 27.05) en Aartrijke (1 ex op 18.06).

- Broedgevallen. De bossen werden opnieuw onvoldoende bezocht om een volledig overzicht te krijgen van het aantal broedkoppels. Slechts uit volgende gebieden liepen meldingen binnen:

Bulskampveld: minimum 1 koppel (GW)
 Kroonhove te Oostkamp: 1 koppel (WD)
 Beverhoutsveld: 1 koppel met 3 juv (BOF, RV)
 Kampveld: 1 koppel met minstens 1 juv (BC)
 Bloemendale te Sint-Andries: 1 koppel met 3 juv (TDF, JN)
 Villa te Sint-Andries: 1 koppel met 2 juv (TDF)

Als mogelijke broedplaats noteerden we Kasteel "Mare" te Torhout (RV)

Met dank aan alle waarnemers: BVP, WLT, FDR, TDF, FDS, JN, GO, KH, JS, PEL, LDq, ID, JLT, PDC, MG, RV, JVI, RPI, YDS, FW, RVK, NE, LV, DV, KM, PAL, SAF, DVT, EV, JVG, BC, JVP, GW, PK, WD, TG, JS, GBU, TDS, GDS, BB.

Smelleken, *Falco columbarius*

Paul Decuyper

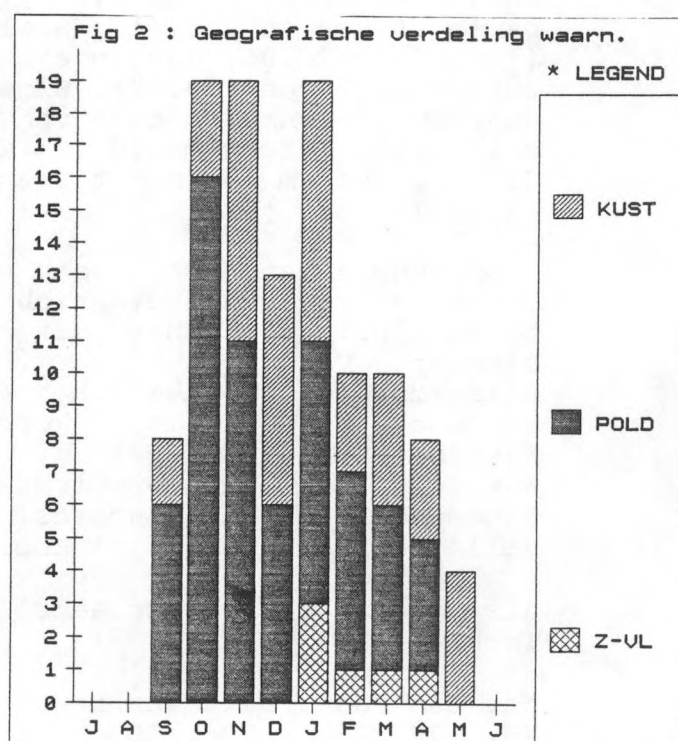
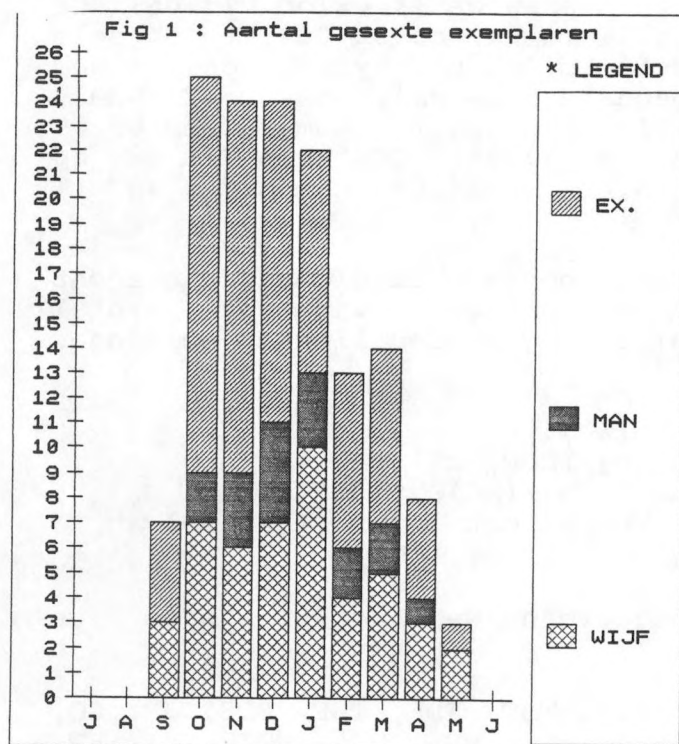
Geslachtsverhouding

De waarnemingen van smelleken liggen dit jaar gespreid tussen 14.09.88 (1 w te Dudzele - GD,GB,MVB,FW) en 20.05.89 (1 w te Zeebrugge - TG en 1 w te De Haan - BO,PO,YDS,TG). Tussen beide data werden 140 exemplaren opgetekend waarvan 46 % gesext werden. In 73,4 % ging het om wijfjes en in 26,6 % om

mannetjes. De verschillende doortrekperiodes, waarbij mannetjes Smelleken gedurende een kortere tijd in het winterkwartier verblijven is wellicht een van de hoofdoorzaken van deze verhouding (Sys, 1985). Figuur 1 toont aan dat mannetjes later op het toneel verschijnen en vroeger wegtrekken.

Niet iedere waarnemer gebruikt evenwel dezelfde criteria om het geslacht te bepalen. Bij het Smelleken kan zowel op de kleur als op de grootte worden gesext. Als kleur de doorslag heeft is het niet uitgesloten dat de immature mannetjes als wijfjes worden doorgegeven (Sys, 1985).

Bovendien werd bij de berekening van de verhouding de gegevens van de slaapplaatsen en voedselgebieden door elkaar gemengd. De waarnemingen op de slaapplaatsen werden evenwel slechts tweemaal gesext. Eenmaal ging het om 2 wijfjes en 2 mannetjes (31.12.88 - FDS) en op 11.03.89 om 2 wijfjes en slechts 1 mannetje (FDS). Er mag verondersteld worden dat, wegens zijn kleine gestalte, de waarnemingskans van een mannetje in de polders kleiner is.

Geografische spreiding

De geografische spreiding van de wrn. wordt weergegeven in fig. 2.

38,8 % van de waarnemingen werd verricht in de kuststrook en is afkomstig van doortrekkers en slaapplaatsen. 56,4 % van de waarnemingen komt uit de polders, het jachtgebied bij uitsteking van het Smelleken. Uitzonderlijk worden er ook exemplaren gezien in Zandig-Vlaanderen. Deze waarnemingen situeren zich merkwaardig genoeg allemaal in het voorjaar. Dit gaat samen met een daling van het aantal waargenomen exemplaren. Dit zou er kunnen op wijzen dat de terugtrek meer landinwaarts gebeurde. De meiwaarnemingen hebben evenwel uitsluitend betrekking

op de kuststrook en spreken deze stelling dan weer tegen. De statistische basis is eigenlijk te smal om relevante uitspraken te doen.

Doortrekkers

Ondanks het feit dat het Smelleken dagtrekker is, worden relatief weinig 'zuivere' doortrekkers doorgegeven :

najaar :

28.09.88	1 ex. ZW	(17u47)	Zwankendamme	FW
02.10.88	1 ex. ZW	(14u16)	Achterhaven	TDF, JNM
12.10.88	1 ex. ZW	(16u05)	Kleiputten Heist	FW
22.11.88	1 w ZW	(13u30)	Blankenberge	JVG

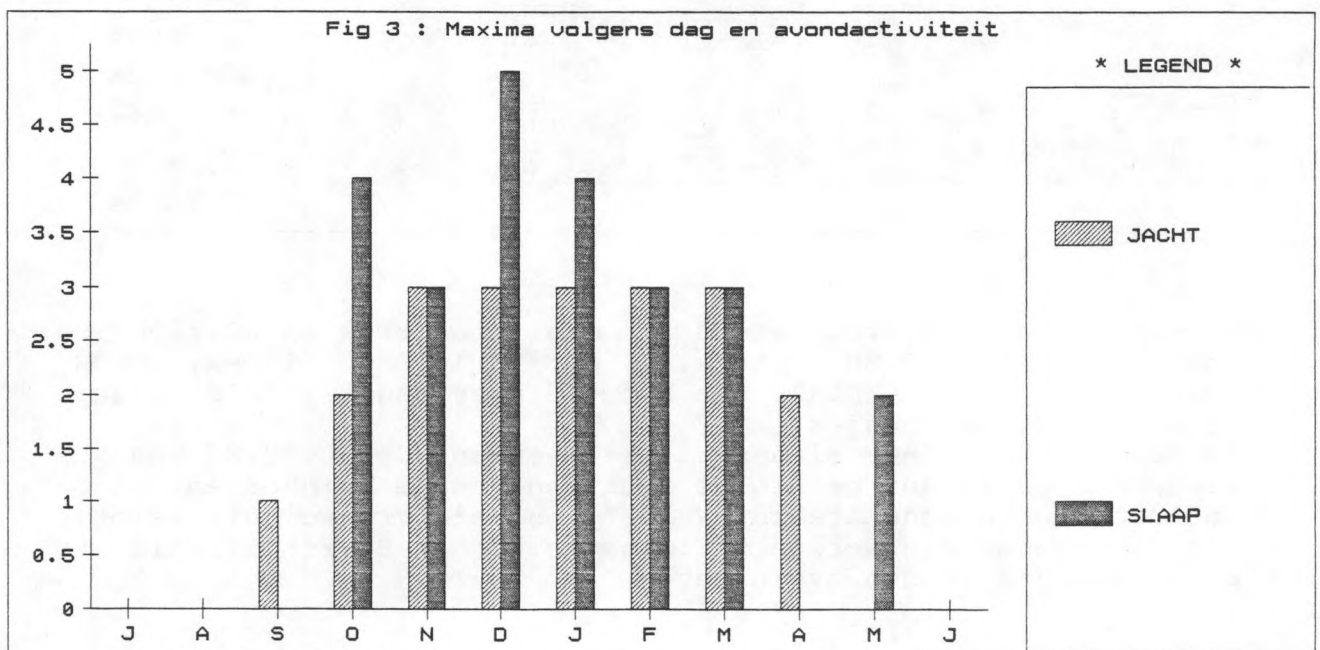
voorjaar :

08.03.89	1 ex. NO	Roksem	PBu
30.04.89	1 ex. NO	Haagje Heist	LV, DV
20.05.89	2 ex. NO	Voorhaven	TG

Activiteit

Fig. 3 maakt een onderscheid tussen het maximaal waargenomen exemplaren in verschillende voedselgebieden uit de polders en de maximaal waargenomen exemplaren op de (kust)slaapplaatsen. De waarnemingen uit het Beverhoutsveld werden in de figuur niet weerhouden.

Vooreerst geldt wel enig voorbehoud tegenover de opgegeven maxima. Het is niet uitgesloten dat in werkelijkheid de aantallen hoger liggen. Het Smelleken wordt wegens zijn klein gestalte niet altijd opgemerkt. De gegevens van het niet-systematisch onderzoek liggen evenwel in dezelfde lijn als bij de simultaantelling van januari (Vanpraet, 1989).

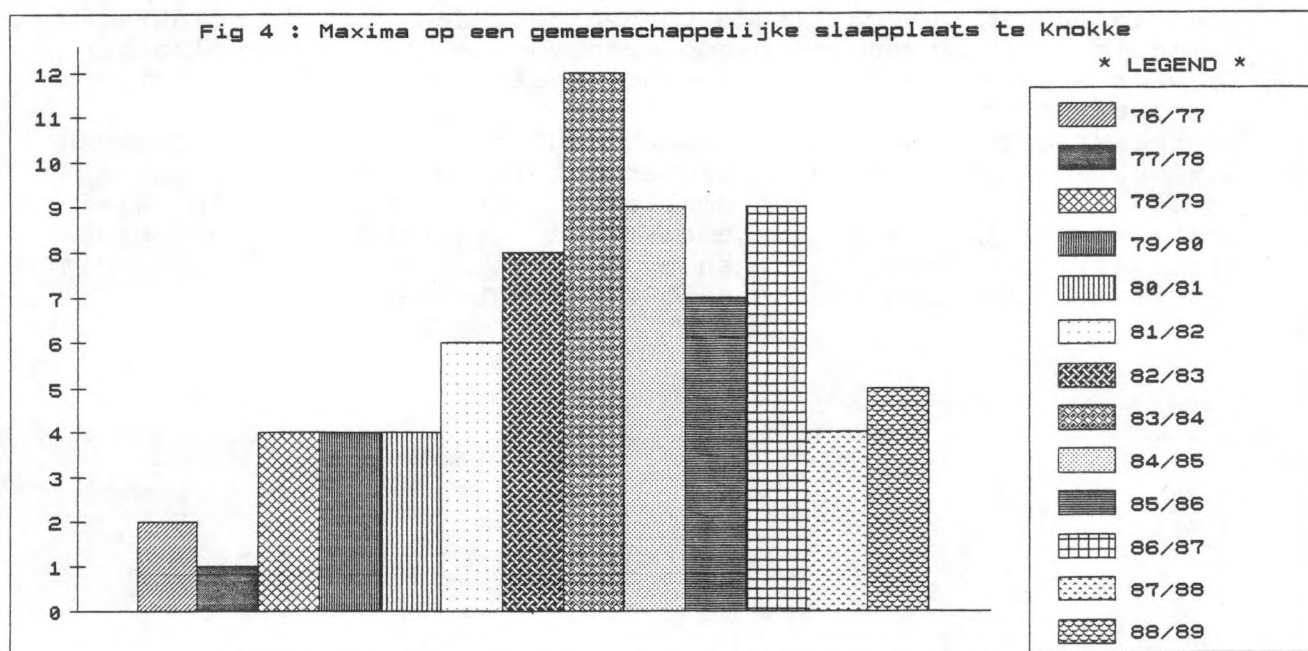

Het oktober- en mei-gegeven suggeren dat ook doortrekkers gebruik maken van de gemeenschappelijke slaappleats te Knokke. Daarnaast mag niet uit het oog verloren worden dat deze slaappleats eveneens gebruikt wordt door Smellekens die in Zeeuws-Vlaanderen hun voedsel zoeken (Buisse & Tombeur, 1988).

Behalve op de gemeenschappelijke slaappleats, wordt er slechts zelden meer dan een exemplaar gezien. Uitzonderingen kwamen uit het Dievegat (2 ex. op 01.10.88 - FDS), de Voorhaven (2 x 2 ex. en zelfs 1 x 3 ex.) en te Nieuwmunster (2 ex. op 20.12.88 - FV).

Slaappleatsen

De best gedocumenteerde slaappleats ligt andermaal in de Zwinbosjes te Knokke. In totaal werd deze locatie een 12-tal keer bezocht. De verschillende maandmaxima waren 4 ex. (okt.), 3 ex. (nov.), 5 ex. (dec.), 4 ex. (jan.), 3 ex. (maart) en 2 ex. (mei) - FDS, FV, LMa, GBu, BBu, DVC, GO. Het maandmaximum van december (06.12.88) werd slechts eenmaal vastgesteld. Hierdoor komt een lichte kentering in dalende trend van de laatste jaren (fig. 4). Er wordt zelfs de mogelijkheid geopperd dat het om 6 ex. ging (FV).

Vanuit de achterhaven werd drie maal slaaptrek in NO-richting vastgesteld (17.09.88 1 ex. - DV; 18.10.88 1 ex. - FDR; 09.03.88 1 ex. - FDR). Het betreft hier ongetwijfeld slaaptrek naar de Zwinbosjes.

Er moeten nog andere slaappleatsen bestaan. Op 20.12.88 kon te Nieuwmunster slaaptrek in de richting van de Duinbosjes van De Haan worden geconstateerd. Verder is het vrijwel uitgesloten dat de vogels die werden waargenomen in het Beverhoutsveld in de Zwinbosjes zouden overnachten.

Voedselgebieden

In bepaalde gebieden wordt het Smelleken vrij regelmatig op jacht waargenomen. Meer sporadische waarnemingen hebben wellicht betrekking op (pleisterende) doortrekkers.

Zwinstreek-Ramskapelle-Westkapelle : buiten de slaapplaats werden ook nog regelmatig waarnemingen verricht in de buurt van het Zwin (BVP,FDS,BVP,BB,TDF) n = 12

Uitkerke-Zuierenkerke : uit dit gebied kwamen relatief weinig waarnemingen. Tussen 04.11.88 en 12.02.89 werd slechts 1 wrn. verricht. Tot de jaarwende ging het om een wijfje. Vanaf dan wordt er ook af en toe een mannetje waargenomen (JVG,FW,FV,MaP, PDC,YDS,LDq,LDq, ID,DV,LV).

Voorhaven : tussen 29.09.88 en 20.05.89 konden regelmatig tot 2 exemplaren (man. en wijfje) waargenomen worden. Eenmaal ging het om 3 ex. (04.03.89 - WD) n = 26

Achterhaven : vanaf 14.09.88 en dit tot 30.04.89 werd er vrijwel elke maand waarnemingen van solitaire Smellekens verricht (GDS,GB,FW,VWD,DV,TDF,FDR,FDS,GO,BEL,BVP,LDq, ID) n = 26

Meetkerke	: 12.10.88	1 m	YDS	11.03.89	1 w	TDF
	01.11.88	1 ex.	FW	12.03.89	1 m	HVH
	02.01.89	1 ex.	MG			

Stalhille	: 27.11.88	1 m	YDS			
Houtave	: 06.12.88	1 ex.	FW			
De Haan	: 18.10.88	1 ex.	FV en	20.05.88	1 w	BO,PO,YDS
Fonteintjes	: 15.11.88	1 ex.	BB,MaP			
O.T. Brugge	: 30.11.88	1 ex.	PDC en	17.02.89	1 w	HVH
Beverhoutsveld	: 15 en 16.01.89		1 m			RVK
Miseriebocht	: 15.01.89	1 w	GW en	18.02.89	1 ex.	GW
Assebroekse Meersen	: 29.04.89		1 m			RVK

Buise M., Tombeur F., 1988. Vogels tussen Zwin en Saeftinghe, pg. 159-160.

Sys P., 1985. Het Smelleken als wintergast en doortrekker in noordelijk West-Vlaanderen, Wielewaal 51, pg. 277-287.

Vanpraet J., 1989. Smelleken. In : Eerste simultane stootvoeltelling in West-Vlaanderen op 14/15 januari 1989, Mergus, nr. 1, pg. 32-33.

Roodpootvalk, Falco vespertinus Frederik Willemys

3 wrn., allemaal in dezelfde tijdspanne van enkele dagen.

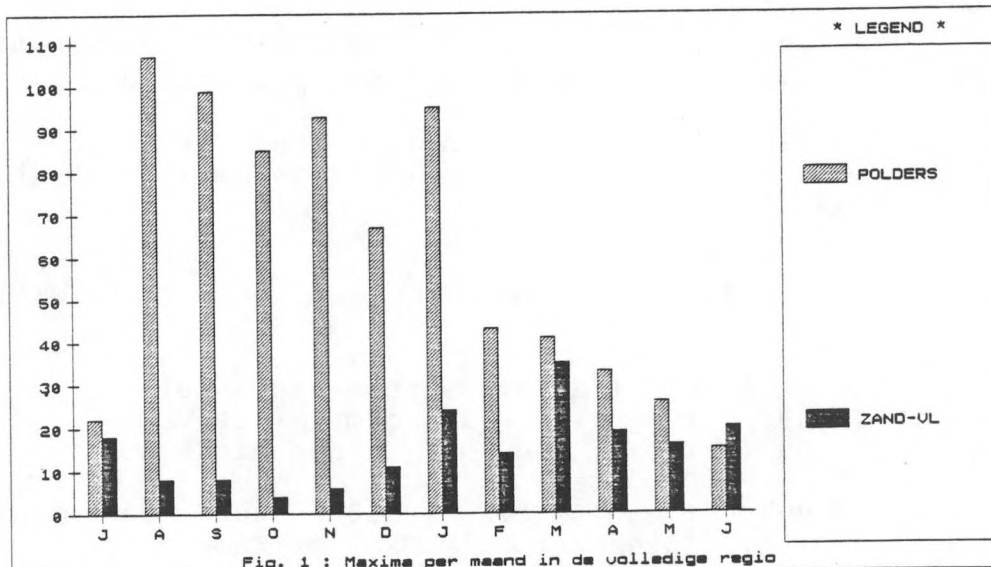
20.05.89	1 man. te Vlissegem	(BOP,VLD)
21.05.89	1 ad. man. NO	Klein Middelhof te Houtave (PBu,GBa)
23.05.89	1 wijfje tpl. 12u50 - 12u53,	daarna NO Internationale Dijk te Knokke (FW,TDF)

Aantalsverloop

In figuur 1 werd gepoogd het aantalsverloop van de Torenvalk te reconstrueren. Daar de bezoekfrequentie in tijd en ruimte sterk schommelt, werd gewerkt met maxima. Bovendien werd de regio opgesplitst in twee deelgebieden nl. de polders en de duinstreek enerzijds, en Zandig-Vlaanderen anderzijds. Het meer gesloten karakter van het laatst genoemde landschapstype verklaart deels het geringer aantal waarnemingen. Torenvalken op een paaltje in de polder worden nu eenmaal vlugger opgemerkt. Nochtans mag niet uit het oog verloren dat in open terrein gemakkelijker dubbeltellingen optreden.

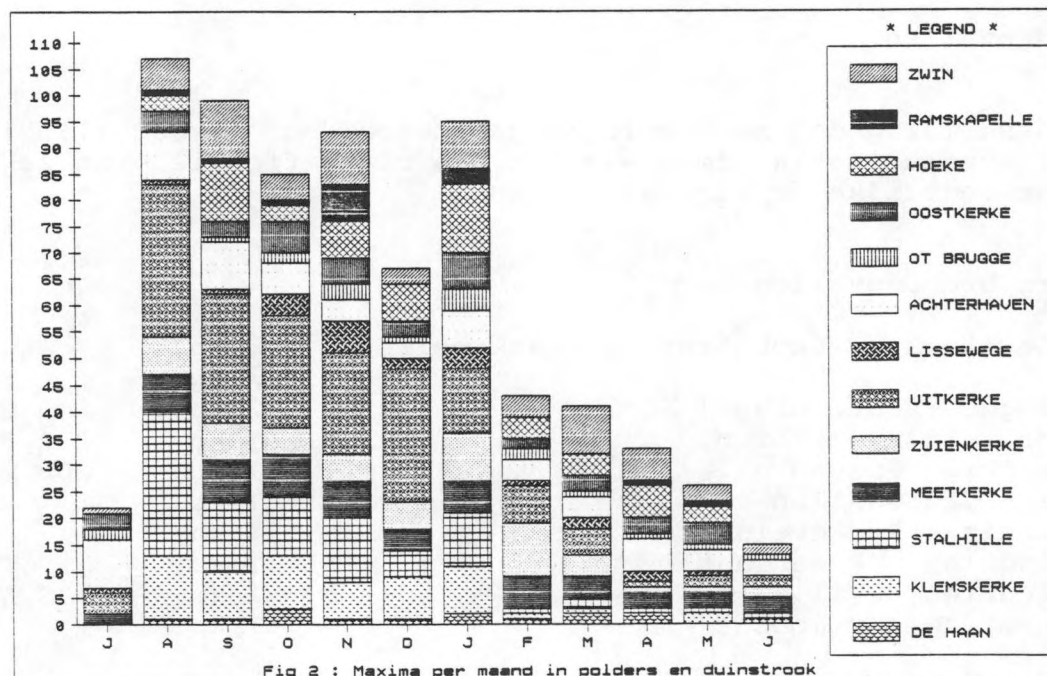
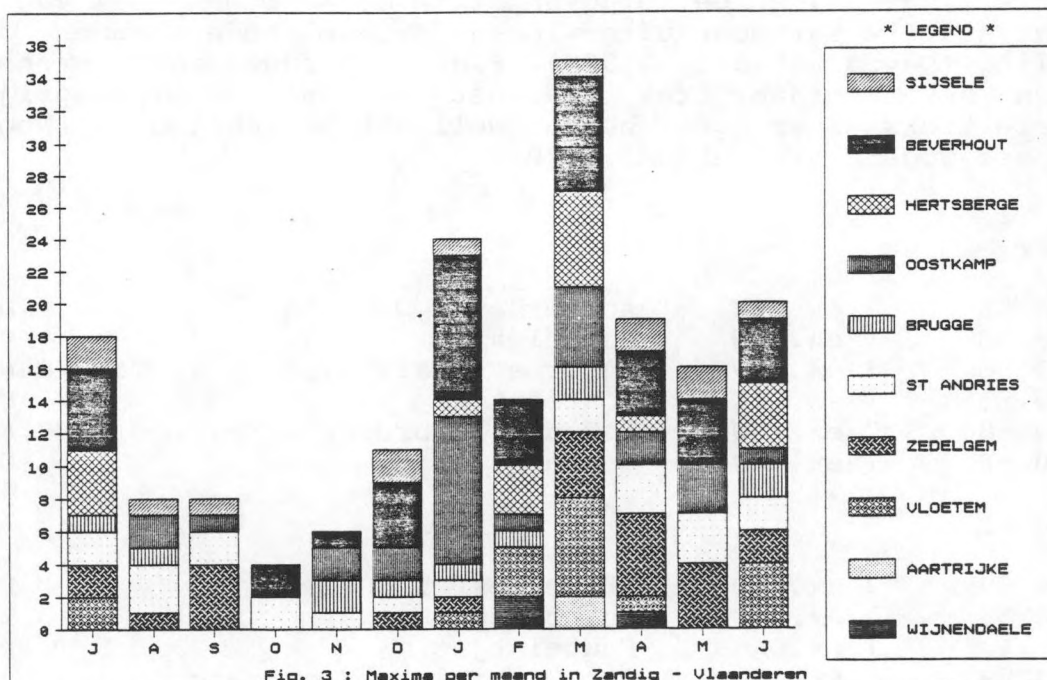
Het verkregen beeld betreft een mengeling van systematisch en niet-systematisch onderzoek. Van augustus 1988 tot januari 1989 werden door YDS totaalstellingen in de polders verricht. De aantalsstijging in Zandig-Vlaanderen tijdens het voorjaar is wellicht gedeeltelijk te verklaren door het broedvogelonderzoek. De invloed van het systematisch onderzoek komt het duidelijk tot uiting in het maximum voor januari (De Putter et al., 1989). De roofvogeltelling van midden januari zorgt voor de polders voor een plotse aantalsstijging (+ 33 %) op een trendmatige daling. De cijfers voor Zandig-Vlaanderen werden, in vergelijking met december, zelfs verdubbeld. Dit reflecteert voor een stuk de geringe belangstelling voor de bosstreek.

De opgegeven aantallen mogen niet verward worden met de grootte van de populatie in de regio. De reële aantallen liggen hoger dan de maxima doen vermoeden. In 1988 broedden er 35 koppels in de regio. Als men rekening houdt met het broedsucces en de sterftecijfers onder de jonge vogels (Buisse et al., 1988; Trap-Lino, 1979) komt men reeds op een schatting van 210 vogels. Dit overstijgt ruimschoots de verkregen cijfers in figuur 1. Deze figuur heeft bovendien nog betrekking op doortrekkers.

Geografische spreiding

Figuur 2 en 3 geven meer details bij figuur 1. De polder van Uitkerke is het belangrijkste Torenvalk-gebied.

Trek

Het trekgedrag van de Torenavalk valt moeilijk af te leiden uit de veldwaarnemingen. Na het broedseizoen treedt een uitzwerming op naar voedselrijke gebieden. De hoge aantallen in de polders (fig. 1) en de terugvangst in de Noordwesthoek van een in dat jaar te Turnhout uitgevlogen juveniel ondersteunen deze stelling (Devos et al., 1989). Figuur 1 suggereert eveneens dat in het voorjaar trek naar het binnenland plaatsgrijpt. Zuivere trekwaarnemingen hebben wellicht betrekking op Noord-Europese vogels (Trap-Lind, 1979).

Najaar

06.08.88	2 ex. ZW	Achterhaven Dudzele	FDS
23.08.88	1 ex. ZW	Waggelwater	PDC
06.09.88	3 ex. ZW	Internationale Dijk	TDF, MG, NE
30.09.88	1 ex. ZW	Fonteintjes	FW
02.10.88	2 ex. ZW	Westdam Zeebrugge	FDR, FW
12.10.88	1 ex. ZW	Hoeke	FDS

Voorjaar

09.04.89	2 ex. NO	Stapelterrein Heist	FDR
16.04.89	2 ex. NO	Duinbossen De Haan	YDS
	1 ex. NNO	Fonteintjes	PDC
29.04.89	1 ex. NO	St.-Michiels - Vogelzang	FW
01.05.89	1 ex. NO	Fonteintjes	FDR
03.05.89	1 ex. NO	Roksem	JVP
15.05.89	1 ex. NO	Roksem	JVP
21.05.89	2 ex. NO	Expresswegput St.-Andries	TDF
23.05.89	1 ex. N	Dudzele	FW
	21 ex. NO	Internationale Dijk	TDS, TDF, FW

Broedgevallen

Overeenkomstig de methodologie geciteerd door PVDOC (1985) in Vogelinventarisatie komen wij tot een classificatie van zekere en vermoedelijke broedgevallen.

Zekere broedgevallen

Complex Hoeke - Lapscheure - Westkapelle	5 kp.	GVT
Dudzele	2 kp.	FDS
Zeebrugge (Achterhaven)	2 kp.	GDP
Brugge - Blauwe Torens	1 kp.	GDP, FDS
Meetkerke - Speyen	1 kp.	GDP, PDC
Damme - Stadswallen	1 kp.	RPi
St.-Kruis - Ryckvelde	1 kp.	BC
St.-Andries - Koestraat	1 kp.	TDF
St.-Andries - Villa	1 kp.	JS, LDq
Beernem - Miseriebocht	1 kp.	RV

Oedelem - Beverhoutsveld	1 kp.	RVK,RV
Assebroekse Meersen	1 kp.	RV
Uitkerkse Polders	3 kp.	JVG

Vermoedelijke broedgevallen

Zwinnebosjes	1 kp.	BB
Brugge - Reigerskolonie	1 kp.	FDS
Stalhille	1 kp.	PD
Beernem - Pottelberghe	1 kp.	EN
St.-Andries - Zevekerke	2 kp.	FDR
St.-Michiels - Tillegem	1 kp.	PD
Oostkamp - Kampveld	1 kp.	PK
Hertsberge	1 kp.	PK

Van de 30 broedgevallen kwamen er 6 tot stand in een nestbak, 1 in een schuur, 1 op een pyloon, 1 in een eik, 1 in een populier en 1 boven op de tonnen van Distrigas in de Achterhaven. Te Oedelem werd het broedend koppel reeds in februari bij de nestbak aangetroffen. In de eerste week van maart kon tot 2 x toe paring waargenomen worden. Eind mei werden 5 pulli geringd (RVK,RV).

Bibliografie

-
- Buise M. & Tombeur F., 1988. Vogels tussen Zwin en Saeftinghe, pp. 157-158.
- De Putter G., Vanpraet J., De Scheemaeker F., Seys J., Feryn Y. Eerste simultane roofvogeltelling in West-Vlaanderen op 14 en 15 januari 1989, Mergus 3, nr. 1 : 1 - 37.
- Devos K., Debruyne R., Dewulf L., 1989. Het voorkomen van dagroofvogels in de Noord-Westhoek tijdens het seizoen 1987-88, in : Veldornithologisch Jaarboek van de Noord-Westhoek, 1987-88, pg. 158.
- PUDOC, 1985. Vogelinventarisatie, pp. 495.
- Trap-Lind I, 1979. De Torenvalk, Kosmos, pp. 65.

STELTLOPERS

Scholekster, *Haematopus ostralegus* Norbert De Clercq

INLEIDING

De Scholekster is een typische getijdenvogel die foerageert op de gebieden die bij laag tij vrijkomen. Bij hoog tij trekken de Scholeksters naar nabij gelegen hvp's. Toch wordt de Scholekster niet exclusief aan het strand of de nabijliggende hvp's waargenomen doch ook verder landinwaarts. Dit jaar zijn er 309 waarnemingen binnengeleverd waaronder diverse broedgegevens. Ruim een derde van de gegevens komt uit de Voorhaven en vervolgens in mindere mate uit de Achterhaven en het Zwin.

Broedgegevens

Ook dit jaar zijn er ook heel wat broedgegevens, meestal in lage aantallen zoals ook Gabriëls (1989) vermeldt. Voor West-Vlaanderen vermeldt deze auteur 125 koppels. Uit het achterhavengebied zijn er verschillende gegevens doorgegeven :

26.03	1 kp	Kleiputten	PaL
08.04	3 kp	Dudzele	WD
08.04	1 kp	Kleiputten	PaL
07.05	4 kp	Distrigas	WD
07.05	3 kp	Kleiputten	WD
07.05	1 kp	Nieuwe Distrivijver	WD
12.05	4 pulli	Stapelterrein Heist	FDR
18.05	7-8 kp	Dudzele	BB
19.05	1 kp	Haagje	LV
28.05	1 kp met 3 juv.	Herdersbrug	WD

Maar ook uit andere en soms meer landinwaarts gelegen gebieden broedden ook diverse koppels Scholekster :

Ter Doest	1 kp	(WD)
Uitkerke	1 kp	(YDS)
Oostkerke	1 kp	(PaL)
Lapscheure	1 kp	(WD)
Opgespoten terrein Brugge	2-3 kp	(GDP)
Stockmāshoeve	1 kp	(PDC)
Stalhille	2 kp	(FDS)
Beernem zandwinning	1 kp	(GW)
Rivierbeek Oostkamp	1 kp	(WD)

Spijtig genoeg zijn er dit jaar geen broedgegevens uit het Zwin, de vorige jaren toch goed voor een vijftigtal koppels. Dit aannemend voor dit jaar komen we op een voorzichtig geschat aantal voor de regio van 80 tot 100 koppels.

Waarnemingen

Strandwaarnemingen :

09.10.88	27	Knokke	LMa
13.11.88	14	Zeebrugge-Wenduine	MaP
11.12.88	61	De Haan-Wenduine	MVW
	104	Zeebrugge-Wenduine	GO
21.12.88	14	De Haan	PDC

	13	Heist	PDC
	39	Zeebrugge	PDC
22.12.88	122	Blankenberge	PDC
22.01.89	7	De Haan	FDR
	17	Knokke	LMa
	92	Zeebrugge-Wenduine	FDS
19.02.89	24	Zeebrugge-Blankenberge	MVW

In deze tabel werden solitaire vogels niet vermeld. Het gaat hier meestal om foeragerende vogels. Geen enkele malen wordt immers een trekrichting vermeld.

Voorhaven :

De 100 waarnemingen voor dit gebied zijn verwerkt in fig. 1. Er worden steeds hoge aantallen waargenomen in de Voorhaven. Toch zien we een vrij geringe toename naar de wintermaanden toe en na het maximum in januari zien we een vrij significante daling naar de zomermaanden toe. We kenden een vrij milde winter wat waarschijnlijk het aantalsverloop heeft beïnvloedt.

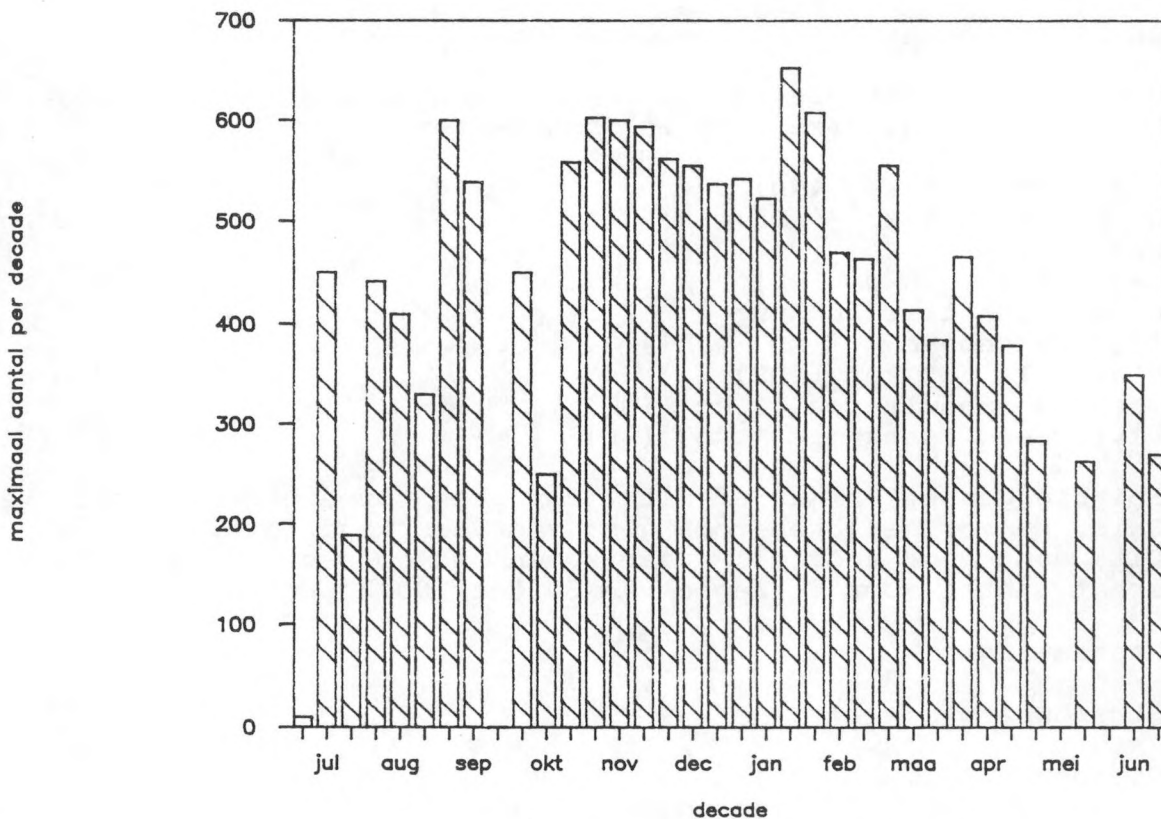

Fig. 1 : Aantalsverloop voor de Scholekster in de Voorhaven, uitgedrukt in maxima per decade.

Zwinstreek :

Hiervoor hebben we slechts 28 wrn. verspreid over de hele periode wat te weinig is om in een fig. te verwerken. De aantallen lopen vrij sterk uiteen wat een gevolg is van het moment van de telling in relatie met het getij. Het Zwin heeft naast foerageergebied ook een belangrijke functie als hvp. De hoogste aantallen worden in het najaar gezien. Een max. zijn de 322 ex. op 07.08 (LMa). Nadien worden nog regelmatig grotere groepen waargenomen. Enkele max. :

14.08.88	143	MG	22.01.89	107	LMa,GBu
11.09.88	137	GBu	15.02.89	60	BB
09.10.88	58	LMa	05.05.89	51	PDC
11.12.88	148	LMa	21.06.89	30	BB

Achterhaven :

Hier zijn er 63 waarnemingen verspreid over het hele seizoen. Het gaat echter vrij zelden over groepen groter dan 10 ex. Enkele uitschieters zijn : 20 ex. op 10.08.88 (MG), 31 ex. op 25.02.89 (NDC), 58 ex. op 30.04.89 (NDC) en 20 ex. op 05.05.89 (WD).

Polders van Uitkerke :

Hier worden regelmatig kleine aantallen gezien met een paar (toevallige ?) uitschieters : 30 ex. op 20.11.89 (PEL,BVP,MaP) en 55 ex. op 22.12.89 (DD).

Tenslotte zijn er nog heel wat wrn. verspreid over de hele regio en meestal betreft het hier kleine groepjes, zelden groter dan 5 tot 10 ex.

Deze wrn. komen uit :

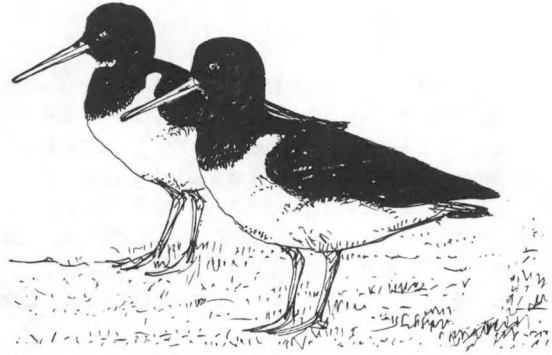
- Lissewege en de Fonteintjes	max. 5 ex.	(9 wrn.)
- Hoeke, Oostkerke en Lapscheure	max. 5 ex.	(17 wrn.)
- Dudzele, Koolkerke en Damme	max. 2 ex.	(2 wrn.)
- Blauwe Toren	max. 6 ex.	(4 wrn.)
- Zuienkerke Haegbos	max. 2 ex.	(3 wrn.)
- Moeren te Meetkerke en Houtave	max. 12 ex.	(8 wrn.)
- Male en Sijsele	max. 4 ex.	(8 wrn.)
- Varsenare	max. 3 ex.	(1 wrn.)
- Roksem	max. 5 ex.	(15 wrn.)
- Beverhoutsveld	max. 5 ex.	(15 wrn.)
- Oostkamp en Loppem	max. 3 ex.	(7 wrn.)

Met dank aan de volgende mensen voor het doorsturen van hun waarnemingen : AHO, BB, DBL, DV, EN, EL, FDS, FDR, FW, FVL, GDP, GHA, GBu, GO, GW, HKS, IR, JVP, JVI, KDV, LMa, LV, MG, MVW, NE, NDC, PDC, PEL, PAL, PD, RLF, RVK, RDJ, TDF, Vandepitte K., Verloove P., VWG, WD, Wielewaal, YDS

Verwijzingen

Gabriels J., 1989. Scholekster (Haematopus ostralegus). In : Vogels in Vlaanderen, Voorkomen en verspreiding. I.M.P., 1989, pg. 158.

De Cuyper P., 1989. Scholekster In : Veldornithologisch Jaarboek van Noordwest-Vlaanderen 1987-1988, pg. 132-134.

Bontbekplevier, Charadrius hiaticula

Willy Dias

Veel waarnemingen van deze vrij algemene soort : 128 waarnemingen goed voor 2634 exemplaren. Meer dan de helft van de gegevens komt uit de Voorhaven, de rest hoofdzakelijk uit de Achterhaven en het Zwin. Wanneer we de gegevens van de laatste jaren uit deze drie gebieden onder de loep nemen zien we een duidelijke verschuiving van de maxima van het Zwin naar de Achterhaven, en nu dit jaar naar de Voorhaven. Vermelden we eveneens dat in deze Voorhaven twee koppels broedden (met min. 1 pulli). Vanuit het Zwin kwamen dit jaar geen gegevens i.v.m. eventuele broedgevallen.

Voorhaven

De grafiek laat duidelijk toe het traditionele trekpatroon te volgen. Begin van de najaarstrek begin juli, stijgende aantallen in augustus met de hoogste aantallen in de eerste decade van september. Daarna dalen de aantallen tot in november. Maximaal 15 vogels overwinterden in de Voorhaven. In maart hebben we een eerste doortrekperiode met kleine aantallen. In april is de trek zeer zwak om daarna in mei plotseling de hoogte in te schieten met een maximum van 225 ex. in de derde decade van mei. Begin juni trekken nog redelijke aantallen door, maar tegen het einde van de maand valt de trek stil.

Achterhaven

Vergelijken we deze grafiek met deze van de Voorhaven dan valt het onmiddellijk op dat in beide gebieden dezelfde pieken voorkomenn, nl. de 2de en 3de decade van augustus en de 2de decade van september. Deze vaststelling is analoog met vorige jaren. Hier geen winterwaarnemingen wegens het ontbreken van geschikte biotopen. De voorjaarstrek kende twee pieken, nl. in maart en een grotere in mei.

Zwin

Ook in deze grafiek vallen de drie pieken in de voorjaarestrek op. De eerste verloopt echter iets vroeger. Slechts enkele overwinteraars en een zeer zwakke voorjaarestrek in maart. Van april tot juni zijn geen gegevens beschikbaar.

Andere waarnemingen :

07.09.88	1 ex.	Lapscheure	PDC
29.10.88	13 ex.	Blauwe Toren	FW
19.03.89	1 ex.	O.T. Herdersbrug	PDC
17.05.89	1 ex.	O.T. Herdersbrug	GO

Deze gegevens vallen min of meer in de normale trekperiodes.

Besluit

We kunnen gerust stellen dat in het najaar een dagmaximum van ca. 200 vogels in de regio konden vastgesteld worden. Een twintigtal vogels overwinterden. In het voorjaar is het dagmaximum veel moeilijker vast te stellen wegens het ontbreken van gegevens uit het Zwin; we schatten het op circa 230 vogels.

De opkomst van de Voorhaven als pleisterplaats ten nadele van het Zwin is spectaculair. Misschien kan ook de Achterhaven nog een rol spelen, niettegenstaande de ingrijpende werkzaamheden.

Kleine Plevier, Charadrius dubius

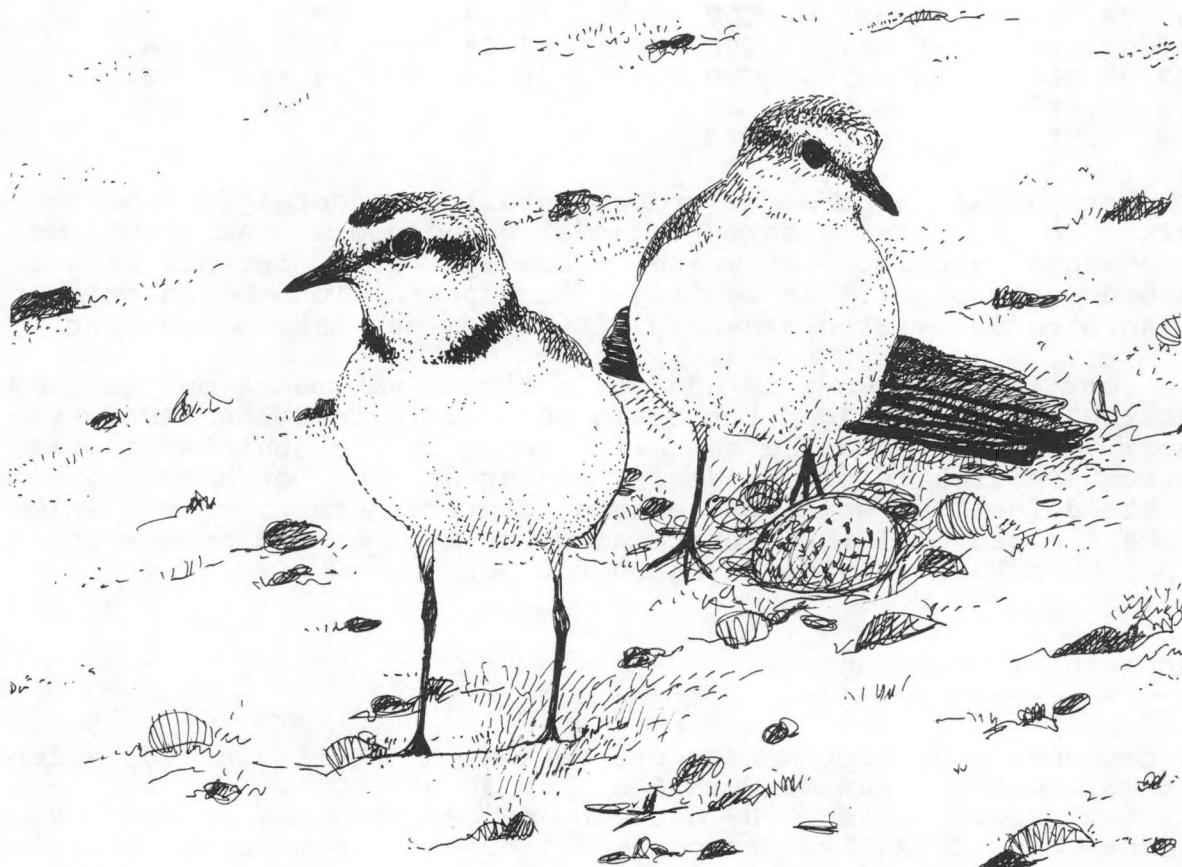
Willy Dias

Er werden 78 waarnemingen van dit kleine pleviertje verzameld. De meeste zijn waarschijnlijk trekkers, terwijl andere duiden op de mogelijke of zekere broedgevallen.

De tweede helft van '88 bracht 11 meldingen van de Achterhaven, Lapscheure, Beernem en Knokke. Telkens gaat het om maximum 5 ex. Er zijn echter twee uitschieters. Op 30.07 telde FW 26 ex. in de Achterhaven en op 22.08 noteerde BB hier 12 ex. Dit zijn mogelijks vogels die in dit gebied gebroed hebben. De laatste waarneming dateert van 16.09 toen 1 juv. ex. opgemerkt werd aan de Kleiputten van Heist (LV).

In het voorjaar van '89 komt de trek op gang in de laatste decade van maart : vroegste datum 26.03 met 2 ex. op het stapelterrein te Heist (FW, PB, e.a.). Daarna volgen de waarnemingen elkaar ononderbroken op tot 29.06. Ook hier betreft het telkens 1 of hoogstens enkele exemplaren. Het maximum van 20 ex. (06.05 en 12.05 - FDR) werd waargenomen op het opgespoten terrein aan de Palingpot in de Achterhaven. Op 25.05 werden eveneens 20 ex. gezien op het opgespoten terrein van Brugge (GDP). Het betreft hier ongetwijfeld voor het grootste deel broedvogels. In zover na te gaan is, wijzen de 15 waar-

nemingen uit juni '89 allen op broedvogels. Uit de beschikbare gegevens komen mogelijke of zekere broedgevallen maar voor uit de Achterhaven met het opgespoten terrein Brugge, Dievegat te Knokke, Lapscheure, Beernem en Oostkamp (Rivierbeek). De broedvogelatlas zal zeker meer gedetailleerde gegevens verschaffen en bijna zeker nog broedende vogels van andere plaatsen.

Strandplevier, Charadrius alexandrinus

Willy Dias

59 waarnemingen van de Strandplevier werden doorgestuurd. Op 5 na zijn ze allen afkomstig uit het havengebied van Zeebrugge. Verder nog een viertal gegevens uit het Zwin en 1 strandwaarneming. Het merendeel heeft betrekking op de broedvogels in zowel Voor- als Achterhaven. Trekwaarnemingen zijn niet of nauwelijks te distilleren.

In de tweede helft van '88 zijn meldingen van juli tot oktober met 1 laat exemplaar op 13.11 in de Voorhaven (TDS). Er is een winterwaarneming voorhanden.

In het voorjaar van '89 dateert de eerste waarneming van 26.03 (Voorhaven - 4 ex. - FW, MG), om daarna onafgebroken door te gaan tot in juni.

Voorhaven Zeebrugge

Enkele maxima :

Najaar			Voorjaar		
31.07.88	77 ex.	FW	26.03.89	4 ex.	FW, MG
07.08.88	70 ex.	GDP	27.03.89	12 ex.	RLF, LRA
28.08.88	100 ex.	WD	01.04.89	24 ex.	WD
04.09.88	144 ex.	GDP	16.04.89	49 ex.	FW
11.09.88	98 ex.	GDP	23.04.89	79 ex.	FW
29.09.88	64 ex.	GDP	28.05.89	44 ex.	BB
02.10.88	2 ex.	WD	12.06.89	28 ex.	BB
13.11.88	1 ex.	TDS			

In het najaar hebben de grote aantallen ongetwijfeld betrekking op nog ter plaatse zijnde broedvogels, aangevuld met trekkende vogels. In welke verhouding deze laatste tot de broedvogels staan, is moeilijk te bepalen. Tot begin oktober zijn Strandplevieren aanwezig. Er is nog een late waarneming.

De voorjaarsstrek komt in de derde decade van maart op gang om daarna snel te stijgen tot begin 80 ex. in de derde decade van april. In mei dalen de aantallen terug om in juni te stabiliseren. De trek is dan duidelijk achter de rug. Ook hier is het niet duidelijk welk percentage doortrekkers zijn en welke lokale broedvogels. De schattingen van het aantal broedkoppels in de Voorhaven varieert van 20 tot 30.

Achterhaven Zeebrugge

4 gegevens zijn voorhanden uit de tweede helft van '88, allen in juli met een maximum van 5 ex. op 30.07 (FDS). In het voorjaar van '89 dateren de eerste waarnemingen van 08.04 toen 2 ex. werden opgemerkt op het opgespoten terrein aan de 'Palingpot' (WD) en 1 ex. aan de Kleiputten van Heist (PaL). Daarna stijgen de aantallen naar 10 a 15 ex. in mei en 5 ex. in juni. Het aantal broedvogels in de Achterhaven bedroeg 5 a 10 paar.

Overige waarnemingen

13.08.88	2 ex.	Internationale Dijk - Zwin	FW
18.10.88	30 ex.	op slaapplaatstelling in het Zwin	GO
22.01.89	1 ex.	Strand Zeebrugge-Wenduine	FDS
09.04.89	2 ex.	Zwin	BBu
30.04.89	4 ex.	Zwin	LMa, GBu

Morinelplevier, Charadrius morinellus

Willy Dias

Van 10 tot 15.09 4 eerste jaarsvogels in de Achterhaven te Dudzele (vele waarnemers). Op 11, 14 en 15.09.88 eveneens 1 ex. in de Voorhaven te Zeebrugge (GDP, TDS, e.a.).
Op 28.03.89 een ex. in de Voorhaven te Zeebrugge (GO) en op 08.04.89 een solitair ex. aan de Kleiputten van Heist (PaL).
Van 13 tot 21.05.89 werd regelmatig een groepje van 5 a 7 ex. waargenomen te Vlissegem t.h.v. het Klein Middelhof (FW, FDS, e.a.).

Goudplevier, Pluvialis apricaria

Willy Dias

Van 23.07.88, toen 2 ex. door FDR werden opgemerkt in de Achterhaven, tot 09.06.89 (1 ex. - Ronselaerweiden te Oostkerke - FDS) werden 137 wrn. verricht voor een totaal aantal exemplaren van 82.500!

De waarnemingen kwamen vooral uit het Achterhavengebied en de Polders van Uitkerke, maar ook uit de overige poldergebieden liepen talrijke gegevens binnen. Van eind november tot begin maart overwinterden duizenden ex. in de Achterhaven. De zachte winter was hier zeker niet vreemd aan. De maxima in de andere gebieden lagen merkkelijk lager : enkele honderden tot maximum 1.000 ex.

Achterhaven

Van 23.07 tot 20.11 in totaal 8 meldingen, met maximum 20 ex. op 13.09 (FDR). Dan plotseling worden op 26.11 1.600 ex. gesingnaled (GO). De aantallen stijgen snel om op 16.12 een piek van 7.500 ex. te bereiken (GO). Van dan af lopen talrijke waarnemingen binnen, telkens van duizenden ex.
Enkele maxima :

25.12.88	3.000	FW
07.01.89	5.000	FDS
12.02.89	6.000	DV, LV
21.02.89	4.000	HEP, VSR
04.03.89	5.000	WD
05.03.89	3.000	FDS

Na deze laatste datum worden nog slechts een viertal groepen van enkele honderden ex. geteld. De laatste Goudplevieren werden op 18.03 gezien : 800 ex. (WD).

De aantallen variëren tijdens de winterperiode voortdurend, door verstoring enerzijds en door het foerageergedrag anderzijds. Uitwisseling met andere gebieden gebeurt ongetwijfeld maar is moeilijk aan te tonen.

Polders van Uitkerke

Hier werden net zoals in vorige jaren Goudplevieren vastgesteld van begin augustus tot begin mei.

Enkele maxima per maand :

09.08.88	83	YDS
20.09.88	325	FW
12.10.88	400	BB
15.11.88	300	PEL, BB
06.12.88	175	FV
12.01.89	800	FW
09.02.89	200	DC
18.03.89	55	PeL
09.04.89	14	YDS
08.05.89	50	YDS

Het maximum ligt merkkelijk lager dan vorig jaar. De concentraties in het Achterhavengebied is hier wellicht niet vreemd aan.

Enkele maxima uit andere gebieden :

02.10.88	220	Vlissegem	BO
31.10.88	125	Hoge Moeren - Houtave	FV
04.11.88	40	Zuienkerke	FW
06.11.88	120	Weiden Foteintjes	DV, LV
24.11.88	300	Hoeke	FDS
24.12.88	1.500	Lissewege	FVL, e.a.
05.01.89	1.000	Oostkerke	GO
08.01.89	400	Damme	GO
14.01.89	600	Zwin	BBu
14.01.89	110	Lapscheure	FDS
26.02.89	230	Speyen - Meetkerke	PDC

Samenvatting

De Goudplevier was aanwezig in de regio van eind juli tot de eerste decade van mei, met een late wrn. van 1 ex. op 09.06 in de Ronselareweiden te Oostkerke. Tot eind november worden groepjes gezien van enkele honderden. Vanaf eind november tot de eerste decade van maart overwinterden duizenden vogels in de Achterhaven te Zeebrugge, evenals honderden exemplaren elders in de polders, samen 8.000 a 10.000 ex. Half maart worden nog groepen van enkele honderden ex. waargenomen. Na 18.03 nog slechts enkele meldingen van trekkende groepjes. Echte trekgegevens alsook gegevens van uitwisseling tussen de verschillende gebieden zijn niet of nauwelijks voorhanden.

Zilverplevier, *Pluvialis squatarola*

Willy Dias

Bij een niet te strenge winter kan men deze vogel het ganse jaar door te zien krijgen aan de kust. De talrijke slikken in de Voorhaven en in het Zwin vormen een ideaal foerageergebied voor deze vogel en er zijn op beiden plaatsen dan ook regelmatig grote aantallen te zien.

De 159 gegevens komen uit de Voorhaven (89 wrn.), de Zwinstreek (47 wrn.), de Achterhaven (19 wrn.), het strand en het O.T.B.R. te Brugge.

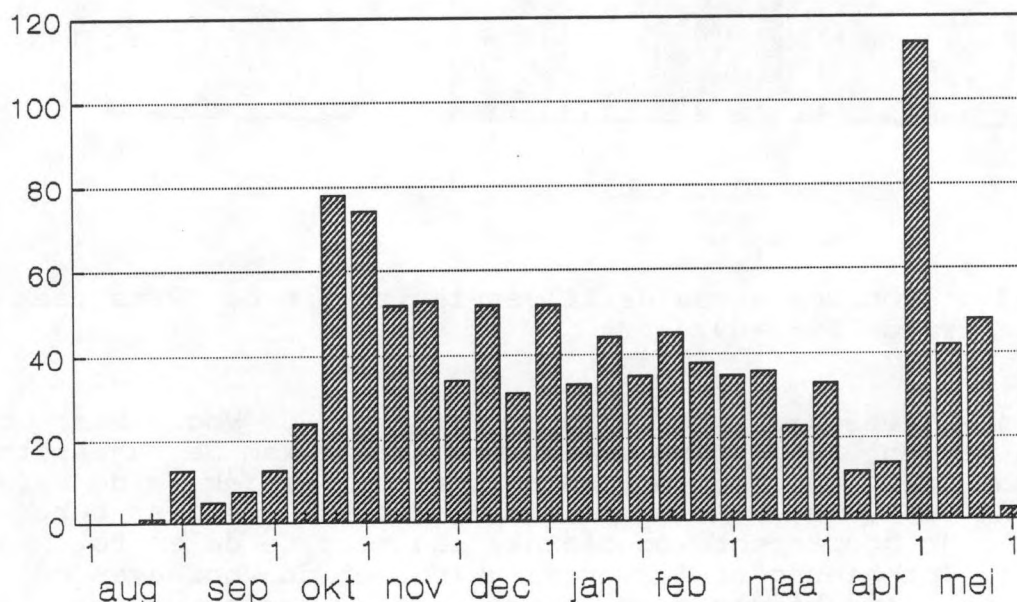
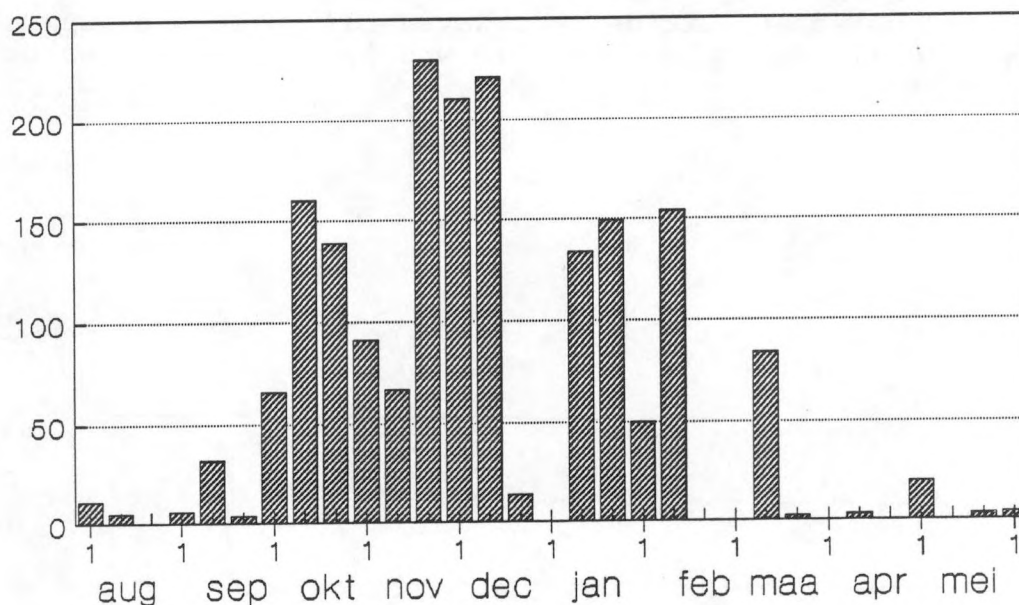
Voorhaven

Fig. 1: voorkomen van de Zilverplevier in de Voorhaven te Zeebrugge, periode 1988-89.

Het hoogtepunt van de najaarstrek situeerde zich in de laatste decade van oktober met een vrij groot aantal als maximum : 78 ex. Daarna dalen de aantallen langzaam tot ca. 50 ex. eind november-december en begin januari.

In januari-februari met max. 45 ex. en in maart-april met max. in 35 ex. zet daling verder. Half april zijn de meeste overwinteraars vertrokken. In de eerste decade van mei lopen de aantallen in een paar dagen met de voorjaarsstrek terug op tot een maximum van 114 ex. Daarna nog aantallen tot circa 50 ex. tot einde mei. Begin juni zijn de vogels bijna volledig verdwenen.

Zwinstreek

Figuur 2 : voorkomen van de Zilverplevier in de Zwinstreek te Knokke, periode 1988-89.

Vergelijken we deze grafiek met deze van de Voorhaven, dan bekomen we een heel ander beeld. Ook hier kwam de najaarstrek blijkbaar laat op gang met een eerste kleine piek in de eerste helft van september. In de tweede helft van oktober bereikte de trek zijn hooftpunt om daarna langzaam te dalen tot half november. Tot hier gaat de vergelijking met de Voorhaven op. Plotseling verschijnen eind november een massa vogels. Waar deze juist vandaan komen, is niet meteen duidelijk. In ieder geval is duidelijk dat een groot aantal vogels in het Zwin overwinterd heeft : half februari waren nog ruim 150 ex. aanwezig en half maart nog 84 ex. Van de normale voorjaars trek is hier bij gebrek aan gegevens weinig te melden. Alleen begin mei werd nog een maximum genoteerd van 20 ex.

Achterhaven

In dit gebied worden heel wat minder Zilverplevieren gezien. Vanaf 28.08.88 (1 ex. FW) tot 24.12.88 (4 ex. FVL) zijn waarnemingen gemeld met als maximum 20 ex. op 19.09.88 (TDF) en op 03.10.88 met 23 ex. (FDR). In het voorjaar 4 wrn. in mei met maximaal 2 ex.

Andere waarnemingen

08.11.88	1 ex.	O.T. Brugge	DV
11.12.88	2 ex.	Strand Zeebrugge-Wenduine	GO
21.12.88	8 ex.	Strand Heist	TDC
22.01.89	13 ex.	Strand Knokke	CHA

Besluit

Over het algemeen werden vrij grote aantallen genoteerd. De najaarstrek kwam laat op gang en bereikte zijn hoogtepunt in de tweede helft van oktober. Een groot aantal vogels verschenen in het Zwin pas eind november en verbleef er voor een groot deel van de winter. Alleen samen overwinterden meer dan 200 ex. in de regio. De voorjaarstrek bereikte zijn hoogtepunt in de eerste decade van mei, hoewel daar in het Zwin daar zo goed als niets van te merken was. Begin juni waren bijna alle vogels verdwenen.

Kievit, Vanellus vanellus

Willy Dias

Van deze meest algemene steltloper liepen slechts 83 waarnemingen binnen, maar dan toch voor een totaal van circa 183.300 ex.! De meeste waarnemingen van deze soort worden niet genoteerd wat toch wel spijtig is.

Van meerdere plaatsen werden in het winterhalfjaar grote groepen gesignaleerd. De Achterhaven spant wel de kroon met maxima tot 18.000 ex.

Achterhaven

Overzicht van de maxima :

13.11.88	1.000 ex.	FDS, e.a.
26.11.88	10.000 ex.	GO
10.12.88	18.000 ex.	WD
16.12.88	10.000 ex.	GO
07.01.89	4.000 ex. t.h.v.	Distrigas WD
	15.000 ex. t.h.v.	Spoorweg - weiden Dudzele FDS
11.02.89	14.000 ex.	LV, DV
21.02.89	10.000 ex.	HEP, VSR
05.03.89	1.000 ex.	FDS

Na deze datum zijn de overwinteraars vertrokken en blijven alleen nog de broedvogels over.

Enkele maxima uit andere gebieden :

- Zwin	12.11.88	970 ex.	GHa
	09.12.88	3.000 ex.	GHa
	10.12.88	6.000 ex.	GHa
	01-07.01.89	5.000 ex.	GHa

- Ter Doest	26.12.88	2.500 ex.	LV,DV
- Weiden Fonteintjes	01.11.88	1.000 ex.	LV,DV
- Polders Uitkerke	06.12.88	3.000 ex.	FV
	17.12.88	1.050 ex.	FV
	11.01.89	2.000 ex.	FV
- Vlissegem	11.12.88	6.000 ex.	FV
- Oostkerke	29.10.88	1.000 ex.	FDS
	18.11.88	1.500 ex.	FDS
	08.12.88	1.000 ex.	FDS
- O.T. Brugge	15.01.89	1.000 ex.	FDS
- Speyen te Meetkerke	26.02.89	425 ex.	PDC
- Rivierbeek te Oostkamp	28.02.89	150 ex.	WD

Vanaf juli tot oktober worden op meerdere plaatsen groepen Kieviten gesignaleerd, de aantallen bereiken hoogstens een paar honderd vogels. Vanaf eind oktober loopt de grootte van de groepen op om eind november reeds de 10.000 ex. te bereiken. Vanaf dan tot de tweede decade van februari worden geregeld en op meerdere plaatsen groepen van duizenden exemplaren gezien. Dankzij de zachte winter overwinterden tienduizenden Kieviten in de regio : 30.000 ex. is zeker niet overdreven. Tot de eerste week van maart zijn groepen van enkele honderden tot duizend vogels nog zowel overal te zien. Na 10.03 werden nog slechts de lokale broedvogels gesignaleerd.

Enkele trekgegevens :

30.09.88	167 ex.	in een uur aan het Haagje te Heist (DV)
13.12.88	100-den ex.	ZW - Voorhaven te Zeebrugge (FW)
21.02.89	800 ex.	NO in 5 min. boven het Zwin (BVP)
05.03.89	450 ex.	boven de Fonteintjes (LV,DV)

Wat de broedvogels betreft zal de broedvogelatlas hopelijk een vrij duidelijk beeld geven van de verspreiding en densiteit in onze regio.

Steenloper, Arenaria interpres

Guido Orbie

Steenlopers zijn vogels van de kust, de golfbrekers en de H.V.P.'s. In die hoedanigheid dienen ze dan ook langs de kustlijn, binnen- en buitendijks te worden geobserveerd. Gebonden als ze zijn aan het getijdenritme kunnen de aantallen makkelijk op de H.V.P.'s worden geteld (Voorhaven - Haven van Blankenberge - Zwin).

Kleine groepjes verplaatsen zich occasioneel naar het hinterland, hier de Achterhaven en een enkele maal de opgespoten terreinen van Brugge en naar de Blauwe Toren.

Najaarstrek (mid juli - eind september)

Eerste wrn. op 31.07 in de Voorhaven met 3 ex. op trek (FW).

maandmaxima :

juli	31.07	37 ex.	Zwin	GHa
aug.	07.08	40 ex.	Voorhaven	GDP
		10 ex.	Zwin	LMa, MVW
	29.08	90 ex.	Zwin	GDP
sept.	11.09	14 ex.	Voorhaven	GDP
		75 ex.	Zwin	GBu

Overwintering (oktober - maart)

maandmaxima :

okt.	10.10	10 ex.	Heist stapelterrein	FDR
	20.10	37 ex.	Voorhaven	GDP
	23.10	140 ex.	Haven Blankenberge	MaP
	24.10	105 ex.	Strand Zee'ge - Wenduine	JVG
nov.	01.11	42 ex.	Voorhaven	PaL
	13.11	150 ex.	Strand Zee'ge - Wenduine	MaP
	21.11	100 ex.	Blankenberge	WD
	27.11	120 ex.	Strand Zee'ge - Wenduine	GO
dec.	04.12	28 ex.	Voorhaven	FW, GDP
	11.12	81 ex.	Strand Zee'ge - Wenduine	MVW
		67 ex.	Zwin	LMa
	21.12	102 ex.	Blankenberge	PDC
jan.	22.01	49 ex.	Voorhaven	TDS
		170 ex.	Strand Zee'ge - Wenduine	FDS
		13 ex.	Zwin	GBu, LMa
febr.	13.02	81 ex.	Zwin	LMa
	29.02	43 ex.	Strand Bl'berge - Zee'ge	MVW
	21.02	152 ex.	Haven Blankenberge	BB

Uit de simultaantelling op 22.01 en aanvullende tellingen blijkt dat ongeveer 250 Steenlopers overwinterden tussen De Haan en het Zwin. Na vergelijking van de onderscheiden tellingen kan rederlijkerwijze worden aangenomen dat dit aantal ook geldig is voor de andere wintermaanden.

Voorjaarstrek (eind maart - begin juni)

Onvoldoende trekgegevens beletten hier een duidelijk trekpatroon weer te geven. Alleen uit de Voorhaven (30 ex. op 17.04) en uit het Zwin (36 ex. op 30.04) bereiken ons cijfers over grotere concentraties. Aangenomen wordt dat de vogels in kleine groepjes en vaak zeer onopvallend doortrekken.

Juniwaarnemingen zijn helemaal niet zeldzaam. Zelden worden echter groepen van meer dan 10 ex. waargenomen.

19.06	10 ex.	Voorhaven	HD
20.06	12 ex.	Voorhaven	GO

Kleine strandloper, Calidris minuta Willy Dias

Niet minder dan 39 waarnemingen werden verzameld met een totaal van 367 ex. Met 30 gegevens scoort de Achterhaven bijzonder hoog, verder nog 4 uit de Voorhaven en 4 uit het Zwin. Het merendeel van de Kleine Strandlopertjes werden gezien gedurende de najaarstrek (tussen 21.07 en 18.10.88). Uit het voorjaar van '89 liepen slechts 5 waarnemingen binnen: 4 uit mei en 1 uit juni.

Achterhaven

In de derde decade van juli komt de trek op gang met op 28.07 reeds 15 ex. (FDR), daarna zijn steeds meerdere exemplaren aanwezig om op 15.08 een piek te bereiken van 30 ex. (FW). Vervolgens dalen de aantallen terug tot maximaal 10 ex. om in de tweede decade van september een nieuwe piek te bereiken met 50 ex. (BOP, e.a.). Tot begin oktober werden nog kleinere aantallen waargenomen met als laatste waarneming op 04.10 (3 ex. - FDR).

In het voorjaar werden slechts op 05, 06 en 07.05.89 Kleine Strandlopers waargenomen met een maximum van 4 ex. (WD, FDR, e.a.).

Voorhaven

Alle waarnemingen :

23.07.88	2 ex.	FDR
29.08.88	2 ex.	GO
11.09.88	1 ex.	GDP
03.06.89	1 ex.	JSL, GSA, DZR

Slechts 4 waarnemingen met een zeer late melding op 03.06 die eigenlijk al buiten de normale trekperiode valt. Het is te verwachten dat de Voorhaven gedeeltelijk de plaats van de Achterhaven zal innemen daar de geschikte gebieden daar stelselmatig verdwijnen.

Zwin

Alle waarnemingen :

29.07.88	5 ex.	GHa
11.09.88	1 ex.	GBu
12.09.88	22 ex.	GBu
18.10.88	1 ex.	GO

Geen enkele melding uit het voorjaar van '89. Hopelijk zullen de werken die in de winter 1989-90 plaatsgrepen terug meer waarnemingen van deze en andere soorten opleveren.

Als besluit kunnen we stellen dat de doortrek normaal verliep wat de periodes betreft met een late juni-waarneming. Het najaar vertoont traditioneel veel meer waarnemingen dan het voorjaar. De aantallen lagen echter vrij hoog met pieken tot 30 ex., en zelfs 50 ex.

Temmincks Strandloper, Calidris temminckii

Willy Dias

Slechts 6 waarnemingen (15 ex.) werden ontvangen van deze toch niet zo zeldzame strandloper. De teloorgang van de Achterhaven is hier ongetwijfeld de grote schuldige.

Alle waarnemingen :

11.09.88	1 ex.	Achterhaven	FW
04.05.89	1 ex.	Achterhaven	LV
05.05.89	1 ex.	Achterhaven	BOT
07.05.89	3 ex.	Distrigas	FDR
16.05.89	4 ex.	Achterhaven	FW
18.05.89	5 ex.	Palingpot	FDR

Het valt onmiddellijk op dat er slechts een najaarswaarneming is tegenover 5 waarnemingen in mei, terwijl de trekperiode in het najaar toch veel langer duurt dan deze in het voorjaar, wanneer de meeste vogels in twee of drie weken tijd doortrekken. Ook een maximum van 5 ex. is vrij laag. Bovendien werden vanuit geen enkel ander gebied dan de Achterhaven gegevens ontvangen.

Conclusie : zeer weinig waarnemingen uit slechts een gebied met vrij kleine aantallen. In het oog te houden!

Amerikaanse Gestreepte Strandloper, Calidris melanotos

Willy Dias

Deze zeldzame gast uit Noord-Amerika werd op 21.05.89 door TDS opgemerkt aan een plasje op het opgespoten terrein aan de Palingpot in de Achterhaven. Ondergetekende, die toevallig in de beurt was, werd verwittigd en vanuit de wagen werd gedurende 10 minuten de vogel bestudeerd door de telescoop. Het betreft hier de tweede meiwaarneming voor Vlaanderen.

Paarse Strandloper, Calidris maritima Willy Dias

Van deze vrij gewone wintervogel werden een 30-tal waarnemingen verzameld. De eerste waarneming is gedateerd op 01.11.88 toen 2 ex. op de Oostdam in de Voorhaven werden gesignaleerd (FW). Vanaf half november tot de tweede decade van februari werden geregeld grotere groepen gezien.

Enkele maxima :

19.11.88	27 ex.	Strand Zeebrugge - Wenduine	MaP
21.11.88	42 ex.	Haven Blankenberge	WD
04.12.88	12 ex.	Zwin	GBu
11.12.88	25 ex.	Strand Wenduine - De Haan	MVW
21.12.88	40 ex.	Haven Blankenberge	PDC
22.01.89	40 ex.	Strand Zeebrugge - Wenduine	FDS
21.02.89	28 ex.	Haven Blankenberge	BB

Na deze datum nog slechts 4 gegevens (1 a 3 ex.) met als laatste gegeven een groepje van 7 ex. op 19.05.89 in de Haven van Blankenberge (BB).

De grootste aantallen werden zoals gebruikelijk waargenomen op het strand tussen Zeebrugge en De Haan, met de haven van Blankenberge als kernpunt. Hier komen de vogels grotendeels overtijen bij hoog water. Frequentere tellingen hier zouden een beter beeld geven van de vogels die op het strandgedeelte overwinteren. De maxima zijn vrij normaal en heel wat hoger dan de voorgaande winter. Het grootste aantal is blijkbaar zeer vroeg vertrokken want op 21 februari waren nog slechts 28 ex. aanwezig te Blankenberge. De 4 latere waarnemingen staven dit feit.

De Voorhaven en het Zwin met het strand tussen Zeebrugge en de Nederlandse grens, herbergden slechts kleine aantallen. Het maximum bedroeg hier tussen november en februari slechts 12 ex. De beschikbare gegevens laten toe te stellen dat slechts een vijftigtal Paarse Strandlopers in de regio overwinterden. Vergeleken met enkele jaren geleden een reeele vermindering.

Bonte Strandloper, Calidris alpina Willy Dias

Van onze meest bekende en talrijkste strandloper werden 197 waarnemingen opgestuurd. De traditionele gebieden Voor- en Achterhaven en het Zwin kwamen het meest aan bod, terwijl verder slechts een 8-tal losse waarnemingen werden ontvangen van het strand en uit het binnenland.

De grootste aantallen werden niet in de trekperiode geteld maar wel in de wintermaanden in de Voorhaven met in januari en februari maxima van boven de 400 ex. Uit die twee maanden is slechts een waarneming bekend uit de Achterhaven, nl. 7 ex. op 12.02.89 (FDS). In het Zwin verbleven in de wintermaanden slechts beperkte aantallen (29 ex. op 21.01.89 - GHa). Blijkbaar concentreren de vogels zich meer en meer in de Voorhaven waar een uitstekend en vrij rustig foerageergebied te vinden is.

Voorhaven en Achterhaven

Aan de hand van de grafieken op de volgende bladzijde is de evolutie van de aantallen in beide gebieden goed te volgen. Vergelijken we beide grafieken dan valt onmiddellijk het verschil op. In de Voorhaven komt de najaarstrek op gang eind juli en bereikt een top in de eerste decade van september om dan terug lichtjes te verzwakken tot in november de aantallen terug te stijgen. In de Achterhaven begint de najaarstrek eveneens eind juli om een hoogtepunt te bereiken in de tweede decade van september om dan drastisch af te zwakken met nog een piek einde oktober en dan in november en december nog enkele tientallen.

De overwinterende vogels zijn duidelijk samengetrokken in de Voorhaven. De aantallen stijgen sprongsgewijs in november en (minder) in december. In januari en begin februari verblijven er circa 400 ex. om eind februari en begin maart terug te vallen tot ongeveer de helft wanneer de voorjaarstrek goed op gang komt.

In de Achterhaven echter zijn gedurende de winter praktisch geen waarnemingen, alleen half februari zijn een 7-tal ex. te zien : het begin van de voorjaarstrek.

De voorjaarstrek, die verloopt in de voorhaven voornamelijk in maart met een gemiddeld aantal vogels tussen 200 en 250, bereikt begin april zijn hoogtepunt met 368 ex. en einde april nog 106 ex. In mei zijn de meeste vogels vertrokken; nog enkele tientallen zijn er nog te zien rond half juni.

In de Achterhaven verloopt de voorjaarstrek zeer kalm, na een klein aantal half februari zijn er half maart maximum 25 ex. aanwezig en verder in april en mei nog enkele ex.

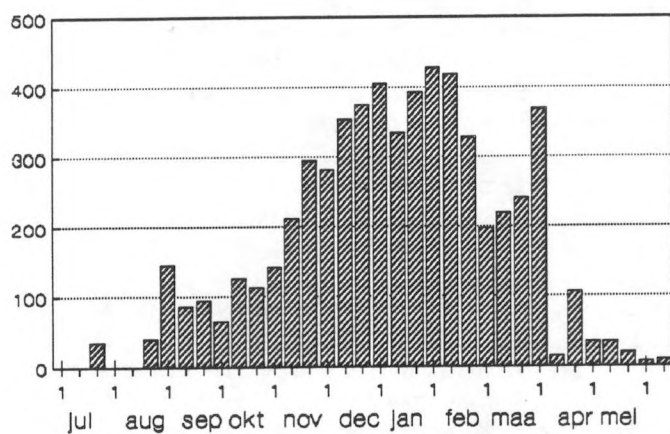
Samengevat : in de Voorhaven was de voorjaarstrek belangrijker dan de najaarstrek en overwinterden er honderden ex. In de Achterhaven was de najaarstrek heel wat intenser dan deze in het voorjaar en er was geen overwintering.

Zwin

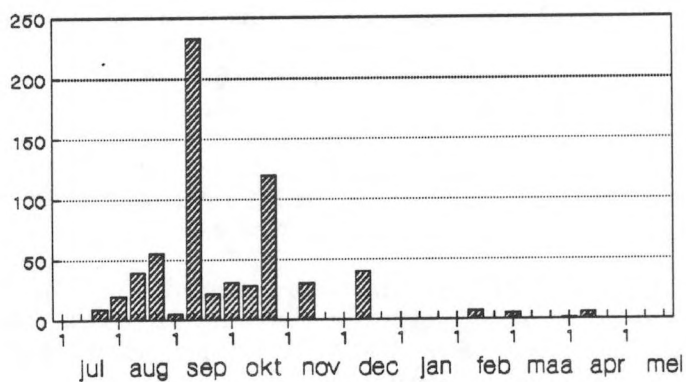
De aantallen liggen heel wat lager dan in de Voorhaven en (zelfs) in de Achterhaven. Wat het aantal gegevens betreft (39) moeten we er wel aan toevoegen dat blijkbaar vrij weinig geteld werd of dat heel wat waarnemingen niet opgestuurd werden.

De najaarstrek is hier merkbaar vanaf begin augustus (20 ex.), klimt dan langzaam tot half september (70 ex.) om slechts einde oktober zijn hoogtepunt te bereiken (152 ex.). In november verblijven enkele tientallen vogels in het Zwin om plotseling half december te stijgen tot 126 ex., mogelijks betreft het hier vogels uit Zeeland die later de massa in de Voorhaven vervoegen. Begin januari zijn de Bonte Strandlopers volledig verdwenen. Eind januari tot half februari opnieuw kleine aantallen overwinteraars, opmerkelijk gelijklopend met de maxima in de Voorhaven.

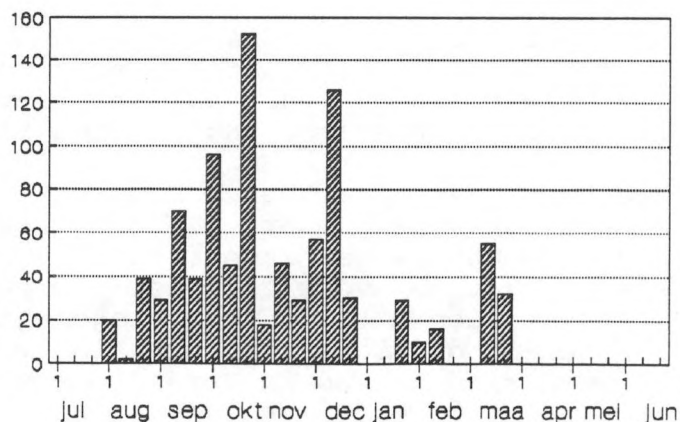
De voorjaarstrek is bijna onbeduidend in de tweede helft van maart met een maximum van 55 ex. Geen enkel gegeven is voorhanden uit april, mei en juni wat wel heel uitzonderlijk is.

Figuur 1 : voorkomen van de Bonte Strandloper in de Voorhaven, maxima per decade, 1988-89

Figuur 2 : voorkomen van de Bonte Strandloper in de Achterhaven, maxima per decade, 1988-89

Figuur 3 : voorkomen van de Bonte Strandloper in het Zwin, maxima per decade, 1988-89.

Andere waarnemingen :

- Strand Wenduine	26.11.88	2 ex.	FVC
	11.12.88	1 ex.	GO
- Weiden Uitkerke	29.10.88	5 ex.	MaP
- Haven Blankenberge	21.12.88	19 ex.	PDC
- Lapscheure	07.09.88	2 ex.	PDC
- Kleiputten Oostkerke	12.03.89	2 ex.	FW
- O.T. Brugge	12.05.89	2 ex.	FDR
- Rivierbeek Oostkamp	21.06.89	1 ex.	WD

De waarneming te Uitkerke heeft mogelijks betrekking op over-tijende exemplaren. De andere binnenlandse waarnemingen hebben ongetwijfeld betrekking op doortrek.

Besluit

Vrij veel waarnemingen werden doorgestuurd, hoewel van het Zwin heel wat hiaten te betreuren zijn. Ook de aantallen liggen laag.

De najaarstrek kende twee pieken : een in de eerste helft van september en een tweede eind oktober - begin november. Er overwinterden ruim 450 ex. in de regio, bijna uitsluitend in de Voorhaven. De voorjaarstrek bereikte zijn hoogtepunt in de eerste decade van april met nog een kleine uitschieter op het einde van deze maand.

Op te merken valt dat in de Achterhaven en in het Zwin meer najaarstrek was dan voorjaarstrek, terwijl het in de Voorhaven juist omgekeerd verliep. Dit was duidelijk hetzelfde fenomeen als vorig jaar.

De Voorhaven heeft duidelijk de plaats ingenomen van het strand en het Zwin als overwinteringsplaats.

Krombekstrandloper, *Calidris ferruginea* Willy Dias

Van deze sierlijke strandloper werden 37 waarnemingen ontvangen. Het merendeel van de vogels werd zoals gebruikelijk gedurende de najaarstrek gezien, terwijl uit het voorjaar slechts 4 meiwrn. voorhanden zijn. Het Achterhavengebied en het Zwin scorend traditiceel het hoogst met respectievelijk 26 en 10 gegevens. Het is te verwachten dat de Achterhaven veel aan waarde zal inboeten ten voordele van de Voorhaven.

Wanneer we de maxima per decade vergelijken in beide gebieden valt onmiddellijk de hoofdtrek op half, maar voornamelijk eind augustus en dan nog tot half september in vrij kleine aantallen.

Het begin van de trek in juli en het einde begin oktober zijn volkomen normaal. In het voorjaar werden in de Achterhaven maximum 2 ex. opgemerkt en geen in het Zwin.

Verder werden nog 2 ex. gezien op 14.09.88 aan de pier te Blankenberge (PaL).

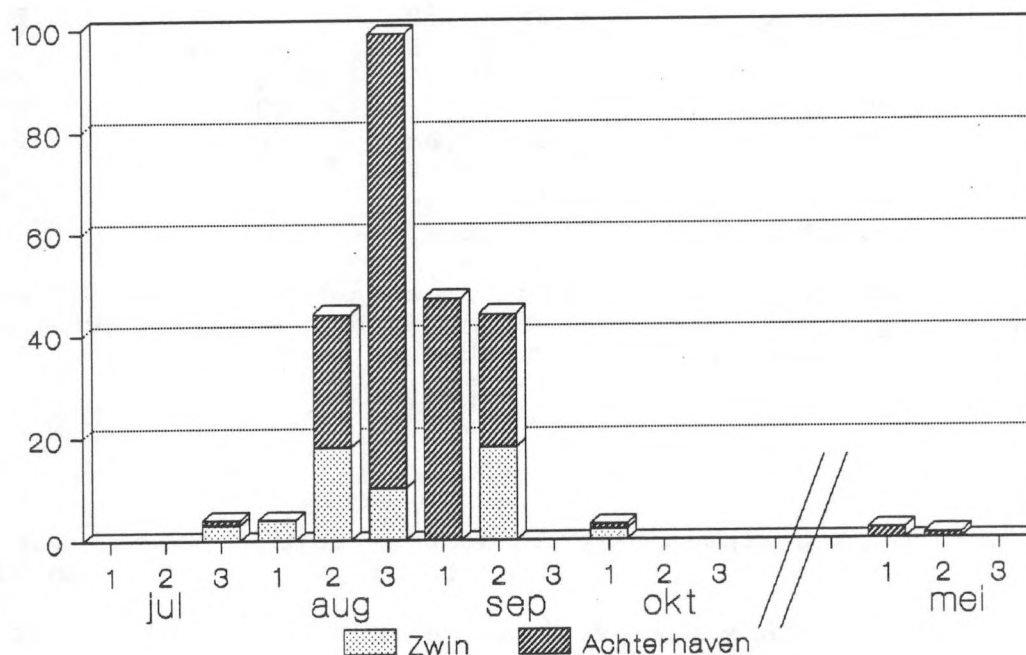

Fig. 1: Voorkomen van de Krombekstrandloper in de Achterhaven en in het Zwin, maxima per decade, 1988-89

Samengevat al met al een normaal verloop. Duidelijke najaars-trek met vrij normale aantallen en een (zeer) zwakke voorjaarstrek. Dat uit de Voorhaven geen gegevens kwamen is toch enigszins eigenaardig.

Kanoetstrandloper, *Calidris canutus*

Willy Dias

Niet minder dan 108 waarnemingen met een totaal van ruim 3.500 exemplaren werden verzameld, verspreid over alle maanden. Ruim 90 % heeft betrekking op de Voorhaven te Zeebrugge, 7 meldingen uit de Zwinstreek, 5 uit de Achterhaven en 2 uit andere plaatsen vervolledigen het geheel.

De eerste exemplaren werden opgemerkt op 14.07.88 in de Voorhaven en de laatste op dezelfde plaats op 19.06.89.

Voorhaven te Zeebrugge

De 94 waarnemingen zien er in een grafiek per decade als volgt uit (zie volgende blz.):

De Voorhaven is de laatste jaren ongetwijfeld het belangrijkste rust- en foerageergebied van de Belgische kust geworden voor steltlopers, na de vrij drastische achteruitgang van het Zwin en de Achterhaven.

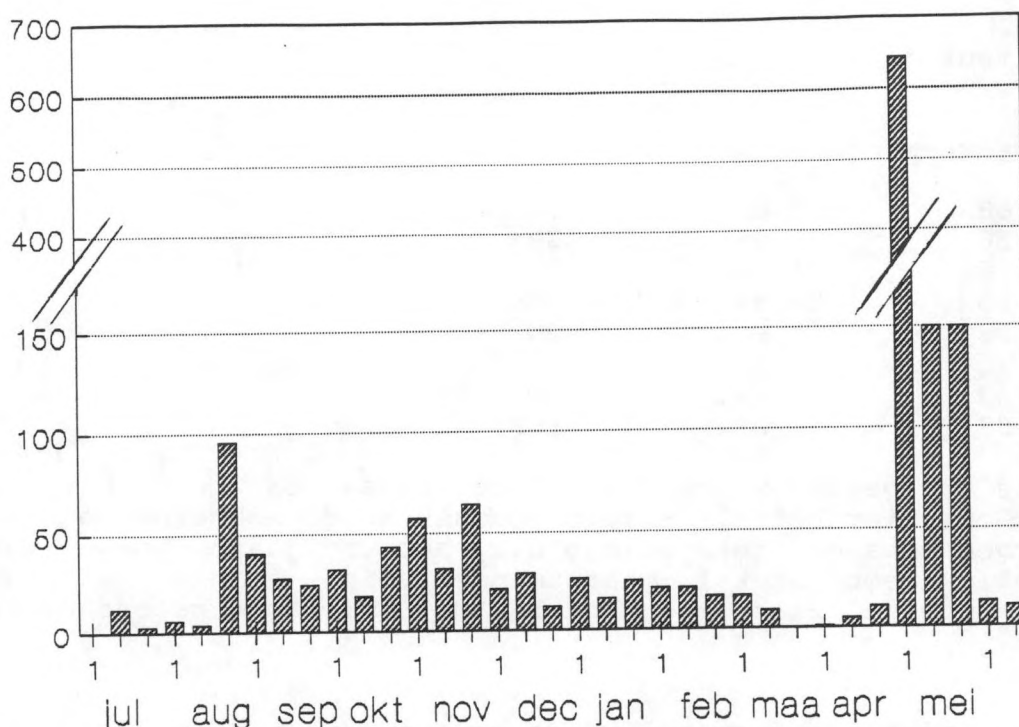

Fig. 1: Voorkomen van de Kanoetstrandloper in de Voorhaven, maxima per decade, 1988-1989.

Half juli werden de eerste kanoeten waargenomen en tot de tweede decade van augustus waren slechts enkele ex. aanwezig. Eind augustus werd een eerste piek bereikt met 96 ex. Eind oktober tot eind november werd een tweede piek bereikt met maximum 64 ex., wel wat later dan de normale trekperiode.

Gans de winter zijn een aantal vogels aanwezig hoewel de aantallen toch langzaam dalen om half maart te zijn verdwenen. De zachte winter is hier niet vreemd aan.

Begin april komt de voorjaars trek op gang om begin mei een absoluut hoogtepunt te bereiken met niet minder dan 644 ex. op 06.05.89 (WD). Dit is het hoogste aantal dat ooit in België werd vastgesteld. Tot eind mei vertoefden een 150 ex. ter plaatse. De laatste vogels werden op 19.06.89 waargenomen (11 ex.). In tegenstelling tot het najaar verliep de voorjaars trek binnen de normale periode.

Achterhaven te Zeebrugge

Alle waarnemingen :

27.08.88	1 ex.	FVL, e.a.
06.09.88	2 ex.	TDF, e.a.
14.09.88	4 ex.	FW, e.a.
18.09.88	5 ex.	FDR
19.09.88	5 ex.	TDF

Hoewel de Achterhaven zeer nauw aansluit bij de Voorhaven werden hier slechts 5 waarnemingen verricht gedurende de najaars trek. Geen enkele winterwaarneming en wat nog opvallender is, geen enkele melding uit het voorjaar.

Zwinstreek

 Alle waarnemingen :

19.08.88	5 ex.	GHa
03.09.88	2 ex.	GHa
10.09.88	1 ex.	GHa
11.09.88	16 ex.	GBu
18.10.88	1 ex.	GO
30.04.89	2 ex.	LMa,GBu
04.05.89	17 ex.	TDF

Slechts 7 gegevens waarvan 5 uit het najaar en 2 uit het voorjaar. Ook hier hetzelfde fenomeen als in de Achterhaven : geen wintergegevens en heel weinig uit het voorjaar, hoewel waarschijnlijk een aantal waarnemingen niet gemeld werden. De vogels moeten zich wel erg in de Voorhaven geconcentreerd hebben.

Verder liggen nog twee solitaire gegevens voor :

- een winterwaarneming aan de Eendekooi te Wenduine op 27.01.89 met 1 ex. (YDS);
- een voorjaarsmelding op 09.05.89 van 1 ex. aan de Rivierbeek te Oostkamp (WD) : een waarneming die aansluit bij de doortrekkie van begin mei.

Besluit

 Nog vrij late trek in het najaar, overwintering van enkele tientallen exemplaren in de Voorhaven en een bijzonder groot aantal doortrekkers in het voorjaar. De Voorhaven is de plaats geworden in de regio om de Kanoetstrandloper te zien, en dit ten nadele van het Zwin.

Drieteenstrandloper, Calidris alba Willy Dias

De 51 gegevens kunnen we grosso modo indelen in de Voorhaven (27), het strand met inbegrip van de haven van Blankenberge (21) en de Achterhaven (3). Uit het Zwin werd geen enkele melding ontvangen...

De eerste vogels werden op 07.07.88 opgemerkt in de Voorhaven: 2 ex. waarvan 1 in zomerkleed en 1 in winterkleed (KES,VEG), wat zeer vroeg is. Vanaf begin augustus tot begin november worden regelmatig kleine aantallen gezien met maximum 8 ex. in de Voorhaven op 29.09.88 (GDP). Hoewel dit de normale trekperiode is in het najaar verliep deze dus weinig opvallend en zijn de aantallen heel klein. Van half november tot de tweede helft van februari waren regelmatig grotere

groepen te zien op het strand : 87 ex. op 13.11.88 tussen Zeebrugge en Wenduine (MaP); 78 ex. aan de haven van Blankenberg op 21.11.88 (WD); 46 ex. aan de haven te Blankenberg op 21.02.89 (BB). Globaal genomen waren de groepen vrij klein, meestal enkele tientallen exemplaren met een maximum van 87 ex. De zachte winter heeft hier waarschijnlijk mee te maken. Niettegenstaande het grootste aantal gegevens uit de Voorhaven stamt overwinteren daar geen Drieteenstrandlopers. Het zijn vogels die op trek even uitblazen of die bij hoog water komen overtijen.

De voorjaars trek leverde slechts enkele waarnemingen op, bijna uitsluitend in mei wat toch vrij uitzonderlijk is. Ook hier geen grote aantallen : max. 20 ex. op 05.05.89 in de Voorhaven (FW), met als laatste datum 28.05.89 toen 5 ex. in de Voorhaven neerstreken (WD).

Ook de drie meldingen uit de Achterhaven zijn duidelijk trekgegevens : 2 in september 1988 van telkens 2 ex. (FW, FDR) en 1 ex. op 06.05.89 (FDR). Het normale overwinteringsgebied in de regio blijft het strand ten ZW van Zeebrugge en dan vooral de strook Blankenberge - Wenduine - De Haan.

Kemphaan, Philomachus pugnax

Guido Orbie

Deze vochtminnende weidevogel speelt a.h.w. als indicator voor natte en drassige weidecomplexen, opgespoten terreinen en zelfs vochtig akkerland. Vandaar de veelvuldige observaties in o.m. het Zwin (tevens de belangrijkste slaappleats voor overwinterende vogels), de polders en de Achterhaven. Gezien het aantal waarnemingen (178 - 6.383 ex.) beperken we ons tot de maandmaxima per trekperiode alsmede tot het overwinteringsfenomeen.

Najaars trek (begin juli tot begin november)

Maandmaxima :

Juli :	07.07	130	Zerkegem	FW, MG
	09.07	25	Achterhaven	FW
aug. :	07.08	100	De Vrede	LMa, MVW
	14.08	56	Achterhaven	FW
sep. :	13.09	18	Blankenbergse Dijk	FW
	14.09	50	Achterhaven	MaP
okt. :	18.10	44	Zwin - slaappleats	GO
	29.10	100	Uitkerke	MaP
nov. :	11.11	350	Zwin - slaappleats	GHa

Er is geen duidelijke piekperiode in het door trekgedrag van de Kemphanen te onderscheiden. We kunnen veeleer gewagen van een golvende doortrekbeweiging met wisselende aantallen. De grootste concentraties worden genoteerd op de slaappleats van het Zwin tijdens de eerste decade van november.

Wintergegevens (half november tot eind februari)

Geweten is dat de winteraanwezigheid van de soort sterk afhankelijk is van de koude. De Kemphaan overwintert massaal in Zuid-Europa, het Middellandse Zeegebied, Noord- en West-Afrika.

Maandmaxima :

nov. :	27.11	187	Zwin - slaapplaats	GHa
		42	Achterhaven	DBL
		10	Uitkerke	JVG
dec. :	08.12	10	Oostkerke	FDS
	10.12	250	Zwin	GHa
	13.12	85	Achterhaven	FDR
	20.12	60	Achterhaven	BB
	31.12	150	Zwin	GHa
jan. :	03.01	35	Klemskerke	FW, FV
	06.01	150	Zwin	GHa
	08.01	70	Damme	GO
	15.01	236	Zwin	NDC
		150	Achterhaven	FDS
		100	Dudzele	FDS
	21.01	350	Zwin	GHa
feb. :	19.02	150	Zwin	GHa
	21.02	150	Achterhaven	HEP, VSR
		40	Uitkerke	BB

Vooraf de tellingen op 15.01 verschaffen ons belangrijke informatie over de totale winteraanwezigheid van de soort in de regio. De herhaalde tellingen op de slaapplaats van het Zwin verwijzen naar een 250 ex. aldaar. Op de slaapplaats in de Achterhaven vertoeven wellicht een 100-tal vogels. Minder nieuws is er van Uitkerke waar we rederlijker wijze moeten aannemen dat een 50 tot 100 ex. op de slaapplaats voorkomen. Wat een totale aanwezigheid zou geven van ca. 450 ex.

Voorjaarstrek (eind februari tot begin juni)

maandmaxima :

maart :	12.03	34	Zwin	GBu, LMa
	27.03	7	Lissewege	FW
		8	Uitkerke	PDC
		13	Roksem	JVP
april :	02.04	15	Kleiputten Heist	FW
	09.04	25	Oostkerke	FW
	16.04	6	Houtave	FDS
	29.04	8	De Vrede	FW
mei :	04.05	15	Voorhaven	DV
	05.05	59	Achterhaven	FDR
	21.05	12	Ramskapelle	WD
	27.05	19	Heist	FDR

Opvallend is dat tijdens de voorjaarstrek de aan onze Oostkust doortrekkende groepen Kemphanen minder groot zijn dan tijdens de najaarstrek. Er wordt tevens een grotere spreiding van de soort over de regio waargenomen.

Conclusie

Het najaars- en voorjaarsstrekpatroon verliep nagenoeg normaal. Het aantal overwinterende vogels werd haast zeker beïnvloed door een uitermate droog winterseizoen. Ten bewijze hiervan de verlegde slaappleats in het Zwin waar de vogels een vochtiger zone hebben opgezocht (mond. med. GBu). Ook de ietwat gedaalde aantallen - absoluut maximum 350 op 21.01.89 - bevestigen deze hypothese. Ter vergelijking : max. 1987-88 = 500 ex. op 04.02 (zachte winter), absoluut max. bij zachte winter : 920 ex. op 20.11.82.

Blonde Ruiter, *Tryngites subruficollis*

Voor de derde maal nu al werd deze dwaalgast uit arctisch Noord-Amerika in onze regio waargenomen (voor de 5de maal in België), waarbij hij ver afwijkt van zijn trekbestemming nl. Zuid-Amerika.

10.09.88 1 ad. zkl. Achterhaven Zeebrugge (V. Goethals)

(Zie ook Mergus 2, nr. 3 : 142-145)

Zwarte Ruiter, *Tringa erythropus*

Guido Orbie

Het verzamelde cijfermateriaal (178 wrn. - 1.279 ex.) leert ons dat de Zwarte Ruiter in weinig spectaculaire aantallen langs de kust en in de polder is doorgetrokken. Het gebeurde meestal in kleine groepjes en veelal solitair. Uiteraard weerhielden we de maxima.

Najaarstrek (eind juli - half november)

maandmaxima :

juli	26.07	85 ex.	Achterhaven	TDS
aug.	13.08	123 ex.	Achterhaven	PB
	15.08	30 ex.	Zwin	PB
sept.	11.09	20 ex.	Zwin	GBu
	04.09	37 ex.	Achterhaven	GDP
okt.	03.10	26 ex.	Achterhaven	FDR
	30.10	32 ex.	Achterhaven	FW,WLT

De piekperiode valt te situeren in de laatste decade van juli tot en met half augustus.

Wintergegevens

Constant aanwezig in het Zwin en in de Achterhaven.

Maxima :	26.12	3 ex.	Zwin	FDS
	11.12	6 ex.	Achterhaven	DBL
	21.02	8 ex.	Achterhaven	GO

Voorjaarstrek (eind maart - eind mei)

Vanaf eind maart worden de eerste doortrekkers, meestal solitair, waargenomen. Pas eind april worden groepen gezien.

Maxima :

april	30.04	12 ex.	Zwin	GBu, LMa
		6 ex.	Achterhaven	NDC
mei	04.05	14 ex.	Voorhaven	DV
		13 ex.	De Vrede	NDC
	05.05	10 ex.	Achterhaven	FDR

Conclusie

Deze aan vochtige biotopen en slikrijke gebieden gebonden wader, heeft zo goed als zeker te lijden gehad aan de achteruitgang van zijn typische biotopen. Verzanding van het Zwin, drooglegging en opspuitingen in de Achterhaven en het vrij droog naseizoen kunnen oorzaak zijn van een korter oponthoud in ons kustgebied. Wel dient gezegd dat de cijfers positiever zijn dan in 1987-88; we verwijzen hier naar een trend die zich al enkele jaren voordoet.

Tureluur, *Tringa totanus*

Guido Orbie

Deze voor onze regio belangrijke steltloper en broedvogel kan rekenen op een ruime belangstelling die duidelijk in cijfers en observatiebeurten wordt omgezet : niet minder dan 3.620 ex. uit 265 wrn. Zowel de najaarstrek als de voorjaarstrek kan op bepaalde dagen massaal-spectaculair overkomen. We houden het trouwens bij deze piekmomenten die zich vooral aan de kust voordoen, wat echter geenszins het belang van de andere telgebieden minimaliseert.

Najaarstrek (van eind mei tot laat in november)

Maandmaxima :

juli :	10.07	103	Achterhaven	FW
	21.07	85	Voorhaven	EV
aug. :	07.08	33	Zwin	LMa, MVW
	09.08	44	Voorhaven	BAY
	10.08	61	Achterhaven	MG
	27.08	52	Achterhaven	FVL
sep. :	05.09	310	Zwin	BBu, DH
	11.09	80	Zwin	GBu, LMa
okt. :	02.10	21	Zwin	GBu, LMa
	20.10	15	Voorhaven	GDP
nov. :	03.11	8	Achterhaven	FDR
	13.11	25	Voorhaven	FW
	13.11	36	Zwin	NDC

We stellen vast dat de trekbeweging in twee golven gebeurt : een eerste piekgolf eind juli en een tweede piekgolf eind augustus - begin september.

Winterwaarnemingen

Tijdens de zachte winter 1988-89 komt de Tureluur gemakkelijk aan de kost. De maxima liggen zelfs hoger dan de vorige jaren. De meeste vogels vertoeven aan de kust (Voorhaven, Achterhaven, Zwin,...).

Toch is er een winterwrn. uit het binnenland : 3 ex. op 06.01.89 in Oudenburg (YDS).

maandmaxima :

dec. :	11.12	36	Zwin	LMa
	13.12	26	Voorhaven	FDR
	26.12	26	Zwin	FDS
jan. :	26.12	23	Voorhaven	GDP
	07.01	25	Voorhaven	WD
	14.01	36	Zwin	LMa
	22.01	23	Voorhaven	WD
feb. :	22.01	42	Voorhaven	LMa
	13.02	19	Zwin	LMa
	14.02	26	Voorhaven	GO
maa. :	25.02	27	Voorhaven	WD
	10.03	29	Voorhaven	FW
	12.03	32	Zwin	LMa,GBu

Zowel in de Voorhaven als in het Zwin overwinteren een 30 a 40 Tureluurs. Voegen we daarbij de overwinterende vogels van de Achterhaven (5 a 6 ex.) en van de weiden van Klemskerke (3 a 4 ex.) dan komen we tot een totaal van ca. 80 overwinterende Tureluurs.

De voorjaarsstrek (eind maart - half mei) verloopt traag met wisselende aantallen (max. 20 ex.) tot eind april. Vanaf eind april tot begin mei kan van een verhoogde doortrekactiviteit worden gewaagd.

Enkel maxima :	28.04	18	Kleiputten Heist	FDR
	07.05	15	Kleiputten Heist	FDR

Maximale trek wordt waargenomen tijdens de laatste decade van mei :	20.05	229	Voorhaven	WD
	28.05	98	Opgespoten terrein Brugge	WD
	28.05	22	Kleiputten Heist	FDR

Deze piek wordt bevestigd na checken van de verspreide, veelal solitaire waarnemingen over heel de polder- en zandstreek.

Broedgegevens

De Tureluur is een jaarlijkse broedvogel in het Zwin, de Achterhaven en de Oostkustpolders.

Poelruiter, Tringa stagnatilis

Guido Orbie

Deze zeldzame, meestal solitaire of in duo trekkende ruiter, broedvogel van arctisch Europa, wordt de laatste jaren steevast maar dan in heel klein aantal in de regio waargenomen. Nu eens zijn het voorjaarswaarnemingen, dan weer najaarswaarnemingen.

Ook nu bleven de wrn. beperkt tot :

28.08.88	1 ex.	Achterhaven	PB
04.09.88	2 ex.	Opgesp. terr. Herdersbrug	MP,RP

Voorjaarswaarnemingen worden gesignaleerd vanaf half april tot de 1ste decade van mei. Najaarswaarnemingen in principe vanaf de 3de decade van juli tot en met de 1ste decade van september.

Ter vergelijking - periode 1982-88

17.09.82	1	Achterhaven	JD
08.08.84	1	Achterhaven	
03.08 - 10.08.86	1	Zwin	GBu, LMa, YBa
16.04.87	1	Achterhaven	PB, FB
28.04 - 29.04.87	1	Kleiputten Heist	TDS, FW

Met de wrn. van 1988 betekent dit 8 wrn. op 5 jaar, waarvan 4 najaarswaarnemingen.

Groenpootruiter, Tringa nebularia

Guido Orbie

De grootste en bijwijlen meest actieve (stemgeluid inclusief) van de ruiterfamilie houdt van stipt en traditioneel trekgedrag. De cijferverhoudingen tonen dit nauwkeurig aan.

Najaarstrek (eind juni tot begin november)

De meldingen komen uit heel Noordwest-Vlaanderen, van het Zwin tot St.-Michiels en van Beernem tot Roksem. Meteen het bewijs dat de vogels in hun trekpatroon een heel breed front bestrijken.

- in juli worden her en der 1 tot 2 ex. gesignaleerd;
- augustus is de eigenlijke piekmaand, we weerhielden enkele maxima:

06.08	10	Achterhaven	FW
07.08	12	Zwin	LMa, MVW
14.08	25	Achterhaven	FW
23.08	8	Eernegem	KM
- septembermaxima:

07.09	6	Zwin	FW
14.09	15	Achterhaven	FW
- Oktober lijkt een vrij rustige trekmaand met meestal solitaire waarnemingen;
- November-uitschieter: 27.11 12 Zwin GBu
Meteen de laatste observatie voor 1988.

Voorjaars trek (half maart tot begin juni)

1ste wrn. op 05.03 (1 ex.) in de Achterhaven (GO)
 Op 11.03 worden 15 ex. geteld in de Achterhaven (LDq, ID).
 Vanaf de tweede decade van maart worden de vogels regelmatig
 waargenomen in groepjes van 1 tot 4 ex. verspreid over de
 polder en de zandstreek. Eind mei - begin juni is de voor-
 jaars trek voorbij.

Witgatje, Tringa ochrops

Guido Orbie

Qua waarnemingen doet enkel de Tureluur in de regio beter
 (Witgatje met 234 en Tureluur met 265). Opmerkelijk zijn
 tevens de aantallen : Witgatje met 599 ex. uit 234 wrn.
 Tureluur met 3.620 ex. uit 265 wrn.

Het vergelijkende cijfermateriaal zegt al een en ander over de
 aanwezigheid van dit steltloperkje dat bij ons bij uitstek in
 de polders, de Achterhaven en de Moeren op vochtige plaatsen
 wordt waargenomen.

Najaars trek (juli - november)

Maandmaxima :

juli	07.07	4	Oostkamp	WD
	21.07	8	Achterhaven	FDS
		6	St.-Andries	TDF
augustus	12.08	15	Eernegem	KM
	14.08	16	Achterhaven	FW
	19.08	15	Bekegem	KM
	29.08	9	Oostkamp	WD
september	13.09	15	Achterhaven	GO
oktober	14.10	5	Moeren - Meetkerke	FW
	26.10	7	Achterhaven	GO
november	01.11	3	Koolkerke	PDc
	01.11	4	Oudenburg	TG

De maximale trekdensiteit wordt vastgesteld vanaf de tweede
 decade van augustus tot en met de eerste decade van september.

Winterwaarnemingen (december - februari)

Bij zachte winters zoals 1988-89, wil het Witgatje wel eens
 overwinteren. Afgaande op de tellingen kan met vrij grote
 zekerheid worden gesteld dat ca. 35 Witgatjes in onze regio
 overwinterden. Een vrij groot aantal overigens.

Wintermaxima :

december	03.12	2	Damme	GO
	16.12	5	Klemskerke	FV
	18.12	3	Achterhaven	FDS
	20.12	2	Uitkerke	FV

	26.12	5	Eernegem	KM
januari	01.01	9	Klemskerke	FW
	05.01	9	Achterhaven	GO
	29.01	3	Beernem	EN
februari	08.02	5	Klemskerke	FV
	21.02	3	Achterhaven	GO
	22.02	8	Meetkerke	HVH
	23.02	2	Oostkerke	FW

Voorjaarstrek (half april - mei)

Vanaf half april, zonder noemenswaardige aantalstoename per observatiebeurt, worden de Witgatjes over heel de regio waargenomen. Het betreft meestal gegevens over 1 a 2 ex. Een kalme voorjaarsdoortrek dus.

Bosruiter, tringa glareola

Guido Orbie

Deze Scandinavische broedvogel met een voorkeur voor zoetwaterbiotopen werd in totaal 67 maal geobserveerd tijdens 33 waarnemingsbeurten. Wat een riant gemiddelde geeft van 2 ex. per wrn. Dit kan echter niet zonder uitschieters die we als maxima weergeven.

Najaarstrek (half juli - begin oktober)

juli	19.07	3	St.-andries	TDF
aug.	14.08	3	Achterhaven	FW
	27.08	3	Achterhaven	FW, FVL
sept.	02.09	11	Achterhaven	FDR
	04.09	6	Achterhaven	GDP
okt.	03.10	1	Kleiputten Heist	FDR

(= laatste seizoenswrn.)

De meeste wrn. gebeuren in de Achterhaven, vanaf de tweede decade van aug. tot en met de eerste decade van sept.

Voorjaarstrek (begin mei - eind mei)

Op 04.05.89 worden opnieuw Bosruiters gesignaleerd met 1 ex. in de Voorhaven (DV, FDR) en 1 ex. in de Achterhaven (FDR). De tweede decade van mei is de belangrijkste doortrekperiode met 8 wrn.

Laatste wrn. op 21.05 (2 ex.) in de Achterhaven (PD).

De Bosruiter blijft voor Noordwest-Vlaanderen een weinig talrijke doortrekker die vooral tijdens het voorjaar gedurende een heel korte periode (in dit geval de 2de decade van mei) waargenomen wordt.

Oeverloper, Actitis hypoleucos

Guido Orbie

Het actief, staartwippend Oeverlopertje dat van beekranden, veedrinkpoelen en allerlei vochtige en natte biotopen houdt, wordt druk in onze telgebieden waargenomen : 182 wrn., goed voor 626 ex.

Ons interesseren de piekperiodes, waar de soort doortrekt, of dit al dan niet geconcentreerd gebeurt, de voorjaarswaarnemingen en de najaarstrek. Heel interessant voor deze soort zijn de eventuele winterwaarnemingen.

Najaarstrek (eind juni tot begin november)

In de regio worden pas vanaf de tweede decade van juli de eerste terugtrekkende Oeverlopers gesignaleerd. 1ste wrn. op 10.07 in de Achterhaven (FW).

Maandmaxima :

juli :	21.07	14	Achterhaven	FDS
aug. :	07.08	27	Zwin	LMa, MVW
	13.08	30	Zwin	GHa
	14.08	30	Achterhaven	BB
	22.08	50	Achterhaven	BB
sep. :	04.09	10	Achterhaven	GDP
	11.09	15	Zwin	GBu
	19.09	8	Achterhaven	DV, LV
okt. :	09.10	4	Zwin	LMa

De soort blijkt bij ons door te trekken tijdens de maand augustus en de eerste decade van september.

Winterwaarnemingen :

In de Achterhaven werd van november tot maart regelmatig 1 overwinterend ex. gesignaleerd (10 wrn. van 1 ex.).

Voorjaarswaarnemingen (begin april tot begin juni)

Uitzonderlijk vroeg, nl. op 08.03.89 worden al 5 ex. gemeld in Oostkerke (PDC). Het is echter wachten tot begin april tot weer 2 ex. in de Achterhaven worden gesignaleerd (01.04 - 2 ex. in de Achterhaven - MVD). Pas vanaf de derde decade van april trekken de Oeverlopers goed door en dit tot eind mei.

Maandmaxima :

april	28.04	3	Roksem	JVP
	29.04	8	Zuienkerke	FDS
mei	05.05	6	Kleiputten Heist	FDR
		9	Roksem	EL
		4	Beernem	EN
	21.05	25	Achterhaven	PD
		4	Oostkamp	WD

Grutto, *Limosa limosa*

Frank De Scheemaeker

De belangstelling voor de weidevogels zit duidelijk in de lift. We mochten dit jaar niet minder dan 161 wnm. van 22 verschillende mensen ontvangen.

Winterhalfjaar 1988

In het totaal beschikken we over 38 najaarswnm. De hoogste concentraties noteerden we traditioneel in juli. Maxima werden bereikt op 26.07 en op 31.07 met resp. 134 en 80 ex. in de Zeebrugse Achterhaven. Mooie aantallen werden verder genoteerd in de weiden van Uitkerke: 75 ex. op 01.07, in de Ronselareweiden: 21 ex. op 02.07 en in de Meetkerkse Moeren: 20 ex. op 11.07. In augustus, september en oktober regelmatig waargenomen in de meeste weidecomplexen, zij het steeds in zeer klein aantal. Slechts eenmaal wordt een concentratie van meer dan 10 ex. opgemerkt: 37 ex. op 14.08 in de Achterhaven. De laatste waarneming voor de regio valt op 20.11: 1 ex. in diezelfde Achterhaven. (WD, FDS, FW, MaP, FDR, TDS, PDC)

Zomerhalfjaar 1989

De eerste ex. werden dit jaar in het Zwin gemeld: 2 ex. op 13.02. In de daaropvolgende week in de meeste weidecomplexen aanwezig: 9 ex. op 19.02 in de Achterhaven, 5 ex. op 19.02 te Lissewege en reeds 58 ex. op 21.02 te Uitkerke. Opvallende doortrek te Lissewege op 11.03: 40 ex. NO en te Uitkerke op 26.03: 36 ex. NO. Eind maart in alle gebieden opvallend hoge aantallen.

Broedgevallen 1989

In tegenstelling tot 1988 en 1990 werden geen specifieke broedvogelinventarisaties in de regio gehouden. Toch beschikken we over enkele partiele gegevens:

Weidecomplex Damme: 16 kp (RPI, FDS)
 Ronselareweiden Koolkerke: min. 9 kp (FDS)
 Speyen Meetkerke: 2 tot 3 kp (JzV, PDC, e.a.)
 Lage Moere Meetkerke: 1 kp (PDC)
 Kwetshage Varsenare: 4 tot 5 kp (BC, RDJ)
 Lissewege: 5 kp (WD, FW)
 Achterhaven: min. 20 kp (FDS, GO, e.a.)

Geen exacte gegevens uit Uitkerke, Stalhille en blok Hoeke-Westkapelle-Oostkerke

Rosse Grutto, *Limosa lapponica*

Norbert De Clercq

Inleiding

De Rosse Grutto is een broedvogel van het arctische vasteland. Buiten het broedseizoen wordt bijna de volledige populatie teruggevonden langsheen kuststroken waar de Rosse Grutto een voorkeur vertoont voor estuaria en beschutte baaien waar rotsen ontbreken (Cramp & Simmons, 1985). In onze regio kunnen we vrijwel het hele jaar Rosse Grutto's waarnemen in vrij lage aantallen, maar twee maal per jaar is er de doortrek van en naar de noordelijk gelegen broedgebieden.

Vooraf de voorjaarstrek is zeer geconcentreerd in tijd (eind april - begin mei, Geers, 1989). De vogels die bij ons blijven pleisteren buiten het broedseizoen zijn waarschijnlijk eerstejaars, daar de Rosse Grutto slechts in het tweede jaar broedrijp is (Cramp & Simmons, 1985; Decuyper, 1989) alhoewel het ook late voorjaars- of vroege najaarstrekken kunnen zijn (Geers, 1989).

Waarnemingen

Er zijn dit jaar 150 waarnemingen doorgegeven waarvan ruim de helft uit de voorhaven komt naast ook heelwat waarnemingen uit het Zwin en in mindere mate uit de Achterhaven.

Voor wat de Voorhaven betreft zien we dat over het hele seizoen steeds Rosse Grutto's aanwezig zijn, vaak echter maar een paar ex., en zijn er maximaal 6 ex. waargenomen (op 13.08 en 29.08.88). De najaarstrek in de Voorhaven situeert zich tussen 10.09 en 10.10.88 en wordt weergegeven in tabel 1, waar ook de trekgegevens staan voor de andere waarnemingsplaatsen. Na half oktober tot eind februari worden regelmatig 1 of 2 Rosse Grutto's gezien. Op 5 en 19 maart worden respectievelijk 3 en 5 ex. gezien. De voorjaarstrek is zoals reeds vermeld geconcentreerd in de laatste decade van april en de eerste decade van mei en wordt weergegeven in tabel 2 samen met de trekgegevens van de andere gebieden.

In het Zwin (44 wrn.) worden doorheen het volledig seizoen regelmatig groepjes Rosse Grutto's gezien (varierend tussen solitaire vogels en groepjes van 6,7 en 8 ex.). Opvallend is dat bij de najaarstrek maar twee relatief grotere groepen worden gezien met vrij grote tussenperiode (20 ex. op 11.09 en 12 ex. op 18.10). De gegevens voor de voorjaarstrek zijn opgenomen in tabel 2.

Uit de Achterhaven zijn er 28 waarnemingen binnengeleverd, spijtig genoeg geen tussen november en eind mei. Alleen van de najaarstrek zijn er gegevens en deze vindt U in tabel 1.

Daarnaast zijn er nog een aantal losse wrn. : 18.10.88 Fontejntjes (1 ex.), 05.10.88 Eendekooi Wenduine (3 ex.), 29.10.88 Blauwe Toren (1 ex.) en nog een mooie trekwaarneming van 70 ex. ZW tussen 11 en 12u00 op 06.09 (YF).

Tabel 1 : Najaarstrek

06.09	70	Blankenberge
	18	Achterhaven
	8	Zwin
10.09	13	Voorhaven
11.09	5	Achterhaven
	10	Voorhaven
	20	Zwin
13.09	20	Cafe Den Overzet
14.09	9	Achterhaven
17.09	5	Voorhaven
18.09	15	Achterhaven
19.09	15	Achterhaven
25.09	5	Voorhaven
26.09	7	Zwin
29.09	5	Voorhaven
02.10	10	Voorhaven
	5	Zwin
03.10	8	Cafe Den Overzet
09.10	12	Voorhaven
	6	Zwin
10.10	16	Voorhaven
12.10	5	Cafe Den Overzet
18.10	12	Zwin
20.10	5	Voorhaven
22.10	9	Zwin

Tabel 2 : Voorjaarstrek

22.04	16	Voorhaven
23.04	35	Voorhaven
29.04	32	Voorhaven
30.04	45	Voorhaven
	24	Voorhavne
	14	Zwin
01.05	37	Voorhaven
04.05	7	Int. Dijk
	47	Voorhaven
05.05	12	Voorhaven
	33	Voorhaven
	23	Zwin
15.05	5	Voorhaven
28.05	8	Voorhaven

Met dank aan volgende mensen voor het doorgeven van hun gegevens : AHO, BB, BAY, BC, DV, DBL, FDS, FW, FDR, FVL, GBu, GDP, GHa, GO, GW, -HKS, JD, JVP, JVi, LMa, LV, MVW, MG, JN, NDC, NE, PDC, PEL, PAL, PD, RLF, RVK, RD, YF, TDS, TDF, WLT, WD, YDS.

Verwijzingen

Cramp S., Simmons K.E.L., 1985. Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Afrika. The birds of the Western Palearctic. *Limosa lapponica*. 473-481. Oxford University Press. Oxford.

De Cuyper P., 1989, Rosse Grutto. In : Veldornithologisch Jaarboek van Noordwest Vlaanderen 1987-88.

Geers V., 1989. Rosse Grutto (*Limosa lapponica*). In : Vogels in Vlaanderen, Voorkomen en verspreiding. I.M.P. 1989. pg. 187-188.

Inleiding

Een record aantal binnengestuurde waarnemingen dit jaar (331) verspreid over de hele regio en over het hele seizoen. Wulpen zijn het hele jaar in onze streek aanwezig, zij het dan in wisselende aantallen (De Clercq, 1988).

Voor sommige gebieden zijn de waarnemingen voldoende gespreid in de tijd en kunnen we een mooi jaaroverzicht geven, maar voor andere plaatsen is dit gezien de fragmentarische gegevens niet mogelijk. Omdat er een groot aantal gegevens zijn werden deze zoveel mogelijk verwerkt in overzichtsfiguren, waar dan alleen rekening gehouden werd met maxima voor een bepaalde periode (decade of halfmaandelijks).

Gebiedsbespreking

Voorhaven : de 86 waarnemingen worden voorgesteld in fig. 1. Voor het eerst beschikken we voor de Voorhaven over een groot aantal waarnemingen die bovendien mooi verspreid zijn over het hele seizoen. De Voorhaven lijkt op basis van deze beperkte gegevens (wegens het ontbreken van dergelijke gegevens uit andere jaren) enkel een belang te hebben in de wintermaanden. Telgegevens uit de volgende jaren zullen hier meer duidelijkheid moeten in brengen. Het vermelden waard zijn de zeer hoge cijfers voor eind januari met 759 ex. als uitschieter op 22.01.89. Januari scoort trouwens voor de hele regio hoog (fig. 6).

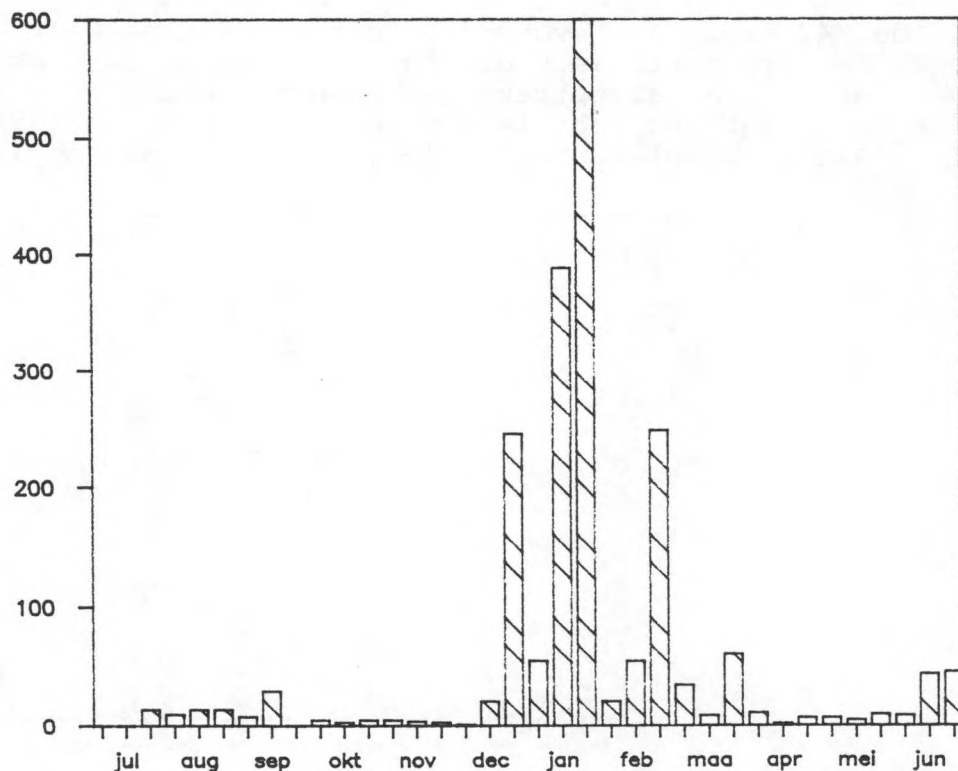

Fig. 1 : Aantalsverloop van de Wulp in de Voorhaven uitgedrukt in maximale aantallen per decade.

Achterhaven : de 61 wrn. werden verwerkt in fig. 2. De na-jaarstrek tekent zich duidelijk af met daarna een terugval in oktober en november. Gedurende de wintermaanden worden af en toe grote concentraties waargenomen maar we dienen te vermelden dat de gegevens hier fragmentarisch zijn. De hoge aantallen in maart en april zijn dan waarschijnlijk een gevolg van de voorjaarstrek.

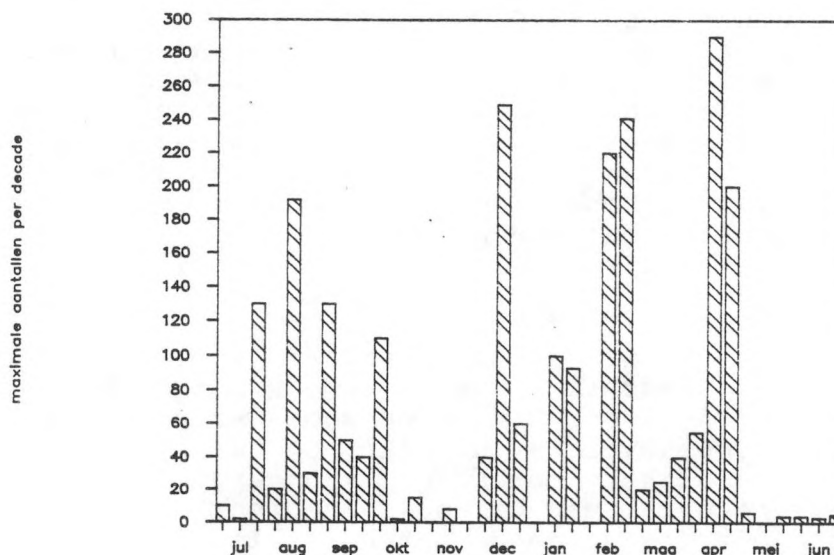

Fig. 2 : Aantalsverloop van de Wulp in de Achterhaven uitgedrukt in maximale aantallen per decade.

Zwin : de 42 wrn. zijn verwerkt in fig. 3. Ook hier zijn de gegevens te fragmentarisch om echt conclusies te trekken (met een vermenging van slaaptrekgeg. en wrn. overdag) maar toch zien we duidelijk het gebruik van het Zwin door overwinterende vogels. Als absoluut maximum zijn er de 1.600 ex. op 14.01.

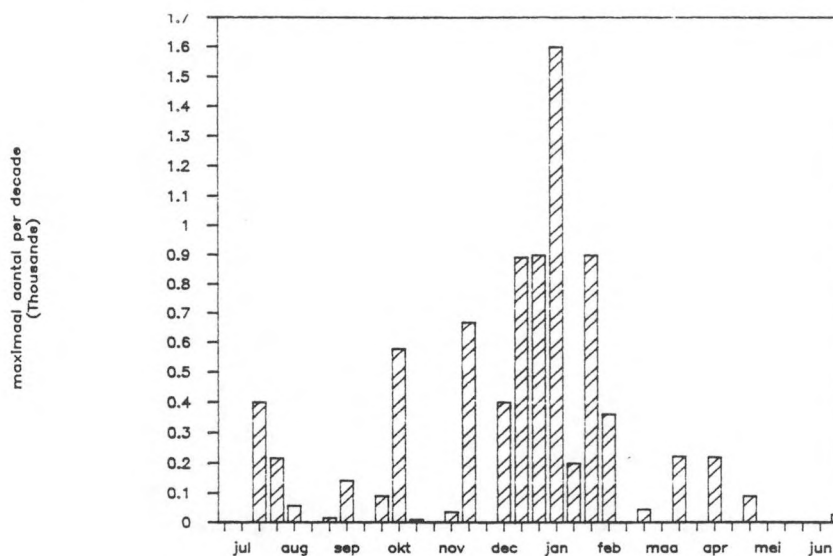

Fig. 3 : Aantalsverloop van de Wulp in het Zwin uitgedrukt in maximale aantallen per decade.

Uitkerke : voor de polders van Uitkerke zijn de 28 wrn. verwerkt in fig. 4. De terugval in januari is te wijten aan het ontbreken van gegevens. Het gebied wordt dus vooral in de winter door Wulpen gebruikt zowel als slaapplaats als foerageergebied. Toch moeten we opmerken dat er in dit gebied voor de lente en zomermaanden bijna geen gegevens beschikbaar zijn.

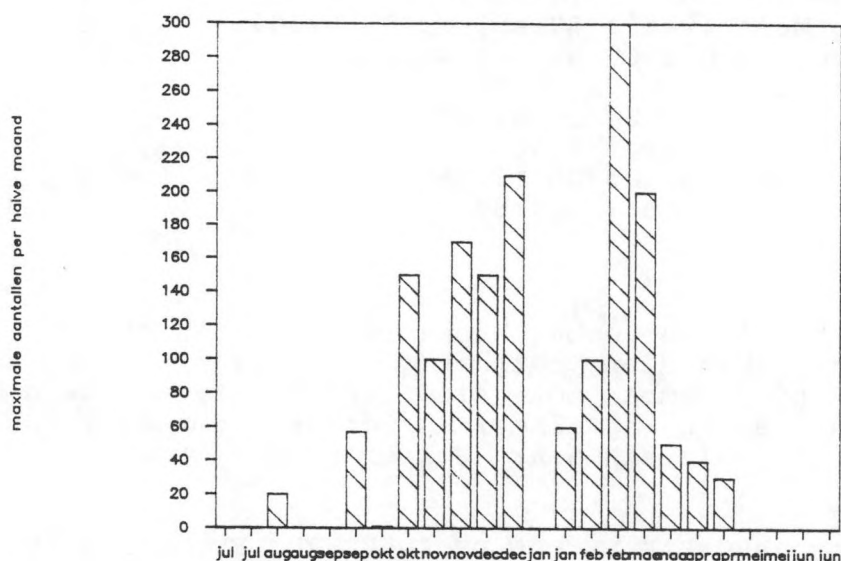

Fig. 4 : Aantalsverloop van de Wulp in de Uitkerkse polders uitgedrukt in maximale aantallen per halve maand.

Oostkerkse : dit gebied omhelst ook Hoeke en Lapscheure. De 28 wrn. werden verwerkt in fig. 5. Ook hier zijn de gegevens vrij fragmentarisch en moeten dus de nodige restricties geplaatst worden bij de interpretatie. Het Oostkerkse is blijkbaar een gebied dat eerder occasioneel wordt bezocht door foeragerende Wulpen en om een duidelijk beeld te krijgen over het gebruik van een dergelijk gebied door Wulpen moet het zeer intensief bezocht worden.

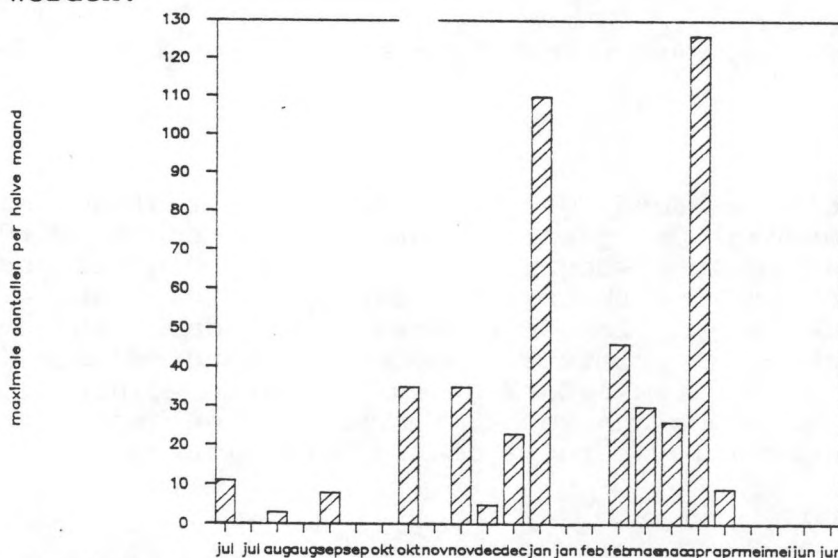

Fig. 5 : Aantalsverloop van de Wulp in het Oostkerkse uitgedrukt in maximale aantallen per halve maand.

Andere gebieden : er zijn ook nog heel wat wrn. (86) uit diverse gebieden. Van enkele gebieden geven we de opvallendste wrn. op :

- Eendekooi Lissewege : 35 ex. op 19.02.89;
- Bunkerweiden Vlissegem : 66 ex. op 14.01.89;
- Klemskerke : 65 ex. op 11.01.89;
- Moeren te Meetkerke : 60 ex. op 02.01.89;
- Ronselaerweiden : 60 ex. op 08.04.89;
- Sijsele : 85 ex. op 09.04.89;
- Roksemput : 35 ex. ZW op 06.09.88;
- Ettelgem : 62 ex. op 17.08;
- Eernegem : 162 ex. op 26.12.88;
- Beernem : 45 ex. op 15.01.89;

Besluit

Einde juli tot in september kunnen we de najaarstrek waarnemen met nog een piek midden oktober. Daarna is er een terugval in november. Eind november tot eind februari tekent zich de overwintering af en in april-mei is er de voorjaarstrek. In de zomer zijn er zoals elk jaar Wulpen aanwezig maar dan in lage aantallen.

Met dank aan : AHO, BAY, BB, DBL, DV, EN, EL, FDS, FV, FW, FDR, FVL, GDP, GHa, GBu, GO, GW, HD, HEP, HKS, IR, JVG, JVP, JVI, KDV, KM, LMa, LV, MIG, MG, MVW, NE, NDC, PDC, PEL, PAL, PD, RLF, RV, RVK, RDJ, TDF, TDS, VSR, WD, WLT, WW, YDS, ...

Verwijzingen

De Clercq N. 1988. Wulp . In : Veldornithologisch Jaarboek van Noordwest-Vlaanderen 1986-87. pg. 150-151.

De Clercq N. 1988. Aspecten omtrent de slaaptrek van Wulpen (*Numenius arquata*) in het Zwin (winter 1985-86). Mergus 2 nr. 1 : 37-52.

Regenwulp, *Numenius phaeopus*

Norbert De Clercq

Inleiding

Deze noordelijke broedvogel van heide- en graslandschappen kan bij ons tweemaal per jaar op doortrek waargenomen worden (eind juni-oktober en april-begin juni). Bij deze migratie hebben de Regenwulpen geen voorkeur voor een specifiek habitat en alhoewel deze vogel langsheen onze kust dan kan waargenomen worden passeren de grootste groepen meer landinwaarts (Cramp & Simmons, 1985). Trekkende Regenwulpen maken weinig gebruik van pleisterplaatsen op hun tocht. Vooral bij de najaarstrek is er weinig concentratie op rust- of foerageerplaatsen.

Waarnemingen

Dit jaar zijn er in tegenstelling tot vorig jaar wel een winterwaarneming op 24.12 in de Achterhaven. Winterwaarnemin-

gen waren er ook in 1984, 1986 en 1987 (28.12.84 1 ex. te Uitkerke, 02.02.86 45 ex. te Uitkerke en 20.01.87 1 ex. te Blankenberge).

Voor wat betreft de najaarstrek worden begin juli de eerste Regenwulpen waargenomen. Eind juli wordt een maximum van 62 ex. waargenomen in de Voorhaven. Nadien worden nog regelmatig een aantal grotere groepen gezien met een laatste grotere groep van 35 ex. op 25 september te Lapscheure.

De eerste Regenwulp van de voorjaarstrek wordt gezien op 5 maart in het Zwin. Het maximum van de trek wordt waargenomen eind april, begin mei met als absoluut maximum 45 exemplaren op 3 mei in de achterhaven. Na de tweede decade in mei worden geen Regenwulpen meer waargenomen.

Najaarstrek

03.07	2	Oostdam
09.07	4	Achterhaven
11.07	1	Lage Moeren
21.07	4	Achterhaven
	9 ZW	Duvelsgat
24.07	14 ZW	Westkapelle
26.07	4	Ronselarepolder
29.07	12 ZW	Voorhaven
	50	Voorhaven
30.07	2	Achterhaven
03.08	26	Achterhaven
07.08	1	Voorhaven
	2	Zwin
	10	Zwinbosjes
09.08	4	Voorhaven
12.08	26	Achterhaven
13.08	1	Westdam
14.08	20	Achterhaven
15.08	2	Achterhaven
01.09	11 ZW	Strand Heist
06.09	4	Intern. Dijk
11.09	1	Voorhaven
25.09	35 N	Lapscheure
05.10	3	Eendekooi
30.10	1	Zwin
07.10	1	Zwin
24.12	! 1	Achterhaven

Voorjaarstrek

05.03	1	Zwin
10.04	2 NO	Zwinbosjes
12.04	1 NO	Zwinbosjes
15.04	3	Voorhaven
	50	Zwin
16.04	1	Zwin
17.04	1	Ronselarepolder
18.04	13	Achterhaven
19.04	2	Dievegat
22.04	6	Beernem
	1	Ronselarepolder
23.04	30 NO	Roksem
	15 NO	Roksem
	1 NO	Duin De Haan
29.04	35	Assebroeke
	35	Beverhoutsveld
	3	Intern. Dijk
	1	Varsenare
30.04	10 NO	Achterhaven
	13 NO	Zwinbosjes
	38 NO	Zwinbosjes
02.05	6 NO	Roksem
03.05	42 NW	Assebroeke
	45	Achterhaven
04.05	4 N	Fonteintjes
	9	Roksem
	2	Voorhaven
05.05	4	Achterhaven
	30	Voorhaven
07.05	2	Beverhoutsveld
	1 NO	Ronselarepolder
11.05	1	Roksem
13.05	10	Vlissegem
	1	Voorhaven
18.05	5	Achterhaven
19.05	1	Achterhaven

Besluit

Net als vorig jaar worden er geen grotere groepen op doortrek meer waargenomen (vgl. 1986 met 200 ex. te Veldegem). Het is echter mogelijk dat grotere groepen gepasseerd zijn maar niet waargenomen zijn (nachttrek). Uit de snelle afwisseling tussen hogere en lagere aantallen kunnen we afleiden dat er een vrij hoge turnover is en de vogels echt op doortrek zijn. De doortrek van Regenwulpen is voor onze streek een jaarlijks fenomeen die telkens de moeite loont om in het voor- en najaar naar uit te kijken. De voorjaarstrek kent hierbij een intensiever karakter.

Met dank aan de volgende mensen voor de 65 waarnemingen : AHO, BB, BAY, BC, DV, FDS, FW, FDR, FVL, GDP, GHa, GO, GW, HKS, JVP, JVi, LMa, LV, MVW, NDC, PDC, PEL, PAL, PD, RLF, RVK, RDJ, TDF, WLT, YDS,...

Verwijzingen

Cramp S., Simmons K.E.L., 1985. Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Afrika. The birds of the Western Palearctic. Numenius phaeopus. 484-496. Oxford University Press. Oxford.

Houtsnip, Scolopax rusticola

P. Decuyper

De Houtsnip wordt voornamelijk in het najaar opgemerkt (42 najaarswrn. t.o.v. 9 voorjaarswrn.). Iets meer dan de helft van de najaarstrek werd vastgesteld in de smalle kuststrook. Op 15.12.88 werd een dood ex. aangetroffen op het strand te De Haan (FDR). In de Fonteintjes werden tussen 28.10 en 05.11.88 3 x 1 ex. opgetekend (DV, LV, BDS, RDZ, GS, LJ). Van 20.10 tot 22.11.88 werden aan het Visserkruis en andere delen van de Voorhaven te Zeebrugge 9 x 1 ex. vastgesteld (GDP, JVG, LJ, BEC, GDB, PBo, LD, RDZ).

De waarnemingen uit de Achterhaven zijn bovendien vrijwel allemaal te klasseren in de eigenlijke kuststrook (Haagje + Kleiputten van Heist). Tussen 23.10 en 24.12.88 werd 6 x een waarneming verricht. In twee gevallen ging het om 2 ex. (FDR, DV, LV, FVL). Tenslotte werd de Houtsnip ook waargenomen in de Zwinbosjes (max. 4 ex. - TDF, FDS).

Voor wat de bosstreek betreft werden alleen belangrijke concentraties te Oostkamp (Kroonhove : 15 ex. op 13.11.88 - PK) en te Sijsele (Rijckeveld : 12 ex. op 11.11.88 - JS) genoteerd. Elk jaar opnieuw blijkt dat eigenlijk alleen klopjachten een idee kunnen geven over in een bepaald gebied verblijvende Houtsnippen (sic).

De Houtsnip heeft het duidelijk niet begrepen op onze bebouwde kommen. Drie van de vijf waarnemingen tussen 01.11 en 30.11.88 te St.-Michiels betrof (venster)slachtoffers (JVP, PBU, FDR, LDq, ID).

Andere najaars- en winterwaarnemingen uit de bosstreek waren :

St.-Andries	Duvelsgat	22.10.88	1 ex.	JN
Oostkamp	Waarostpark	13.11.88	1 ex.	PK
St.-Andries	Ter Heyde	02.12.88	1 ex.	FDR
Torhout	Wijnendaele	11.12.88	2 ex.	JN

De voorjaarswaarnemingen zijn afkomstig uit Bulskampveld (2 ex. op 10.02.89 - GW), Tillegem (1 ex. op 12.03.89 - JN), Bloemendale (1 ex. op 08.04.89 - JN), A.Z. St.-Jan (1 ex. op 12;03.89 - HVH), Ter Straeten (1 ex. op 14.03.89 - JS), Het Haagje (1 ex. op 12.03.89 - LL) en de Zwinbosjes (3 x 1 ex. tussen 06.03 en 20.03.89 - FDS, PaL). Op 20.03.89 ging het zelfs om baltsvlucht, zodat het niet uitgesloten is dat de Houtsnip tot broeden kwam. Dit gebeurde reeds in 1986 (Lust, 1987).

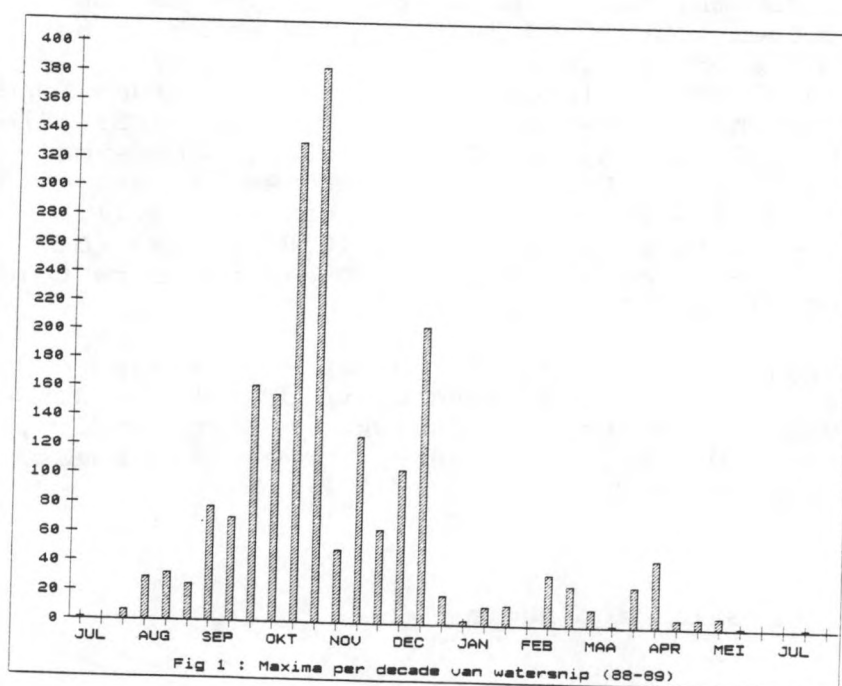
Verwijzingen

Lust P., 1987. Broedvogels van de Zwinbosjes, Duinen, pg. 81-91.

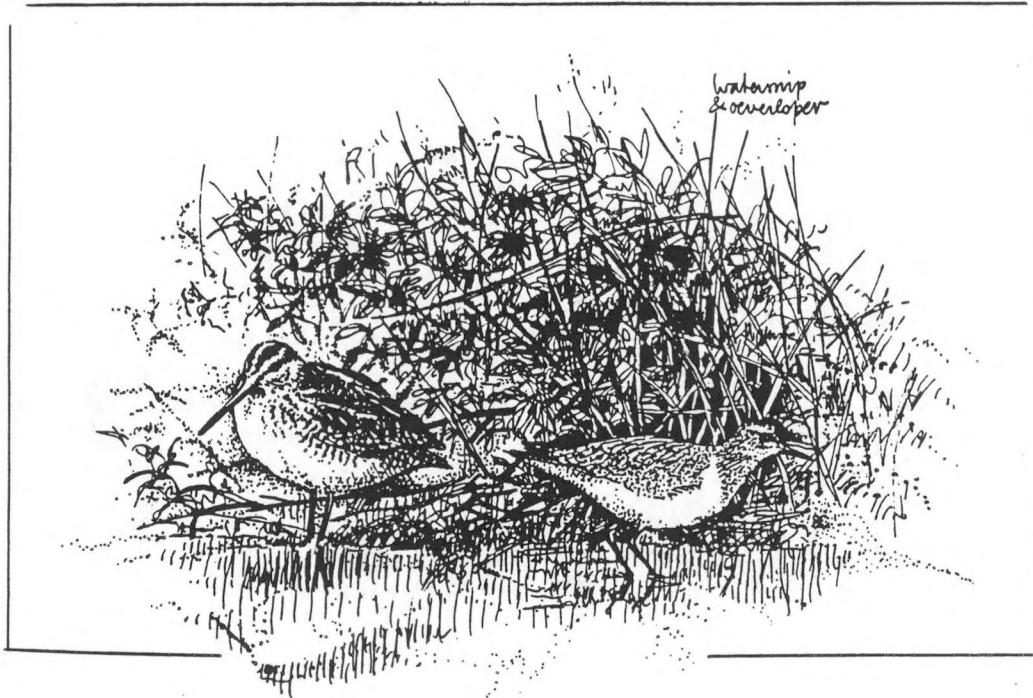
Watersnip, *Gallinago gallinago*

Paul Decuypere

De Watersnip wordt vrijwel het ganse jaar waargenomen in wisselende aantallen. Figuur 1 geeft een idee van deze aantalschommelingen.

Figuur 1 : Maxima per decade van de Watersnip, 1988-89.

De soort is het talrijkst tijdens de najaarstrek. De geschetste aantalsevolutie is in de eerste plaats een weerspiegeling van de tellingen in de Achterhaven (Zeebrugge). Ruim de helft van de waarnemingen komt uit dit gebied. Aldaar worden dan ook de grootste concentraties genoteerd : 175 ex. op 16.10.88 (LV,DV) en 260 ex. op 26.10.88 (GO). Daarnaast is het Zwin van belang voor de soort : 120 ex. op 11.12.88 (GBu). Andere gebieden waar belangrijke aantallen werden opgetekend waren : de Voorhaven (27 ex. op 09.10.88 - TDS), Kleiputten van Dujardin (12 ex. op 12.03.89 - DBL), Eendekooi Wenduine (78 ex. op 12.10.88 - FW), weiden Uitkerke (31 ex. op 22.11.88 - YDS), Oostkerke - Kromme Ader (19 ex. op 22.11.88 - PDC), Hoge Moeren te Houtave (50 ex. op 23.10.88 - FW), O.T. Monding Rivierbeek (50 ex. op 30.09.88 - WD) en de Lare te Oostkamp (29 ex. op 07.04.89 - PDC).

Daarnaast werden een tot enkele exemplaren waargenomen in het Duvelsgat (St.-Andries), Berverhoutsveld, Put van Roksem, Sijsele, Maleveld, Klemskerke, Meetkerke - Strooiendorp, Blauwe Toren, Ronselareweiden, Lapscheure, Hoeke, Ter Doest, de Fonteintjes, Damme en De Vrede.

Poelsnip, Gallinago media

Van 25.09. tot 28.09.88 bleef er een Poelsnip pleisteren in de Achterhaven te Dudzele (PB, LV, DV, GDS, e.a.). In het voorjaar werd op 06.05.89 een ex. opgetekend in de Kleiputten van Heist (TDS).

Bokje, Lymnocyptes minimus

Paul Decuyper

Deze kleine snip werd voornamelijk in het najaar waargenomen (n = 22). Behalve in de Achterhaven (Zeebrugge) gaat het doorgaans om 1 of 2 exemplaren. Medio oktober was er een korte doortrekperiode. De najaarswaarnemingen uit de Achterhaven waren als volgt verdeeld :

09.08	1 ex.	18.10	3 ex.	27.10	7 ex.	12.11	1 ex.
26.09	4 ex.	19.10	12 ex.	31.10	1 ex.	15.11	1 ex.
27.09	1 ex.	21.10	11 ex.	03.11	1 ex.	10.12	1 ex.
30.09	1 ex.	22.10	3 ex.	04.11	1 ex.	13.12	1 ex.

(waarnemers : FW, TDF, GDP, LRa, BEC, TDS, FDR, BDS)

Het is vrij uitzonderlijk dat meer dan 10 ex. werden gezien (Menschaert 1989).

Daarnaast werd het Bokje ook nog waargenomen te :

- Knokke Zwin	1 ex.	16.10.88	GBu
	1 ex.	26.12.88	FDS
- Fonteintjes	1 ex.	03.11.88	RPi, JVG
	1 ex.	19.11.88	JVG, RPi
- O.T. Brugge	1 ex.	23.10.88	RV, FDS

De voorjaarswaarnemingen (n = 4) komen bijna uitsluitend uit het Zwin : 05.02.89 1 ex., 19.02.89 en 05.03.89 telkens 2 ex. (GHa, GBu). Op 08.04.89 werd ook 1 ex. opgetekend in de Achterhaven te Dudzele (LDq, ID).

Menschaert L., 1989. Bokje, Vogels in Vlaanderen, voorkomen en verspreiding. I.M.P., pg. 182.

Steltkluut, Himantopus himantopus

Norbert De Clercq

Inleiding

Deze vogel vindt zijn habitat vooral in delta's, estuaria en vochtige weilanden of moerassen langs de kust. Uitdroging van het biotoop veroorzaakt echter meestal verdwijning van de Steltkluut. In België komt deze vogel niet zo regelmatig tot broeden (Cramp & Simmons, 1985), maar de Regge (1989) meldt dat tussen 1907 en 1987 er in een 15-tal zomers broedgevallen van de Steltkluut werden vastgesteld.

De (talrijke) najaarswaarnemingen hebben allen betrekking op dezelfde vogels. Castelijns (1989) suggereert dat deze wrn. mogelijks betrekking hebben op de vogels afkomstig van een broedgeval te Sas van Gent (Zeeuwsch-Vlaanderen, Nederland). Voor wat betreft het voorjaar werden drie maal Steltkluten waargenomen.

Waarnemingen

21.07.88	2 ad + 2 juv	Achterhaven Dudzele	(GDP, FDS, TDS)
05.08.88	1 ad + 1 juv	Cafe Den Overzet	(FW)
06.08.88	2 ad + 1 juv	Cafe Den Overzet	(PB)
08.08.88	1 ad + 2 juv	Opgespoten terrein Brugge	(HVH)
09.08.88	2 ad + 1 juv	Cafe Den Overzet	(JVP, YDS, FW)
10.08.88	2 ad + 1 juv	Cafe Den Overzet	(PB)
14.08.88	1 ad + 2 juv	Cafe Den Overzet	(PB, FW)
15.08.88	2 juv	Cafe Den Overzet	(PB, FW)
05.05.89	1 ex.	Achterhaven Dudzele	(FW, PD, FDR, e.a.)
14.05.89	3 ex.	Achterhaven Dudzele	(RD, PB)
17.05.89	1 m + 2 w	De Vrede Knokke	(BBu, GBu)

Verwijzingen

Castelijns H., 1989. Werd de familie Steltkluut uit Sas van Gent ook te Zeebrugge gezien ?, Mergus 3, nr. 1 : 38.

Cramp S., Simmons K.E.L., 1985. Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. The birds of the Western Palearctic. Himantopus himantopus. 36-47. Oxford University Press.

De Regge N., 1989. Steltkluut (Himantopus himantopus). In : Vogels in Vlaanderen, Voorkomen en verspreiding. I.M.P. 1989, pg. 159.

Kluut, *Recurvirostra avosetta*

Norbert De Clercq

Inleiding

Dit jaar zijn er voor de Kluut een record aantal waarnemingen (251) binnengebracht in vergelijking met de vorige jaren en dit geeft ons een duidelijk beeld over de aanwezigheid van de Kluut in onze streek. Zo zien we mooi dat in het Zwin de Kluut vooral komt overwinteren terwijl dit in de Achterhaven niet zo is; daar kunnen we zeer goed de najaars- en in mindere mate de voorjaarstrek volgen. Spijtig zijn er niet zoveel broedgegevens, vooral dan niet uit het Zwin.

Broedgegevens

09.07.88	5 pulli	Achterhaven Dudzele	FW
19.04.89	1 kp	Lapscheure	GO
	1 kp	De Vrede	GO
01.05.89	2 kp	Weiden Uitkerke	FDR
03.05.89	12 kp	Achterhaven Dudzele	GO
17.05.89	12 kp	Herdersbrug Dudzele	GO
18.05.89	10-12 kp	Achterhaven	BB

Waarnemingen

Het gros van de waarnemingen komt uit de Achterhaven en de Zwinstreek, maar daarnaast zijn er nog wat verspreide wrn.

Voorhaven : af en toe worden hier Kluten gezien, maar nooit in grote aantallen (12 wrn.) met als twee max. : 7 ex. op 08.04 en 9 ex. op 18.06.

Zwinstreek : hiervoor zijn er 72 wrn. binnen gekomen. Naast het Zwin zelf omvat dit gebied ook De Vrede. De gegevens werden verwerkt in fig. 1. Vanaf augustus tot januari-februari zien we per decade (max. aantal per decade) een gestadige toename van de aantallen tot een maximum wordt bereikt in februari. Het Zwin is dan ook de voornaamste, zonet de enige overwinteringsplaats van de Kluut in België (De Regge, 1989). Vermoedelijk zijn de hoge aantallen in februari echter ook voor een deel ook te verklaren door de voorjaarsstrek die zich situeert tussen februari en mei (De Regge, 1989). Na maart nemen de aantallen dan weer snel af. Vooral in juni en juli zijn de Kluten in het Zwin bijna op 1 hand te tellen.

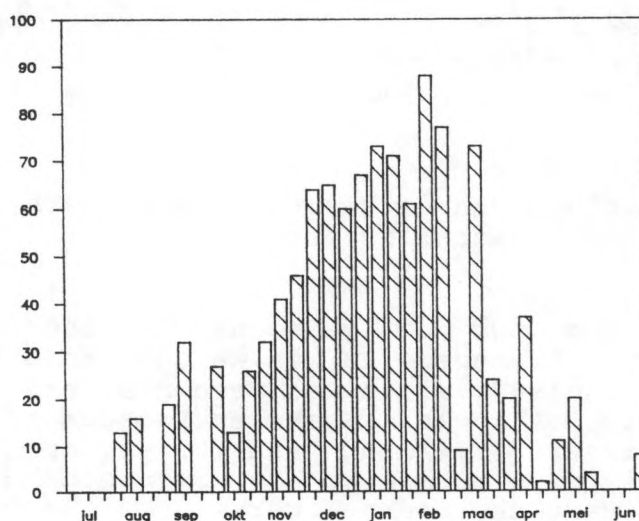

Fig. 1 : Aantalsverloop van de Kluut in de Zwinstreek uitgedrukt in maximale aantallen per decade.

Achterhaven : Hier zijn er 128 wrn. Wanneer we fig. 2 bekijken zien we in vergelijking met het Zwin een volledig tegengesteld beeld. De hoogste aantallen worden bereikt tijdens de maand juli (tot 300 ex. op 23.07). De najaarstrek is dan blijkbaar goed op gang. Merkwaardig genoeg is hiervan alleen maar in de Achterhaven iets van te merken. Nadien nemen de aantallen geleidelijk af met nog hoge aantallen voor oktober en nog een piek midden november. Tot in maart is de Kluut dan bijna afwezig in de Achterhaven en van de voorjaarsstrek is niet zoveel te merken. Stilletjes aan komt de najaarstrek nadien op gang met een eerste max. in de Achterhaven op 27.05 (80) alhoewel er hier een mogelijke overlapping is tussen voorjaars- en najaarstrek.

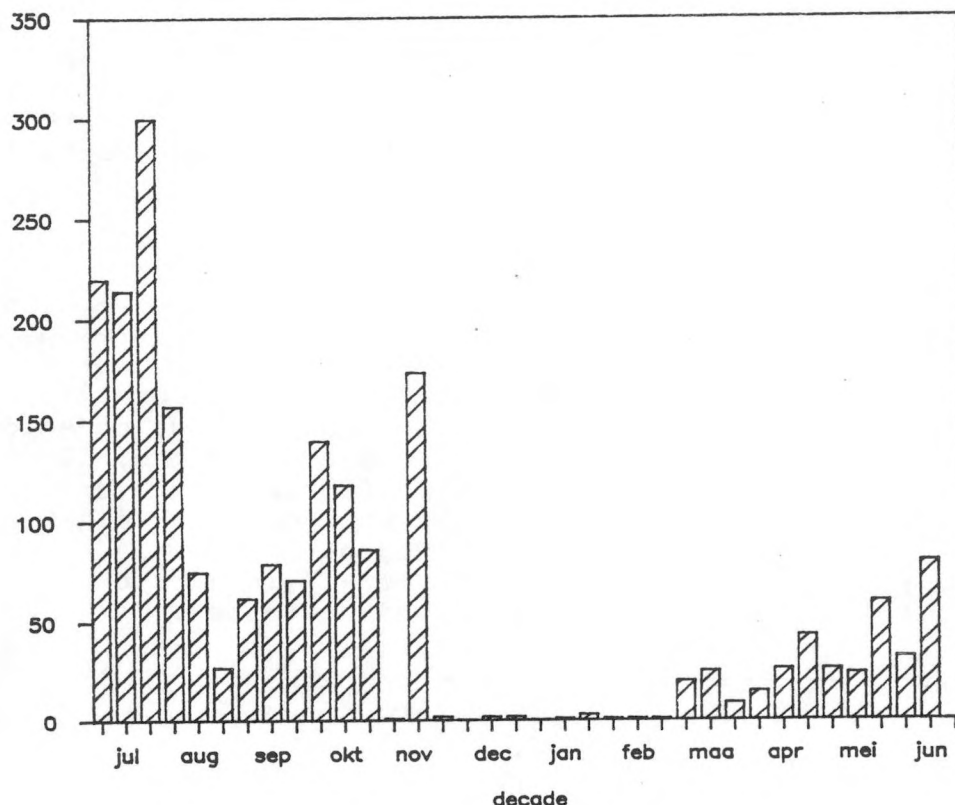

Fig. 2 : Aantalsverloop van de Kluut in de Achterhaven uitgedrukt in maximale aantallen per decade.

Daarnaast zijn er dan ook nog gegevens uit andere gebieden : aan de Eendekooi te Lissewege en de weiden van Uitkerke werd in het voorjaar van 1989 af en toe een paar ex. waargenomen alsook in de regio Oostkerke, Hoeke en Lapscheure. Uit Zuienkerke (Hagebos) is er 1 melding van 20 ex. op 13.03.89. Op 04.06.89 werden 14 ex. gezien op de Stockmanshoeve. In het Park van het H. Hart te Beernem werden op 14.04.89 12 ex. gezien. Op de put van Roksem werden in het voorjaar '89 regelmatig Kluten waargenomen met als uitschieter 14 ex. op 05.05.89.

Besluit

Met de gegevens van dit jaar kunnen we een duidelijk beeld schetsen van de status van de Kluut in onze regio. Het Zwin heeft als belangrijkste functie deze van overwinteringsplaats terwijl de najaars- en voorjaarstrek heel duidelijk te volgen is in de Achterhaven. Buiten deze twee gebieden kunnen, vooral dan in het voorjaar, soms Kluten worden waargenomen in de Voorhaven en op de put van Roksem.

De 300 ex. op 23.07.89 zijn een absoluut maximum voor wat onze regio betreft gedurende de laatste 5 jaar.

Het lijkt erop dat de Kluut het bijzonder goed stelt de laatste jaren alhoewel de toekomst van de Achterhaven en de verzandingsproblematiek in het Zwin hierop een zware hypotheek stellen.

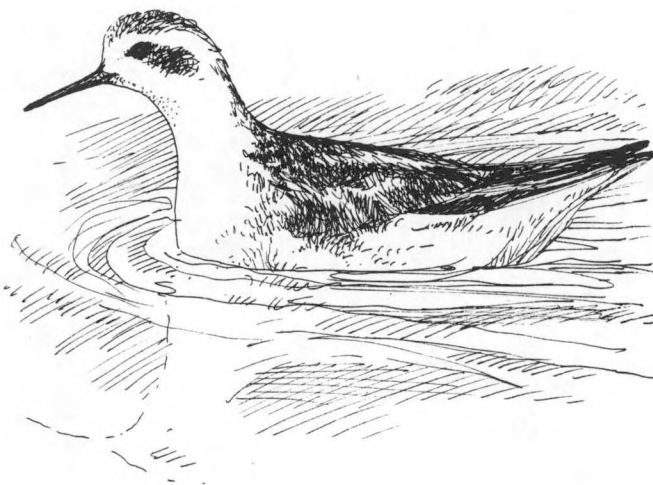
Met dank aan de volgende mensen voor het doorsturen van hun gegevens : AHO, BB, DBL, DV, FDS, FW, FDR, FVL, GDP, GHa, GBu, GO, GW, HKS, IR, JVP, JVi, KDV, LMa, MG, MVW, NE, NDC, PDC, PEL, PAL, PD, RLF, RVK, RDJ, TDF, WD, WLT, YDS, ...

Grauwe Franjepoot, Phalaropus lobatus Guido Orbie

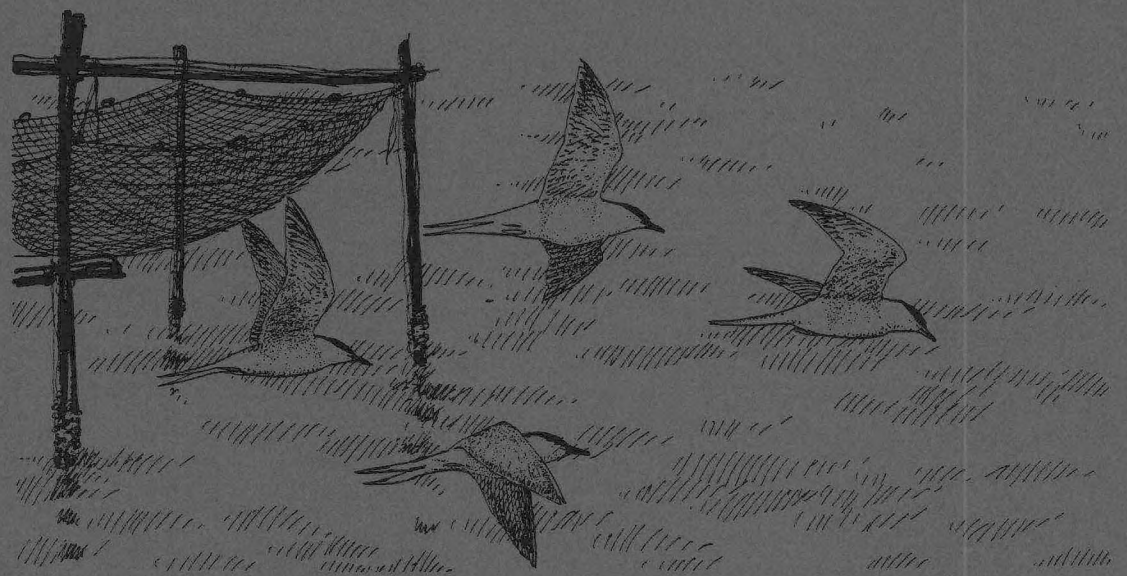
Getrouw aan zijn status van "najaarstrekker in zeer klein aantal" wordt de Grauwe Franjepoot weinig talrijk in de regio waargenomen. Ook nu weer een oktobergegeven :

20.10 - 21.10.88 1 ex. Kleiputten Heist (GVT, e.a.)

Ter vergelijking : van 1982 tot 1988 werd de soort 24 maal in de regio geobserveerd, hoofdzakelijk in de Achterhaven en een enkele keer in het Zwin. 19 maal betrof het een najaarswrn., 3 maal een meiwrn. en een waarneming gebeurde in juni.

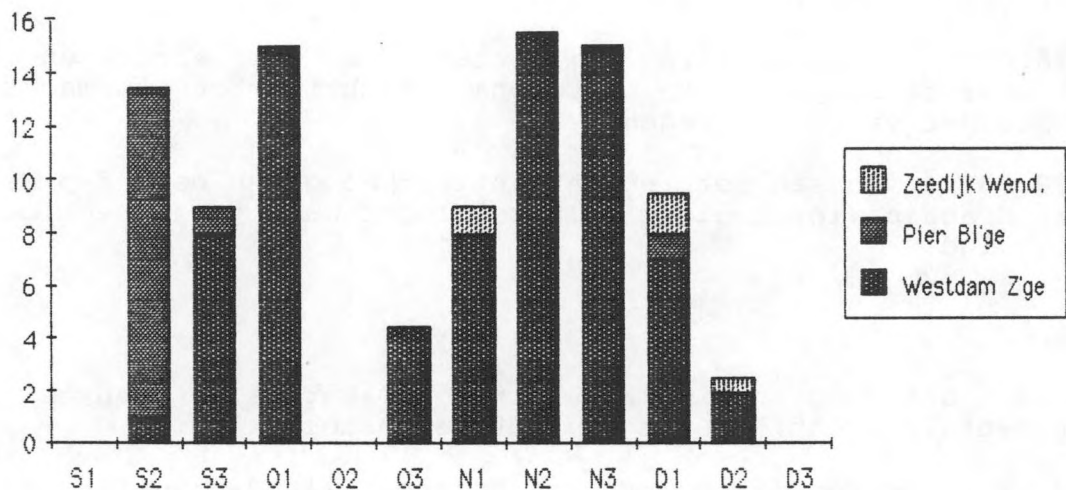
**PLEISTERENDE
MEEUWEN EN STERNS
ZEETREK**

INLEIDING

Het verslag is hoofdzakelijk gebaseerd op eigen waarnemingen, verzameld in de periode september - half december (90,5 teluren). In september en oktober werd bijna uitsluitend geteld op dagen met harde aanlandige wind. Dit heeft twee gevolgen: enerzijds waren er slechts 10 waarnemingsdagen, anderzijds vallen de uurgemiddelden van bv. stormvogelachtigen en jagers waarschijnlijk een stuk te hoog uit. Van november tot half december werd bijna dagelijks geteld (24 waarnemingsdagen). Figuur 1 toont het aantal teluren per decade (bv. S1 = 1 tot 10 september).

AANTAL GETELDE UREN '88
(per telpost/per decade)

Daarnaast waren er een aantal losse gegevens, afkomstig van diverse waarnemers (o.a. BAY, BBU, FDS, FW, FDR, OR, EV, FVL, LRA, RLF, LL, PB, BSP, DIG, RD, TDF, JVP, MVB, BEC, GDS, JVG) die vooral bestonden uit waarnemingen van zeldzamere soorten en grote aantallen (ook strandvondsten). Helaas was dit zowat nooit met aanduiding van tijdsduur en/of trekrichting; bovendien werden blijkbaar uitsluitend zeldzame soorten geteld (volledige uurtellingen van alle soorten zijn nochtans het meest interessant!). Bijgevolg konden deze gegevens onmogelijk in het basisverslag verwerkt worden; niettemin werd gepoogd om de meeste ervan nog aan het verslag toe te voegen.

In de tekst wordt soms ook over uurpresentiepercentage (kort = presentie) gesproken: dit is het aantal uren waarin een bepaalde soort werd vastgesteld t.o.v. het totaal aantal waarnemingsuren (in een bepaalde periode).

NAJAAR 1988 - ALGEMEEN WEERBEELD

September

1-5.09 : een depressie boven de Britse Eilanden voert marietieme luchtstromingen aan met tijdelijke krachtige Z tot W-wind.

6-9.09 : continentale lucht o.i.v. een Oosteuropes Hoog, met matige oostelijke wind.

10-12.09 : een IJslandse depressie zorgt op 12.09 voor een zware ZW-W-storm.

13-16.09 : een Atlantisch Hoog breidt zich uit tot IJsland en brengt polaire luchtstromingen over W-Europa : zeer krachtige N-wind en buien.

17-22.09 : de anticycloon verplaatst zich westwaarts; geleidelijk meer toevoer van zachtere lucht. De wind is matig en krimt van N naar Z tot ZO.

22-28.09 : ZW-circulatie o.i.v. het Hoog der Azoren en Atlantische storingen over W.-Europa. Krachtige tot stormachtige ZW-wind met vrij veel regen.

23-30.09 : tussen het nu Atlantisch Hoog en een depressie boven Scandinavie opnieuw polaire lucht met vrij krachtige W tot N-wind.

Oktober

1-3.10 : het Hoog breidt zich uit tot O-Europa met aanvoer van continentale lucht. Overwegend matige oostelijke wind.

4-13.10 : depressies t.h.v. de Britse Eilanden voeren marietieme luchtstromingen aan. De wind evolueert van krachtig zuidelijk (5-6.10) naar (zware) westerstorm op 7 en 8.10, krachtige W-ZW op 9 en 10.10 en krimpt tot hard ZO-wind op 11-13.10.

14-16.10 : opnieuw continentale lucht met matige oostenwind.

17-28.10 : een depressie boven Oost-Ierland brengt zachte marietieme lucht, met overwegend matige wind tussen ZO en ZW, en een Z-ZW storm op 26-27.10.

29-31.10 : een uitgestrekt Hoog van Groot-Brit. tot de Balkan brengt polaire lucht, dalende temperaturen (0/+11 C op 31.10) en matige (W) N tot O-wind.

November

1-10.11 : het Atlantisch Hoog breidt zich uit naar Scandinavie. Tot 5.11 nemen de temperaturen verder af (-4 /+6 op 5.11) bij een matige wind die ruimt van NW naar O-ZO. Vanaf 6.11 krijgen we meer Z(ZO)-wind en stijgende temperaturen (+11/+18 op 10.11).

11-12.11 : doortrek van een N-Atl. depressie met hoge temperaturen en zwakke ZW-wind.

13-17.11 : opnieuw continentale lucht o.i.v. het Atl. Hoog tot Scandinavie. Matige daling van de (minimum)temperaturen tot +1/+12 op 16.11. Matige wind, eerst NW later ZO.

18-22.11 : het Atlantisch Hoog voert nu rechtstreeks polaire lucht aan. De wind waait eerst krachtig uit NW tot N, vanaf 20.11 NO en afnemend tot 2 Bf op 21.11; op 22.11 opnieuw 6 Bf. Buiig weertype met sneeuw op 20 en 22.11. De temperaturen duiken tijdelijk onder het vriespunt met als laagste waarden -3,5/ +7 op 22.11.

23-27.11 : het Hoog vestigt zich boven de Britse Eilanden. De wind komt eerst nog krachtig, later zwak uit NW tot N. Er wordt iets zachtere maritieme lucht aangewend en de temperaturen lopen opnieuw wat op tot gemiddeld +5/+9, behalve 27 en 28.11 met +0,5/+9.

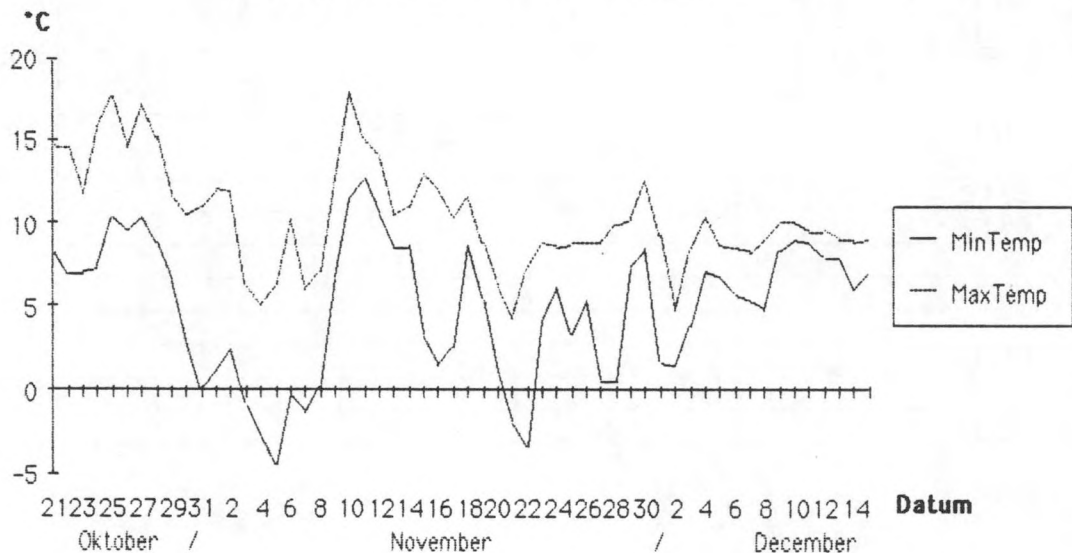
28-30.11 : gestoorde westelijke luchtstromingen, met hoge temperaturen (+8/+12), veel regen en krachtige wind uit ZW.

December

Vrijwel de gehele maand een W-circulatie tussen een zuidelijk Hoog en noordelijke storingen. Uitzonderlijk hoge temperaturen (meestal +7/+9), veel bewolking en vrij veel neerslag, bij een overwegend krachtige wind (W-NW storm op 4-7.12) eerst uit W tot NW, na 21.12 meer uit ZW tot Z.

Figuur 2

Minimum/Maximum-Temperaturen '88
(per dag / periode 21 Okt - 15 Dec)

Tabel : Windkracht - richting (per teldag).

Datum	Beaufort	Z	ZW	W	NW	N	NO	O	ZO
13/9	6-7				x	X			
14/9	7					X	x		
15/9	5					x	X		
29/9	5			X					
30/9	4				X	X			
7/10	9		x	X					
8/10	8-9			X					
10/10	6		X	X					
29/10	5					X	X		
30/10	2					X	X		
1/11	4			X					
3/11	4							X	x
4/11	6							X	X
5/11	2								X
6/11	2-3	X							
13/11	6				X	x			
14/11	4				X	X			
15/11	1								
16/11	0-2							x	x
17/11	4	x	X						X
18/11	4-7		x	X	X	x			
19/11	5-6				x	X			
20/11	6						X		
21/11	1-3	x	X				X	x	x
22/11	3-6		x	x	X				
23/11	6				X				
24/11	2-4					X			
25/11	3				X	X			
26/11	3				X	X			
5/12	5-8		x	X					
6/12	7-9				X	x			
10/12	5-6			X	X				
12/12	7					X			
14/12	3				X				

SOORTBESPREKING

1. Duikers

1.1. Alle duikers (gedet. + species)

Vanwege het determinatieprobleem worden alle waargenomen duikers (zowel de species als de gedetermineerde) eerst gezamenlijk besproken. Verder volgen enkele gegevens over de op naam gebrachte exemplaren.

$n = 294 \text{ ZW} + 22 \text{ NO} (= 93 \% \text{ ZW})$

Hoogste uurtotalen :

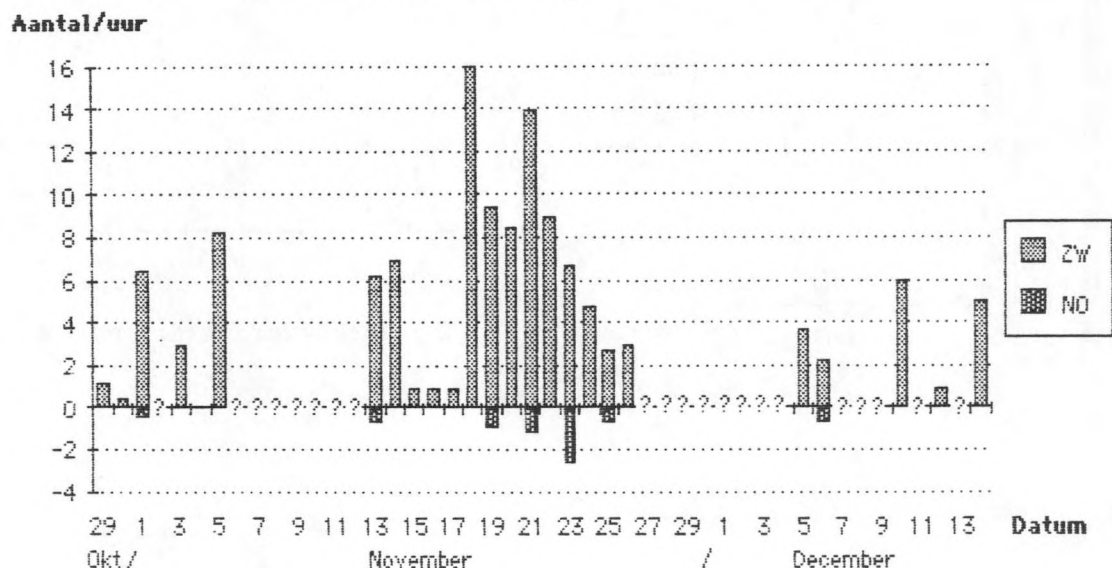
			wind	temp. C
01.11	08u45-09u45	11 ZW	W 4	+1/+12
05.11	08u35-10u35	13 ZW, 9 ZW	ZO 2	-4/+6
13.11	08u35-09u35	14 ZW	NNW 6	+9/+11
14.11	08u20-10u20	10 ZW, 7 ZW	NNW 4	+3/+13
19.11	08u40-09u40	10 ZW, 2 NO	NNW 5	+5/+9
20.11	13u20-14u20	13 ZW	NO 5	+1/+6
21.11	09u25-10u25	26 ZW, 1 NO	NO 1	-2/+4
	14u10-15u10	15 ZW	NW 2	
22.11	13u55-15u55	13 ZW, 13 ZW	NW 6	-4/+7

Het gemiddeld trekbeeld (gemiddeld aantal per uur - per decade; figuur 5) toont een geleidelijke toename vanaf eind oktober naar het hoogtepunt eind november. In december nemen de aantallen met de helft af.

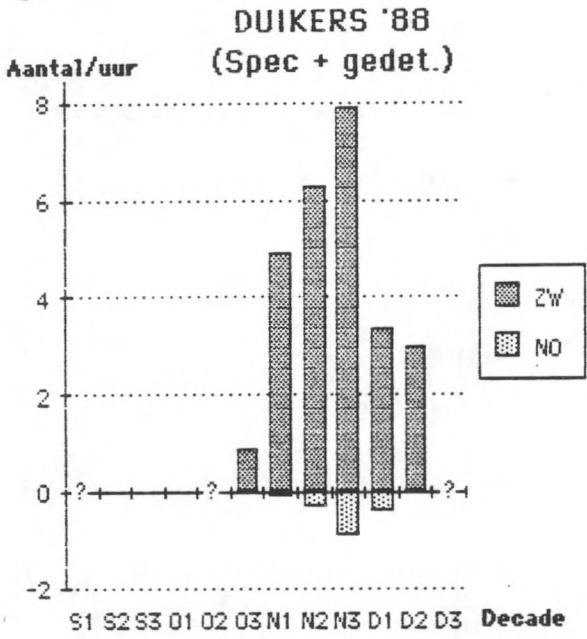
De doortrek was steeds sterk ZW-gericht, wat mooi overeenkomt met de gegevens uit Zuid-Holland : 92 % Z, terwijl men in Noord-Holland slechts 48 % Z vaststelde (gegevens uit najaar 1974-79; Camphuyzen & Van Dijk, 1983).

Figuur 3 illustreert de gemiddelde doortrek per dag voor de periode 29.10 tot 14.12.

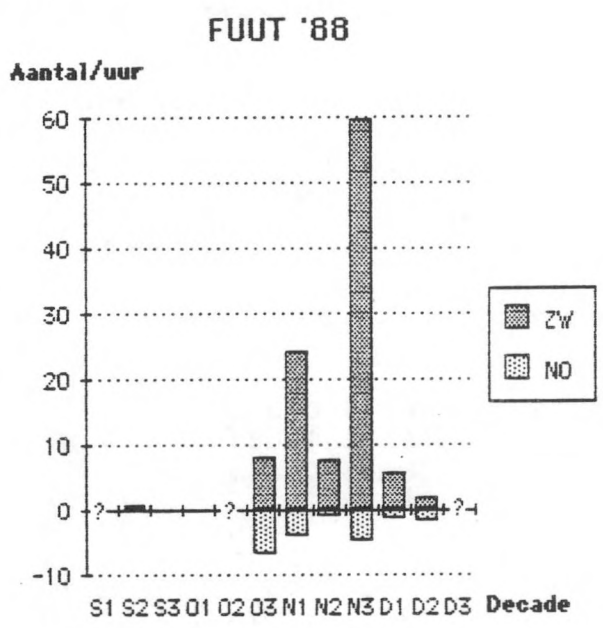
Figuur 3 DUIKERS '88 : Per dag (29/10-14/12)

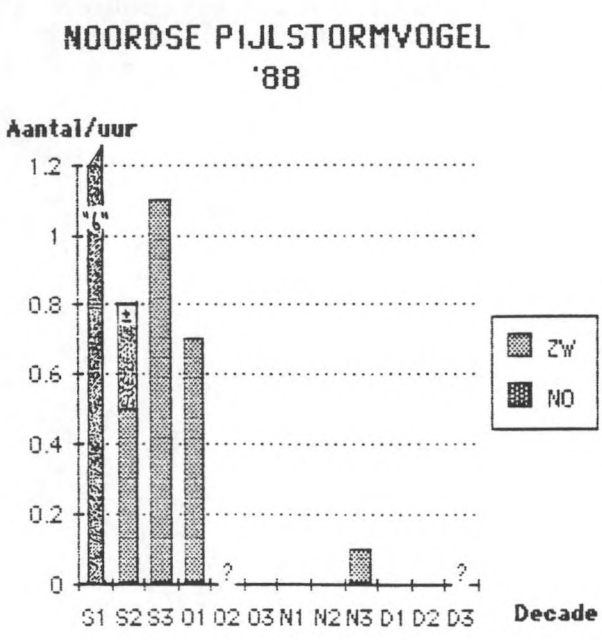
Figuur 5

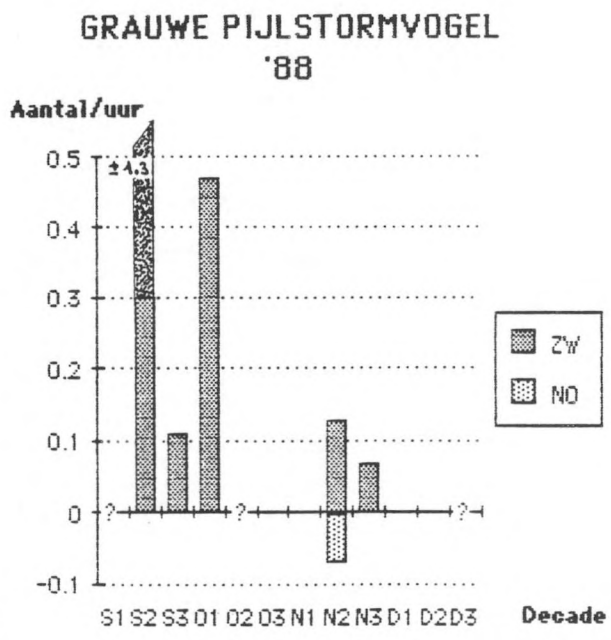
Figuur 6

Figuur 7

Figuur 8

De late eerste waarneming (29.10 - 3 ZW) heeft alles te maken met het geringe aantal teldagen in september en oktober. Begin november was het echter meteen raak; door aanvoer van continentale lucht daalde de temperatuur gevoelig tussen 29.10 en 05.11. Daarna stegen de temperaturen opnieuw, maar er werd helaas niet meer geteld. Hetzelfde weerscenario herhaalde zich van 13 tot 17.11, met enkel op 13 en 14.11 verhoogde doortrek; blijkbaar een vlugge reactie.

Vanaf 18.11 tot 23.11 was er aanvoer van rechtstreeks polaire lucht; de minimumtemperatuur duikt vanaf 20.11 onder het vriespunt; de wind komt eerst krachtig, later matig uit noordelijke richtingen. Eigenaardig genoeg noteren we reeds hoge aantallen vanaf 16.11 (reeds vriestemperaturen in de noordelijker gelegen verblijfplaatsen ?). De piekwaarden bereikten een hoogtepunt op 21.11 en namen dan geleidelijk af, vooral na 23.11, wanneer het weer opnieuw onder invloed kwam van zachte, maritieme luchtstromingen. De zachte decembermaand leverde, althans op vijf teldagen, nog behoorlijke aantallen zonder echte uitschieters op.

Van alle waargenomen duikers bleef 80 % ongedetermineerd.

1.2. Roodkeelduiker, *Gavia stellata*

n = 54 (83 % van de gedetermineerde duikers)

Het doortrekbeeld van de Roodkeelduiker verliep parallel met dat van de 'duikers' in het algemeen (zie 1.1.). Vooral op 21.11 konden veel Roodkeelduikers herkend worden : 25 ZW, waaronder een groep van 8 ex. Op 14.12 vloog 1 ex. met stook ZW.

1.3. Parelduiker, *Gavia arctica*

n = 9 (14 % van de gedetermineerde duikers)

Waarnemingen (Westdam - PaL) : 1 ex. ZW op 1,5,16.11 en 6.12
 2 ex. ZW op 14.11
 1 ex. NO op 6.12
 1 ex. tpl. zeedok Westdam 6.11

1.4. IJsduiker, *Gavia immer*

Twee gegevens :

05.11	1 ex. ZW	10u04	Westdam	PaL, D.Bombaert
22.11	1 ad. in overgangskleed	ZW	14u20	Westdam PaL

2. Futen

2.1. Fuut, Podiceps cristatus

n = 1.330 ZW + 174 NO (= 88 % ZW)

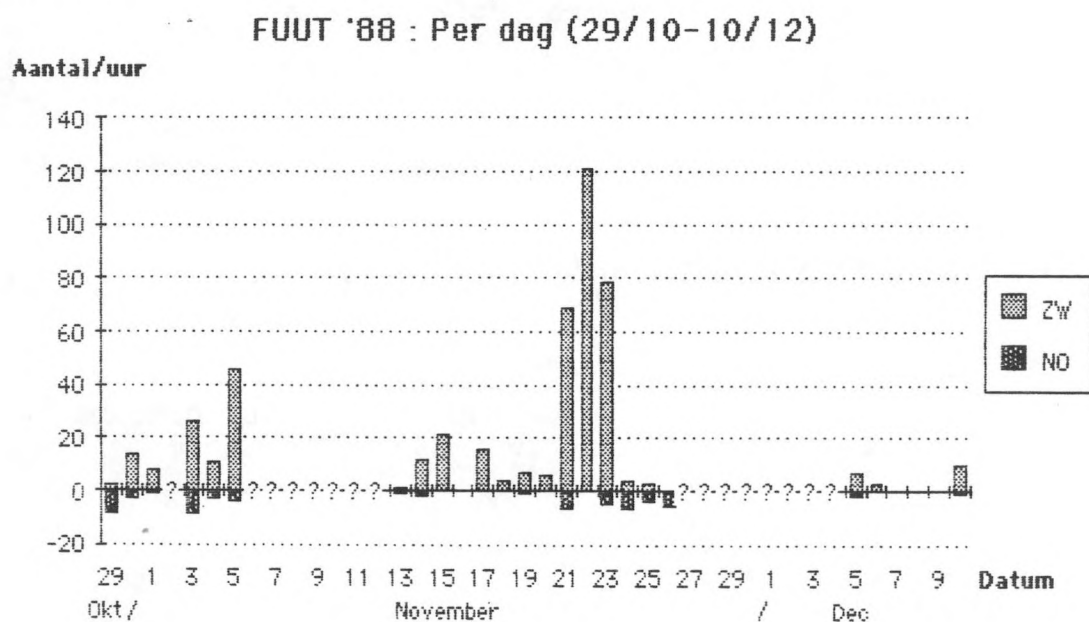
Hoogste uurtotalen :

21.11	09u25-10u25	95 ZW + 16 NO	(NO 1)
	14u10-15u10	115 ZW	(NW 2)
22.11	13u55-15u55	213 ZW, 150 ZW	(NW 6)
23.11	09u30-11u30	87 ZW + 7 NO, 114 ZW + 6 NO	(NW 6)

Het algemeen doortrekpatroon (figuur 6) toont een zeer gering aantal waarnemingen tot half oktober (0,5/uur - presentie 17 %). Eind okt.-nov. is er vrij sterke doortrek (32/uur - presentie 91 %). Vooral tijdens de koudeperiodes, en met name deze eind november, noteren we hoge piekwaarden (vgl. bovenstaande uurtotalen en figuur 4). Bij gebrek aan vorstperiodes werden er in december opnieuw Futen gezien (6/uur - presentie niettemin 100 %).

De grootste aantallen passeerden dus tijdens de koudeperiode eind november. De topdagen vielen echter wel iets later dan die van de duikers (19-22.11) : vanaf 21 tot 23.11 trokken continue kleine groepjes (3 a 10, soms 20 ex.) Futen ZW; 21-23.11 waren tevens de dagen met effectieve nachtvorst. In totaal passeerden er deze drie dagen 920 ex./10 uur, d.i. 58 % van alle waargenomen ex. tijdens 11 % der teluren.

Figuur 4

2.2. Roodhalsfuut, *Podiceps grisegena*

Alle waarnemingen (Westdam - PaL) :

07.10	1 ZW (10u30) + 1 NO/tp1. (15u45)
03.11	1 NO (09u05)
05.11	2 ZW (tussen 08u35-09u35)
15.11	1 ZW (tussen 08u30-09u30)

2.3. Kuifduiker/Geoorde Fuut, *Podiceps auritus/nigricollis*

Alle waarnemingen (Westdam - PaL) :

01.11	2 ZW
03.11	1 ZW (samen met Zwarte Zeeeenden)
14.11	1 ZW
15.11	1 ZW (samen met Fuut)
22.11	1 ZW (samen met Fuut)
24.11	1 NO

3. Stormvogels & Aalscholvers

3.1. Noordse Stormvogel, *Fulmaris glacialis*

Alle zeetrekgegevens komen uit de periode eind aug. - begin oktober :

20.08	2 ZW	Blankenberge	BAY,DR
25.08	1 ZW	Blankenberge	BAY,DR
12.09	2	Westdam Zeebrugge	BBu
13.09	2	Zeebrugge	DR
14.09	2 ZW	Westdam Zeebrugge	PaL
30.09	1 NO	Westdam Zeebrugge	PaL
07.10	1 NO	Westdam Zeebrugge	PaL

In de periode november - februari werden alleen nog dode ex. op het strand gevonden :

17.11	1 ex. (met stook)	Wenduine	EV
24.11	4 ex.	Blankenberge	PVB
26.11	4 ex.	Wenduine-Blankenberge	FVL
11.12	2 ex. (1 ad. zokl.)	Wenduine	FDR
15.12	4 ex. (1 met stook)	Wenduine-De Haan	FDR
20.12	1 ex.	Wenduine	FW
25.02	1 ex.	De Haan	JZV

Op 27.03 werden 200 a 250 ex. vastgesteld te Zeebrugge; er worden echter geen verdere details gegeven. Betrof het hier trekkende en/of foeragerende ex., waargenomen vanaf de kust ?

Ten slotte nog een vondst uit het binnenland :

04.06 1 ex. dood Assebroek HEP,PVB

3.2. Noordse Pijlstormvogel, *Puffinus puffinus*

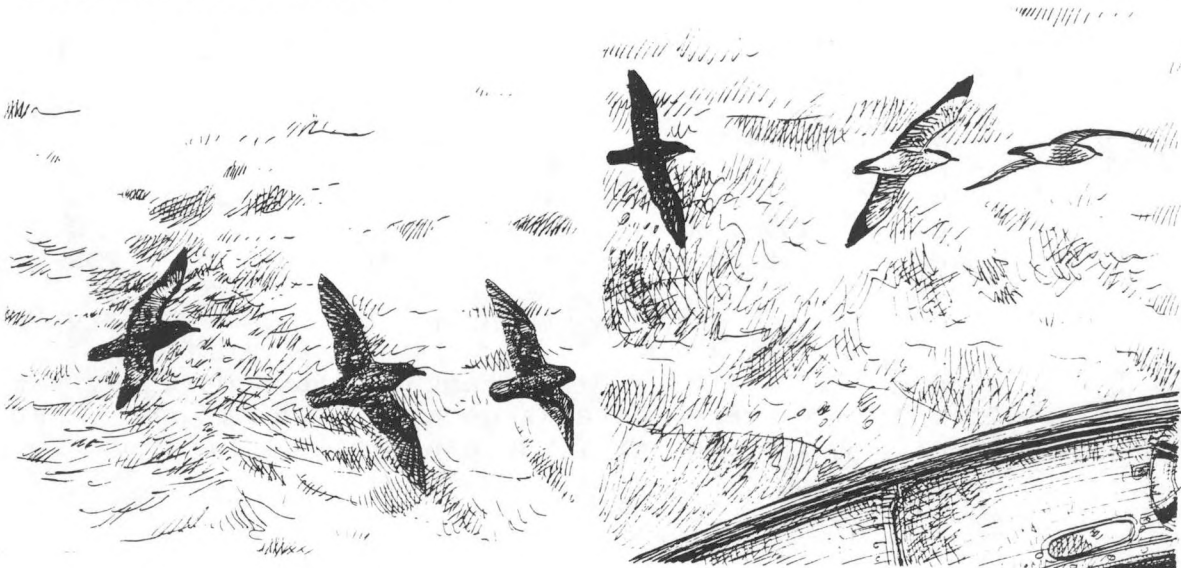
De uurgemiddeldengrafiek (figuur 7) is onvolledig (maar ten dele "aangepast") voor de periode eind aug. - begin september : er werden helaas geen volledige tellingen doorgegeven, waardoor de waarnemingen niet verwerkt kunnen worden in de algemene berekeningen. Wegens het ontbreken van de tijdsaan- duidingen zijn bovendien dubbeltellingen mogelijk, met name op 13 en 14.09.

Alle waarnemingen :

21.08	3 ZW	Zeebrugge	BSP, DIG, RD
22.08	7 ZW	Blankenberge	BAY
25.08	4 ZW + 1 NO	Blankenberge	BAY
05.09	9 ZW	Wenduine	FDR
13.09	5 ZW	Zeebrugge (namiddag)	JVP
	7 ZW	Zeebrugge (voormiddag)	LVS
	1 tpl.	Zeebrugge (gekwetst ex.)	LVS
	3 ZW	Blankenberge (16-19u00)	PaL
14.09	1 ZW	Zeebrugge	GDS, MVB, BEC
	4 ZW	Blankenberge	PaL
25.09	2 ZW	Zeebrugge	FDS, DBL
29.09	9 + 1 (*) ZW	Zeebrugge	PaL
07.10	5 ZW	Zeebrugge	PaL
08.10	5 ZW	Zeebrugge	PaL
10.10	1 ZW	Zeebrugge	PaL
23.11	1 ZW	Zeebrugge	PaL

(*) Vale Noordse Pijlstormvogel (*Puffinus puffinus mauretanicus*) (15u29)

Bijna alle waarnemingen gebeurden bij krachtige tot storm- achtige WZW tot NNW-wind in de periode eind augustus -begin oktober; slechts 1 late waarneming. Met een totaal van 67 ZW, 1 NO en 1 tpl. komen we aan een behoorlijk aantal ex., zonder echte uitschieters.

3.3. Grauwe Pijlstormvogel, Puffinus griseus

Zie ook figuur 8 : hierbij geldt dezelfde opmerking als bij 3.2.

Alle waarnemingen :

21.08	1	Zeebrugge (uur ?, richting ?)	BSP,DIG,RD
12.09	3 ZW	Blankenberge (circa 11u00)	TDF
	11 ZW	Westdam (19u00-19u45)	BBu
13.09	4	Zeebrugge (richting ?, voormiddag)	LVS
	1	Zeebrugge (richting ?, uur ?)	DR
	2 ZW	Blankenberge (16u00-19u00)	PaL
14.09	1	Blankenberge (richting ?, uur ?)	BBV,PVD
	2 ZW	Blankenberge (6,5 uur)	PaL
30.09	1 ZW	Westdam (3 uur)	PaL
07.10	2 ZW	Westdam (6 uur)	PaL
08.10	5 ZW	Westdam (4 uur)	PaL
13.11	2 ZW + 1 NO	Westdam (3 uur)	PaL
22.11	1 ZW	Westdam (3 uur)	PaL

Vanwege de soms onvolledige meldingen ziet het totaal aantal er wat chaotisch uit : n = 35 (37 ?), waarvan 29 ZW, 1 NO en 5 richting onbekend (en 2 mogelijke dubbeltellingen - richting eveneens onbekend). Zoals gewoonlijk wordt de Grauwe Pijlstormvogel slechts op een klein aantal teldagen waargenomen. De topdag was duidelijk 12.09 met minstens 14 ex. ZW; uit de meldingen kan men opmaken dat er die dag slechts 1 (a2 uur) geteld werd, zodat het reële aantal vermoedelijk nog een stuk hoger ligt. Alle waarnemingen vielen op dagen met krachtige aanlandige wind, vooral bij westerstormen.

3.4. Vaal Stormvogeltje, Oceanodroma leucorhoa

n = 29 ZW en 2 NO, 1 vondst

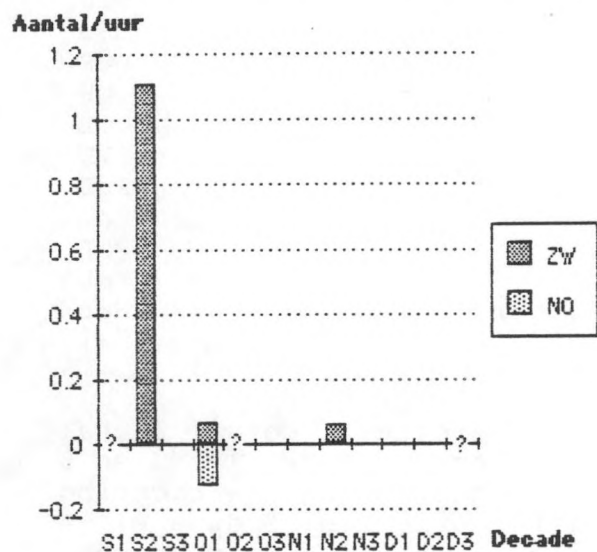
Alle waarnemingen :

13.09	23 ZW	Westdam (namiddag + avond)	VDS,PB,VEL,e.a.
	11 ZW	Blankenberge (16u00-19u00)	PaL
14.09	3 ZW	Zeebrugge (uur ?)	GDS,MVB,BEC,FW
	1 ZW	Westdam (16u30)	FW
	4 ZW	Blankenberge (6,5 uur)	PaL
27.09	1 dood ad	wijfje te Zeebrugge	JVG
07.10	1 ZW + 2 NO	Westdam (6 uur)	PaL
14.11	1 ZW	Westdam (4 uur)	PaL

De meeste ex. (87 %) passeerden dus tijdens de stormperiode half september (11-14.09); dit gebeurde echter pas op de 3de dag, toen de wind van ca. 10 Bf W naar 7 N geruimd was. Het is reeds meermaal gebleken dat we pas (veel) Vale Stormvogeltjes te zien krijgen op het einde van langdurige stormdepressies.

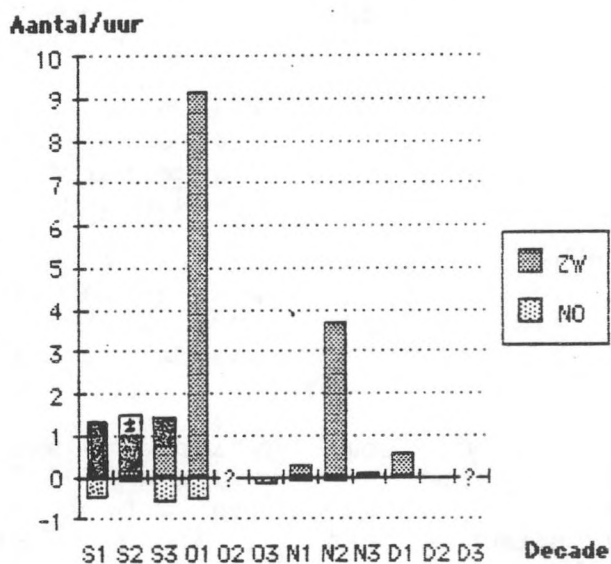
Figuur 9

VAAL STORMVOGELTJE '88

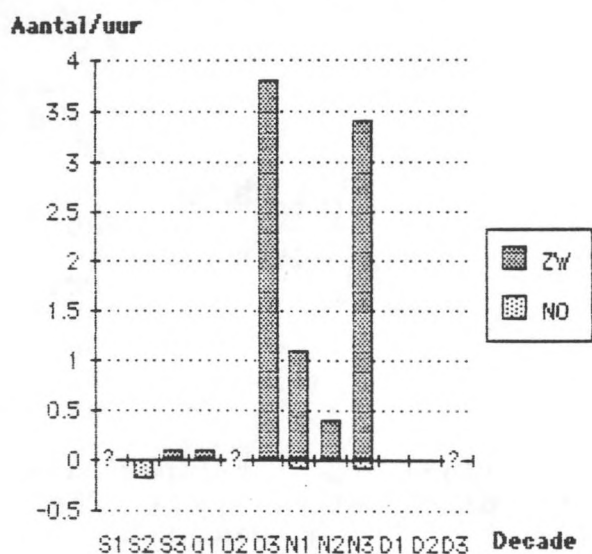
Figuur 10

JAN-VAN-GENT '88

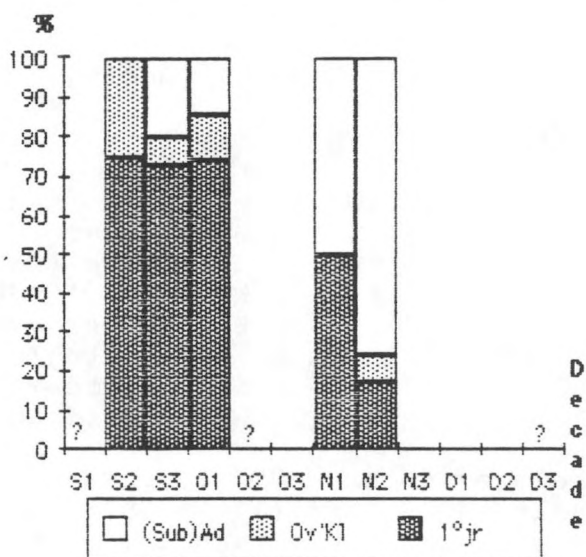
Figuur 11

AALSCHOLVER '88

Figuur 12

JAN-VAN-GENT '88

3.5. Stormvogeltje, *Hydrobatus pelagicus*

13.09 1 ZW Blankenberge PaL

3.6. Jan Van Gent, *Sula bassana*

n = 247 ZW, 18 NO en 10 tpl. (= 90 % ZW)

Hoogste uurtotalen :

07.10	08u05-09u05	36 ZW	(W 9-10)
08.10	07u25-10u25	19 ZW, 20 ZW, 23 ZW	(W 8-9)
13.11	08u35-10u35	37 ZW, 18 ZW	(NNW 6)

Het doortrekpatroon (figuur 10) was bijna "traditioneel" te noemen : relatief lage aantallen in september (uitzondering : 25 ex. ZW op 13.09 in ? uur, bij NNW 7 - mond. med. JVP), een hoge doortrekkiepiek tijdens de oktoberstorm, en opnieuw weinig waarnemingen in november - december (uitgezonderd 13.11).

Hoewel het voorkomen van deze prachtige zeevogel hoofdzakelijk afhangt van de aanwezigheid van beschikbaar voedsel (voornamelijk scholen Makreel, die zich doorgaans ver uit de kust bevinden), krijgen we bij harde NW-wind in oktober (en november) frequent relatief intens, gerichte ZW-trek te zien. Die ZW-richting is overigens niet zo vanzelfsprekend : in Nederland telde men in de periode 1974-79 tijdens de najaarstrek in Noord-Holland 30 % Z, in Zuid-Holland 65 % Z (Camphuysen & Van Dijk, 1983).

Doorgaans werd ook de leeftijd van de waargenomen 'ginters' genoteerd. Gemakkelijkheidshalve onderscheiden we 1ste jaars, overgangskleed (2de en 3de jaars) en (sub)adulten (4de jaars en volwassenen). Een procentuele verdeling per decade is weergegeven in figuur 12.

De resultaten van het najaar 1988 zijn eveneens vrij normaal te noemen : tot (begin) oktober overwegend onvolwassen vogels, in november overwegend (sub)adulten. Het aantal 'ginters' in overgangskleed was evenwel aan de lage kant (slechts 10 % van het totaal).

Ook nog een strandvondst : 1 ad. dood te Wenduine op 15.10 (FDR).

3.7. Aalscholver, *Phalacrocorax carbo*

n = 56 ZW en 6 NO (90 % ZW)

Hoogste uurtotalen :

30.10	09u45-10u45	14 ZW	(NNO 2)
21.11	10u25-11u25	17 ZW + 2 NO	(ZO 2)

Vermoedelijke redenen voor het lage aantal : een gering aantal waarnemingsdagen in de beste periode (augustus tot begin november) gecombineerd met de doorgaans tot enkele dagen en/of grote groepen geconcentreerde doortrek, en het feit dat heel wat Aalscholvers op vrij grote hoogte de kustlijn blijven volgen (en onopgemerkt de telpost op de Westdam kunnen passeren).

De twee doortrekkieken (figuur 11) werden hoofdzakelijk bepaald door beide hoger vermelde teldata, terwijl hierbij aansluitend ook op 29.10 en 20.11 meerdere ex. doortrokken. Beide periodes werden gekenmerkt door aanvoer van koude polaire lucht, dalende temperaturen en tot zwak afnemende NO tot ZO-wind.

3.8. **Kuifaalscholver**, *Phalacrocorax aristoteles*

Alle waarnemingen (PaL) :

14.09	1 ad. ZW	Blankenberge	(18u17 - NN0 7)
07.10	1 ad. ZW	Westdam	(08u37 - W 8-9)
20.11	1 2de jaars ZW	Westdam	(14u02 - NO 6)
22.11	1 1ste jaars ZW	Westdam	(14u01 - NW 6)
	1 ad. ZW	Westdam	(16u10 - NW 6)
		(vloog samen met 12 Zwarte Zeeëenden)	
24.11	1 subad. tpl.	Westdam	(11u20 - N 3)
25.11	1 ad. NO	Westdam	(11u24 - NNW 3)
26.11	1 ad. + 1 juv. tpl.	Westdam	(09-10u00 - NNW 3)

4. Eendachtigen

4.1. **Zwarte Zeeëend**, *Melanitta nigra*

n = 4.210 ZW + 631 NO (87 % ZW)

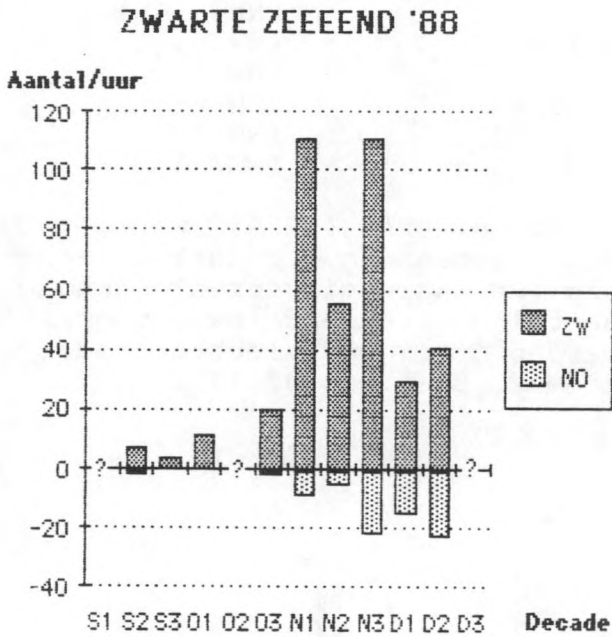
Hoogste uurtotalen :

03.11	08u25-09u25	490 ZW + 41 NO	(OZO-O 4)
15.11	08u30-09u30	295 ZW + 25 NO	(verand. 1)
25.11	09u00-10u00	520 ZW + 103 NO	(NNW 3)
26.11	09u00-10u00	498 ZW + 24 NO	(NNW 3)

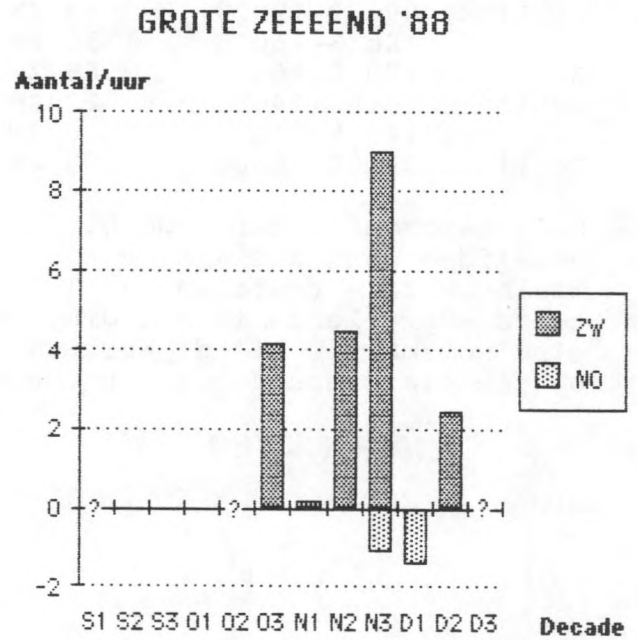
Tot eind oktober werden geen hoge aantallen vastgesteld. Wel nam het uurpresentiepercentage (d.i. het aantal uren waarin de soort werd waargenomen t.o.v. het totale aantal teluren) van 44 % in sept. tot 62 % in oktober (en verder tot 90 % in november en zelfs 100 % in december).

In november waren er drie korte periodes met sterke doortrek, telkens gekenmerkt door aanvoer van polaire of continentale koude lucht en dalende temperaturen, en eindigend met een 'topdag' (meestal de meest windstille dag). Tijdens de vier hoger vermelde teldagen (7 % van alle teluren) passeerden liefst 41 % van alle getelde Zwarte Zeeëenden! In december opnieuw wat lagere aantallen en (vanaf eind november) ook meer NO-trek (34 %).

Figuur 13

Figuur 14

4.2. Grote Zeeëend, *Melanitta fusca*

n = 231 ZW + 27 NO (90 % ZW)

Hoogste uurtotalen :

14.11	08u20-09u20	39 ZW	(NNW 4)
21.11	10u25-11u25	23 ZW + 4 NO	(ZO 2)
23.11	10u30-11u30	53 ZW	(ZO 2)

De eerste waarneming viel op 29.10 : 19 ZW. De beste dagen situeerden zich telkens wat vroeger dan die van de Zwarte Zeeëend, en vielen dus samen met het begin van de koude-periode. In hoeverre dit toeval is, en in welke mate een temperatuursdaling een al dan niet (rechtstreeks) invloed zou kunnen uitoefenen, is natuurlijk een ander paar mouwen.

Op de drie hoger vermelde topdagen (= 12 % van de teluren) werd 64 % van alle waargenomen ex. geteld. Het uurpresentiepercentage voor november bedroeg 45,5 %.

4.3. Eider, *Somateria mollissima*

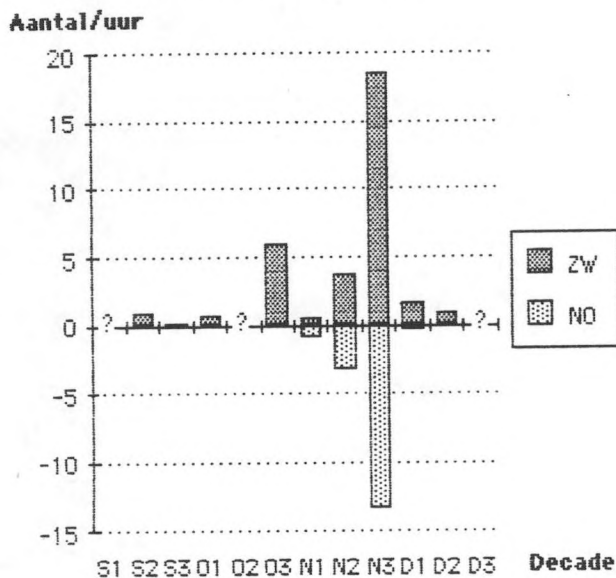
n = 529 ZW + 260 NO (67 % ZW)

Hoogste uurtotalen :

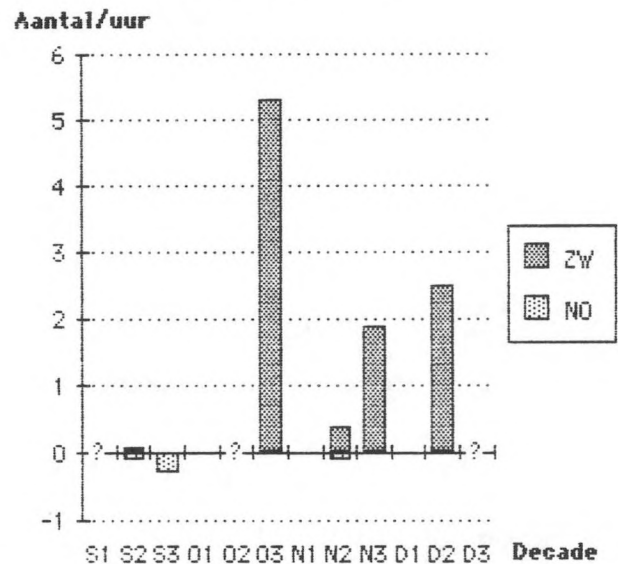
14.11	09u20-10u20	53 ZW	(NNW 4-5)
	15u15-16u15	50 ZW + 3 NO	(NW 4)
21.11	15u10-16u10	68 ZW	(NW 3)
22.11	13u55-14u55	22 ZW + 38 NO	(NW 6)
	14u55-15u55	8 ZW + 52 NO	(NW 6)
26.11	09u00-10u00	95 ZW + 33 NO	(NNW 3)

Het merendeel der voorbijtrekkende eiders (62 %) werd in dezelfde periodes als beide andere Zeeëenden, gedurende een klein aantal topdagen (= 13 % van de waarnemingsuren) genoteerd. Opvallend is het grote aantal NO-trekkende ex., vooral eind november. Bij de Westdam werden overigens slechts zelden op zee pleisterende ex. opgemerkt (max. 8 ex. op 05.11).

Figuur 15 EIDEREEND '88

Figuur 16 BERGEEEND '88

4.4. IJseend, *Clangula hyemalis*

Najaar 1988 leverde een opmerkelijk hoog aantal IJseenden op, vooral gedurende de tweede helft van november.

Alle waarnemingen (Westdam - PaL) :

13.11	4 w/juv. ZW	(09u24)
14.11	1 ad. man ZW	(10u00)
19.11	1 w/juv. tpl. op zee	(09-11u00)
20.11	1 man in wkl. ZW	(14u28)
21.11	1 wijf ZW	(14u25)
23.11	1 man ZW	(10u46)
14.12	1 ad. wijf in wkl tpl. op zee	

4.5. **Bergeend**, *Tadorna tadorna*

n = 64 ZW + 5 NO (93 % ZW)

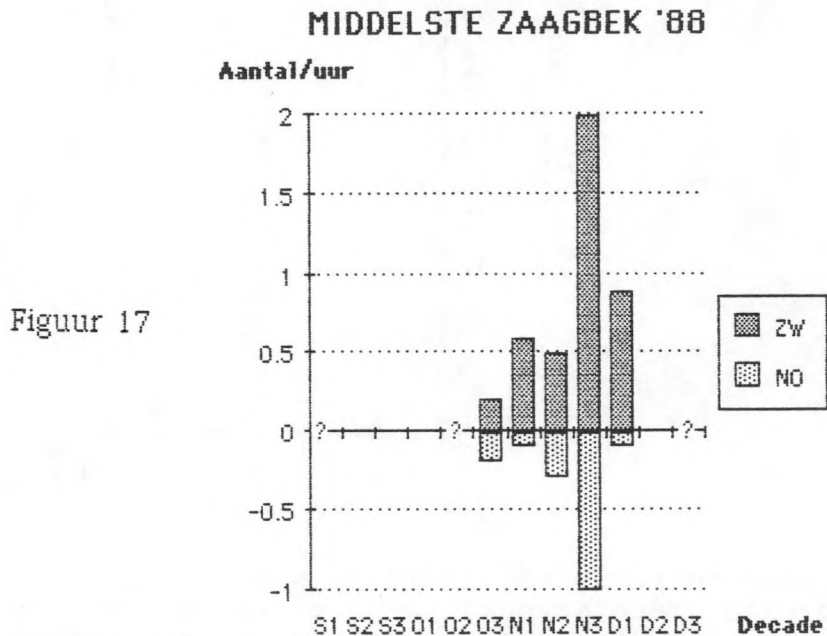
Door het ontbreken van gegevens uit augustus (ruitrek) en de afwezigheid van een echt winteroffensief (vorstgevoelige soort), bleven de aantallen zeer laag. De waarnemingen bleven vrijwel beperkt tot de dagen met een eerste lichte nachtvorst (29-30.10 en 21-23.11). De uurpresentie voor het gehele najaar bedroeg slechts 14 %.

4.6. **Middelste Zaagbek**, *Mergus serrator*

n = 49 ZW + 23 NO (= 68 % ZW)

Vanaf eind oktober passeerden vrij regelmatig (uurpresentie november : 38 %) enkelingen of kleine groepjes, zowel ZW als NO (figuur 17).

Zowat alle waarnemingen vielen binnen de reeds vermelde koudeperiodes (29.10 - 01.11, 13-14.11 en 18-25.11). Slechts 18 % van de trekkers waren (adulte) mannetjes; bij de najaarstrekkers in de periode 1974-79 aan de Hondsbassche Zeewering (Nederland) stelde men 39 % mannetjes vast (Camphuyzen & Van Dijk, 1983).

4.7. **Grote Zaagbek**, *Mergus merganser*

Een soort die pas in aantal verschijnt gedurende intense vorstperiodes (dichtvriezende binnenwateren); niettemin toch enkele waarnemingen (Westdam - PaL) :

14.11	3 w/juv. ZW	22.11	2 w/juv. ZW
20.11	1 man ZW	06.12	2 w/juv. NO
21.11	1 w/juv. NO	14.12	1 w/juv. ZW

4.8. Rotgans, Branta bernicla

n : 694 ZW + 44 NO (= 94 % ZW)

Hoogste uurtotalen :

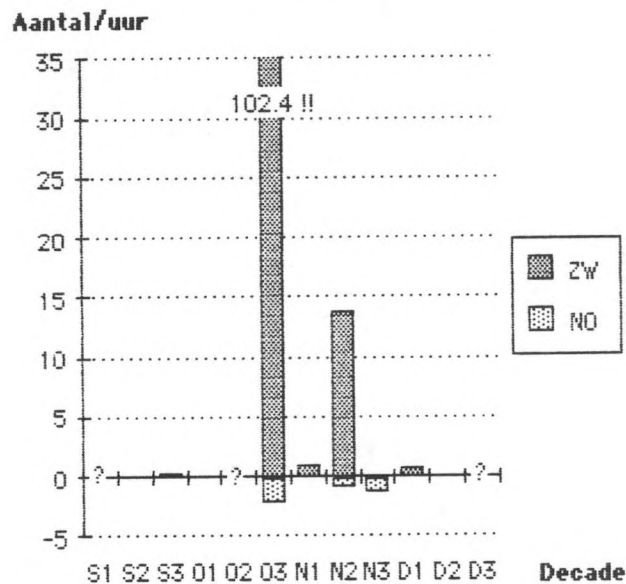
29.10	08u30-11u00	93 ZW, 203 ZW, 35 ZW	(NNO 5-6)
30.10	08u45-10u45	81 ZW + 49 ZW	(NNO 2)
19.11	08u40-10u40	51 ZW + 13 NO, 73 ZW	(NNW 5-6)

Gewoonlijk stellen we 1 a 2 doortrekpieken vast, waarbij de eerste meestal eind september - begin oktober valt. Aangezien het grootste aantal meestal op 1 a 3 dagen tijds (soms beperkt tot enkele uren), of ver op zee, voorbijtrekt, is het niet uitgesloten dat de eerste doortrekperiode gemist werd.

De doortrekpiek viel op 29 en 30.10; 64 % van alle waargenomen Rotganzen tijdens 4,5 teluren. Half november volgde nog een tweede trek golf; deze was over meerdere dagen gespreid (13-15.11 + 19.11) en de aantallen vielen wat lager uit : 31 % der Rotganzen tijdens 10 teluren (figuur 18). Het lage uurpresentiepercentage (sep.-dec. = 17,5 %) bevestigt dit doortrekpatroon.

Figuur 18

ROTGANS '88

Beide doortrekperiodes vielen samen met het begin van een aanvoer van rechtstreeks polaire lucht, een vrij krachtige noordelijke wind en een gevoelige temperatuursdaling (hoewel die aan onze kust niet onder het vriespunt doken).

In zoverre dit waarneembaar was, behoorden alle Rotganzen tot de ondersoort B. b. bernicla.

4.9. Brandgans, Branta leucopsis

20.11 34 ZW in een groep (14u45) t.h.v. de Westdam, en dit bij NO 6 en bij sneeuwbuien (PaL)

4.10. "Grauwe" gans, Anser spec.

Westdam (PaL) :

14.11 6 ZW
21.11 25 NO
24.11 10 NO

4.11 Kolgans, Anser albifrons

21.11 21 NO Westdam (14u10-15u10) PaL

4.12 Eend spec.

Nogal wat eenden (vnl. grondeleenden) bleven ongedetermineerd, vnl. vanwege afstand, vlieghoogte en slechte belichting. Een uurgemiddeldengrafiek (figuur 26) werd omwille van de volledigheid opgenomen.

4.13 Wilde Eend, Anas platyrhynchos

n = 82 ZW + 58 NO (= 59 % ZW)

Door het ontbreken van een vorstperiode bleven de aantallen laag; dit geldt overigens eveneens voor de verder besproken eendesoorten. Enerzijds viel de beste doortrektag wel samen met de eerste koudere periode; anderzijds verblijven in de omgeving (Voorhaven, zee te Blankenberge en Heist) meestal enkele 10-tallen tot honderden ex., zodat het trekbeeld mogelijks bepaald wordt door lokale verplaatsingen.

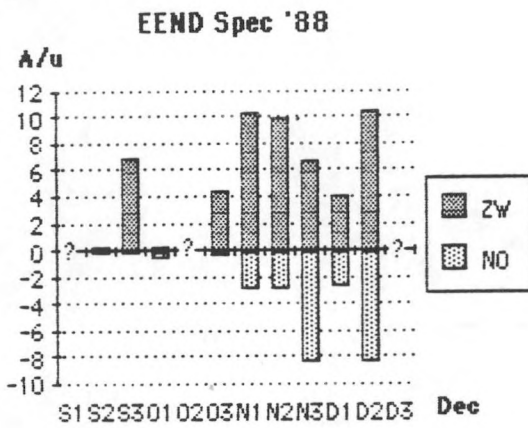
Bij de Westdam zelf verbleven maximaal 25 ex. tpl. op zee (29.09).

4.14 Smient, Anas penelope

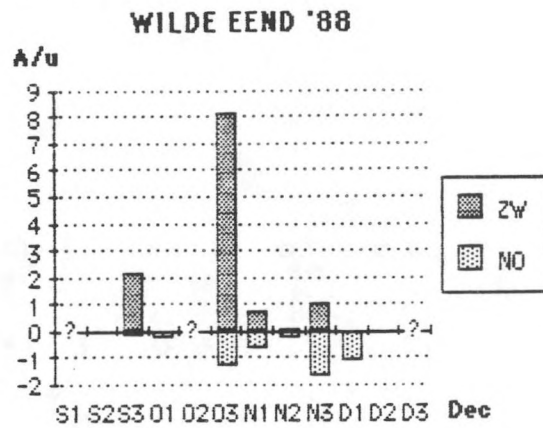
n = 135 ZW + 151 NO (= 47 % ZW)

Reeds op 14.09 vlogen 5 ex. ZW en 24 ex. NO. Vanaf eind oktober werden regelmatig, zowel ZW als NO-vliegende Smienten waargenomen; de aantallen bleven evenwel vrijwel vrij laag. De grootste aantallen vielen samen met de twee koude-periodes (30.10, 03.11 en 19-25.11 = 65 % van het totale aantal ex.). Op 19.11 verbleven een 130-tal Smienten tpl. op zee voor de Westdam.

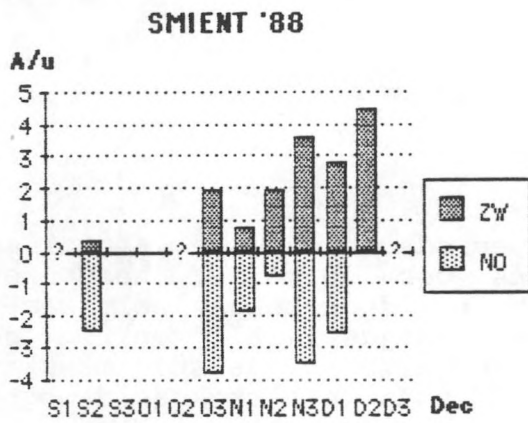
Figuur 26

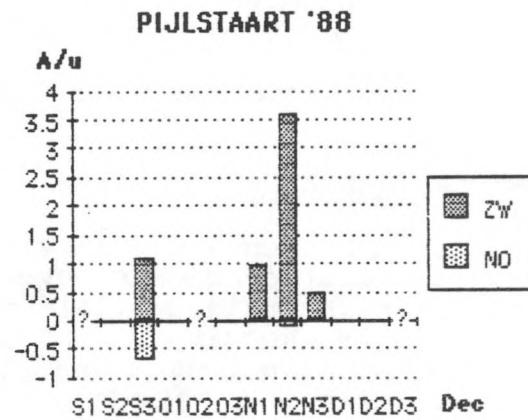
Figuur 27

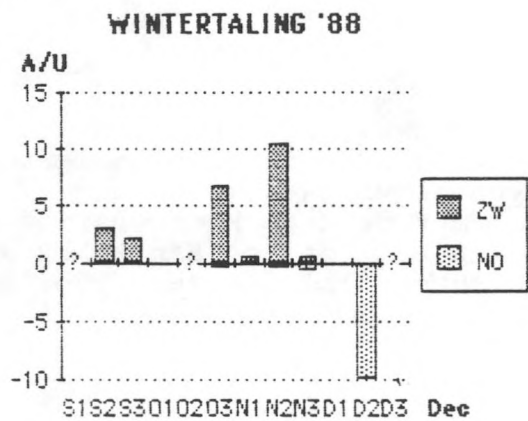
Figuur 28

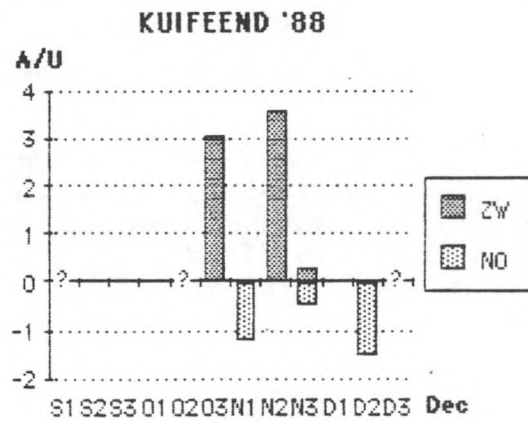
Figuur 29

Figuur 30

Figuur 31

4.15 **Pijlstaart**, *Anas acuta*

n = 82 ZW + 8 NO (= 89 % ZW)

De eerste Pijlstaarten werden vastgesteld op 29.09 (10 ZW) en 30.09 (6 NO). Daarna was het wachten tot de koudere novemberdagen. Maximaal werden 49 ex. (ZW) opgemerkt op 15.11 tussen 08u30 en 09u30.

Ook de Pijlstaart is een vorstgevoelige soort en hoge aantallen bleven dus uit.

4.16 **Krakeend**, *Anas strepera*

Alle waarnemingen (Westdam - PaL) :

05.11	7 ex. (3 man) ZW
19.11	1 man. ZW
21.11	8 w/juv. ZW

4.17 **Wintertaling**, *Anas crecca*

n = 275 ZW + 36 NO (= 88 % ZW)

Hoogste uurtotaal op 15.11 tussen 08u30 en 09u30 met 112 ZW. Enkele doortrekkers in september, geen verdere waarnemingen voor eind oktober, een ietwat intensievere doortrek tijdens de koudere novemberdagen (vnl. 30.10, 14-15.11 en 20.11) en behalve 1 groepje van 20 ex. NO op 14.12 geen gegevens uit de zachte decembermaand. Een logisch scenario.

4.18 **Kuifeend**, *Aythya fuligula*

n = 74 ZW + 22 NO (= 77 % ZW)

Het doortrekbeeld (figuur 31) wordt nagenoeg geheel bepaald door twee dagen, nl. 29.10 met 14 ex. ZW en 15.11 met 50 ex. ZW.

Deze twee data komen echter opnieuw overeen met de eerste koudere periodes, en vallen binnen de reeds vroeger als beste doortrekperiode vastgestelde limieten (half oktober - half november).

4.19 **Tafeleend**, *Aythya ferina*

Slechts 2 waarnemingen (Westdam - PaL) :

05.11	16 ZW
23.11	3 NO

4.20 **Brilduiker**, *Bucephala clangula*

Vier doortrekwaarnemingen, zoals steeds (bij afwezigheid van vorsttrek) in november (Westdam - PaL) :

14.11 1 w/juv. ZW
 19.11 1 w/juv. + 1 man ZW
 22.11 1 man ZW
 25.11 2 w/juv. ZW
 Vanaf 26.11 steeds 2 a 3 juv. tpl. in de Voorhaven aan de punt van de Westdam.

5. Jagers

5.1. Algemeen : alle jagers ("miki's" + gedetermineerde)

Voor de uitwerking van deze gegevens doemde 1 groot probleem op : de "losse" gegevens die door diverse waarnemers verzameld werden. Hierbij ontbreken steevast de aanduidingen i.v.m. de trekrichting en/of de duur van de telling (meestal ontbreken beide). Daardoor zijn deze gegevens totaal ontbruikbaar voor verdere verwerking in grafieken! Om hier toch nog enigszins een mouw aan te passen werden zoveel mogelijk van deze gegevens, waar mogelijk, in het verslag opgenomen. Te weten : vondsten, voorjaarswaarnemingen, de gedetermineerde ex. van de 3 zeldzamere soorten en entueel als "aanvullende vermelding". De gegevens waren en bleven helaas onbruikbaar voor grafieken, soort-, leeftijds- en kleurfase-percentages. Dit gedeelte van het verslag is dan ook, tenzij anders vermeld, gebaseerd op de eigen waarnemingen.

a) $n = 351 \text{ ZW} + 24 \text{ NO} (= 94 \% \text{ ZW})$

Hierbij bleven 263 ex. (of 70 %) ongedetermineerd ("miki").

De gedetermineerde ex. :	Kleine Jager	59 ex. of 53 %
	Middelste Jager	22 ex. of 20 %
	Kleinste Jager	7 ex. of 6 %
	Grote Jager	24 ex. of 21 %

b) Rekening houdend met alle ingezonden losse gegevens krijgen we (vooropgesteld dat er geen dubbeltellingen zijn, want dit is onmogelijk te achterhalen!!).

$n = 362 \text{ ZW} + 24 \text{ NO} + \text{min. } 250 \text{ (*) richting ?} + 2 \text{ tpl.} + 2 \text{ 'binnenland'} + 2 \text{ dode ex.}$

(*) zijnde 49 ex. + "ongeveer 200 ex." op 13.09! (bron LL)

Opmerking : nog steeds 94 % ZW.

Het percentage "miki's" wordt dan 80 %. Voor de op naam gebrachte ex. vinden we nu :

	Kleine Jager	49 %
	Middelste Jager	19 %
	Kleinste Jager	6 %
	Grote Jager	24 %

We bekomen dus nagenoeg dezelfde waarden.

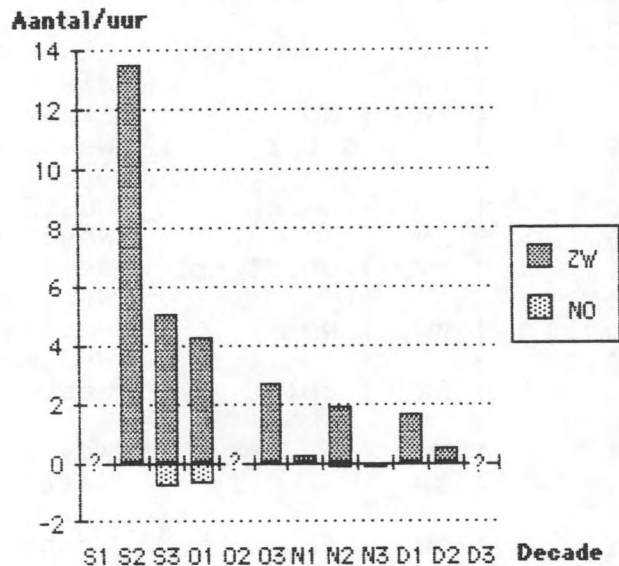
Hoogste uurtotalen :

13.09	vermoedelijk namiddag + avond	: ca. 200 ZW	LL
	26,31,24 ZW	16u00-19u00	(N-NNW 6-7)
14.09	26 ZW	09u10-10u10	(NNO 7)
	28 ZW	17u35-18u35	(NNO 7-8)
29.09	20 ZW + 1 NO	16u30-17u30	(WNW 5)

De beste dagen werden gekenmerkt door een harde tot stormachtige wind uit W tot N, meestal volgend op de doortocht van het koudefront van een stormdepressie, waarbij de wind (soms zeer snel met op een korte tijd toenemende trek van jagers) van ZZW naar W tot N ruimt. Het aantal jagers dat tijdens dergelijke ideale periodes werd waargenomen, nam na september geleidelijk af. Ook de uurgemiddelden-grafiek (figuur 23) illustreert deze trend zeer duidelijk.

'JAGERS' '88

Figuur 23

Laatste waarnemingen : 1 juv. Middelste Jager ZW op 12.12 (PaL) en 1 dode Grote Jager op 23.12 (MaP).

Bij 96 miki's (= kleine/middelste/kleinste jager; gedetermineerde ex. niet medegerekend; losse gegevens niet bruikbaar) kon leeftijd/kleurfase genoteerd worden. Hierbij werden 42 juveniele ex. (= 44 %) vastgesteld. De verhouding juv./ad. (+subad.) was niet constant in de loop van het najaar :

september :	50 % juv. (n = 56)
begin oktober :	19 % juv. (n = 21)
nov./dec. :	53 % juv. (n = 19)

Bij de adulte (+ subad.) miki's werden 52 % donkere fase, 46 % lichte fase en 2 % intermediaire fase (n = 54) vastgesteld. Ook deze verhouding bleef niet constant in de loop van het najaar :

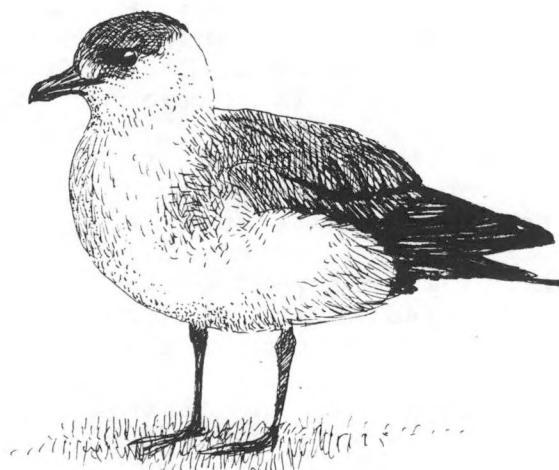
september :	68 % lichte fase (n = 28%)
okt.-dec. :	24 % donkere fase (n = 25)

Opmerking : het aandeel van de donkere fase ex. ligt waarschijnlijk hoger; dit zelfde geldt voor de juveniele vogels. Het is immers mogelijk om adulte lichte fase ex. nog op relatief grote afstand en/of bij slechte belichting te herkennen; de overige worden wel vrij vlot herkend als 'donker', maar het onderscheid juv./ad. donker/ad. intermed. is lang niet zo gemakkelijk.

5.2. Kleine Jager, *Stercorarius parasiticus*

Waarnemingen :

21.08	1 ZW	Blankenberge	BAY
22.08	1 ZW	Blankenberge	BAY
25.08	2 ZW	Blankenberge	BAY
26.08	?	Blankenberge	BAY
10.09	1 ZW, 1 tpl.	Westdam	GO
12.09	2	Westdam	BBV
13.09	15 ZW	Blankenberge	PaL
14.09	6 ZW	Blankenberge	PaL
15.09	4 ZW, 1 NO	Blankenberge	PaL
30.09	2 ZW + 5 tpl.	Westdam	PaL
02.10	1	Westdam	PB, e.a.
07.10	7 ZW	Westdam	PaL
08.10	7 ZW, 1 NO, 1 tpl.	Westdam	PaL
09.10	1	Westdam	TDS
10.10	1 ZW, 1 NO	Westdam	PaL
28.10	3	Westdam	DVG
29.10	1 ZW, 1 tpl.	Westdam	FW, GDS, TDS, PaL
13.11	1 ZW	Westdam	DV, LV
14.11	4 ZW	Westdam	PaL
06.12	1 ZW	Westdam	PaL

De beste waarnemingsdata zijn dezelfde als die van de "miki" ; het is overigens zo goed als zeker dat de overgrote meerderheid van de "miki's" niet-met-100 %-zekerheid-gedetermineerde Kleine Jagers zijn.

Er werden slechts 16 juv. ex. (= 23 %) waargenomen, wat heel wat minder is dan bij de miki. De verklaring is eenvoudig : de juveniele vogels zijn heel wat moeilijker op naam te brengen dan de adulte ex. Het % juvenielen volgt overigens dezelfde trend als die bij de miki's :

augustus-half september :	29 %	(n = 31)
eind september :	27 %	(n = 15)
begin oktober :	5 %	(n = 19)
eind oktober-december :	75 %	(n = 8)

Ook de indeling in kleurfasen is te vergelijken met die bij de "miki's" : 47 % donkere fase, 47 % lichte fase en 6 % intermediaire fase (n = 55). De verhouding tussen de fasen was, evenmin als bij de "miki's", constant (en opnieuw sterk gelijkend op deze) :

augustus-september :	67 %	lichte fase	(n = 23)
oktober-december :	29 %	lichte fase	(n = 31)

5.3. Middelste Jager, *Stercorarius pomarinus*

n = 22 ZW + 1 tpl.; + 4 (richting ?) + 1 (polder) + 1 (voorjaar/richting ?)

De waarnemingen :

13.09	4	(namiddag + avond)	Westdam	LL
	2 ZW	(16u00-19u00)	Blankenberge	PaL
14.09	2 ZW		Westdam	PaL
29.09	13 ZW	!!!	Westdam	PaL
30.09	1 tpl.		Westdam	PaL
29.10	1 ZW		Westdam	PaL
	1 ex.	Weiden van Uitkerke	!!! JSL,RDZ,GS,BDS	
14.11	3 ZW		Westdam	PaL
12.12	1 ZW		Westdam	PaL
19.06.89	!!!	1 juv. in de Voorhaven te Zeebrugge		HD

De belangrijkste doortrekdagen vallen opnieuw samen met die van "miki" en Kleine Jager; met uitzondering van het hoge aantal op 29.09. Het zwaartepunt ligt dus duidelijk in september, waarbij de leeftijdsverdeling al even opvallend is : slechts 18 % juvenielen (n = 17). De tussen eind oktober en half december waargenomen ex. waren daarentegen overwegend juvenielen : 80 % (n = 5). Dit fenomeen wordt ook vermeld in het Nederlandse verslag 1974-79 : "In sommige jaren passeerden voornamelijk volwassen vogels en wel in sep.-okt., terwijl in andere jaren vnl. onvolwassen ex. in november langstrokken" (Camphuyzen & Van Dijk, 1983). Er werden geen donkere fase-adulten waargenomen.

De juni-waarneming is natuurlijk ongewoon. In Nederland werden, in de periode 1974-79, 9 mei- en 7 juni-gegevens gemeld; vanaf juli werd de soort regelmatig vastgesteld (Camphuizen & Van Dijk, 1983). In de periode 1978-83 werd de Middelste Jager in juni in 4 blokken vastgesteld, in juli 11 (SOVON, 1987). De december-waarneming valt eveneens in een 'stille' periode: in Nederland tussen 1974-79: 9 gegevens (Camphuizen & Van Dijk, 1983). In Nieuwpoort stelde men (1978-79 tot 1982-83) noch juni-, noch decembergegevens vast (Borrey et al., 1986).

5.4. Kleinste Jager, *Stercorarius longicoudus*

Alle waarnemingen:

22.08	1 ad. ZW	Westdam	PB
13.09	5 juv. ZW in een groep om 17u49 te	Blankenberge	PaL
14.09	1 ad. lichte fase	Blankenberge (09u29)	PaL
	1 juv. donker type tpl. in de	Achterhaven t.h.v. de	
	Hoge Noen (14u16-14u45)	FW, GDS, BEC, MVB	
07.10	1 juv. donkere fase ZW	Westdam	PaL

5.5. Grote Jager, *Stercorarius skua*

n = 24 ZW + 1 tpl.; + 9 (richting ?) + 2 dood

Dagtotalen:

07.08	1 ex.	Voorhaven Zeebrugge	AHD
	1 ex. tpl. met stook	Westdam	FW
08.08	1 ex.	Voorhaven Westdam	RD
09.08	1 ad.	Voorhaven Zeebrugge	PB
11.08	1 ex.	Voorhaven Zeebrugge	PB
14.09	1 ex. ZW	Blankenberge	PaL
24.09	1 dood ex.	Zwin	NE
29.09	1 ZW	Westdam	PaL
30.09	1 tpl.	Westdam	PaL
07.10	4 ZW	Westdam	PaL
08.10	9 ZW	Westdam	PaL
10.10	2 ZW	Westdam	PaL
29.10	7 ZW	Westdam	PaL
23.12	1 dood ex.	Strand Zeebrugge-Wenduine	MaP
27.03	3 ex.	Zee te Zeebrugge	RLF, RLA

De waarnemingen van 7 tot 11.08 betreffen waarschijnlijk eenzelfde pleisterende ex., een adulte vogel met stook. De meeste trekwaarnemingen vielen dit jaar in oktober, vooral tijdens de westerstorm van 7 en 8.10, maar ook nog op 29.10 (5 Bf NNO). Oktober (soms ook begin november) was ook tijdens vroegere teljaren de belangrijkste doortrekperiode; bij NW-stormen doken de hoogste aantallen Grote Jagers op, vrijwel steeds tegelijk met de doortrekpiek van de Jan Van Gent (en zo ook dit jaar).

Dit najaar werden uitsluitend ZW-trekkende ex. vastgesteld. In het najaar van de periode 1974-79 stelde men in Nederland (in het noorden) meer NO-trek vast : Zuid-Holland 65 % Z en Noord-Holland slechts 32 % Z. Ook daar situeerden de hoogste aantallen zich in de periode eind september-half oktober (eind nov.) bij harde wind uit W tot NW. Verder noteerde men daar tijdens die teljaren slechts 3 maart- en geen februari- of aprilgegevens (Camphuyzen & Van Dijk, 1983). De waarneming van 27.03 is dus vrij uitzonderlijk, tenzij het een waarneming op volle zee betreft.

6. Meeuwen

Opmerking : Kokmeeuw, Stormmeeuw, Zilvermeeuw, Kleine Mantelmeeuw en Grote Mantelmeeuw zijn zeer moeilijk te tellen te Zeebrugge. Bij opvallende trekbewegingen werden wel aantekeningen gemaakt, maar deze bleken te onvolledig om in het verslag op te nemen.

6.1. Dwergmeeuw, *Larus minutus*

n = 2.291 ZW + 101 NO (= 96 % ZW)

Hoogste uurtotalen :

12.09	19u00-19u45	200 ex.	(trek ?, richting ?)	(W 8-10)
07.10	08u00-11u00	151 ZW, 94 ZW, 150 ZW		(WZW-W 8-9)
29.10	08u30-09u30	128 ZW + 2 NO		(NNO 5)
13.11	08u35-10u35	186 ZW, 80 ZW		(NNW 6)
22.11	13u55-15u55	145 ZW, 105 ZW		(NW 6)

Indien de waarneming op 12.09 (BBu) 200 ex. ZW betreft, verhoogt het uurgemiddelde in de grafiek (figuur 20) voor 'sep 2' tot 15,3 uur.

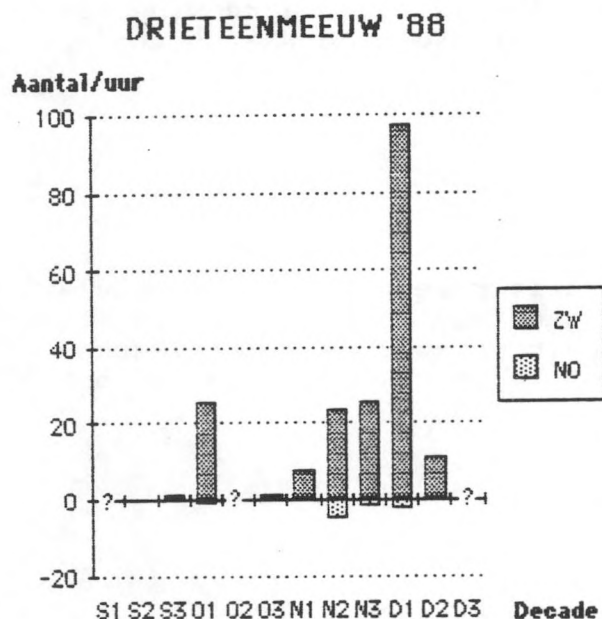
Het is zeker niet uitgesloten dat tijdens de zware westerstorm van 12.09 de eerste grote aantallen Dwergmeeuwen voorbijtrokken. Het was eveneens bij krachtige wind tot storm uit westelijke richting dat eind september en vooral begin oktober de hoogste aantallen van dit najaar waargenomen werden (7-10.10 : 1.362 ZW/15 uur).

Tussen 11 en 28.10 werd niet geteld. Een belangrijke leemte, want oktober is meestal de belangrijkste doortrekmaand voor de Dwergmeeuw. Zo vlogen op 29.10 nog 186 ex. ZW in 2 uur. Daarmee leek het einde van de doortrekperiode bereikt, maar er volgde nog een kleine heropflakking, die tot begin december voortduurde. De aantallen zijn terug te brengen tot enkele dagen met krachtige wind uit N tot W (13-14.11, 22-23.11, 5-6.12).

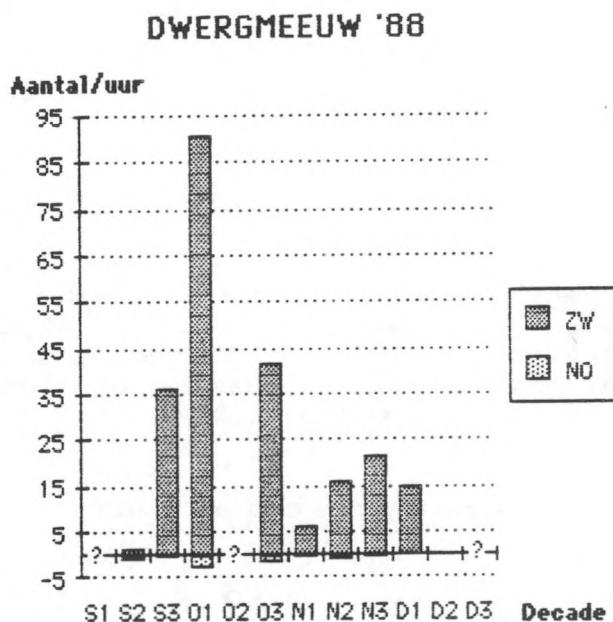
Er werden steeds aantekeningen gemaakt over de leeftijd. Hierbij werden adulte en 2de jaars vogels samengeteld (onder

Uurgemiddelde/decade

Figuur 19

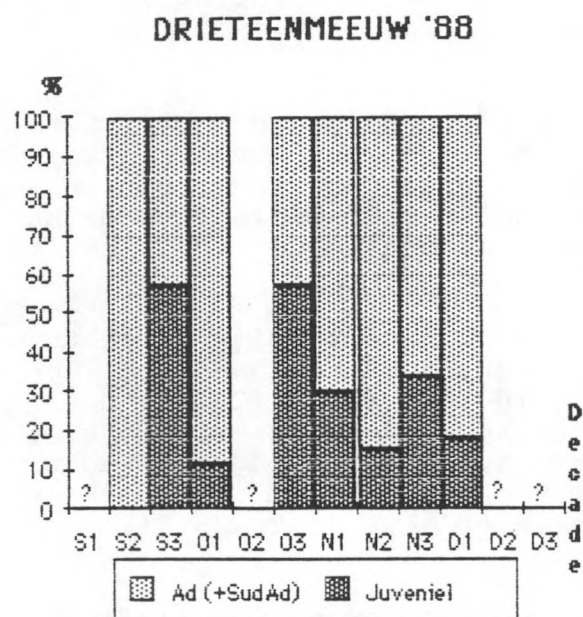

Figuur 20

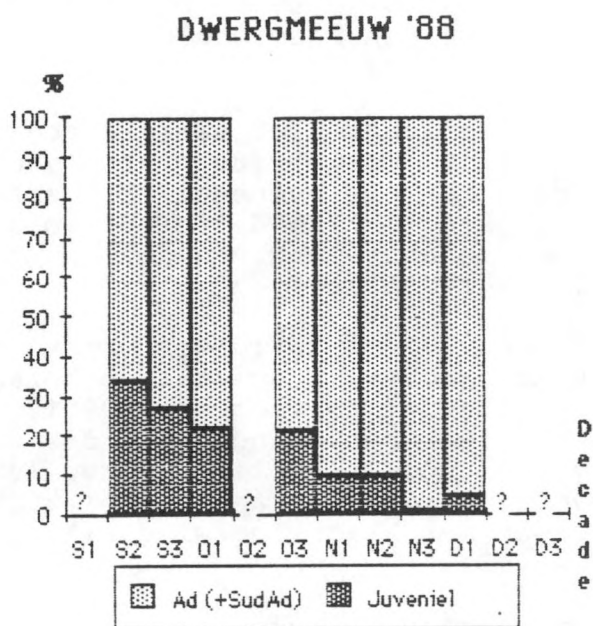

Leeftijdverdeling/decade

Figuur 21

Figuur 22

scheid vrij moeilijk op afstand of bij slechte belichting en bovendien tijdrovend). De eerstejaars ex. waren steeds sterk in de minderheid. Opvallend was ook dat het aandeel eerstejaarsvogels in de loop van het najaar geleidelijk maar zeker afnam : sep. 27 % - dec. 5 % (figuur 22).

6.2. Drieteenmeeuw, *Rissa tridactylo*

n = 1.955 ZW + 131 NO (94 % ZW)

Hoogste uurtotalen :

07.10	08u05-10u05	98 ZW, 74 ZW	(W 8-9)
18.11	15u30-16u50	162 ZW + 65 NO	(NNW 7)
22.11	13u55-15u55	177 ZW, 93 ZW	(NW 6)
05.12	09u25-11u25	256 ZW, 164 ZW	(W 8)

In september waren de aantallen te verwaarlozen. Vanaf begin oktober tot half december (laatste teldata) passeerden, op de dagen met krachtige wind tot storm uit W tot N-richting, vele tientallen tot honderden Drieteenmeeuwen per uur, grotendeels naar ZW. Topdag was 05.12 met 491 ZW en 8 NO in drie uur.

In feite zou het hier niet gaan om echte zuidwaarts-gerichte trek, maar om korte, intense trekbewegingen om stormdepressies (boven de Noordzee) te ontwijken. Het viel eveneens op dat er tijdens de tussenliggende, rustige dagen zeer weinig Drieteenmeeuwen gezien werden. Zo bijvoorbeeld :

13.11	159 ZW + 6 NO	(N-NW 6)
14.11	43 ZW + 11 tpl.	(N-NW 4)
15.11	geen	(verand. 1)

Bij 84 % van alle waargenomen Drieteenmeeuwen werd de leeftijd genoteerd, opgesplitst in 1ste jaars en adult + subad.

Opmerking bij figuur 21 : de gegevens van september en oktober 3de decade berusten op lage aantallen, nl. n = 6, 21 en 7.

Over het gehele najaar genomen waren de adulte vogels sterk in de meerderheid (80 %); dit viel in het bijzonder op tijdens de topdagen (87 tot 94 % adult), met als uitzondering 22.11 (slechts 58 % adult). Daarentegen was het aantal adulten steeds lager tijdens de dag(en) na zo'n topdag (= na de storm). Zo o.a. op 10.10 (60 % ad., 14.11 (46 % ad.) en op 06.12 (61 % ad.).

6.3. Vorkstaartmeeuw, *Larus sabini*

Alle waarnemingen :

10.09	1 ex.	Zeebrugge	JVP, e.a.
13.09	1 ex.	Zeebrugge	OR, P. Buys
14.09	1 juv.	Blankenberge	BBu, PVD

	1 juv. ZW	Blankenberge (17u10)	PaL
18.09	1 ex.	Knokke	OR, D. Bombaerts
07.10	3 juv. ZW	Westdam (08u57, 09u04, 15u18) (1 ex. met stookolie)	PaL
05.11	1 juv.	Voorhaven Zeebrugge	JVP
13.11	1 ad. ZW	Westdam (09u39)	PaL, PeL, BVP
14.11	1 juv. ZW	Westdam (10u10)	PaL
19.11	1 juv.	Voorhaven Zeebrugge	LJ, W. Van Nunen
22.11	1 ad. ZW/tpl/ZW	Westdam (11u10)	PaL
06.12	1 juv. ZW	Westdam (11u10)	PaL

6.4. Zwartkopmeeuw, *Larus melanocephalus*

23.11	1 ad. ZW	Westdam (11u04)	PaL
-------	----------	-----------------	-----

7. Sterns

Met slechts 8 teldagen voor half oktober is een bespreking van deze nazomer-trekkers natuurlijk per defenitie onvolledig. Daarom volgt hier enkel een beknopt overzicht.

7.1. Novi (= Noordse Stern/Visdief), *Sterna paradisaea/hirundo*

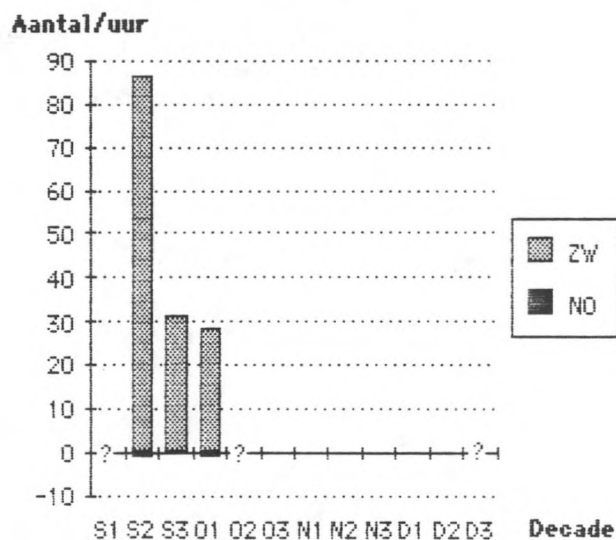
n = 1.880 ZW + 33 NO (= 98 % ZW)

Hoogste uurtotaal :

13.09	16u00-19u00	393 ZW, 103 ZW, 119 ZW	Westdam	PaL
-------	-------------	------------------------	---------	-----

Figuur 24

VISDIEF en/of NOORDSE STERN '88

7.2. Noordse Stern, *Sterna paradisaea*

Waarnemingen (Westdam - PaL) :

13.09 6 ZW
29.09 10 ZW

7.3. Grote Stern, *Sterna sandvicensis*

n = 174 ZW

Hoogste uurtotalen (Westdam) :

13.09	16u00-17u00	28 ZW	PaL	(NNW 7)
25.09	06u45-07u15	29 ZW	FDS	

7.4. Lachstern, *Gelochelidon nilotica*

30.09	1 ad. ZW	(14u51)	Westdam	PaL
07.10	1 ad. wkl. ZW	(09u43)	Westdam	PaL
01.04	2 ad. tpl.		Blankenberge	DZR, GSA, JSL

7.5. Dwergstern, *Sterna albifrons*

05.09	53 ZW	(1,5 uur)	Wenduine	FDR
13.09	57 ZW	(3 uur)	Blankenberge	PaL
14.09	12 ZW	(6,5 uur)	Blankenberge	PaL
29.09	8 ZW	(6 uur)	Westdam	PaL

7.6. Zwarte Stern, *Chlidonias niger*

05.09	21 ZW	(1,5 uur)	Wenduine	FDR
13.09	26 ZW	(3 uur)	Blankenberge	PaL
14.09	33 ZW	(6,5 uur)	Blankenberge	PaL
29.09	3 ZW, 2 NO, 4 tpl.	(6 uur)	Westdam	PaL
30.09	1 ZW	(3 uur)	Westdam	PaL

8. Alkachtigen

Daar Alk (*Alca torda*) en Zeekoet (*Uria aalge*) slechts vanop korte afstand (soms) van elkaar te onderscheiden zijn, worden beide grotere alkachtigen samen besproken.

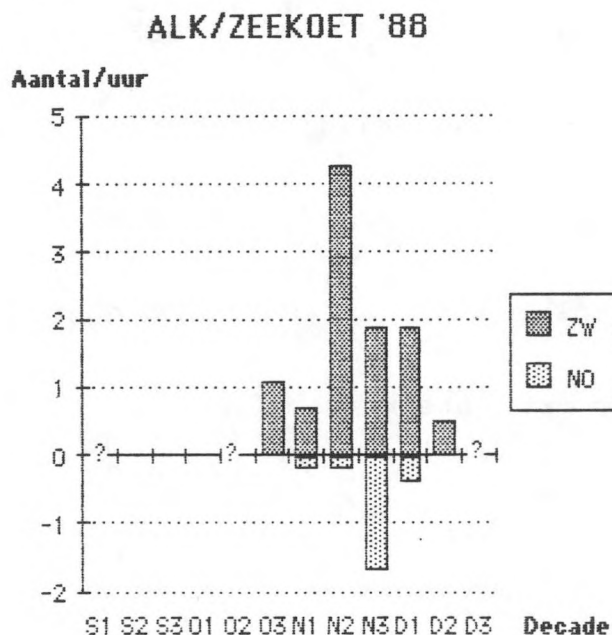
8.1. Alk/Zeekeet, *Alca torda/Uria aalge*

n = 120 ZW en 34 NO, 2 tpl. (n = 78 % ZW)

Topdagen (Westdam - PaL) :	14.11	44 ZW + 3 NO	(4 uur)
	16.11	18 ZW	(1 uur)
	23.11	11 ZW + 14 NO	(3 uur)

Figuur 25 toont een trekbeeld zoals we dit stilaan gewoon zijn: toenemende ZW-trek vanaf (eind) oktober, met ditmaal een hoogtepunt half november. Naar december toe namen de aantallen geleidelijk weer af, en werd ook geregeld NO-trek vastgesteld. Het totale november-gemiddelde (2,5/uur) is vrij hoog.

Figuur 25

De hoogste aantallen werden waargenomen op dagen met krachtige NNW-wind (soms enkele dagen later), meestal tijdens of net na de doortocht van een koudefront (buien).

Van alle waargenomen Alken/Zeekoeten werden 20 ex. (12 %) op naam gebracht : 3 Alken en 17 Zeekoeten (85 %). Alle waarnemingen :

Zeekoet, <i>Uria aalge</i>		Alk, <i>Alca torda</i>	
14.11	2 ZW	22.11	1 NO
16.11	1 tpl. op zee	23.11	1 NO
21.11	1 ZW - 2 NO	06.12	1 NO
22.11	1 ZW		
23.11	2 ZW - 6 NO		
06.12	1 ZW - 1 NO - 1 tpl.		

8.2. *Papegaaiduiker, Fratercula arctica*

Alle waarnemingen :

21.11	1 juv. ZW (09u49)	Westdam	PaL	(NO 1)
06.12	1 ad. NO (10u45)	Westdam	PaL	(NW-NNW 9)

8.3. *Kleine Alk, Alle alle*

De trek-gegevens :

29.10	1 ex. 'overvliegend'	Westdam		DB
31.10	1 ex. 'trek'	Westdam	BDS, JDR, KES, WVN, GVS	
01.11	1 ZW (09u16)	Westdam	(W 4)	PaL
14.11	2 ZW (10u20-11u20)	Westdam	(NNW 4-5)	PaL
18.11	1 ZW (10u48)	westdam	(WZW 4)	PaL
19.11	1 ex. (trek ?)	Voorhaven	Zeebrugge	LJ
05.12	1 ZW (10u40)	Westdam	(W 8)	PaL
06.12	1 NO (10u50)	Westdam	(NW 9)	PaL

Vondsten van dode ex. op het strand :

24.11	1 ex. Blankenberge	PVB
26.11	1 ex. Blankenberge	FVL
15.12	1 ex. De Haan	FDR
16.12	1 ex. Blankenberge	FDR
20.12	1 ex. Wenduine	FW
07.01	1 ex. Zeebrugge	FVL, K. Vandepitte

9. Steltlopers

Tabel : overzicht van de ZW-trekkende aantallen per maand.

Soort	sep	okt	nov	dec	tot
'Grote steltl. spec.'	-	2	30	-	32
Wulp	-	-	3	-	3
Regenwulp	1	-	-	-	1
Rosse Grutto	-	16	-	-	16
Zilverplevier	15	12	-	2	29
Kanoetstrandloper	3	1	-	-	4
Krombekstrandloper	2	-	-	-	2
Scholekster	35	2	6	-	43
'Kleine steltl. spec.'	42	-	-	2	44
Bontbekplevier	-	-	2	-	2
Bonte Strandloper	10	5	-	-	15
Drieteenstrandloper	2	3	10	-	15
Paarse Strandloper	10	-	26	7	43
Steenloper	2	-	-	-	2
Totaal	122	41	77	11	251

10. Overige soorten

Blauwe Reiger, *Ardea cinerea*

15.09 1 ad. ZW

Torenavalk, *Falco tinnunculus*

07.10 1 w/juv. NO

Sperwer, *Accipiter nisus*

05.11 1 w/juv. ZW (10u38)

Blauwe Kiekendief, *Circus cyaneus*

05.11 1 ad. man ZW (10u43)

Literatuur

Borrey J., Dewulf L., e.a. 1986. Vijf jaar zeevogel-waarnemingen te Nieuwpoort (1978/79 - 1982/83).

Camphuyzen C.J. & Van Dijk J., 1983. Zee- en Kustvogels langs de Nederlandse kust, 1974-79. *Limosa* 56 : 81-230.

PLEISTERENDE MEEUWEN EN STERNS

Frank De Scheemaeker

1) Broedgevallen 1989

Zwin: Er zijn geen exacte gegevens voorhanden, maar Kokmeeuw, Zwartkopmeeuw, Zilvermeeuw en Visdief hebben er gebroed.

Voorhaven Zeebrugge	Kokmeeuw	230 koppels	(GDP,GO,e.a.)
	Zwartkopmeeuw	waarschijnlijk	1 koppel
	Visdief	400 koppels	(GO)
	Grote Stern	250 koppels	(GO)
	Dwergstern	65 koppels	(TDS)
	Noordse Stern	3 koppels	(GO)

Achterhaven Zeebrugge Kokmeeuw: 10 koppels

2) Soortbespreking

Zwartkopmeeuw, Larus melanocephalus

Het aantal ontvangen wrn. van deze soort liep op naar 46. De soort broedde dit jaar wellicht ook voor het eerst in de Voorhaven.

Najaar 1988	Voorhaven	12.07	1 ad. + 1 juv.
		13.07	1 ad.
	Strand Blankenberge	01.07	5 ad.
		06.07	1 ad.
	Wenduine	29.10	1 ad. + 1ste winter

Waarnemers : PB, RD, LJ, RDZ, GS, BDS.

Voorjaar 1989

Voorhaven : een eerste ex. op 28.03 (GO). Vanaf eind mei regelmatig waargenomen met maximaal 9 ex. op 19.06 (HD). Wellicht 1 a 2 broedgevallen (GO).

Zwin en omgeving : hier de eerste wrn. reeds op 06.03 : 1 ex. t.h.v. het Lichttorenplein (PeL). Op 27.03 reeds 12 ex. in het Zwin (GBu). Gedurende het ganse voorjaar regelmatig 1 of meerdere ex. in en rond het Zwin (PaL,e.a.)

Dwergmeeuw, Larus minutus

Bespreking per gebied :

- Voorhaven Zeebrugge : enkele najaarsmaxima : 64 ex. op 13.08 (FW), 29 ex. op 10.09 (GO) en 50 ex. op 10.10 (FDR). Vermeldenswaardig zijn tevens de waarneming van 1 ad. ex. op 04 en 17.12 (FW,GDP). Ook in het voorjaar aanwezig met een duidelijke piek eind april en eind juni. Enkele maxima : 40 ex. op 30.04 (LV,DV), 60 ex. op 01.05 (DV,LV) en 107 ex. op 27.06 (GO).

- Achterhaven Zeebrugge : reeds aanwezig op 02 en 11.07 met respectievelijk 5 en 3 ex. (FDS). Hoogste aantallen eind juli en augustus : 94 ex. op 29.07 (FW,FDR), 96 ex. op 07.08 (FW), 76 ex. op 15.08 (FW) en nog 21 ex. op 04.09 (GO,GDP). Laatste najaarswrn. op 29.10 (1 ex - FDR). In het voorjaar kleine aantallen aanwezig : maximum 20 ex. op 29.04 (FDR).

- Put Ettelgem : opvallend hoge aantallen voor het binnenland!

Alle waarnemingen :

21.04	15 a 20 ex.	JVP
26.04	30 a 40 ex.	JVP
28.04	98 ex. (waarvan 90 ad. in zomerkleed)	JVP, PBU
29.04	52 ex.	JVP
01.05	8 ex.	JVP

- Overige waarnemingen :

05.05	5 ex.	Put Roksem	EL
07.05	15 ex.	Put St.-Pieters	JzV
12.05	3 ex.	O.T. Brugge	FDR

Vorkstaartmeeuw, Larus sabini

Alle waarnemingen :

10.09	1 ex.	Zeebrugge	LL
13.09	1 ex.	Zeebrugge	OR, P. Buys
14.09	1 juv.	Blankenberge	BBu, PVD
18.09	1 ex.	Knokke	A. Bogaerts, OR
05.11	1 juv.	Voorhaven Zeebrugge	WVN
19.11	1 juv.	Voorhaven Zeebrugge	WVN

Geelpootmeeuw, Larus cachinnans

De meeste waarnemingen liepen binnen uit de drukbezochte Zeebrugse Voorhaven. Opgemerkt in alle maanden, uitgezonderd in april en mei. Hoogste aantallen eind juli : 13 ex. op 25.07 (PB) en 18 ex. op 30.07 (FDR). Daarna steeds 1 tot 5 ex. (LV,DV).

In de Achterhaven (voornamelijk Stapelterrein te Heist) dezelfde pieken als in de Voorhaven : max. 12 ex. op 30.07

(FDS). Ook in oktober vaak opgemerkt met max. 4 ad. op 21.10 (FW).

Gedurende de ganse maand augustus aanwezig op het strand te Blankenberge met als maximum 4 ex. op 23.08 (BAY).

Ook regelmatig najaarswaarnemingen op de stranden van Wenduine en De Haan : max. 20 ex. op 02.09 (KDV).

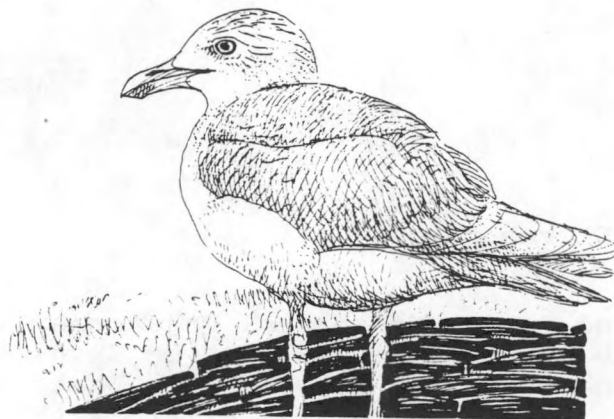
Overige waarnemingen :

11.10.88	3 ad.	Put Roksem	KDV
16.10.88	2 ex.	Put Roksem	JVP
29.10.88	2 ex.	Blauwe Toren	FW
15.04.89	1 ex.	Zwin	PaL

Grote Burgemeester, *Larus hyperboreus*

Alle waarnemingen :

13.07.88	1ste zomerkleed	Voorhaven	LL
31.12.88	1ste winterkleed	Voorhaven	LV, DV
22.01.89	1ste winterkleed	Voorhaven	BOP, BEC, GDS
04.02.89	1ste winterkleed	Voorhaven	GDS, e.a.
09.04.89	1 onvolwassen ex.	Kleiputten Heist	PB, PaL, FDR

Drieteenmeeuw, *Rissa tridactyla*

- Voorhaven Zeebrugge : niet minder dan 47 wrn. liggen voor, voornamelijk uit oktober, november en juni. Ontbreekt alleen in augustus en mei. Enkele maxima :

23.10.88	44 ex.	LV, DV, FW
13.11.88	50 ex.	WD
31.12.88	53 ex.	FW
14.01.89	55 ex.	DV
14.06.89	27 ex.	GO
19.06.89	55 ex.	HD

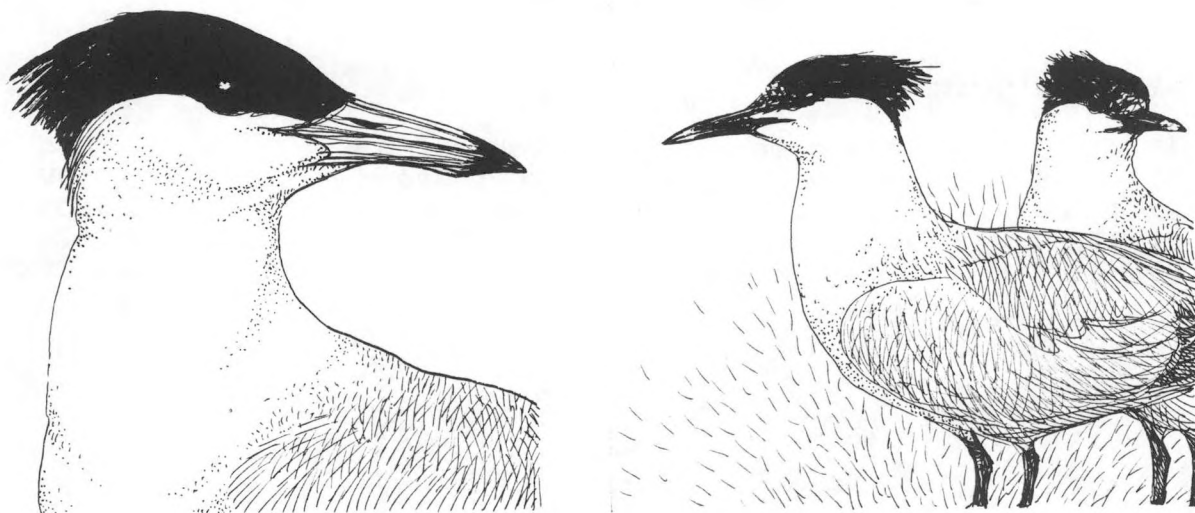
- Strand te Wenduine : alle waarnemingen (n = 10) uit november, december en januari. Maxima : 35 ex. op 26.11 (FVL).

Lachstern, Gelochelidon nilotica

Een waarneming : 2 ex. tpl. te Blankenberge op 01.04.89 (DZR, JSL, GSA).

Reuzenstern, Sterna caspia

Een waarneming : 1 ad. in zomerkleed tpl. in de Voorhaven te Zeebrugge (JVP,FW,GDP,FW,e.a.).

Grote Stern, Sterna caspia

Uitsluitend pleisterend in de Voorhaven. Najaarsmaxima tussen 24.07 en 07.08. Enkele aantallen : 195 ex. op 24.07 (FDS), 241 ex. op 30.07 (FDR) en 163 ex. op 07.08 (FW). Laatste najaarswaarneming op 22.10 : 1 ex. aan het Visserskruis (HDi,DVG). In het voorjaar opnieuw aanwezig vanaf 29.04 (4 ex. - LV,DV). In mei stijgende aantallen, o.a. 96 ex. op 15.05 (WD). Vanaf eind mei volop paring en nestbouw. Op 25.06 zeker 320 ex. aanwezig (JVP).

Visdief, Sterna hirundo

De meeste najaarswaarnemingen komen ook dit jaar uit de Zeebrugse Voorhaven. Enkele maxima : 350 ex. op 30.07 (FDR), 150 ex. op 29.08 (GO). Laatste wrn. op 22.10 : 1 ex. (GSA,DZR). Opmerkelijk zijn de regelmatige wrn. van ex. in 1ste zomerkleed (de zogenaamde Portlandica's) : o.a. 2 ex. op 05.07, 5 ex. op 06.07 en telkens 1 ex. op 08.07, 14.07, 30.07 en 01.08 (VEG,KES,FDR). Verder slechts in klein aantal waargenomen in het Zwin, de Achterhaven, te Oostkerke en te Meetkerke.

De eerste voorjaarswrn. viel op 09.04 : 1 ex. in het Zwin (BBu). Vanaf eind april grote aantallen in de Voorhaven. Enkele maxima : 105 ex. op 30.04 (LV,DV), 209 ex. op 01.05 (MVW), 300 ex. op 13.05 (WD). Vanaf dan regelmatig parende ex. en nestbouw (GO,GDP,e.a.).

Verder nog enkele schaarse wrn. uit Blankenberge, Oostkerke, Roksem, Ettelgem en Lapscheure.

Noordse Stern, *Sterna paradisaea*

Zes najaarswrn. en drie voorjaarsgegevens.

06.07.88	1 ex.	Voorhaven	KES
14.07.88	1 ex.	Voorhaven	KES,VEG
23.07.88	1 ex.	Voorhaven	FDR
30.07.88	1 ad.	Achterhaven	FW
27.08.88	7 ex.	Achterhaven	FVL,e.a.
08.09.88	30 ex.	Zwin	GBu
15.04.89	1 ad.	Zwin	PaL,SAF,DVT
21.06.89	1 ex.	Zwin	BB
25.06.89	1 ex.	Voorhaven	JVP

Dwergstern, *Sterna albifrons*

In het najaar 1988 uitsluitend opgemerkt in de Voor- en Achterhaven te Zeebrugge. In de Voorhaven maximum 20 ex. op 29.07 (FDR,FW) en een laatste wrn. van 18 ex. op 10.09 (GO). In de Achterhaven alleen 2 ex. op 03.08 (BB).

Uit het voorjaar 1989 liggen heel wat meer wrn. voor : de eerste ex. werden gesignaleerd op 29.04 : 2 ex. (WD). Eind mei fel oplopende aantallen : o.a. 90 ex. op 28.05 (BB). Uiteindelijk kwamen 65 koppel met succes tot broeden (TDS).

Zwarte Stern, *Chlidonias niger*

We ontvingen dit jaar 26 wrn. van tijdelijk pleisterende Zwarte Sterns. 13 uit het najaar en 13 uit het voorjaar.

Alle wrn. :

Najaar 1988

Voorhaven Zeebrugge			
09.07	1 ex.	FW	
29.07	3 ex.	FW,FDR	
Achterhaven Zeebrugge			
28.08	1 ex.	FW	
03.09	15 ex.	WLT,JVi	
04.09	20 ex.	FDR	

Voorjaar 1989

Voorhaven Zeebrugge			
06.05	3 ex.		WD
19.06	1 ex.		HD
25.06	1 ex.		JVP
Achterhaven Zeebrugge			
04.05	3 ex.		FDR
06.05	19 ex.		WD

05.09 17 ex. TDF
 06.09 17 ex. DV, LV
 17.09 1 ex. DV, LV
 25.09 1 ex. DV, LV

Put St.-Pieters

15.09 2 ex. PDC
 17.09 3 ex. PDC

Put Ettelgem

30.09 1 juv. PBU
 01.10 1 juv. PBU

07.05 7 ex. FDR

Put St.-Pieters

07.05 2 ex. JzV

Put Ettelgem

10.05 8 ex. PBU

Put Roksem

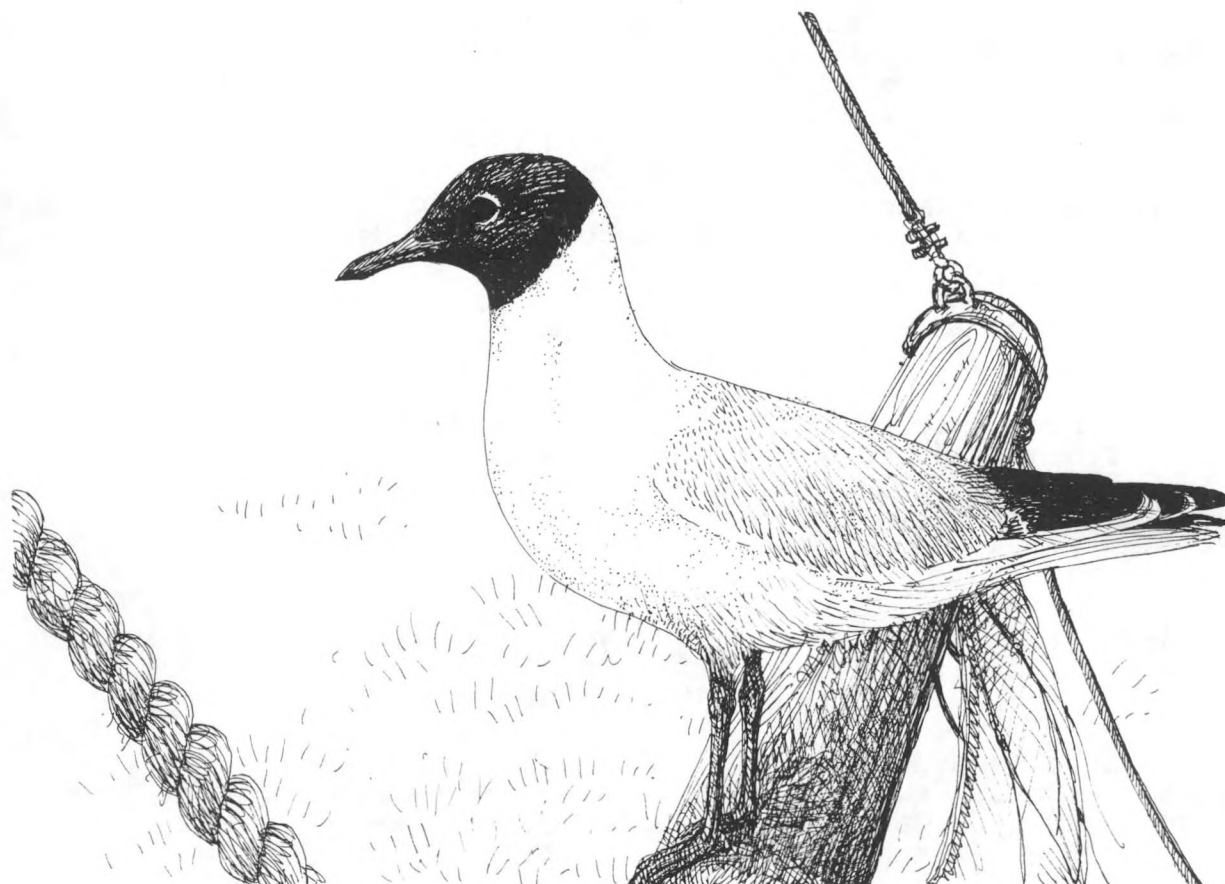
04.05 2 ex. EL
 09.05 10 ex. EL
 10.05 22 ex. EL

Rivierbeek Oostkamp

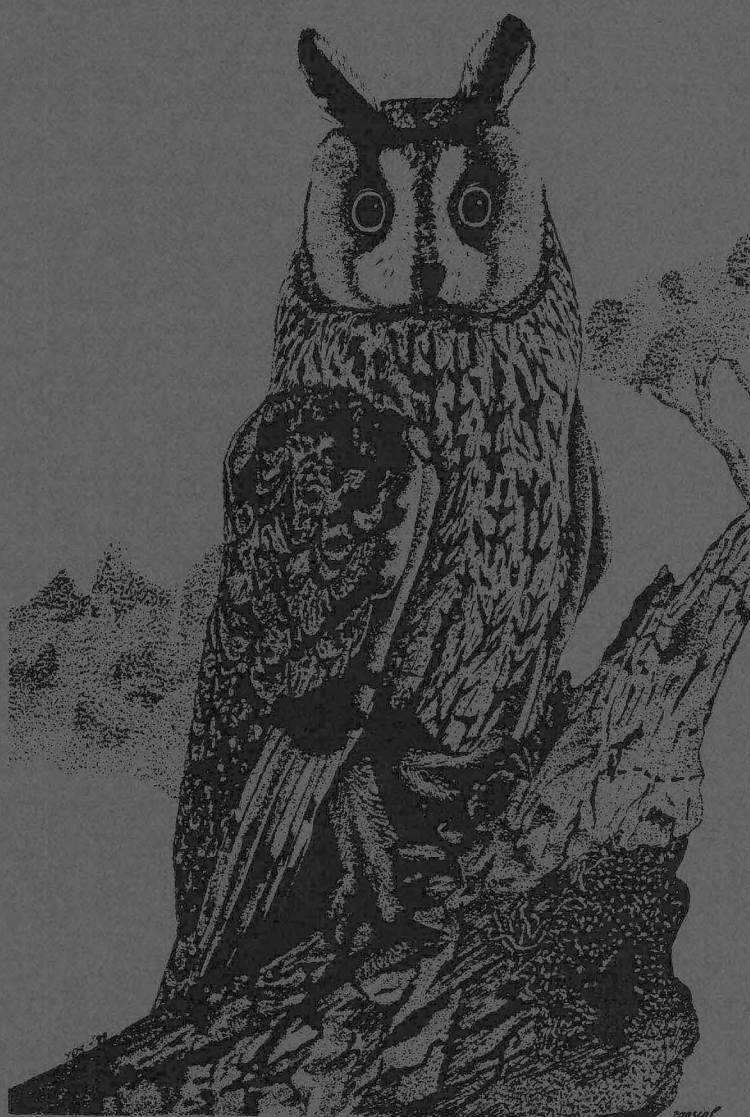
09.05 8 ex. WD

De Vrede Knokke

05.05 2 ex. PDC

UILEN

NACHTROOFVOGELS IN NOORDWEST-VLAANDEREN

Inleiding

De trouwe lezers van de Veldornithologische Jaarboeken zullen ondertussen wel weten wat de W.B.S.N. (Werkgroep ter Bescherming en Studie van Nachtroofvogels) de laatste jaren zowat al heeft uitgespookt. Het is nu voor de derde maal dat deze werkgroep de bijdrage over de nachtroofvogels verzorgt.

Maar trouwe lezers opgepast! Begin 1990 werd een naamsverandering doorgevoerd : W.B.S.N. werd UILENWERKGROEP KUSTPOLDERS. De redenen hiervoor zijn de betere herkenbaarheid van deze woorden en hiermee wordt ook duidelijk het regionaal karakter van deze werkgroep benadrukt. Dit impliceert tevens dat we buiten het vaarwater van de Nationale Kerkuilenwerkgroep wensen te blijven.

De doelstellingen en werkwijze van de werkgroep blijven, ondanks de naamverandering, dezelfde als voorheen. Dit zijn inventarisatie (opsporen van broedkoppels in boerderijen, kerktorens, oude en nieuwe gebouwen,...) en bescherming (ophangen van nestkasten, openen kerktorens, sensibilisatie van boeren en pastoors, opvang van zieke en/of gekwetste uilen) en dit van alle uilesoorten die in de kustpolders voorkomen.

In de toekomst zal ook meer aandacht besteed worden aan ecologisch onderzoek, waarbij vooral de relatie tussen de keuzebepaling van broedplaats en jachtgebied zal onderzocht worden.

Kerkuil, *Tyto alba*

Piet Opstaele

De primus inter pares voor heel wat uilenliefhebbers. De meest tot de verbeelding sprekende soort die echter ook de meest bedreigde is. Het was en blijft vooralsnog het stokpaardje van de Uilenwerkgroep Kustpolders.

Resultaten

In het najaar 1988 en voorjaar 1989 werd door de Uilenwerkgroep Kustpolders aan de Oostkust een goeie 180 plaatsen gecontroleerd op de aanwezigheid van uilen. De overgrote meerderheid was boerderijen (171).

Het blijft nog altijd ons doel om alle mogelijke broed- en roestplaatsen van Kerkuilen op te sporen. Hierin nemen de boerderijen wel een vooraanstaande plaats in. Wel moet worden vermeld dat de inventarisatiedruk aan de Oostkust lager was dan die aan de Midden- en Westkust (deze laatste gebieden zijn namelijk nagenoeg volledig onderzocht).

Op 24 plaatsen werden recente sporen van Kerkuilen gevonden. Dit duidt zeker niet altijd op broedgevallen, want het is bekend dat Kerkuilen in de winter een ruimer jachtgebied aannemen en zo ook verschillende schuren als jacht- of roestplaats gebruiken.

Wat betekent dit alles nu vertaald in aantal broedkoppels en broedsucces voor het jaar 1989 (zie ook onderstaande tabel).

Tabel : overzicht broedkoppels Kerkuil in NW-Vlaanderen voor het seizoen 1989.

Koppel	spreiding	broedplaats	aantal juv.	opmerkingen
A	III	kerk	min. 1	
C	II	boerderij	3	
D	II	boerderij	2 a 3	
E	II	boerderij	2 + 4	6 juv.geringd
F	II	fermette	min. 2	
H	IV	kasteel	3	
J	II	boerderij	1	
K	II	boerderij	2 + 3	5 juv.geringd
L	II	boerderij	2	
	II	boerderij		mislukt broedgeval

In het totaal kwamen er dus minimum 9 koppels met succes tot broeden aan de Oostkust. Hierbij moeten nog 2 vermoedelijke broedgevallen bijgevoegd worden. In beide gevallen betreft het koppels in blok II (eentje op een boerderij, de andere op een fermette), waarvan niet met zekerheid kon worden vastgesteld of ze wel jongen hebben grootgebracht.

Wie er eventjes het vorige jaarboek op naslaat zal zien dat er opnieuw 2 koppels verdwenen zijn in vergelijking met het broedseizoen van 1988. Het broedkoppel B dat reeds jarenlang op een kerk broedde is waarschijnlijk definitief verloren wegens de herstellingswerken die men aan de kerk heeft uitgevoerd. Waarom het koppel G niet meer tot broeden kwam is niet duidelijk. Het verlaten of verdreven worden van de broedplaats betekent natuurlijk niet dat deze koppels niet in de omgeving opnieuw tot broeden kunnen komen.

Er werden dit jaar 3 nieuwe broedgevallen vastgesteld (J, K en L). Het wordt dus steeds duidelijker dat zich in blok II een relatief stevige populatie Kerkuilen aan het opbouwen is en het zwaartepunt vormt van het aantal broedkoppels in NW-Vlaanderen en zelfs van West-Vlaanderen. Daarentegen kunnen we geen herstel waarnemen in andere gebieden, ondanks de zachte winters en een vermoedelijk groter voedselaanbod. Alhoewel we goed beseffen dat we zeker niet alle broedkoppels kennen en de inventarisatiedruk in sommige gebieden groter is dan in andere zijn de redenen voor deze stagnatie in andere blokken ons niet duidelijk. Gebrek aan nestplaatsen speelt hierbij waarschijnlijk geen rol, verdere aftakeling of ontbreken van geschikte jachtbiotopen zal des te belangrijker zijn. Ondanks het feit dat er 2 koppels in slaagden om een tweede broedsel groot te brengen is er toch een merkkelijke daling van het gemiddeld aantal jongen t.o.v. de vorige jaren (2,7 t.o.v. 3,4 jongen/koppel).

Wanneer we de broedplaatskeuze bekijken blijkt er onder de Kerkuilen een secularisatie aan de gang te zijn. Slechts een koppeltje Kerkuilen wenste zijn jongen groot te brengen op gewijden grond, praktisch alle andere broeden op (omgebouwde) boerderijen. De zoveelste aanwijzing dat bij het inventariseren van Kerkuilen de boerderijen niet uit het oog verloren mogen worden.

Bedreiging en bescherming

Naast een aantal sluimerende gevaren die hierboven kort werden aangehaald betekent het verkeer de grootste directe doodsoorzaak voor heel wat Kerkuilen. Oplossingen voor dit probleem zijn niet onmiddellijk voor handen (een verkeersvredeplan misschien ?).

Net zoals vorig jaar zijn er weinig dode Kerkuilen gevonden. Er werden twee exemplaren gevonden, allebei verkeersslachtoffers. Eentje kon na verzorging wel opnieuw gelost worden. Deze geringe aantallen staan wel in discrepantie met de winter van 1989-90.

Alhoewel inventarisatie heel wat van onze tijd opsloort probeert de Uilenwerkgroep Kustpolders effectief bij te dragen tot de bescherming van de Kerkuil. Naast nestplaatsbescherming en opvang van gewonden of zieke uilen gebeurt dit door het creëren van nieuwe broedgelegenheden zeker geen garantie is om een Kerkuilenpopulatie te redden, maar het kan er een aanzet toe zijn. Bovendien betekent het een regelmatig contact met een aantal landbouwers. In NW-Vlaanderen heeft de Uilenwerkgroep Kustpolders zowat 20 nestkasten geplaatst. Het mag een succes genoemd worden dat in 3 nestkasten een koppeltje Kerkuilen tot broeden kwamen.

Losse waarnemingen

Het aantal vogelkijkers in NW-Vlaanderen dat 's avonds nog eens zijn kopje buiten steekt is blijkbaar gering. Er kwam slechts een losse waarneming binnen (GDP), van iemand van buiten de Uilenwerkgroep Kustpolders.

We wensen JVG, GDP, PAL, G. Vantorre en alle andere uilenliefhebbers te danken voor het doorsturen van hun gegevens of hun medewerking op een of andere manier.

De computer meldt ons voor dit seizoen 102 waarnemingen en 248 exemplaren.

Winterslaapplaatsen

Een 10-tal slaapplaatsen zijn al een aantal jaren bekend, sommige al 30 jaar ! De meeste van deze slaapplaatsen werden net als vorig jaar regelmatig bezocht, onder andere in het kader van ringwerk, zodat we een redelijk idee hebben van de aanwezige aantallen en de evolutie er van t.o.v. vorige jaren. Dit jaar kwam er weinig verandering in het aantal slaapplaatsen, noch in het aantal ransuilen per slaapplaats. Alleen in Bekegem verminderde het aantal exemplaren.

Grote slaapplaatsen verraden zich gemakkelijk door het groot aantal braakballen dat op de grond ligt. De meeste potentiële slaapplaatsen in toegankelijk terrein werden bezocht, maar het is niet uitgesloten dat een aantal slaapplaatsen op prive-terreinen nog niet ontdekt werden.

Tellingen en vooral ringwerk brachten aan het licht dat, hoewel een slaapplaats jaren lang gebruikt wordt, er elke dag andere individuen aanwezig zijn. Dikwijls worden er in de loop van een winter op een slaapplaats meer ransuilen geringd dan er (schijnbaar !) aanwezig zijn. Tegelijk is het zeer opvallend dat een geringde vogel praktisch nooit meer teruggevangen wordt. Ransuilen die gevangen en geringd worden, verlaten dus blijkbaar onmiddellijk de slaapplaats, maar worden direct vervangen door andere exemplaren. Het lijkt er dus sterk op dat goede slaapplaatsen voor een groot deel elke dag "herontdekt" worden door andere individuen. Ook de sterk schommelende aantallen (ook op plaatsen waar, of in periodes waarin niet geringd wordt) wijzen in die richting. Toch zijn er ook aanwijzingen dat sommige individuen een zekere tijd zeer plaatstrouw kunnen zijn. Zo kan het bijvoorbeeld gebeuren dat er een slaapplaats is waar een enkele vogel komt slapen, en dan elke dag op precies het zelfde takje zit. Je zou je toch niet kunnen voorstellen dat in dit geval iedere dag een andere uil dit takje kan ontdekken...

1. Zwinbosjes

Net als vorig jaar werden hier maximaal 2 ex vastgesteld (29/10/ 88, FDS). Mogelijks werd het gebied onvoldoende bezocht of heeft de slaapplaats zich naar ontoegankelijk terrein verplaatst. Vroeger werden hier 15 tot 20 ex waargenomen (TDS en FV in vorig jaarboek).

2. Boudewijnkanaal te Dudzele - Lissewege

Op 29/01/89 telde PD hier 's avonds 17 uitvliegende ransuilen. Andere avonden leverden slechts 2, 4, 6 ex op (RL, PD, MAS). Vorig jaar werd deze slaapplaats niet bezocht, hoewel er twee jaar geleden eens 15 tot 20 exemplaren geteld werden.

3. Fonteintjes te Zeebrugge - Blankenberge

Drie maal werd hier 1 ex waargenomen (LV, DV, BB, MAP, RV, WLT...). Ook vorig jaar werd hier slechts 1 ex gezien op deze vroeger grotere slaappleats.

4. Centrum Blankenberge

In het stadspark worden nu al sinds een jaar of vier geen ransuilen meer waargenomen. In een tuin in de stad kwamen 5 ex slapen op 5/1/89 (JVG). Vorig jaar werden hier voor de eerste keer uilen gezien (2 tot 3 ex.).

5. Duinbossen van De Haan - Wenduine

Er zijn twee waarnemingen van telkens 4 ransuilen op een slaappleats (20/11 en 6/12: YDS). Vorig jaar waren er hier twee slaappleatsen met ieder 7 ex. En deel van het gebied is ontoegankelijk militair domein en herbergt dus mogelijks meer ransuilen dan we kunnen waarnemen.

6. Stadswallen van Damme

Hier werden maximaal 8 tot 9 exemplaren gezien (mond. med. van RPI aan GO). Op andere dagen werden 4 of 1 ex gezien (GO, PD).

7. Ryckvelde te Sint-Kruis

Sommige waarnemers hebben voor dit gebied nog zo 'n 40 slapende ex in het geheugen, maar dit jaar werden er maximaal 10 exemplaren geteld (13/11: JS en 4/12: FDR). Op andere dagen 7, 5, 3, 6, 6 ex (JS, FDR, RL). Dit aantal is gelijk aan het aantal dat vorig jaar gezien werd. Begin 1985 werd een bosperceel juist naast het slaapbos gekapt.

8. Bosje te Bekegem

Vorig jaar werd hier een slaappleats ontdekt van 16 tot 18 exemplaren. Dit jaar werden slechts 7 exemplaren geteld (5/11: YDS en 28/11: FDR). Op andere dagen werden 2, 3, 2, 3 ex gezien (RV, FDR). Op 21/1 was een koppel aan het baltsen (YDS).

9. Veldmolen te Oedelem

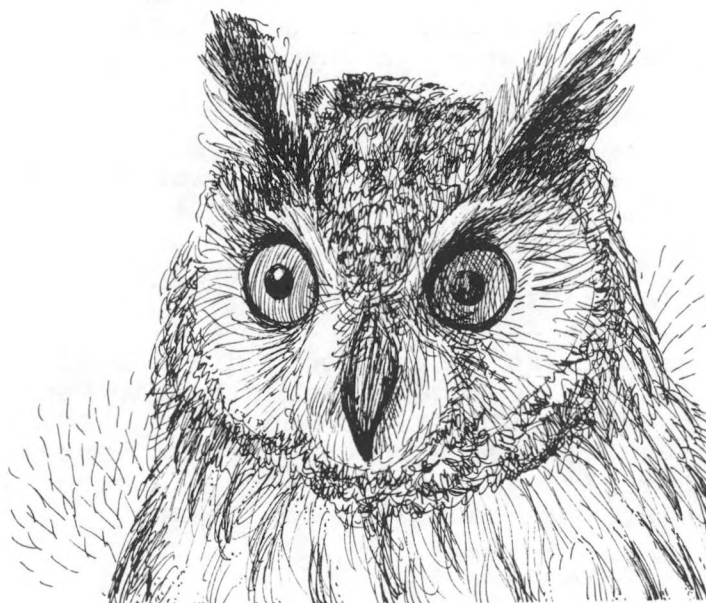
Op deze nieuw ontdekte slaappleats kwam 1 ex slapen (6 wnm in oktober: RVK).

10. Bos te Varsenare

In het "Ransuilbos" te Varsenare zaten dit jaar minstens 10 tot 12 ex op 23/11 (YDS) en minstens 10 ex op 25/11 (FDR), op andere dagen 1, 6, 7, 8 (RV, FDR, YDS).

Losse waarnemingen

Nu en dan wordt wel eens een ransuil gezien in de nabijheid van slaappleatsen. Voor dit jaar denken we o.a. aan de waarnemingen in de polders achter het Zwin (10/1, 14/3 en 26/3: BVP), of de waarnemingen in de achterhaven die vlak bij de slaappleats van het Boudewijnkanaal ligt (op 15, 18 en 19/2 telkens 1 ex biddend boven een luzerneveld: FDR). Maar ook verder van bekende slaappleatsen wordt al eens een ex gezien. Zo 'n 36 waarnemingen kunnen als "losse waarnemingen" beschouwd worden. Ze gebeurden voor de helft in de polders en de helft in de zandstreek. Heel opvallend bij deze soort is dat niet minder dan 7 van die losse waarnemingen dode verkeersslachtoffers zijn (FDR).

Broedgevallen

- Aarseleweiden te Dudzele: 2 ex bij nest in populier (RV, FDS, RVK)
- Duinbossen De Haan - Wenduine: 1 ex waarschijnlijk naar nest vliegend (YDS)
- Stadswallen te Damme: 1 uitgevlogen jong (FDS, RPI)
- Kwade Haag te Dudzele: minstens 2 bedelende juv (FDS)
- Blauwe Toren te Brugge: 3 bedelende jongen (FDS)
- Waggelwater te Sint-Andries: 1 bedelende juv (FDS)
- Bloemendale te Sint-Andries: 1 juv (TDF)
- Nieuwenhove te Oostkamp: broedgeval (JBu)
- Kasteel "Mare" te Torhout: 2 of 3 bedelende pulli (RV)

In totaal werden dus 9 broedkoppels gemeld, wat erg weinig is. Een aantal traditionele broedplaatsen werden blijkbaar niet bezocht: de bossen van Sin-Andries, Beernem, Hertsberge, De Haan - Wenduine, Merkenveld enz... Vorig jaar vermeldde het Jaarboek nog 25 koppel, en 2 jaar geleden 12.

Inleiding

Velduilen zijn bewoners van uitgesproken open en ruige gebieden. Biotopen zoals vochtige duinen, uitgestrekte weidegebieden en rietmoerassen genieten duidelijk hun voorkeur. In 'normale' winters beperkt het voorkomen van deze uil zich vooral tot de streek van Uitkerke en het havencomplex van Zeebrugge. De keuze van deze overwinteringsgebieden hangt ontegensprekelijk samen met de aanwezigheid van hun hoofdvoedsel, namelijk kleine knaagdieren, en dan nog vooral de Veldmuis. De reden waarom Velduilen de laatste jaren het Zwin links laten liggen is waarschijnlijk ook in deze richting te zoeken.

Een ander factor die bepalend is voor het aantal overwinterende Velduilen is ook de aard van de winter. In een zachte winter zijn Velduilen bijna alleen te vinden in de eerder reeds vernoemde 2 traditionele gebieden. In harde winters zullen heel wat meer Velduilen onze streken bezoeken, en zullen ze ook in andere, secundaire gebieden overwinteren. De winter 1988-89 was echter een zeer zachte winter, en de maximum aantallen bleven dan ook relatief laag. Niettegenstaande ontvingen we een hoog aantal gegevens: 104 waarnemingen, betreffende 276 exemplaren.

Gebiedsbespreking

Zoals gezegd twee gebieden die extra aandacht verdienen: het poldercomplex van Uitkerke, een landschappelijk intact gebleven gebied, en het havencomplex van Zeebrugge, een reusachtige bouwwerf waar de Velduil zich blijkbaar ook goed thuisvoelt. Dit laatste is een kunstmatig gebied van tijdelijke aard, dat binnen enkele jaren voor de Velduil geen enkele waarde meer zal bezitten. Vandaar het belang van actie voor het behoud van Uitkerke, waarschijnlijk binnenkort het enige vaste overwinteringsstekje van Velduilen in onze regio.

A) Havencomplex Zeebrugge

Vorig jaar ontvingen we slechts 5 wrn. uit dit gebied, dit jaren waren er dat terug 20, betreffende 26 exemplaren. Blijkbaar oefenen de uitgestrekte opgespoten terreinen een grote aantrekkingskracht uit op de Velduilen, en is hun voedsel - de Veldmuis - hier voldoende aanwezig.

- Achterhaven : 17 wrn., betreffende 23 ex.

De eerste Velduil werd waargenomen op 11.09.88 (RP). En zo werden de hele winter regelmatig een a twee exemplaren genoteerd. Op 18.03.89 werden zelfs drie ex. waargenomen (GO) en dit betekende meteen het maximum aantal voor dit gebied. De laatste waarneming dateert van 15.04.89 (GO). Opmerkelijk is dat gedurende de maand december en januari - twee traditionele topmaanden - slechts een Velduil werd gesignaleerd in dit gebied (28.12.88 - FDR).

- Voorhaven : Er werd twee maal een ex. waargenomen die kortstondig pleisterde op de zandvlakte aan de Westdam, nl. op 23.10.88 en op 06.11.88 (GO,FW,GDP,DBL).

B) Poldercomplex Uitkerke

Dit gebied neemt traditioneel het leeuwedeel van de waarnemingen voor zijn rekening; dit jaar was dat niet anders. Door de groeiende interesse van de waarnemers voor dit gebied en door de individuele inspanningen van sommigen, is het nagenoeg mogelijk het aantal Velduilen van dag tot dag te volgen. We ontvingen 79 waarnemingen betreffende 245 exemplaren. Hieronder volgt een tabel met de maxima per decade.

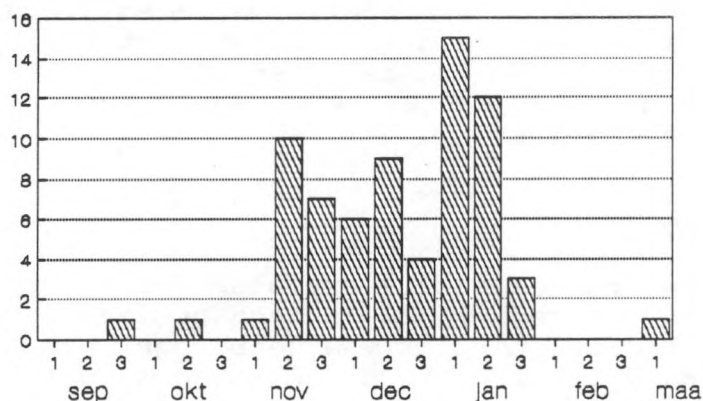

Fig. 1: voorkomen van de Velduil te Uitkerke, maxima per decade, 1988-89

Eerste waarneming :	20.09.88	1 ex.	FW
Maximum aantal :	06.01.89	15 ex.	JVG
Laatste waarneming :	05.03.89	1 ex.	PDC

Verder was er ook nog een late waarneming van een trekkend exemplaar op 19.05.89 (JVG).

C) Overige gebieden

Zwin

Dit gebied verloor de laatste jaren steeds meer aan belang voor overwinterende Velduilen. In tegenstelling tot vorig jaar (zero waarnemingen!) liep er dit jaar toch een waarneming binnen : 1 ex. op 29.01.89 (NDC). Het ging hier over een vogel die korte tijd bleef pleisteren, en we mogen nu wel stellen dat het Zwin zijn naam van traditionele overwinteringsplaats

niet langer waardig is. Een verklaring voor deze terugval lijkt mij niet onmiddellijk voor de hand liggend, maar zal waarschijnlijk in de richting van het voedselaanbod te zoeken zijn.

Zuienkerke, Houtave, Stalhille, Vlissegem

Of anders gezegd de secundaire overwinteringsgebieden in de streek. Dit zijn gebieden die in zachte winters slechts sporadisch bezocht worden door Velduilen, maar die in harde winters, wanneer heel wat meer Velduilen naar onze contreien afzakken, belangrijke overwinteringsplaatsen worden. Dit jaar vier waarnemingen uit deze tweedekeusoverwinteringsgebieden.

31.10.88	1 ex.	Lage Moeren Meetkerke	FV
Bij nader inzien bleek het hier om een draadslachtoffer te gaan.			
26.12.88	1 ex.	't Pompje Stalhille	EV
04.03.89	1 ex.	Zuienkerke	postpiep, WLT
06.03.89	1 ex.	Strooienhaan	MG

Niets wijst erop dat in een van deze gebieden Velduilen hebben overwinterd. Waarschijnlijk ging het hier terug over exemplaren die een korte tijd blijven pleisteren. Toch moet nog gezegd worden dat een juist beeld krijgen van het aantal Velduilen zeker geen senicure is. In een gebied met hoge concentraties zoals Uitkerke blijken soms grote verschillen te bestaan in tellingen van dezelfde dag, en is het moeilijk een exact aantal te bepalen. Ook de weersomstandigheden spelen een grote rol en zijn bepalend voor het al dan niet actief zijn van de vogels.

Steenuil, *Athena noctua*

Yves De Saedeleer

Inleiding

Uit het aantal waarnemingen die ons bereikten blijkt dat in NW-Vlaanderen de Steenuil nog vrij goed wordt gevolgd. Dit werd zeker nog versterkt door de Broedvogelinventarisatie.

Er werden 124 waarnemingen doorgestuurd. De hoofdmoot van deze gegevens slaat op losse waarnemingen van solitaire ex. en sporadisch ook op enkele broedgevallen.

Binnen de Uilenwerkgroep Kustpolders werd er ook nog geïnventariseerd op Steenuilen. Ook in de Zwinstreek en rond Hoeke werd speciaal uitgekeken naar broedende Steenuiltjes door o.a. Patrick Lust.

Dit komt duidelijk naar voor in het hoge aantal vastgestelde broedparen, nl. 184 a 190!

Wel wordt het feit dat Steenuilen steeds meer teruggedrongen worden in steeds kleiner wordende gebieden elk jaar sterker benadrukt.

Mortaliteit

Zoals elk jaar opnieuw enkele dode ex. Het betreft op een na allemaal verkeersslachtoffers. Er werden 7 ex. dood gevonden gespreid over de ganse regio. Dit is nog relatief weinig in verhouding tot de andere uilen. We moeten er echter rekening mee houden dat de soort een veel kleiner territorium bezet, geen echte zwerver is en ook andere jachttechnieken er op na houdt. Een ex. werd vergiftigd en totaal uitgeput aangetroffen. Het stierf ondanks verzorging de volgende dag.

Resultaten

Dat er wel goed werd uitgekeken naar onze kleinste uil, blijkt als we alle waarnemingen samenvoegen en komen tot een totaal van 411 waarnemingen! Het effectieve aantal verschillende vogels is hieruit moeilijk af te leiden omdat niet alle gegevens uniform werden doorgegeven. Daardoor werd het hoofdaccent vooral gelegd op de vastgestelde broedgevallen.

Zwinstreek en omgeving

Dit gebied behelst Knokke, Westkapelle, Oostkerke, Hoeke en Lapscheure. Hier werden 46 broedgevallen vastgesteld in ongeveer 2/3 van dit gebied. De 2 zwaartepunten liggen rond de Hazegraspolder en rond Oostkerke. Dit is voor onze nachtroofvogels ongetwijfeld het beste gebied in NW-Vlaanderen als met weet dat er hier circa 0,9 koppels uilen broeden per km²! Het belang van de ruilverkaveling in het terugdringen van onze uilen wordt hier nog maar eens onderstreept. In dit gebied is nl. nog geen grootschalige perceelverscheuring op gang gekomen en aldus kunnen er plaatselijk tot 5 koppels Steenuilen per km² aangetroffen worden.

Polders Ramskapelle, Heist en de Achterhaven

Hier werden meer toevallig dan doelgericht 4 broedkoppels gevonden. Uit vroegere en huidige waarnemingen blijkt dat er hier zeker nog een kleine populatie aanwezig is.

Lissewege

Dit gebied dat doorspekt is van verkeersaders, heeft nog bitter weinig te bieden voor Steenuilen. Dit uit zich ook in het aantal verkeersslachtoffers die hier de laatste vier jaar werden gevonden, nl. 14 ex.! Toch nog minimum 4 koppels.

Damme en Sijsele

Dit Steenuilenbastion werd dit jaar slechts oppervlakkig onderzocht, en toch werden ruim 25 koppels vastgesteld wat zeker geen onaardig resultaat is.

Meetkerke, Zuienkerke en Houtave

Dat ook hier een niet onbelangrijk aantal Steenuilen aanwezig is, bleek toen na enkele sporadische inventarisaties toch ruim 40 broedgevallen werden opgetekend. Het zwaartepunt ligt hier in het meest kwetsbare deel van dit gebied, nl. de Lage Moe-
ren.

Deze gebieden worden sterk bedreigd door ruilverkaveling.

Eernegem, Bekegem en Roksem

Hier werd voor het derde opeenvolgende jaar door de U.K. uitgekeken naar broedende Steenuilen. Opvallend is hier het feit dat de situatie quasi onveranderd blijft t.o.v. de vorige jaren. In het begin van februari worden hier zo'n 33 zangpos-
ten vastgesteld om tegen eind april op 28 terug te vallen. De specifieke kleinschaligheid van dit gebied is bepalend voor het aantal aanwezige Steenuilpaartjes : plaatselijk worden tot 5 koppels per km² opgetekend!

Overige broedgevallen :

In de hierna volgende gebieden werden wel broedgevallen op-
getekend maar werd er niet systematisch onderzocht.

Oudenburg	min. 3 koppels
Klemskerke	min. 4 a 5 koppels
Houtave	min. 3 koppels
Zuienkerke (west)	min. 10 a 12 koppels
Brugge + buitenwijken	min. 5 koppels
Oostkamp	min. 3 koppels
Beernem	min. 2 koppels
Beverhoutsveld	min. 4 a 5 koppels

Besluit

Uit al deze gegevens maken we zo'n 180 a 190 koppels op. Let wel dat deze aantallen rechtstreeks in relatie staan met het geleverde veldwerk, en dat er aldus in vele gebieden hogere aantallen zouden worden opgetekend mits een grondig onderzoek.

Rest ons nog de talrijke veldwaarnemers te danken voor het doorsturen van hun gegevens. Speciale dank gaat uit naar Patrick Lust, Roland Vannieuwenhuyze en Frank De Scheemaker. Ook dank aan John Van Gompel die steeds bereid werd gevonden om de door ons gebrachte zieke of gekwetste uilen te verzor-
gen.

Bosuil, Strix aluco

Roland Vannieuwenhuyze

Het aantal broedgevallen van de Bosuil stijgt nog lichtjes. In 1987 was er een broedgeval, in 1988 waren er 2 tot 4, en in 1989 waren er al 4 tot 7. Hoewel het 100 % zeker is dat de Bosuil vroeger in het geheel niet in onze streek broedde, is het wel mogelijk dat een aantal van de broedkoppels die recent ontdekt werden reeds enkele jaren eerder tot broeden zijn gekomen maar niet onmiddellijk werden opgemerkt. In elk geval lijkt het er op dat deze nieuweling zich nu definitief in onze streek heeft gevestigd.

Zekere broedgevallen :

- Ter Heyde (St.-Andries) : 2 of 3 bedelende jongen (RV,GO);
- De Breidels (Oostkamp) : 3 bedelende jongen (RV,FDS);
- Hertsberge : 3 bedelende jongen (RV);
- Vloetenveld : zeker broedgeval (mond. med. LD).

Mogelijke broedgevallen :

- Tillegem (St.-Michiels) : wrn. op 21.12.88 (RL), 23.03.89 (PD), 29.05.89 (GO), 13 en 14.07.89 (PD). Herhaaldelijke excursies werden in het bos gedaan, maar geen enkele leverde waarnemingen van bedelende jongen op;

- Volgens 'geruchten' zou er in in Wilgenburg (Wingene) een broedgeval geweest zijn (BOF);

- Merkenveld (Loppem) : enkele waarnemingen (mond. med. CVN - Zedelgem).

Losse waarnemingen :

- 03.02.89 : 1 wijfje in Rijckvelde te Sint-Kruis (RL);
- 26.06.89 : geringd ex. vloog tegen auto te Oostkamp (med. JVG).

Deze laatste waarneming kan eventueel betrekking hebben op het broedgeval in de Breidels. De ringgegevens zijn nog niet bekend. De vogel werd in elk geval niet door een lid van de plaatselijke ringgroep geringd.

**ZANGVOGELS
EN VARIA**

Waterral, Rallus aquaticus

Robrecht Pillen

In de besproken periode zijn opvallend veel waarnemingen van de Waterral in de notaboekjes terecht gekomen. Het totaal aantal waargenomen exemplaren loopt daarbij op tot tweehonderdvijftig!!!

De helft van de waarnemingen wordt verricht in de omgeving van Distringas tijdens de maanden augustus tot oktober; het betreft waarschijnlijk steeds dezelfde vogels die in de (verre)kijker lopen. Het maximale aantal rallen wordt genoteerd half augustus : 5 a 10 ex. (TDS). Deze hoge waarnemingsdichtheid is te wijten aan de stormloop naar dit gebied ten gevolge van het langdurig pleisteren van Porseleinhoentjes (zie elders).

De overige waarnemingen liggen verspreid over de traditionele waarnemingsplaatsen. In de Zwinbosjes zijn, vergeleken met voorgaande jaren, relatief weinig Waterrallen opgemerkt maar de aanwezigheid van 10 ex. op 29.01.89 bevestigt andermaal de geschiktheid van een duinenbiotoop als overwinteringsplaats. In de Fonteintjes kan deze soort het jaar rond opgemerkt worden; met een max. van 3 ex. (25.10.88) is de werkelijke draagkracht van dit gebied zeker onderschat. De Stadswallen van Damme herbergen in het najaar gewoontegetrouw ook veel Waterrallen. Gericht ringonderzoek verzekerde ons de aanwezigheid van minstens 20 doortrekkers. Vermeldenswaardig is eveneens dat ons aller FDS in voor- en najaar regelmatig vereerd wordt met rallenbezoek in de eigen tuin.

Het vaststellen van broedgevallen blijft een moeilijk karwei. Zekere meldingen liggen voor uit de Blauwe Sluis te Hoeke, de Stadswallen te Damme en de Fonteintjes te Zeebrugge. Waarschijnlijk nestelt deze soort ook in het rietveldje nabij Distringas en in de Kleiputten te Heist.

Porseleinhoen, Porzana porzana

Robrecht Pillen

In augustus en september werden uitzonderlijk veel Porseleinhoentjes waargenomen. Plaats van de afspraak is het alomgekende rietveldje nabij Distringas. Mede door een ideale waterstand verblijven hier naar schatting zo'n 20 exemplaren rond half augustus (TDS). De talrijke waarnemers konden deze doorgaans moeilijk te observeren vogel er regelmatig in het vizier krijgen en beluisteren. De eerste week van september pleisteren nog steeds een tiental Porseleinhoentjes in de schaduw van de gastanks (LV, DV - 04.09.88). Daarna daalde hun aantal vlug en liggen ook enkele waarnemingen voor uit de Kleiputten van Heist in de onmiddellijke omgeving.

Buiten dit gebied blijft het Porseleinhoen even zeldzaam als in de voorgaande jaren met waarnemingen te Hoeke (30.08 - RPi) en in de Fonteintjes (19.11 - 2 ex. - JVG, RPi).

In het voorjaar van 1989 werden geen doortrekkers gemeld

IJsvogel, *Alcedo atthis*

Frank De Scheemaeker

Inleiding

Er liepen 50 waarnemingen van de IJsvogel binnen. Een welgekomen heropleving na enkele zwakke jaren. De zachte winters 1986-87 en 1987-88 zijn hier wellicht niet vreemd aan.

Bespreking

Periode 01.07.88 - 31.12.88

Reeds in juli de eerste waarneming. In oktober wordt het maximaal aantal bereikt. In november en december liggen de aantallen opnieuw veel lager (fig. 1).

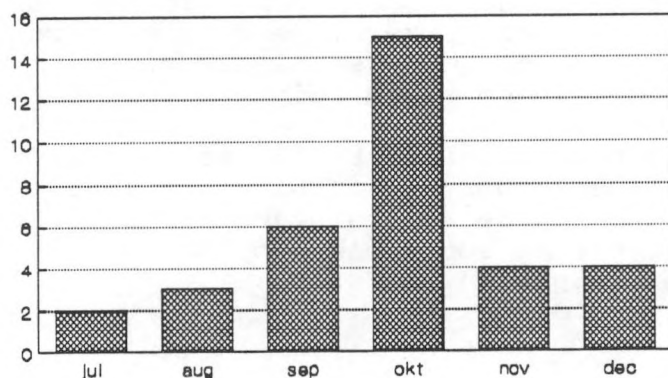

Fig. 1: Het aantal wrn. van de IJsvogel in het najaar 1988 in Noord-West-Vlaanderen

Bekijken we de najaarsgegevens per gebied :

- Voorhaven : 30.10 - 1 ex.
- Achterhaven : 5 wrn. tussen 21.07 en 24.12
- Fonteintjes : 4 wrn. tussen 09.09 en 15.11
- Polders Uitkerke : 5 wrn. tussen 13.10 en 28.12. Maximum 3 ex. op 18.11. MaP bevestigde dat er 1 ex. overwinterde.
- Blauwe Toren : 3 wrn. tussen 05.10 en 30.10
- Meetkerke : 4 wrn. tussen 10.07 en 25.12. Op 10.07 werd een eerstejaars geringd en op 12.09 werd een geringd ad. ex. als verkeersslachtoffer aangetroffen.
- St.-Andries (Waggelwater) : 18.09 : 1 ex.
- Put Roksem : zowel op 25 als op 26.10 : 1 ex.
- Beernem : Heilig Hart : 6 wrn. tussen 14.08 en 06.10
Miseriebocht : 02.10 - 1 ex.

Periode 01.01.89 - 30.06.89

Slechts 15 waarnemingen uit het voorjaar t.o.v. 34 uit het najaar (figuur 2).

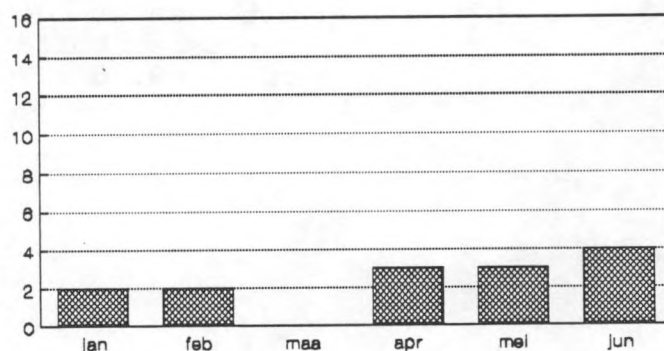

Fig. 2: het aantal waarnemingen van de IJsvogel tijdens het voorjaar 1989.

We noteerden waarnemingen uit de Achterhaven (2), de Kleiputten van Heist (1), de weiden van Uitkerke (1), Assebroek (1) en verder enkele wrn. van de broedgevallen die plaatsvonden. Een in de Assebroekse Meersen (RVK), min. 1 en misschien 2 aan de Miseriebocht te Beernem (WIG,RVK) en een aan de reigerkolonie van Koolkerke (GVT).

Hop, Upupa epops

3 najaarswrn. en slechts 1 voorjaarswrn. :

08.09.88	1 ex.	Zwin Knokke (GBu)
11.09.88	1 ex.	Zwin Knokke (GBu)
03.10.88	1 ex.	weiden t.o.v. Fonteintjes Zeebrugge (LV,DV,CB,DZR)
09.05.89	1 ex.	Roksem (PBu)

Draaihals, Jynx torquilla

Paul D'hoore

In totaal werden er van deze spechtesoort 18 wrn. verricht, waaronder 12 voorjaarswrn. en 6 na-jaarswaarnemingen. Het blijkt dus een matig seizoen geweest te zijn met jammer genoeg 1 verkeersslachtoffer te Knokke op 21.09.88 (JVG).

Alle waarnemingen :

27.08.88	1 rv.	Zwinbosjes	DH
04.09.88	1 rv.	Zwinbosjes	GBu
06.09.88	1 ex.	Zwinbosjes	DH, BBu
08.09.88	1 rv.	Zwinbosjes	GBu
	1 ex.	Haagje te Heist	LV, DV
09.09.88	1 ex.	Haagje te Heist	LV, DV
10.09.88	1 ex.	Haagje te Heist	DV
	1 ex.	Marinebasis te Zeebrugge	DSB, DZR
11.09.88	1 ex.	Marinebasis te Zeebrugge	JSL, DV
17.09.88	1 ex.	Haagje te Heist	JSL, JL
19.09.88	1 ex.	Haagje te Heist	GDS, VUW
16.04.89	1 ex.	Lissewege	BEC
30.04.89	1 ex.	Visserskruis Zeebrugge	LV, DV
01.05.89	2 rv.	St.-Pieters	GDP
04.05.89	1 ex.	Zwinbosjes	MIX
05.05.89	1 ex.	Zwinbosjes	BOT
24.05.89	1 ex.	Zwinbosjes	PaL

Groene Specht, Pica viridis

Paul D'hoore

Al zijn de waarnemingen dit jaar talrijker (49 wrn.), toch krijgt de op twee na meest voorkomende spechtesoort in onze regio, te weinig aandacht.

De meeste waargenomen ex. komen (zie vorige jaarboeken) uit de Zwinstreek (5 wrn.), Rijckvelde (8 wrn.), de bossen van St.-Andries en St.-Michiels (10 wrn.).

Er kwam maar 1 zeker broedgeval binnen, toch hebben we een sterk vermoeden, dat er meer koppels tot broeden zijn gekomen.

Andere gebieden zijn :

Assebroekse Meersen : tussen januari en februari werd de soort 4 maal waargenomen, telkens bedroeg het hier 1 ex.
 Bossen van Oostkamp en Loppem : (5 wrn.), verspreid over het gehele jaar, tevens werd hier een broedgeval ontdekt door JBU.
 Beernem : werd waargenomen op 13.09, 09.02, 11.02 en 25.02.
 Vloetenveld : dit gebied waarin voorgaande jaren telkens 2 of meerdere koppels tot broeden kwamen, toont nu een absoluut dieptepunt van 1 waarneming : 1 ex. op 27.03 (PDC).
 Eernegem : 1 ex. op 19.03 (KM).
 Sint-Joris : 2 ex. op 10.06 (EN).
 Wijnendaele : 1 ex. op 09.04 (RV).

Ongeveer de helft van de vogels werd waargenomen in de maand maart en april. De meest voor de hand liggende oorzaak hiervoor is dat de vogels door het afbakenen en verdedigen van hun territorium voor het komende broedseizoen meer gehoord en gezien worden.

Zwarte Specht, Dryocopus martius

Paul D'hoore

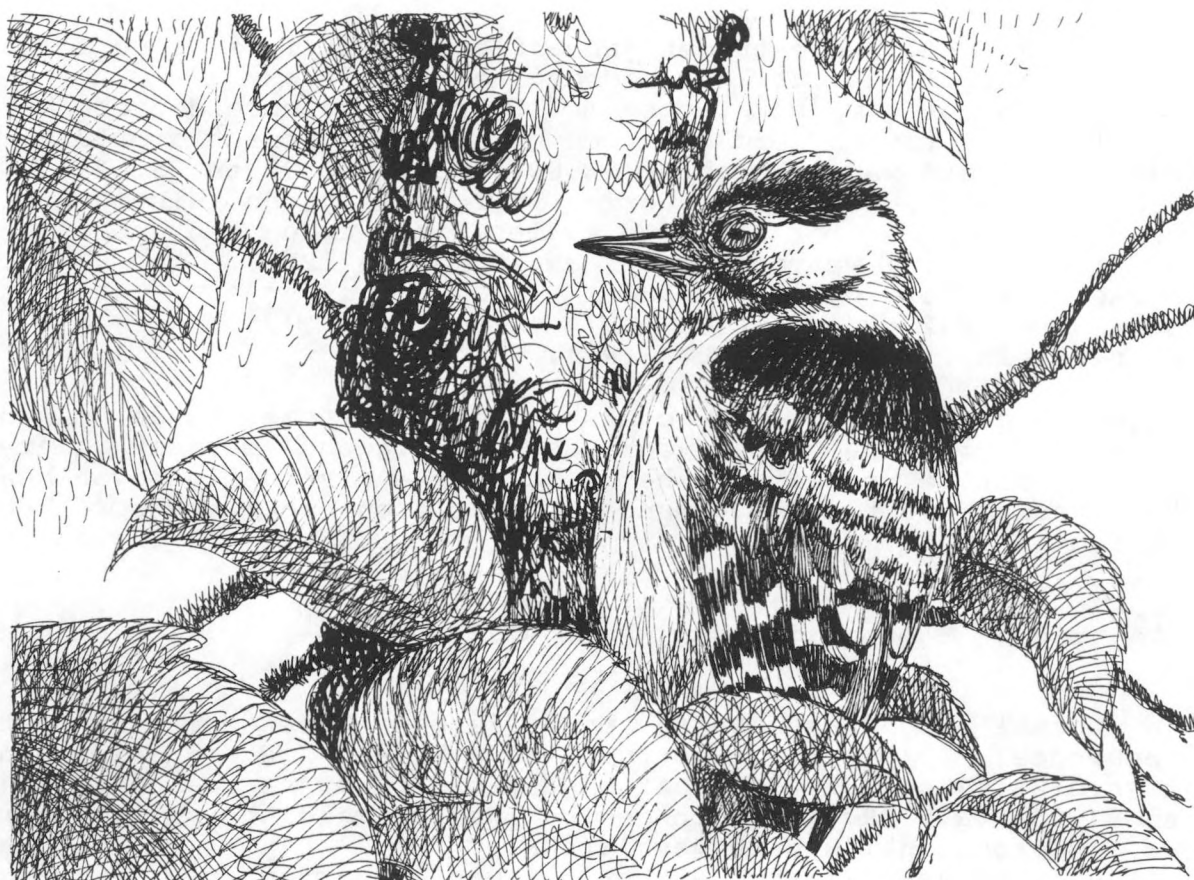
In totaal 16 waarnemingen betreffende 18 exemplaren. Het leeuwedeel (11 wrn.) komt uit Zevenkerke, met 9 meldingen tussen 24.07 en 09.09 in het najaar en 2 voorjaarsmeldingen (01 en 07.05) (RV, FDR). In dit gebied kwam de melding van 1 zeker en 1 waarschijnlijk broedgeval (FDR).
 Uit Bulskampveld kwamen slechts 2 winterwaarnemingen : 1 ex. op 22.01 en op 09.02.89 (DXR, GW, KH). Daarnaast kwamen nog solitaire gegevens binnen uit de Villa te St-Andries, uit Wildenburg te Wingene en uit Hertsberge (JN, WD, PK).

Wanneer we deze gegevens vergelijken met voorgaande jaren, dan zien we toch bepaalde verschuivingen. Slechts 1 melding uit de Villa, geen uit Vloetenveld en slechts winterwaarnemingen uit Bulskampveld. Werden niet alle gegevens doorgestuurd, werden de bovenvermelde gebieden minder bezocht of is dit een reële situatie ?

Kleine Bonte Specht, Dendrocopus minor

Paul Herroelen

Stand- en zwervvogel in de omgeving van de broedterreinen. Het aantal broedkoppels bedraagt minimum 10. Waarnemingen van uitgevlogen jongen liggen niet voor maar iets meer dan de helft van de observaties (30) stamt uit de periode maart-juni. De waarschijnlijke broedgevallen werden genoteerd te Brugge-omgeving Coupure (LDQ), Sijsele (PDC), Rijckevelde St.-Kruis (BC, BVP), omgeving kazerne St.-Kruis (FDR), St.-Michiels (ID), Bloemendale St.-Andries (JN, TDF), Park H.Hart Beernem (EN), Bloemendale Beernem (EN), Park van Loppem (RV) en Knokke Zwinnebosjes (BVP, DVT).

De 5 waarnemingen in augustus hadden plaats in de omgeving van de broedplaatsen behalve deze van 13 augustus te Oostkerke (PEL). Vanaf september zijn er zwerfbewegingen en wordt de soort nog op andere plaatsen gezien : Zwinbosjes (DH), Westkapelle (BVP), Zeebrugge-Visserskruis (FDR, LV, DV), in november in de Fonteintjes (RDZ, GS, IJ), te Damme (FV) en Beernem (BOF, VUG).

Uit januari en februari zijn geen waarnemingen bekend, wat zeker te maken heeft met de grotere belangstelling voor watervogels in die periode. Gegevens uit juli ontbreken (examens?).

In 48 gevallen ging het om 1 ex.; 2 ex. en/of een koppel werden vastgesteld op 18 oktober, 5, 9, 27 april en 16 juni.

In 6 op de 53 waarnemingen werd de roep of zang genoteerd; bij de 47 overige observaties mag men veronderstellen dat telkens de vogel werd gezien. Dit is belangrijk in de maanden augustus/september en in de periode april/juni wanneer Draaihalzen op doortrek zijn. Het geluid van deze laatste lijkt sterk op de roep van de Kleine Bonte Specht.

Strandleeuwerik, Eremophila alpestris Rudy Deplae

Er liepen in totaal 15 waarnemingen binnen. Dat 13 hiervan uit het Zwin komen is niet verwonderlijk. Traditioneel tussen eind oktober en eind februari verblijft deze soort in de Zwinvlakte.

Zwinstreek

23.10	3 ex.	GBu
13.11	7 ex.	PeL, BVP
20.11	3 ex.	GBu
06.12	10 ex.	FV
11.12	5 ex.	LMa
14.12	14 ex.	GBu
10.01	6 ex.	BVP
13.01	5 ex.	YP
14.01	5 ex.	LMa
22.01	5 ex.	PeL
31.01	3 ex.	BB
13.02	4 ex.	LMa
15.02	6 ex.	BB

Andere wrn.

05.11.88	1 ex.	Voorhaven	BDS
17.12.88	9 ex.	Strand Heist	PeL

Boomleeuwerik, Lullula arborea

Niet minder dan 12 waarnemingen betreffende 28 ex. !
Wanneer we dit bijv. vergelijken met 1986-87 toen we 1 waarneming hadden, mogen we gerust spreken dat 1988-89 een boerejaar was voor de Boomleeuwerik.

Op 22.10 worden de eerste ex. waargenomen : 1 ex. aan het Haagje te Heist (GDS, BEC) en niet minder dan 7 ex. aan de Hazegraspolder te Knokke (DVG). Op 03.11 opnieuw 3 ex. aan het Haagje te Heist (RD).

Daarna volgen twee waarnemingen uit het Brugse : op 19.11 een ex. aan de Kerkebeek te St.-Michiels (GO) en op 26.11 een groepje van 3 ex. ZW aan de Villa te St.-Andries (TDF).

In het voorjaar kennen we een kleine doortrekperiode met 4 wrn. in 3 dagen tijd :

04.03.89	2 ex.	Zwin te Knokke	GBu
05.03.89	1 ex.	overvliegend Fonteintjes Zeebrugge	LV, DV
06.03.89	3 ex.	overvliegend te Blankenberge	YF
	4 ex.	Zwinbosjes te Knokke	PaL

Daarna volgen nog 3 waarnemingen uit het zelfde gebied, nl. te Rijckevelde te St.-Kruis. Op 30.03, 09.04 en 29.04 werd hier telkens door een andere waarnemer (BVP, BC en LDq) een zingend ex. gehoord. Het is dan ook niet uitgesloten dat de Boomleeuwerik hier gebroed heeft.

Grote Pieper, *Anthus novaeseelandiae richardi*

De Grote Pieper is de laatste jaren aan de Oostkust uitgegroeid tot een vaste verschijning in oktober en november. Dit jaar is het niet anders.

De eerste 2 ex. verschijnen op 01.10 in de Achterhaven. Ze worden tussen het C.T.O.-terrein en de Kleiputten van Heist terug gevonden (OR, VED, FDR, e.a.). De volgende twee dagen zijn deze twee ex. nog steeds aanwezig (vele wrns.). Op 03.10 wordt tevens een ex. opgemerkt op het O.T. te Brugge (FDR). Het wordt wachten tot 12.10 tot opnieuw een ex. opduikt aan de Fonteintjes (1 ex. ZW - GDS, e.a.). Op 23.10 terug een ex. ter plaatse in de Achterhaven te Dudzele (BDS, OR) en op 02.11 zelfs twee ex. (OR, RD). Diezelfde dag ook 1 ex. op het O.T. te Brugge (GDJ, VLD, e.a.).

Duinpieper, *Anthus campestris*

7 waarnemingen, 11 exemplaren

Alle najaarswaarnemingen komen uit de Achterhaven te Dudzele en Zeebrugge :

21.08	1 ad.	GDS, BOP
28.08	1 ad.	GDS, BOP
12.09	1 ex.	VSD
16.09	5 ex.	med. DIG
12.10	1 ex.	DVL, BP

Twee voorjaarswaarnemingen, waarvan een uit het binnenland :

24.04	1 ex.	Park H. Hart te Beernem	EN
04.05	1 ex.	Fonteintjes Zeebrugge	RLF, ROP

Oeverpieper, *Anthus spinoletta littoralis*

Frank De Scheemaeker

We noteerden een record aantal wnm van deze weinig opvallende vogel, nl. 66. Dit is voornamelijk te danken aan het telwerk van Dirk en Luc Verroken die niet minder dan 44 wnm doorstuurden !

- Voorhaven Zeebrugge

25 wnm tussen 28.09 en 26.03. Een in september, zes in oktober, vijf in november, zeven in december, en telkens twee in januari, februari en maart. Max. 6 ex op 05.11.

- **Vissershaven Zeebrugge**
5 wnm tussen 02.10 en 11.11. Max. 3 ex op 02.10.
- **Zwinstreek**
Slechts 5 wnm tussen 08.09 en 06.03. Uitzonderlijk hoge aantallen op 23.10: 250 ex, en op 11.12: 150 ex.
- **Achterhaven**
18 wnm tussen 18.09 en 27.02, verspreid over het ganse gebied. Vier september-, acht oktober-, vijf november-, een december- en een februariwnm. Max. 4 ex op 19.10.
- **Fonteintjes**
Niet minder dan 8 wnm tussen 18.09 en 08.11. Max. 5 ex op 06.11.
- **Haven Blankenberge: 21.11: 1 ex**
- **Opgespoten terrein te Brugge: 08.11: 1 ex.**
- **Blauwe Toren: 29.10: 4 ex.**
- **Waggelwater: 05.05: 1 ex.**

Met dank aan alle waarnemers: LV, DV, GBU, FDR, FW, TDS, LJ, WD, FDS, MAP, BB, GDP, PDC.

Waterpieper, Anthus spinoletta spinoletta

Frank De Scheemaeker

11.11.88: 1 ex te Heist (DIG, VUW, PVD)

15.04.89: 1 ex Distrigas (Achterhaven) in zomerkleed (LV, DV)

Engelse Gele Kwikstaart, Motacilla flava flavissima

Roland Vannieuwenhuyze

Dit jaar was het een absoluut dieptepunt voor de traditionele lentetrek van Gele Kwikstaartondersoorten langs de kust. Twee jaar geleden zagen we nog 98 Engelse Gele, vorig jaar 50 ex. (10 wrn.), en dit jaar slechts 5 ex. (2 wrn.) :

29.04.89 2 ex. Voorhaven Zeebrugge 1 koppel (LV,DV)
30.04.89 3 ex. Voorhaven 1 man, 2 wijfjes (LV,DV)

Noordse Gele Kwikstaart, Motacilla flava thunbergi

Roland Vannieuwenhuijze

Zoals voor de Engels Gele Kwikstaart waren er ook voor de Noordse Gele extreem weinig stuwtrekwaarnemingen langs de kust. Vorig jaar hadden we nog een 12-tal waarnemingen, goed voor een 50-tal ex. en dit jaar moeten we het stellen met een enkele waarneming:

05.05.89 2 ex. Zwin te Knokke (LL,BOT)

Grote Gele Kwikstaart, Motacilla cinerea

Roland Vannieuwenhuijze

Er werden 53 Grote Gele Kwikstaarten gezien tijdens 35 waarnemingen. Dit is duidelijk meer dan de slechts 20 exemplaren van vorig seizoen, maar dit laatste betekende dan ook een absoluut dieptepunt van de laatste 10 jaar.

De soort komt bij ons niet voor in de zomer. De eerste waarneming van het (winter)seizoen gebeurde reeds op 30.08.88 met zo maar eventjes 9 ex. op stuwtrek langs de Internationale Dijk te Knokke (BVP). Dit is de vierde augustus-wrn. sinds 1980-81. Het gros van de gegevens is afkomstig van september-oktober, wat de normale doortrekperiode is. We hadden 13 wrn. in september, 9 in oktober en 5 in november.

Voor de rest van de winter moesten we ons tevreden stellen met amper 7 waarnemingen. De laatste wrn. was een zeer late voorjaarstrekwaarneming : 04.05.89 : 1 ex. NO in de Fonteintjes te Zeebrugge (DV). Dit was dan de zevende meiwaarneming sedert 1980-81.

De waarnemingen zijn als volgt over de gebieden verdeeld :

Stranden : 1 wrn., 3 ex.
 Zwinstreek : 1 wrn., 9 ex.
 Heist : 1 wrn., 1 ex.
 Achterhaven : 10 wrn., 14 ex.
 Fonteintjes : 4 wrn., 4 ex.
 Eendekooi Wenduine : 1 wrn., 1 ex.
 Weiden Meetkerke, Houtave : 3 wrn., 4 ex.
 Bebouwde kom van Brugge en randgemeenten : 9 wrn., 11 ex.
 Roksem, Bekegem : 2 wrn., 2 ex.
 Expreswegput te St.-Andries : 2 wrn., 3 ex.
 Monding Rivierbeek te Oostkamp : 1 wrn., 1 ex.

Rouwkwikstaart, Motacilla alba yarellii

Roland Vannieuwenhuijze

In tegenstelling tot de Gele Kwikstaartondersoorten waren er dit jaar van de Rouwkwikstaart juist heel veel waarnemingen : 13 wrn. en 20 ex. tegenover bijvoorbeeld 5 wrn. en 8 ex. voor vorig jaar.

Bijna alle waarnemingen gebeurden langs de kust :

- Voorhaven : 2 wrn.
- Zwin : 1 wrn.
- Heist : 1 wrn.
- Achterhaven : 8 wrn.
- Put Blauwe Toren : 1 wrn.

Traditioneel zijn de meeste waarnemingen te beschouwen als lentestuwtrekwaarnemingen (8 wrn. in maart en april).

Er waren echter ook 3 najaarstrekwaarnemingen in september en oktober. Zeer eigenaardig tenslotte zijn twee zomergegevens.

Alle wrn. :

31.07.88	2 ex. (koppel)	Stapelterrein Zeebrugge	(FDR)
18.09.88	1 wijfje	Heist	(BSD, KES, WVN)
29.09.88	1 man	Stapelterrein Heist	(FDR)
29.10.88	1 ex.	Distrigas Zeebrugge	(FDR)
16.03.89	1 ex. NO	Zwin te Knokke	(BVP)
19.03.89	1 ex.	Voorhaven	(LL, LRA, DVG)
27.03.89	1 man	Stapelterrein Heist	(LRA, DVG)
30.03.89	2 ex. (koppel)	Stapelterrein Heist	(FDR)
02.04.89	2 ex.	Stapelterrein	(FW)
	1 ex.	Blauwe Toren Brugge	(MAP)
18.04.89	4 ex.	Achterhaven	(PD)
19.04.89	2 ex.	Achterhaven	(PD)
11.06.89	1 ex.	Westdam Zeebrugge	(WD)

Grauwe Klauwier, *Lanius collurio*

16.09 - 22.09.88 1ste wkl. Achterhaven t.h.v. C.T.O.-
terrein, Insteekdok en P. Vandammesluis
(LV, DV, FW, PB, e.a.)

15.05.89 1 man Zwin te Knokke (med. GBu)

Pestvogel, *Bombycilla garrulus*

Voor het eerst sinds vele jaren een kleine influx van deze prachtige noorderling :

30.10.88	1 ex. tpl, daarna NO	aan het Visserskruis te Zeebrugge	(DV, LV)
01.11.88	1 ex. tpl.	aan het Visserskruis te Zeebrugge	(JSL, DZR, SAG, e.a.)
05.11.88	1 ex. N (08u45)	Fonteintjes te Zeebrugge	(KES)
	4 ex. NO (12u48)	Fonteintjes te Zeebrugge	(LV, DV)
08.11.88	1ste jaars man	dood te Lissewege	(med. RV)
09.11.88	1, 4 en 1 ex.	ZW tussen Koperwieken	(FDR)
16.11.88	1 ad.	Zwinbosjes te Knokke	(PAL)
13.12.88	1 ex.	te Brugge (Diksmuidestr.)	(HVH)

Cetti's Zanger, Cettia cetti

Luc Maertens

In totaal vier waarnemingen, nl. 1 in het voorjaar en 3 in het najaar. Deze laatste vallen alle binnen een periode van 11 dagen op korte afstand van elkaar en kunnen dus betrekking hebben op hetzelfde ex. Deze soort blijft een zeldzaamheid voor onze streek; de vorige melding dateert van 03.05.86.

20.09.88	1 rv.	Distrigas Dudzele	TDS
21.09.88	1 ex.	Distrigas Dudzele	TDS
01.10.88	1 ex.	Haagje Heist	GDS, BOP
15.04.89	1 zp.	Visserskruis Zeebrugge	DZR, GSA

Snor, Locustella luscinioides

Luc Maertens

Een niet elk jaar opgemerkte soort die hier niet tot broeden komt. Ook dit jaar duidt de aanwezigheid slechts op doortrek : slechts 10 dagen waargenomen in de Kleiputten van Heist.

17.09.88	1 ex.	Marinebasis Zeebrugge	JSL, LJ, OR
28.04.89	1 zp.	Kleiputten Heist	PD, FDR
01.05.89	1 zp.	Kleiputten Heist	DV, BOP, FDR
02.05.89	1 ex.	Kleiputten Heist	PD
05.05.89	1 zp.	Kleiputten Heist	FDR
06.05.89	1 zp.	Kleiputten Heist	FDR
07.05.89	1 ex.	Kleiputten Heist	WD

Sprinkhaanrietzanger, Locustella naevia

Luc Maertens

Jaarlijks wordt deze soort in de Zwinbosjes waargenomen, vnl. in het voorjaar. Broedgevallen zijn hier niet uitgesloten en gezien de soms lange aanwezigheid zelfs heel waarschijnlijk. Voor het voorjaar van 1989 zijn minstens twee zp. tamelijk lang actief. Ook aan Distrigas werd een zp. genoteerd, doch dit voor het laatst op 15.05.

De najaarswaarneming bestaat vnl. uit ringvangsten van DH. De eerste dateert van 14.08.88, de laatste van 18.09.88. Een verhoging van de rv. in september is merkbaar, wat de normale doortrekperiode illustreert.

14.08.88	1 rv.	Zwinbosjes Knokke	DH
16.08.88	1 rv.	Zwinbosjes Knokke	DH
31.08.88	1 rv.	Zwinbosjes Knokke	DH, FDS
08.09.88	2 rv.	Zwinbosjes Knokke	DH, JVP, FW, GBu
09.09.88	1 rv.	Zwinbosjes Knokke	DH
10.09.88	2 rv.	Zwinbosjes Knokke	DH
11.09.88	1 rv.	Zwinbosjes Knokke	DH
16.09.88	1 rv.	Zwinbosjes Knokke	DH
18.09.88	1 ex.	Haagje te Heist	FDR
18.09.88	4 rv.	Zwinbosjes Knokke	DH

30.04.89	3 zp.	Zwinbosjes Knokke	LMa, FW
01.05.89	3 ex.	Zwinbosjes Knokke	GO
11.05.89	1 zp.	Distrigas Dudzele	LL
15.05.89	1 zp.	Distrigas Dudzele	FDR
04.06.89	2 zp.	Zwinbosjes Knokke	PeL

Waterrietzanger, Acrocephalus paludicola

Luc Maertens

Vorige jaren is deze soort zelden opgemerkt. Dankzij intensief ringwerk blijkt de soort toch in het hele najaar aanwezig te zijn. Slechts enkele van de vele ringgegevens werden doorge-
stuurd.

02.08.88	1 rv.	Weiden achterhaven Dudzele	GDP, FDS
04.08.88	1 rv.	Achterhaven Dudzele	TDS, FW
	1 rv.	Weiden achterhaven Dudzele	GDP, TDS
06.08.88	1 rv.	Achterhaven Dudzele	TDS, FW
09.08.88	1 rv.	Achterhaven Dudzele	TDS, FDS
15.08.88	2 rv.	O.T. Brugge	RV
18.08.88	2 rv.	Achterhaven Dudzele	TDS, FW
04.09.88	2 rv.	O.T. Brugge	RV
05.09.88	1 rv.	Achterhaven Dudzele	TDS
11.09.88	1 ex.	Distrigas Dudzele	LP
20.09.88	1 rv.	Distrigas Dudzele	TDS

Rietzanger, Acrocephalus schoenobaenus

Luc Maertens

Niet elk jaar worden wrn. van deze soort doorgegeven. Een ver-
gelijking met vorige jaren is dan ook niet op te stellen. Uit
de lijst van waarnemingen blijkt dat de soort het meest op-
gemerkt is in de Kleiputten van Heist (maximum 10 zp op
30.04.89) en rond Distrigas in de Achterhaven van Zeebrugge
(maximum 4 ex. op 16.04.89). De waarnemingen illustreren
verder het normale trekpatroon : terugkomst eind maart, begin
april (eerste waarneming op 28.03.89 - 1 zp. - Distrigas
Dudzele - GO) tot begin mei. De najaarstrek hoofdzakelijk in
juli en augustus.

Kleine Karekiet, Acrocephalus scirpaceus

Luc Maertens

Overall in de streek is deze soort een gewone broedvogel. De
hieronder vermelde wrn. zijn interessant omwille van de late
najaarstrek. Normaal trekt de soort door in juli-aug.-sept.
Oktober wordt al vrij laat, de november-wrn. is zeer uitzon-
derlijk.

18 tot 22.10.88	1 ex.	Marinebasis Zeebrugge	DV, LV, DIG
22.10.88	1 ex.	Visserskruis Zeebrugge	LV, DV
23.10.88	1 ex.	Fonteintjes Zeebrugge	DV, LV
Van 29.10 tot 01.11.88 nog 1 ex. aan het Visserskruis te Zee- brugge (DV, LV, LJ, RDZ, DIG, BDS, e.v.a.).			

Grote Karekiet, *Acrocephalus arundinaceus*

Luc Maertens

In 1988 werd een broedgeval genoteerd in de achterhaven te Dudzele. Voor het overige is de soort slechts zeer sporadisch opgemerkt.

09.08.88	1 ex.	Achterhaven Dudzele	FW
17.08.88	1 rv. (ad.)	Achterhaven Dudzele	GDP,FW
21.05.89	1 ex.	Kleiputten Heist	FDR

Orpheusspotvogel, *Hippolais polyglotta*

Op 29 en 30.05.89 een zangpost in de Zwinbosjes te Knokke (PAL).

Sperwergrasmus, *Sylvia nisoria*

27.08.88	1 juv. in de Duinbosjes De Haan - Wenduine (SAG,DZR)
09 tot 12.09.88	1ste wkl. Fonteintjes Zeebrugge (LV,DV,e.a.)
12.09.88	1ste wkl. Vuurtoren Heist (BOP,BEC,GDS)

Provençaalse Grasmus, *Sylvia undata*

Op 30.10 ontdekten Luc en Dirk Verroken tijdens het veroveren van hun middagmaal een adult mannetje Provençaalse Grasmus aan het Visserskruis te Zeebrugge. Ze verslikten zich maar konden toch nog andere vogelaars waarschuwen. De vogel werd ook nog op 01.11 terug gevonden. Het betrof hier de eerste waarneming voor Vlaanderen (zie ook Mergus vol. 3, nr. 1 : pp. 44-47).

In het voorjaar dook opnieuw een Provençaalse Grasmus op, en dit nu in de Zwinbosjes te Knokke. Een eerste zangpost op 16.04 (PaL). Twee weken later werd opnieuw een exemplaar (hetzelfde ?) ontdekt door Brigitte Chiwy op 01.05 in de Zwinbosjes. De volgende dag was nog steeds een zingend ex. aanwezig (mond. med. GBu).

Siberische Tjiftjaf, *Phylloscopus collybita tristis*

30.10.88	1 ex.	Fonteintjes Zeebrugge	LV,DV
		(in gezelschap van 1 gewone Tjiftjaf)	
07.11.88	1 ex.	Marinebasis Zeebrugge	LV,DV
01.04.89	1 ex. (ringvangst)	De Haan	P. Schepens

Tjiftjaf, *Phylloscopus collybita abietinus*

12.11.88	1 ex.	Zwin Knokke	BDS, RDZ, GS, RD, VD
26.11.88	2 ex.	Marinebasis Zeebrugge	WVN, LJ, RDZ, GSA

Fluiter, *Phylloscopus sibilatrix*

Paul Herroelen

Tijdens het najaar wordt deze soort veel minder gezien zoals blijkt uit de twee septemberwaarnemingen : 8 sept. Heist en 18 sept. Zeebrugge (LV, DV, KES, WVN, BDS).

Gedurende het voorjaar worden regelmatig zangposten bezet van begin mei (4 mei Sijsele, St.-Kruis en Zeebrugge : PDC, VLD, GDS, BC) tot in de derde week van juni (PDC, BC, LDq, FD, GW, RV, BOP, WLT, JVi); laatste datum 18 juni (BC). De vroegste vogels werden genoteerd op 16 april te Knokke-Zwin en te Zeebrugge (BOP, VUW).

Uit de waarnemingsperiode liggen 18 waarnemingen voor (sept. 2, mei 14 en juni 2) met een totaal van 20 ex. In de meeste gevallen gaat het om mannetjes die tijdelijk een zangpost bezetten.

Bladkoninkje, *Phylloscopus inornatus*

34 waarnemingen, betreffende 41 ex. De status van het Bladkoninkje evolueerde de jongste jaren sterk; waar het 5 jaar terug nog een zeldzame verschijning was, blijkt het nu een traditionele vogel tussen half september en begin november langs de kuststrook tussen Blankenberge en Knokke.

De waarnemingen concentreren zich op 6 plaatsen : het Visserskruis (12), de Marinebasis (4), de Fonteintjes (4), het Haagje ((8), de Oostdam (3) en de Zwinbosjes (2). Dankzij het telwerk van Luc en Dirk Verroken en de talrijke andere waarnemers krijgen we een vrij goed beeld van de doortrek.

De eerste wrn. op 17.09; zowel aan het Visserskruis als aan het Haagje. Daarna bekomen we dagelijks waarnemingen tot 22.10 van 1 a 2 ex. Het blijft het relatief kalm : slechts 1 wrn. tot begin oktober. Tussen 01 en 04.10 terug op 5 plaatsen aanwezig met 1 a 2 ex. De eerste wrn. in de Zwinbosjes volgt pas op 14.10 (2 ex.). Diezelfde dag wordt ook nog het maximum genoteerd van 3 ex. aan het Visserskruis. Na deze datum beginnen de waarnemingen te verminderen.

In november nog 3 waarnemingen : op 03.11 een ex. aan de Oostdam, op 06.11 een ex. aan de Fonteintjes en eveneens op 06.11 de enige ringvangst in de Zwinbosjes.

Pallas' Boszanger, *Phylloscopus proregulus*

02.10.88	1 ex.	Voorhaven Zeebrugge	GS
06.11.88	1 ex.	(ringvangst) Zwin Knokke	GBu

Bonte Vliegenvanger, Ficedula hypoleuca

Wim Lammerant

Inleiding

De Bonte Vliegenvanger scoort dit jaar zeer hoog. Vooral de najaarstrek was indrukwekkend. Er werden in totaal 225 ex. waargenomen, verspreid over 84 waarnemingen.

Najaarstrek

Er werden 209 ex. gesignaleerd op doortrek. De eerste doortrekker werd genoteerd op 23.07.88 aan het Visserskruis te Zeebrugge (JSL). Ook de laatste waarneming werd op dezelfde plek verricht op 24.10.88 (LV,DV). Het gros van de waarnemingen gebeurde in de maand september, wat zeer goed geïllustreerd wordt door onderstaande grafiek.

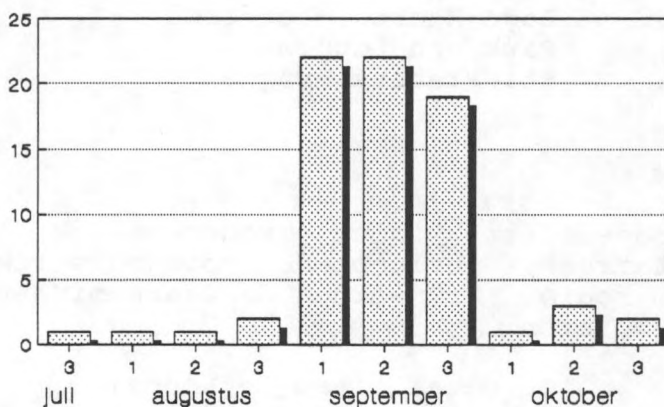

Fig. 1 : doortrekverloop van de Bonte Vliegenvanger per decade in het najaar 1988.

Hierbij dient gezegd dat deze cijfers vrij relatief zijn omdat de waarnemingsdruk in de maand september hoger is dan in de andere periodes, waardoor bovendien dubbeltellingen wel eens tot de mogelijkheden behoren.

Bespreking per gebied

- Zwinstreek en Westkapelle : uit dit gebied 13 wrn. tussen 09.08.88 en 28.09.88. Tweemaal werden 2 ex. vastgesteld (Zwinbosjes). Wrnmers : DH, BVP

- Voorhaven Zeebrugge en Heist : Dit gebied wordt in de trekperiode zeer intensief bezocht. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het gebied voor het grootste aantal waarnemingen (34 wrn. - 127 ex.) zorgt. De eerste waarneming werd verricht op 23.07.88 aan het Visserskruis. De laatste in de reeks werd genoteerd op 24.10 (Visserskruis).

Het was eventjes slikken voor FDR toen hij op 08.09.88 in totaal 64 (!) Bonte Vliegenvangers telde...
Wrnmers : LV,DV,FDR,FW,PB,e.a.

- Achterhaven Zeebrugge : hier werden alle waarnemingen, op een na verricht aan het Haagje te Heist (18 wrn. - 53 ex.). Ook hier scoorde 08.09.88 het hoogst met 11 ex. (LV,DV). De doortrek concentreerde zich tussen 02.09.88 en 23.10.88. Dit laatste exemplaar werd gezien aan het Stapelterrein te Heist (LL).

Wrnmers : LV,DV,FDR,LL.

- Fonteintjes Zeebrugge : hier werden 9 ex. op trek gezien tussen 07.09.88 en 18.09.88.

Wrnmers : LV,DV.

- Overige gebieden waar najaarsdoortrek werd vastgesteld :

30.08.88	1 ex.	Put van Meetkerke	PVB
01.09.88	1 ex.	Put van Meetkerke	PVB
07.09.88	1 ex.	Lage Moeren Meetkerke	TDF, MG
13.09.88	1 ex.	Park van Loppem	RV
18.09.88	1 ex.	St.-Pieters Brugge	JZV

Voorjaarsdoortrek

Terwijl de najaarsdoortrek zich voornamelijk concentreert langsheen de kuststreek, verloopt de voorjaarstrek meer verspreid over de regio. Er werden 8 waarnemingen verricht, betreffende 9 exemplaren.

27.04.89	1 m	G. Gezellelaan te Loppem	WLT
29.04.89	1 ex.	Waggelwater St.-Andries	HVH
30.04.89	1 ex.	Fonteintjes Zeebrugge	LV, DV
01.05.89	2 ex.	Fonteintjes Zeebrugge	BOP
	1 m	Zwinbosjes	LL
04.05.89	1 ex.	Beernem	GW
14.05.89	1 ex.	Kasteel 'Mare' te Torhout	RV
11.06.89	1 ex.	Visserskruis te Zeebrugge	AHO

Broedgevallen

Net als in 1986 werden 7 broedgevallen opgetekend. Deze vonden allemaal plaats in nestkasten.

Waggelwater	1 koppel	JN
Nieuwehovebos te Oostkamp	6 koppels (12 juv.)	JBu

Uit Beernem, vorig jaar nog goed voor 6 koppels, kwam geen nieuws over de broedgevallen.

Hopelijk zet deze toch gunstige trend zich de komende jaren verder.

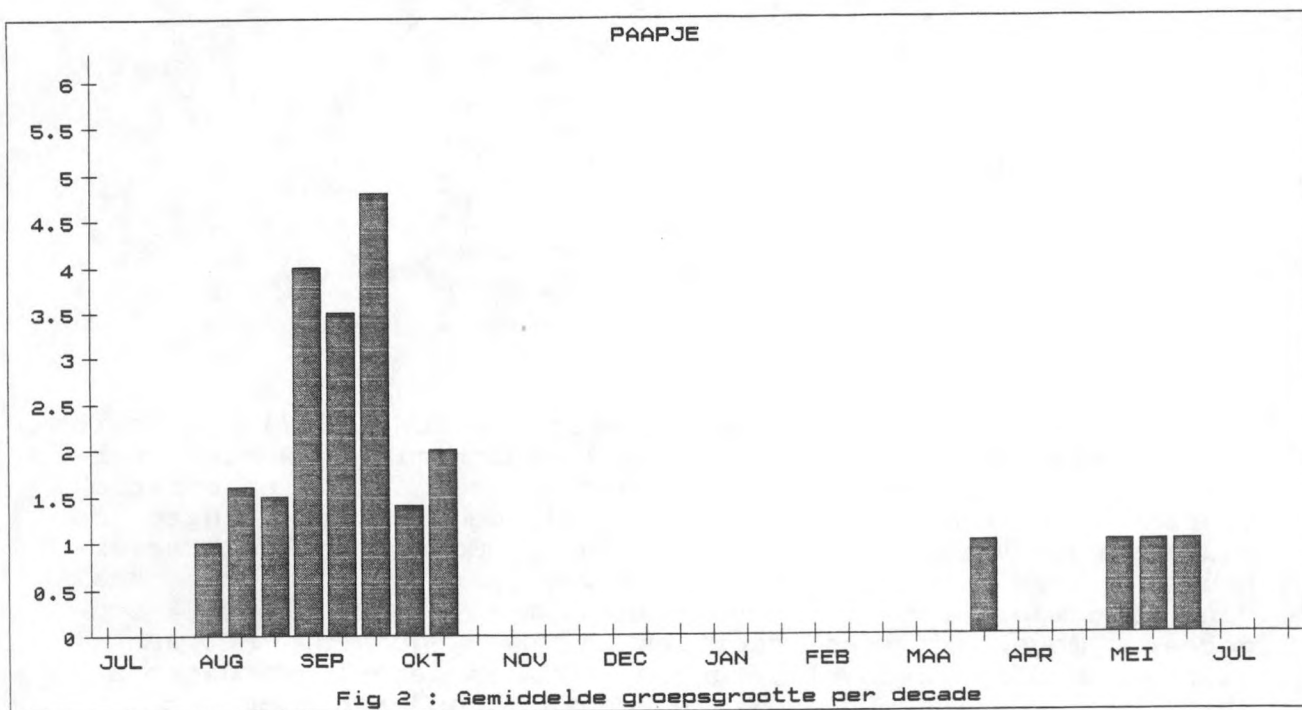
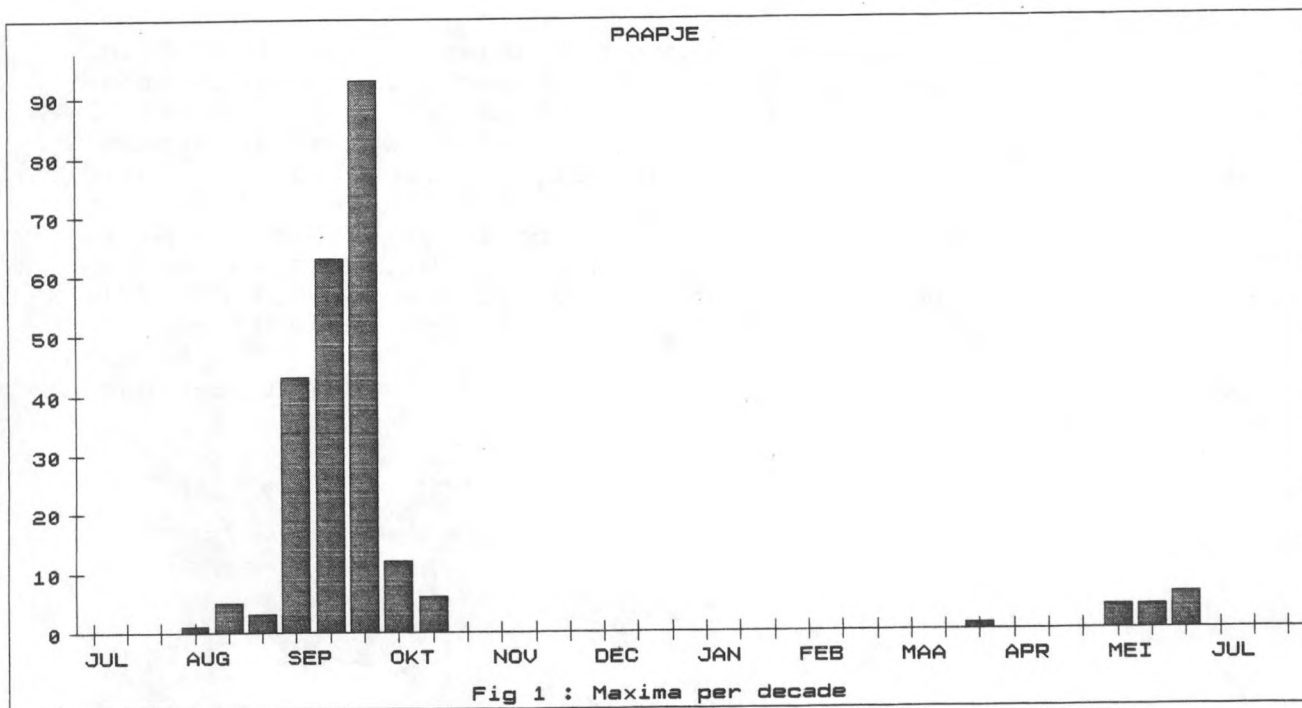
Paapje, *Saxicola rubetra*

Paul Decuyper

Het Paapje wordt voornamelijk in het najaar opgetekend (fig. 1). De waarnemingen situeren zich tussen 09.08.88 (Achterhaven, 1ste jaars, FW,TDS,GDP) en 14.10.88 (Kleiputten Heist, 3 ex., FDR). Het gros van de trek speelt zich wel af in september. De doortrekgebieden zijn in volgorde van belangrijkheid (maxima tussen haakjes) : Zeebrugge Achterhaven (15 ex. op 08.09.88 - LV,DV), Uitkerke (12 ex. op 20.09.88 - FW), Meetkerke (11 ex. op 29.09.88 - TDF,WLT,JVi,FW), Zwin (5 ex. op 08.09.88 - HVH), Houtave (4 ex. op 29.09.88 - TDF,WLT,JVi,FW), Fonteintjes (4 ex. op 15.09.88 - LV,DV), Oostkerke (3 ex. op 07.09.88 - FDS), Hoeke (3 ex. op 25.09.88 - WLT) en de Voorhaven van Zeebrugge (2 ex. op 10.09.88 - FW,FDR).

De voorjaartrek verloopt oostelijker (SOVON, 1987) en heeft voor gevolg dat slechts een 15-tal waarnemingen werden verricht (fig. 1). Het gaat in tegenstelling tot de najaartrek voornamelijk om individuen (fig. 2). Geografisch liggen de waarnemingen verspreid over het Zwin, Oostkerke, het Beverhoutsveld en de Achterhaven. De voorjaartrek loopt normaal van eind maart tot eind mei (Van Gompel, 1981). Fig. 1 suggereert mogelijks een doortrek in twee golven. Het aantal waarnemingen is evenwel te gering om een dergelijke uitspraak sterk te maken. Na onderzoek in Zeeuws-Vlaanderen kwam men

nochtans tot een dergelijke conclusie : ' Een kleine groep die doortrekt in maart en een tweede golf van de laatste decade van april tot in juni met een piek in de eerste decade van mei (Buisse & Tombeur, 1988). In het verleden werd in onze regio alleen van 1985 en 1986 een analoog schema gevonden (Maeckelberghe, 1986 en Callebout, 1987).

Verwijzingen

Buisse M., Tombeur F., 1988. Vogels tussen Zwin en Saeftinghe, pg. 276-277.

Callebout B., 1987. Paapje. In : Veldornithologisch Jaarboek in Noordwest-Vlaanderen 1985-86, pg. 207-208.

Maeckelberghe J., 1986. Paapje. In : Veldornithologisch Jaarboek in Noordwest-Vlaanderen 1984-85, pg. 212-213.

SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse Vogels, pg. 395.

Van Gompel J., 1981. Verslag van tien jaar voorjaarsfenologisch onderzoek van 1965 tot 1974 in Vlaanderen, Stentor, pg. 39-65.

Roodborsttapuit, *Saxicola torquata* Paul Decuypere

Het gaat slecht met de (waarnemingen van de) Roodborsttapuit. In totaal kwamen slechts 26 wrn. binnen. Negen hiervan werden in het najaar verricht :

03.09.88	1 ex.	Expresswegput	BVP
09.09.88	1 m	Kleiputten Heist	FDR
18.09.88	1e j. m.	Kleiputten Heist	FDR
25.09.88	1 m	Steenbakkerij Hoeke	WLT, JNM
02.10.88	1 ex.	Achterhaven Dudzele	TDS, JNM
	2 ex.	Kleiputten Heist	FW, FDR, LV, DV
03.10.88	3 ex.	Kleiputten Heist	FW, FDR
19.10.88	1 m	Voorhaven Zeebrugge	BB
19.11.88	1 m	Leiemeersen Oostkamp	PDC

Waarnemingen uit het voorjaar zijn in de eerste plaats afkomstig van de plaatsen waar de soort tot broeden kwam.

Zwinbosjes 1 kp. (BVP, LMa, DV, PaL)
 Steenbakkerij Hoeke 1 kp. (FW, LDq, ID, GVT)
 Oostkerke 1 kp. (FW, PaL)
 St.-Michiels 1 kp. (GO)

Daarnaast waren er nog een 5-tal trekwaarnemingen :

06.03.89	2 ex.	Blankenberge	YF
	1 m	Zwinbosjes	PaL
08.03.89	1 m	St.-Michiels	GO
09.03.89	2 ex.	Beernem	GW
02.04.89	2 m, 1 w	De Haan-Golf	LDq, ID

Aantalsverloop

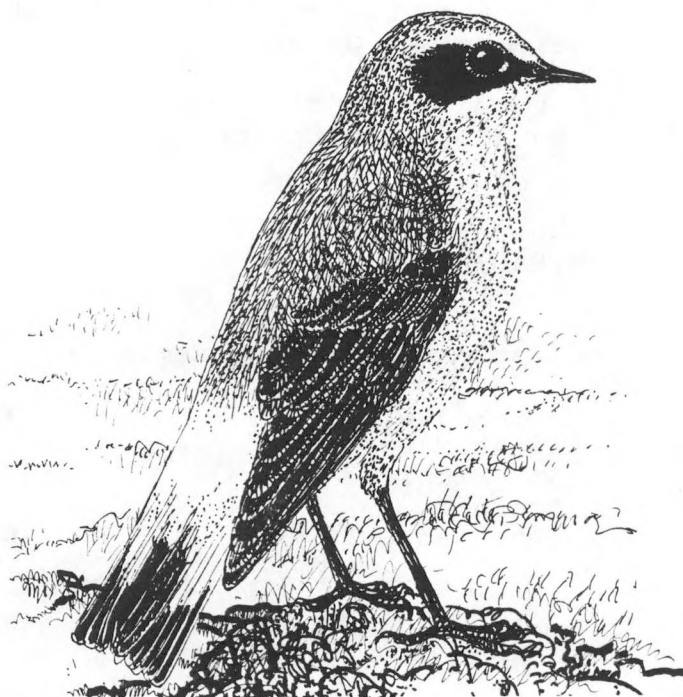
De najaarstrek lag gespreid tussen 30.07.88 (1 ex. te Klemskerke - Noordede - PDC) en 22.11.88 (1 onv. op het Stapelterrein te Heist - FDR). De voorjaarstrek speelt zich af tussen 18.03.89 (1 m te Zeebrugge - TG en 1w in de Zwinbosjes - PaL) en 03.06.89 (1 ex. in de Achterhaven - WD). De voorjaarstrek verliep minder opgemerkt dan de najaarstrek (fig. 1). Dit gaat lijnrecht in tegen de conclusies van vorige periodes, waar gewag werd gemaakt van een meer uitgesproken voorjaarstrek.

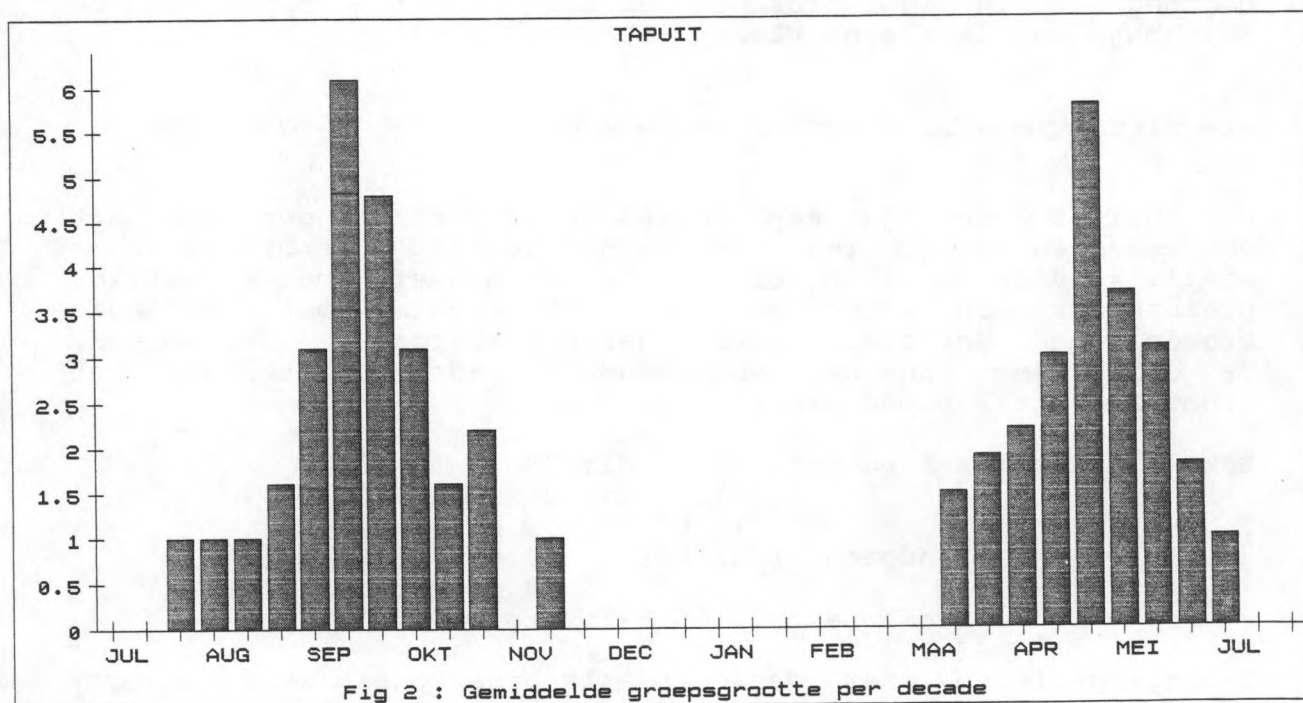
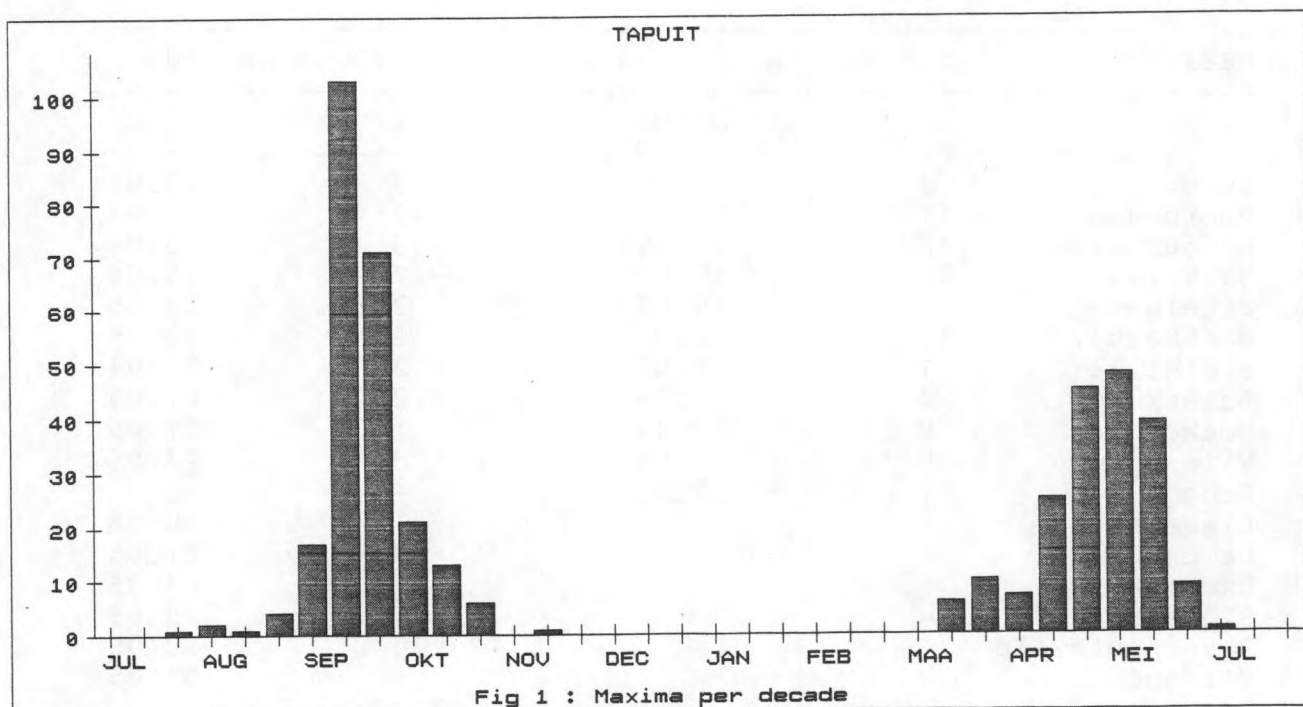
Groepsgrootte

De groepsgrootte in het najaar (4,1 ex./wrn.) verschilt niet significant van de groepsgrootte in het voorjaar (3,4 ex./wrn.). Figuur 2 toont een vrij identiek beeld voor beide doortrekperiodes. Dit staat opnieuw haaks tegenover de bevindingen voor de periodes 1986-87 en 1987-88. Toen werden respectievelijk waarden van 2,7 en 2,9 in het najaar, en 5,6 en 5,5 in het voorjaar gevonden. Er geldt evenwel enig voorbehoud voor de verschillende resultaten. Het is immers niet duidelijk of de waarnemers het hebben over het aantal ex./gebied of het aantal ex./groep.

Geografische spreiding

Tabel I geeft een overzicht van de verschillende gebieden waar de Tapuit werd waargenomen. In het voorjaar werden relatief veel meer gebieden bezocht door deze soort.

Tabel 1 : maxima van Tapuit per deelgebied

GEBIED	NAJAAR '88		VOORJAAR '89	
	ex.	datum	ex.	datum
Zwin	3	09.09	3	19.04
Voorhaven	11	02.11	15	30.04
Achterhaven	43	18.09	23	28.04
Uitkerke	32	17.09	7	16.04
Ettelgem	1	10.08	3	04.05
Meetkerke	11	17.09	4	13.05
Stalhille	1	30.07	3	27.04
Zuierenkerke	4	29.09	2	01.05
Hoeke	2	07.09	1	01.05
Vlissegem	5	17.09	8	13.05
Brugge	1	07.09	-	
Lissewege	-		1	30.04
De Haan	-		3	01.05
Damme	-		1	04.05
Sijsele	-		1	15.05
Beverhoutsveld	-		10	13.05
Veldegem	-		1	01.05

Waarnemers : RV, EN, KM, EL, LDq, ID, PDC, FDS, TDF, WLT, JVi, YDS, FV, LV, DV, FDR, e.a.

Broedgevallen

In de Zwinbosjes kwamen 3 a 5 koppels tot broeden (mond. med. GBu). Het aantal broedgevallen wordt echter niet altijd trouw doorgegeven. In 1986 broedden er nog 15 a 16 koppels in de Zwinbosjes en de Kleyne Vlakte (LUST P., 1987).

Nachtegaal, *Luscinia megarhynchos*

Wim Lammerant

Het blijft moeilijk een ideaal beeld te krijgen over het voorkomen en de doortrek van de nachtegaal. Hierbij is soms moeilijk uit te maken of men te doen heeft met toevallige pleisteraars op doortrek of met vogels met serieuze broedplannen. Net zoals vorige jaren herbergen de Zwinbosjes, de duinbossen van Den Haan-Wenduine en het Zeekanaal het grootste aantal broedparen.

Enkele maxima: Zwinbosjes: 30.04.89: 33 zp (LMA)
 01.05.89: 36 zp (LMA)
 15.05.89: 32 zp (LMA)
 Zandpanne (Den Haan): 29.04.89: 6 zp (YDS)
 20.05.89: 5-6 zp (YDS)
 Zeekanaal: 13.05.89: 2 zp (LDQ, ID)

Overige gebieden waar de soort als broedvogel werd vastgesteld:

Ryckvelde: gedurende de maand mei 1 tot 2 zp (BC, PDC, LDQ).

Waggelwater: vanaf eind april aanwezig: 1 zp (WD, FDS).
 Kruispunt Expressweg-Koning Albertlaan: 2 zp (WLT)
 Novotel Sint-Michiels: vanaf 27.04.89 2 zp (WLT, JVI)
 Tillegem Sint-Michiels: regelmatig 1 zp (WLT, JVI, FDR)

Een juist getal kleven op het aantal broedgevallen blijft een delicate kwestie. Misschien brengt de broedvogelinventarisatie meer opheldering.

Losse, eenmalige waarnemingen:

27.04.89: 1 zp Beernem (GW)
 30.04.89: 1 zp Fonteintjes (LV, DV)
 30.04.89: 1 zp Oostendse vaart Sint-Andries (LDQ, ID)
 02.05.89: 1 zp Rivierbeek Oostkamp (WD)
 13.05.89: 1 zp Zevekerke Loppem (WLT, JVI)
 15.05.89: 1 zp Nieuwe Sint-Annadreef St.-Andries (TDF)
 15.05.89: 1 zp Damse vaart Hoeke (JS)

Noordse Nachtegaal, *Luscinia luscinia*

28.05.89 1 zp. Zwinbosjes te Knokke PEL, KR

Blauwborst, *Cyanosylvia svecica*

Anny Anselin

INLEIDING

De Witgesternde Blauwborst is in Vlaanderen sinds de jaren '70, maar vooral in de jaren '80 duidelijk toegenomen (De Fraine, 1989). Dit was eveneens het geval in Zeeuwsch-Vlaanderen (Buisse & Tombeur, 1988) en in het Waalse-Noordfranse grensgebied van de Hainevallei. Ook in onze regio is het aantal waarnemingen van de Blauwborst sterk toegenomen, maar preciese cijfers over de evolutie van het aantal broedparen ontbreken. Meestal worden enkel (eenmalige) zangpostwaarnemingen doorgegeven, waardoor het zeer moeilijk is het werkelijke aantal broedparen te bepalen (Hustings et al., 1985).

RESULTATEN

Algemeen :

In het totaal ontvingen we 49 waarnemingen, waarvan 12 uit het najaar 1988 en 37 uit het voorjaar 1989. Ze zijn afkomstig uit drie grote zones : de Achterhaven met als belangrijkste gebieden de put van Distrigaz en de Kleiputten van Heist; het gebied van de Fonteintjes en de achterliggende polders tot de Eendekooi van Lissewege, en de krek en kleiputten van de Zwinstreek met o.a. Zuid-over-de-Lieve en de Blauwe Sluis, de Kleiputten en de Steenbakkerij van Hoeke.

Fenologie :

In 1988 waren er 3 juli-, 3 augustus- en 6 septemberwaarnemingen. De laatste najaarswaarneming viel op 07.09 met 1 ex. in de Kleiputten van Heist (LV, DV). In het voorjaar van 1989 werd de eerste Blauwborst gezien op 16.03 in de Achterhaven

(TDS). Er waren 12 maart-, 15 april-, 7 mei- en 3 juni-waarnemingen.

Bespreking per zone :

Achterhaven

Het merendeel van de gegevens (en ook de laatste en de vroegste waarneming - zie vorig) waren afkomstig uit dit gebied. In de nazomer van 1988 waren er 2 juli-, 3 augustus- en 6 septemberw. van 1 a 3 ex. In het voorjaar van 1989 waren er 28 observaties waarvan 9 in maart, 10 in april, 6 in mei en 3 in juni.

Kleiputten Heist

- in maart tot 6 zangposten op 31.03 (PAL)
- in april tot 4 zangposten op 09.04 (PAL,FW)
- in mei tot 6 zangposten op 01.05 (FDR, op 05.05 nog slechts 1 (FW,FDR)
- in juni 1 ex. op 12.06 (BB)

Put Distrigaz

- in maart tot 4 zangposten op 31.03 (LV,DV)
- in april tot 2 zangposten op 09.04 (PAL,FW)
- in mei 1 ex. op 28.05 (PD)
- in juni 1 ex. op 10.06 (WD)

Lissewege

Slechts 2 voorjaarsw. resp. op 02.04 en 21.05 aan de Eendekooi (PAL,PD).

Zwinstreek

In de nazomer was er hier maar een w. van 2 ex. aan Zuid-over-de-Lieve op 12.07 (FW,MIG), in het voorjaar 1989 in totaal 7 waarnemingen waarvan 6 in de periode van 26.03 tot 02.04 (dus tijdens de doortrekperiode). Het betreft hier enkel zangposten, geen enkele zekere broedaanwijzing werd doorgegeven.

- Zuid-over-de-Lieve : max. 6 zgp. op 02.04 (RV)
- Blauwe Sluis Hoeke : max. 1 zgp. op 27.03 (JS)
- Kleiputten Hoeke : max. 3 ex. op 27.03 (RV)
- Steenbakkerij Hoeke : max. 3 ex. op 04.05 (FW)

BESLUIT

Het is opnieuw moeilijk een beeld te krijgen van het werkelijke aantal broedparen in onze regio. Wel is duidelijk dat in de Achterhaven de meeste waarnemingen van Blauwborsten worden verricht. Vooral sinds 1985 is dit steeds meer het geval. Dit was te verwachten door het ontstaan van geschikte biotopen voor de soort. Wat echter opvalt is het geringe aantal gegevens uit de Zwinstreek, in het begin van de jaren tachtig het gebied bij uitstek van de Blauwborst in onze regio. We weten niet of de soort er plaatselijk is achteruitgegaan, of dat er gewoon veel minder bezoeken zijn aan deze gebieden. Het is een feit dat de Achterhaven een zeer populair excursiegebied is geworden en de krekten volgens ons tegenwoordig minder frequent wordt bezocht. Een vergelijking van het aantal excursies

binnen de goede periode naar beide gebieden zou al een betere vergelijking mogelijk maken. Willen we echt een goed beeld van de aantallen van de soort krijgen, dan is het noodzakelijk om de gebieden frequenter te bezoeken en te proberen voederende ouders of juveniele vogels te zien. Met de gegevens die we momenteel hebben is heel weinig te doen.

REFERENTIES

BUISE, M. & F. TOMBEUR, 1988. Vogels tussen Zwin en Saef-tinghe, De avifauna van Zeeuwsch-Vlaanderen. Stichting Natuur- en Recreatieinformatie, Steltkluut en 't Duumpje.

DE FRAINE, R., 1989. Witgesternde Blauwborst. In : Vogels in Vlaanderen, voorkomen en verspreiding, pp 297-298, M.I.P.

HUSTINGS, M., R. KWAK, P. OPDAM, M. REIJEN (red.), 1985. Vogelinventarisatie, Natuurbeheer in Nederland, Deel 3, Wageningen, Pudoc.

Beflijster, Turdus torquatus

Wim Lammerant

Inleiding

Voor de Beflijster werd 1988-89 een topjaar. Waar in de 3 voorgaande jaren slechts 2 najaarswaarnemingen werden verricht betreffende evenveel exemplaren, werden er nu maar eventjes 41 exemplaren tijdens de najaarsdoortrek waargenomen (27 wrn.). Nochtans blijft het voorjaar de periode bij uitstek om Beflijsters te observeren (57 wrn. - 195 ex.).

De najaarsdoortrek situeert zich voornamelijk in de tweede en derde decade van oktober. De voorjaarsdoortrek daarentegen is meer gespreid en vangt aan tijdens de eerste decade van april om uit te deinen na de eerste decade van mei. Dit wordt goed weerspiegeld in volgende grafiek.

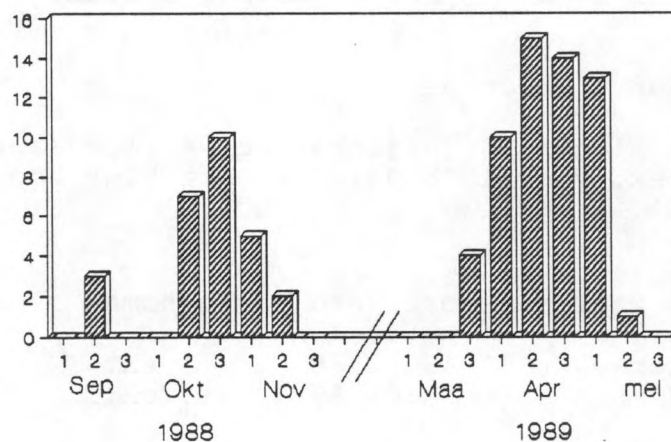

Fig. 1 : doortrekpatroon van de Beflijster in 1988/'89 in NW-Vlaanderen.

Blijkens de waarnemingen is de najaarsdoortrek sterk kustgebonden terwijl de voorjaarsdoortrek zowel over de zandstreek, de polders als langs de kust geschiedt.

Bespreking per gebied

Voorhaven Zeebrugge

Uit dit gebied liggen 6 waarnemingen voor, betreffende 6 ex. Het gaat hier om 5 najaarswrn. tussen 18.09.88 en 12.11.88. De enige lentewaarneming gebeurde op 01.05.89 aan de Westdam (DV).

Zwinstreek - Westkapelle

Dit gebied leverde het gros van de waarnemingen, tevens allemaal voorjaarswrn. (27 wrn. - 127 ex.). Vooral de Zwinbosjes blijken een geliefkoosde rust- en foerageerplaats te zijn tijdens de voorjaarsdoortrek. Enkele maxima : 17 ex. op 09.04, 12 ex. op 13.04 en 10 ex. op 16.04. Aangezien de waarnemingsdruk vrij groot was tijdens dit voorjaar, worden dubbeltellingen niet uitgesloten.

De eerste waarneming (ook voor de ganse regio) gebeurde op 28.03.89 (6 ex. - 4 m, 2 w) aan de Zwinbosjes door PaL. Op dezelfde locatie werden ook de laatste voorjaarsdoortrekkers waargenomen : 3 m + 1 w op 13.05.89 (PaL).

Achterhaven Zeebrugge

Hier werden 38 exemplaren waargenomen netjes opgesplitst in 19 voorjaars- en 19 najaarsdoortrekkers. De najaarswrn. waren geconcentreerd tussen 17.09 en 12.11.88. De voorjaarsdoortrek situeerde zich tussen 02.04 en 07.05.89. De voornaamste pleisterplaatsen waren Distrigas en het Haagje. Fonteintjes

Slechts 2 voorjaarsmeldingen tegenover 6 in het najaar. In totaal ging het hier om 13 ex. Te weinig bezocht in het voorjaar.

Duinbossen De Haan - Wenduine

Uit deze streek liggen 3 najaars- en 4 voorjaarswrn. voor, betreffende 21 ex. Vooral 16.04.89 scoort hier hoog met 2 maal 8 ex. (YDS,BO,PO).

Overige locaties waar de soort werd waargenomen :

- Polders Zuienkerke	15.10.88	1 ex.	OR
	13.04.89	1 ex.	YF
- Zuienkerke Polderwind	29.04.89	1 m	FDS

- Beverhoutsveld	03.04.89	1 m dood	RVK
	08.04.89	1 m	RVK
	22.04.89	1 m	RVK
	23.04.89	4 m + 1 w	RVK
	29.04.89	1 m + 1 w	RVK
- Beernem Park H. Hart	07-10.05.89	1 m	EN
- St.-Andries Expresswegput	29.03.89	3 m + 1 w	HVH
	08.04.89	2 m	JN
- Zevenkerke	23.04.89	2 m + 1 w	GO
- Tillegem St.-Michiels	23.04.89	2 m	GO
- Fribona Oostkamp	04.05.89	1 m	LDq,

Baardmannetje, Panurus biarmicus Frank De Scheemaeker

Inleiding

We noteerden niet minder dan 59 waarnemingen van deze prachtige vogel. De meest daarvan werden opgetekend in het Achterhavencomplex (56 wrn.) De 3 overige komen uit de Fonteintjes.

Bespreking

1) Kleiputten van Heist

We noteerden 14 wrn. tussen 03.10 en 15.11. Twaalf daarvan vielen tussen 14.10 en 31.10. Maxima : telkens twee koppels op 19.10 en 22.10.

Op 12.03 opnieuw 1 koppel aanwezig. Dit luidde het enige zekere broedgeval in voor de regio. Op 29.04 werd een voedseldragend ex. waargenomen, terwijl op 07.05 het koppel met 2 of 3 juv. werd gesignaleerd.

2) Distrigas

Hier komen de Baardmannetjes iets later toe en liggen de aantallen iets hoger. We noteerden 10 wrn. tussen 19.10 en 26.12. Zeven daarvan tussen 21.10 en 06.11. Maxima : 10 ex. op 30.10, 14 ex. op 31.10 en op 01.11.

3) Palingpot

Hier 5 wrn., allen tussen 29.10 en 04.11. Maximum 13 ex. op 31.10.

4) Fonteintjes

Drie wrn. :	25.10	5 ex.
	31.10	7 ex.
	05.11	2 ex.

Kuifmees, *Parus cristatus*

Paul Herroelen

Stand- en zwerfvogel in de omgeving van de broedterreinen (Sijsele, Ryckvelde St.-Kruis, Zevenkerke, Ter Heyde en Pereboom te St.-Andries : PDC, LDq, FDR, RV, JBu).

Komt 's winters ook voor op plaatsen waar de soort niet broedt: Zwinbosjes (BB), Halewijn-Beernem (EN) en Tillegem te St.-Michiels (PD).

Uit de waarnemingsperiode liggen 18 wrn. voor, met een totaal van 26 ex. : 12 x 1 ex., 5 x 2 ex. en 1 x 4 ex.

Het aantal broedgevallen/gebieden ligt beslist hoger dan de data doen vermoeden. Het uithangen van geschikte nestkasten si ten zeerste aan te bevelen.

Boomklever, *Sitta europeae*

Paul D'hoore

De Boomklever, een standvogel die het park verkiest boven het naaldbos, kent in onze regio al enkele jaren een areaaluitbreiding.

Evolutie : 84-85: 1 broedgeval te St.-Kruis
 85-86: broedgevallen te St.-Kruis en te Beisbroek
 86-87: 1 broedgeval te St.-Michiels
 87-88: 1 broedgeval te Tillegem

De gegevens van 86-87 en 87-88 kunnen waarschijnlijk aangevuld worden met 1 a 2 broedgevallen.

Dit jaar zijn er 2 zekere en 1 waarschijnlijk broedgeval, nl.

- Park H. Hart Beernem : 01.06.89 2 ad. + 4 juv. EN
- Park van Loppem : 27.05.89 2 ad. + 3 juv. RV
- Verder werd een baltsend koppel waargenomen op 27.04.89 aan het kasteel van Bloemendale te Beernem (EN).

Tevens werden nog solitaire ex. waargenomen :

- 04.08.88 Bulskampveld JN
- 05.08.88 Bulskampveld JN
- 01.04.89 Tillegem WLT,JVi

Taigaboomkruiper, *Certhia familiaris* ssp

Ringvangst van een ex. op 22.10.88 te De Haan (P. Schepens).

Ortolaan, *Emberiza hortulana*

17.08.88	1 ex. (ringvangst)	Zwinbosjes Knokke	DH
03.11.88	1 ex.	Haagje Heist	GDS
04.05.89	1 ex.	Fonteintjes Zeebrugge	RLF
14.05.89	1 wijf.	Haagje Heist	PB,TDS

Ijsgors, *Calcarius lapponicus*

Rudy Deplae

Dit jaar kwamen er in totaal 32 waarnemingen binnen, betreffende 160 ex. De Zeebrugse Voorhaven en Achterhaven, de Zwinstreek en de polders van Uitkerke namen op twee na alle wrn. voor hun rekening.

- Voorhaven : een eerste ex. op 21.10 (FW). De volgende dag zijn er reeds 6 ex. aanwezig (DZR) en nog een dag later 12 ex. (LV,DV). De aantallen daarna blijven laag en er overwinterden wellicht geen ex. Er volgen nog 5 wrn. van 1 a 6 ex. tussen 29.10 en 17.12.88 (FW,DVG,RDZ,GDS,e.a.).

- Achterhaven : een vroeg ex. op 10.09 (JSL). Daarna volgt een analoog beeld als in de Voorhaven : een klein maximum van 6 ex. op 02.10, daarna nog een 8-tal wrn. in okt. en nov. van 1 a 3 ex. Een decemberwaarneming sluit het rijtje af. Ook hier geen enkele voorjaarsmelding.

- Zwinstreek : slechts 4 gegevens werden doorgegeven. 4 ex. op 26.12.88 (FDS) en 3 ex. in 14.01.89 (LMa) zijn de twee eerste meldingen uit dit gebied. Daarna worden nog twee maal 40 ex. gemeld, nl. op 21.02 en op 04.03 (GBu). We mogen veronderstellen dat hier een groep overwinterde, maar dat de gegevens ons hiervan niet bereikten.

- Polders Uitkerke : tussen 05.11.88 en 06.01.89 in totaal 7 wrn. van 1 a 4 ex. (FV). We mogen ook hier de overwintering van enkele exemplaren veronderstellen.

- twee losse wrn. :

04.11.88	2 ex.	Hagebos te Zuienkerke	FW
21.11.88	1 ex.	Koolkerke - Damme	FV

Sneeuwgorz, Plectrophenax nivalis

Frank De Scheemaeker

We ontvingen dit jaar 56 waarnemingen betreffende 629 exemplaren, uit 5 verschillende gebieden: de Zeebrugse Voor- en Achterhaven, het Zwin, het complex Uitkerke-Zuienkerke en het strand.

Gebiedsbespreking

1. Voorhaven

Het gros van de waarnemingen komt uit de Voorhaven, nl. 36. Een eerste waarneming op 16.09.88: 2 ex (DB). Snel oplopende aantallen: 18 ex op 22.10.88 (DZR) en reeds een wintermaximum op 19.11: 58 ex (DV, LV). Tot begin december dagelijks 40 tot 50 ex (WD, GDP, FDR). Verder in december slechts maximum 10 ex aanwezig. In januari afwezig maar nog 2 februariwaarnemingen: 09.02.89: 27 ex (LL) en 19.02.89: 14 ex (GDP, FW).

2. Achterhaven

Maandelijks waargenomen tussen september en maart, steeds slechts 1 tot 3 ex. Eerste waarneming op 17.09.88: 1 wijf (WLT, JVI, JLT), de laatste waarneming op 19.03.89 (PEL).

3. Zwin

13.11.88: 6 ex (PEL, BVP)
04.12.88: 15 ex (GBu)
31.01.89: 6 ex (BB)

4. Uitkerke-Zuienkerke

04.11.88: 3 ex (FW)
14.11.88: 2 wijfjes (FV)
23.11.88: 1 ex (FV)

5. Strand

Gedurende de hele maand december aanwezig op het strand te Heist, met gemiddeld 10 ex, maximum 35 ex op 17.12.88. Verder ook een mooie waarneming op het strand van Wenduine: 16 ex op 11.12.88 (GO).

Europese Kanarie, Serinus serinus

Patrick Keirsebilck

Toch iets meer waarnemingen na het dieptepunt van vorig jaar, nl. 14. Blijkbaar zijn de goede jaren van de Europese Kanarie toch wel voorbij : zo wordt de soort nauwelijks nog als broedvogel in de Brugse randgemeenten gesignaleerd, terwijl blijkbaar ook in het Knokse nauwelijks nog gevallen gesignaleerd worden.

Alle waarnemingen :

02.07.88	1 ex.	Visserskruis te Zeebrugge	DZR
31.07.88	1 zp.	Krakkestraat te St.-Andries	TDF
30.09.88	1 ex. ZW	Haagje te Heist	LV, DV
02.10.88	1 ex.	Duinbergen	med. DVE
15.10.88	1 ex.	Heist	OR, BOP
16.10.88	1 ex.	Heist	OR, BOP
04.03.89	1 zp.	Kerkebeek te St.-Michiels	PDC
01.04.89	1 ex.	St.-Andries	AA
08.04.89	1 ex.	Zwinnebosjes te Knokke	DH
09.04.89	1 ex.	Oosthoek te Knokke	BVP
15.05.89	2 zp.	Nieuwe St.-Annadreef - St.-Andries	TDF
23.05.89	1 ex. NO	Internationale Dijk te Knokke	TDF, FW
04.06.89	1 zp.	Wulgebroeken te Oostkamp	RV

Sijs, Carduelis spinus

Patrick Keirsebilck

Dit jaar werden in totaal 84 wrn. ingediend, goed voor zo'n 533 ex. De waarnemingen van deze soort lijken al beter doorgegeven te worden, hoewel wij vermoeden dat er nog heel wat ontbreken.

Bij het uitzetten van de wrn. per decade vallen de 3de decade van oktober (12 wrn.) en de 1ste decade van november (11 wrn.) op als een klaarblijkelijke doortrekpiek. Opvallend is hier ook de 3de decade van januari (10 wrn.), terwijl het beeld in het voorjaar vrij gelijkmatig is, zonder duidelijke pieken.

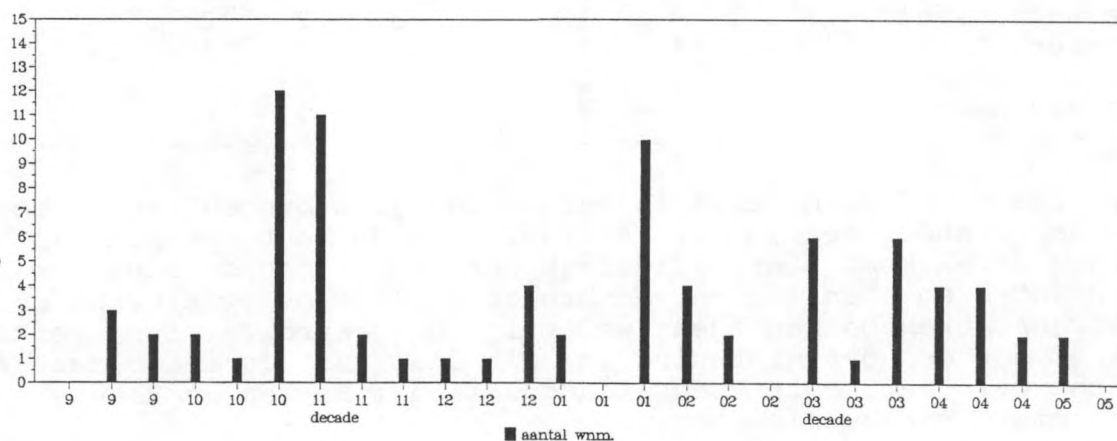
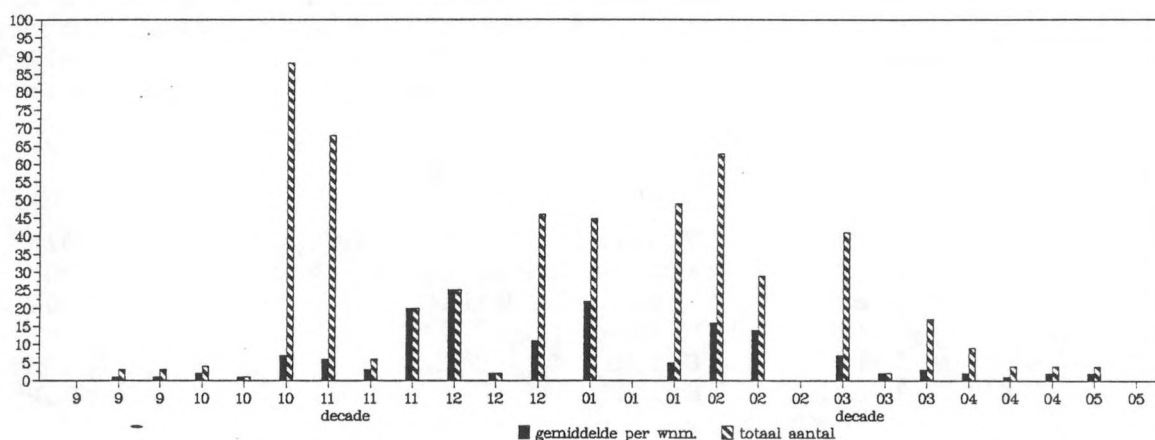

Fig. 1: voorkomen van de Sijs in NW-Vlaanderen, aantal waarnemingen per decade, 1988-89.

Wat de aantallen betreft lijkt de najaarstrek hier belangrijker te zijn dan de overwintering. De voorjaarsaantallen zijn uitgesproken laag.

Figuur 2 : voorkomen van de Sijs in NW-Vlaanderen, totaal aantal ex. + gemiddelde per wrn., 1988-89.

Als we de wrn. uitzetten per deelgebied krijgen we de volgende verdeling :

	sep	okt	nov	dec	jan	feb	maa	apr	mei
Visserskruis	1	6	2	-	-	-	-	-	1
Zwinstreek	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Polders Heist	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Achterhaven	3	3	-	-	-	-	-	1	-
Fonteintjes	1	3	7	-	-	-	-	3	1
Wenduine	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Meetkerke	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Sijsele	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Brugge-rand	-	-	-	3	8	1	6	1	-
Beverhoutsveld	-	-	-	2	3	2	2	1	-
Bossen SA	-	1	1	1	1	2	3	2	-
Park Loppem	-	1	3	-	-	-	1	-	-
Bossen Beernem	-	-	-	-	-	1	-	-	-

Opvallend in deze tabel is het volledig ontbreken van de soort in de maanden dec., jan. en feb. aan de kust. Vooral in de najaarstrek komt hier duidelijk naar voor. In de Brugse randgemeenten en ten zuiden van Brugge zijn de overwintering en de voorjaarstrek daarentegen wel vrij uitgesproken. Een verklaring voor de overwintering in dit deel van de regio zal allicht wel het grote voedselaanbod zijn : Berken en Elzen komen er immers veelvuldig voor.

Een erg late waarneming :

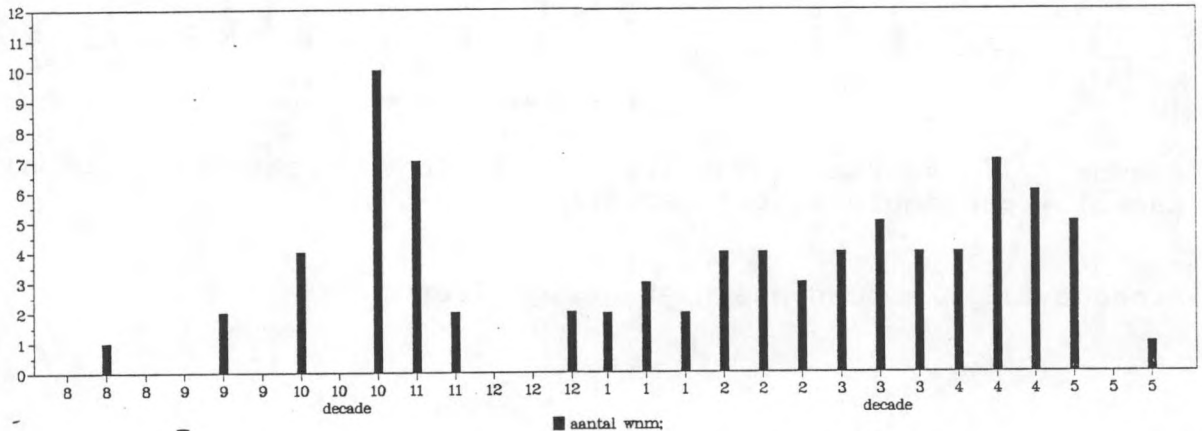
04.06.89 1 ex. Rijckevelde St.-Kruis

RV

Putter, Carduelis carduelis

Patrick Keirsebilck

Dit jaar kwamen er vrij veel waarnemingen binnen van de Putter (85) waardoor het al de moeite wordt om de gegevens per decade uit te zetten.

Figuur 1 : voorkomen van de Putter in NW-Vlaanderen, aantal wrn. per decade, 1988-89.

In de laatste decade van oktober en de eerste decade van november is een piek van resp. 7 en 10 wrn. vast te stellen. Als voorbehoud kan hier wel opgemerkt worden dat doortrekkende Putters blijkbaar wel eens vrij lang in dezelfde omgeving rondhangen. In december komt er een dieptepunt met nauwelijks 2 wrn. Het beeld in het voorjaar is onduidelijk, zonder merkbare pieken : blijkbaar werden er meer gezien (of doorgegeven) dan in vorige jaren.

Najaarswrn. :

1 aug., 2 sep., 14 okt., 9 nov. en 2 dec. wrn., die vooral aan de kust genoteerd worden.

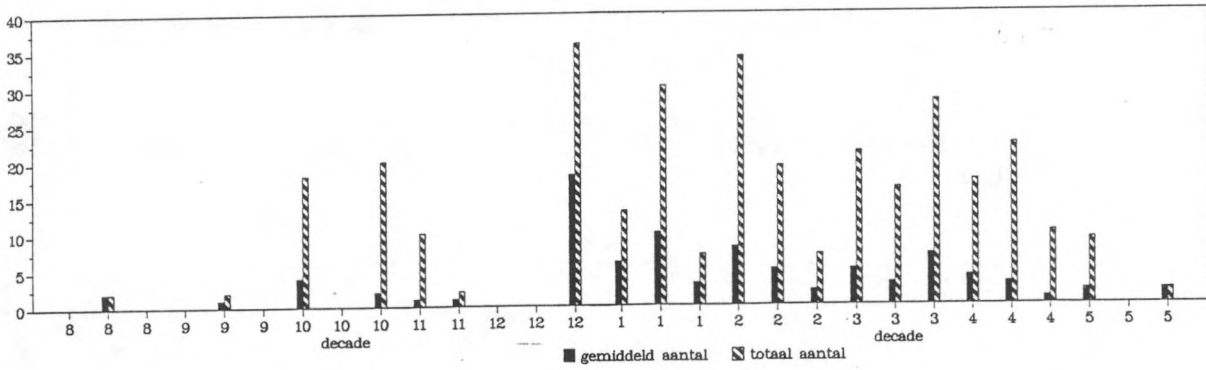
Meer gespecificeerd geeft dat per gebied : Voorhaven (2), Zwinstreek (1), Achterhaven (11), Fonteintjes (6) en OTBR (1).

Enkel aan het Park van Loppem (5) werden er ten zuiden van Brugge najaarswrn. genoteerd.

Voorjaarswrn. :

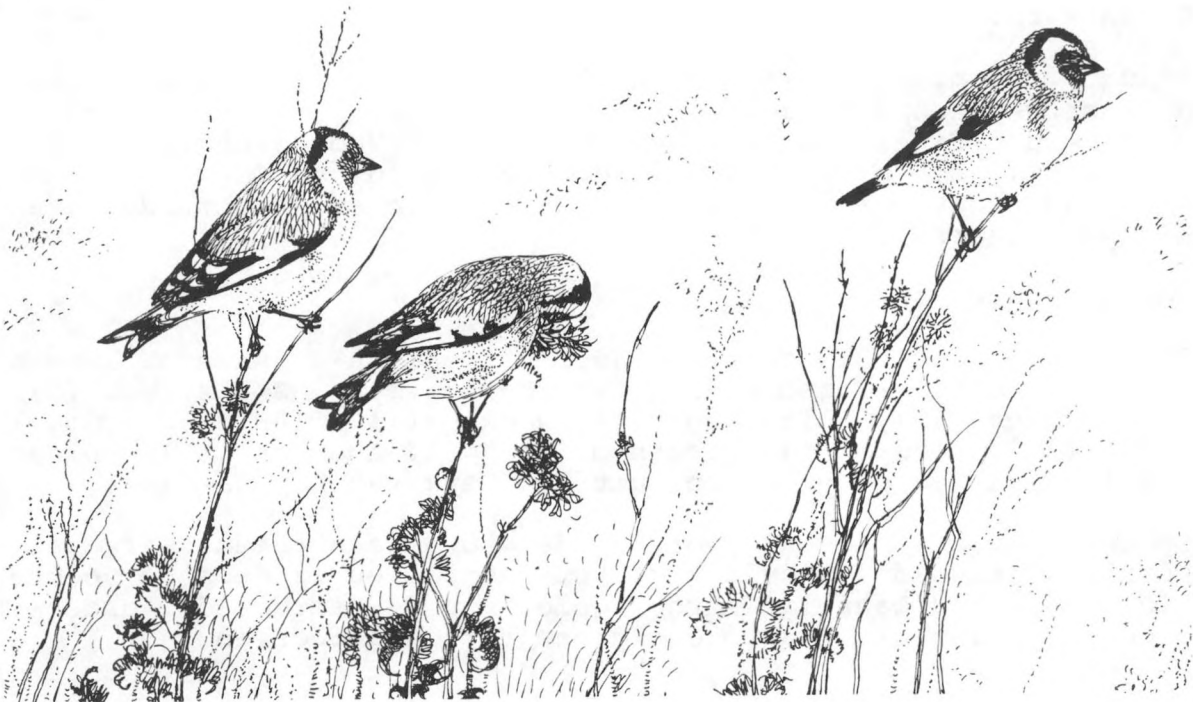
7 jan., 11 feb., 13 maa., 16 apr., 6 mei en 2 juni wrn. kwamen uit de volgende gebieden : Voorhaven (4), Zwinstreek (8), Achterhaven (10), Lissewege (1), Hoeke (1), OTBR (2), Bruggerand (2), Roksem (1), Beernem (1), St.-Andries (1) en een aanzienlijk deel van de wrn. uit het Park van Loppem (19).

Op de volgende figuur worden de totaalaantallen uitgezet. Opvallend zijn de duidelijk grotere aantallen tijdens de echte wintermaanden. Daarbij wordt, gelet op de gemiddelde groeps-grootte, blijkbaar in grotere groepjes rondgezworven.

Figuur 2 : voorkomen van de Putter in NW-Vlaanderen, totaal aantal + gemiddeld aantal per wrn., 1988-89.

Broedgevallen werden ons niet gesignaleerd.

Frater, Carduelis flavirostris

Frank De Scheemaeker

We ontvingen 26 wnm. uit 3 verschillende gebieden: het Zwin en de Zeebrugse Voor- en Achterhaven. De gegevens zijn gebaseerd op toevallige wnm. Systematische tellingen zouden wellicht hogere aantallen opleveren.

Zwin (10 wnm.):

29.09: 23 ex.	GO
31.10: 25 ex.	KDV
10.12:150 ex. TP	GBu
10.12:210 ex. ZW	GBu
21.01: 20 ex.	GHA
29.01: 25 ex.	GHA
04.02: 26 ex.	GHA
12.02: 50 ex.	LL,JSR
15.02: 4 ex.	BB
06.03: 35 ex.	BVP

Voorhaven Zeebrugge (5 wnm)

17.09: 1 ex.	GDS, VUW, BOP
24.12: 50 ex.	FVL, e.a.
22.01: 45 ex.	WD
22.01: 4 ex. Visserskruis	WLT, JLT
29.01: 60 ex.	WD

Achterhaven Zeebrugge (11 wnm.)

Maxima per maand:

23.10: 14 ex.	FW
26.11: 19 ex.	FDR
21.12: 18 ex.	FDR
04.02: 30 ex.	MaS

Barmsijs, Carduelis flammea

Frank De Scheemaeker

We ontvingen dit jaar niet minder dan 38 waarnemingen. Bij vier waarnemingen werd de ondersoort 'Kleine Barmsijs' gedetermineerd.

Najaarswaarnemingen

We beschikken over 1 augustus-, 4 september-, 8 oktober-, 8 november- en 1 decemberwaarneming. Een eerste waarneming op 07.08: 1 ex Voorhaven Zeebrugge (LL); een laatste waarneming op 09.12: 1 ex te Sint-Michiels (FDR). Op enkele uitzonderingen na, betreffen het alle solitaire exemplaren. Hoofdoortrekkplaatsen waren de Fonteintjes en het Haagje te Heist. Opmerkelijk is de melding van het ringen van 200 exemplaren half november in het Zwin (GBU).

Winterwaarnemingen

10.01.89: 1 ex Willemspark te Heist (PEL)
 05.02.89: 4 ex Te Sint-Michiels (PDC)
 08.02.89: 2 ex Te Sint-Michiels (PD)
 20.02.89: 1 ex Te Sint-Michiels (FDR)

Voorjaarswaarnemingen

We beschikken over 1 maart-, 4 april-, 5 mei- en 1 juniwaarneming, voornamelijk uit de kuststreek.

06.04.89: 1 man Villa (TDF)
 16.04.89: 1 ex Fonteintjes (LL)
 02.05.89: 1 ringvangst put Meetkerke (PVB)
 04.05.89: 2 ex NO, Fonteintjes (LDQ, PK, BC, ID)
 05.05.89: 1 ex Heist (LL)

Broedgevallen

De soort broedde naar jaarlijkse gewoonte in de Zwinbosjes (PAL) en nu ook te Blankenberge (JVG, BB).

Roodmus, *Carpodacus erythrinus*

Een mannetje in eerste winterkleed verbleef van 19 tot 21.09.88 aan het Visserskruis te Zeebrugge (LV, DV, e.a.).

Kruisbek, *Loxia curvirostra*

Weinig waarnemingen (10), lage aantallen (max. 6).

03.09.88	1 ex.	Duinbossen De Haan - Wenduine	JSL
08.10.88	2 ex.	Zwinbosjes Knokke	BVP, PeL
06.11.88	1 w	Fonteintjes Zeebrugge	GDS, VLD
18.11.88	6 ex.	Zwinbosjes (slaaptrektel.)	LMA, GBu, DVC
10.01.89	1 ex.	Weiden achter het Zwin	BVP
31.01.89	1 ex.	Zwinbosjes Knokke	BB
21.03.89	2 ex.	Verkaveling Hertsberge	PK
22.03.89	4 ex.	Verkaveling Hertsberge	PK
09.04.89	5 ex.	Bulskampveld Beernem	GW
29.04.89	1 ex.	Duinbossen De Haan - Wenduine	RV

Goudvink, *Pyrrhula pyrrhula*

Frank De Scheemaeker

Er liepen 19 waarnemingen binnen betreffende 30 ex. Kort een overzicht per gebied.

Zwinbosjes	28.03.89	5 ex.	PaL
	01.05.89	1 ex.	P. Lambelin
Haag Heist	26.10.88	1 man	PB, FB, e.a.

Vogelzang St.-Michiels op 27 en 28.08.89 een roepend ex. (FW)

Tillegem	25.01.89	1 koppel	PD
	03.04.89	1 koppel	PD
	10.06.89	1 man roepend	WLT

St.-Anna St.-Andries 11.02.89 1 ex. roep RV

Beisbroeck St.-Andries 01.05.89 1 zp. HEP

Bulskampveld Beernem	22.01, 12.02 en 29.04.89	1 man	WIG
	30.04.89	1 koppel	WIG

Nieuwhove Oostkamp 1 broedgeval in het voorjaar 1989 (JBa)

Beernem 29.01.89 1 man dood tegen venster (GDP)

Appelvink, *Coccothraustes coccothraustes*

Frank De Scheemaeker

Inleiding

We noteerden 54 wrn., betreffende 283 ex. Zonder twijfel het beste Appelvinkenjaar van het afgelopen decennium.

Bespreking

Zoals uit de figuur 1 blijkt, liggen de meeste waarnemingen voor in maart. Toen pleisterden enkele ex. voor een lange periode te Beernem en St.-Michiels. Eind april noteerden we een kleine doortrekkie aan de kust.

Bespreking per gebied

- St.-Michiels (Tillegem) : 18 wrn. tussen 08.02 en 12.04.
Maxima : 40 ex. op 10.03 en 22 ex. op 20.03
(PD, RV, WLT, JNM, e.a.).

- Park van Loppem : 3 wrn. 07.01 1 ex. RV
 12.02 1 ex. RV
 29.04 1 ex. RV

- Heilig Hart Beernem : 11 wrn. tussen 05.02 en 29.03. Steeds 1 tot 5 ex. Max. 5 ex. op 12.02 (EN).

- Overige plaatsen:

Najaar 1988	St.-Michiels	16.09	2 Z	FW
	Duinbergen	23.09	1 rv.	GVT
	Zwinbosjes	04.11	1 ex.	PB
	Beernem	21.11	1 ex.	VVG

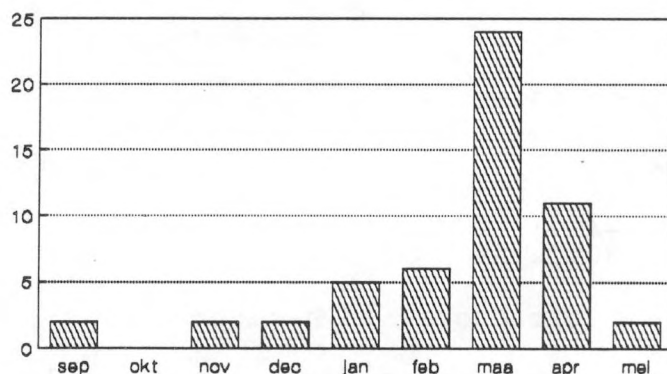

Fig. 1: aantal waarnemingen van de Appelvink per maand in Noord-West-Vlaanderen.

Voorjaar 1989

Ryckvelde	30.03	enkele ex.	BVP
Knokke	23.04	5 ex.	BVP
Visserskruis Zeebrugge	29.04	1 man	LV, DV
Duinbossen De Haan	29.04	2 ex.	RV
Zandpanne De Haan	29.04	1 man	YDS
Stapelterrein Heist	01.05	2 ex. ZW	FDR
Zwinbosjes	01.05	2 ex.	GO

Wielewaal, Oriolus oriolus

Wim Lammerant

Inleiding

Afgaande op het aantal waarnemingen blijkt de Wielewaal een dieptepunt door te maken. Hoewel deze kleurrijke vogel gemakkelijk kan herkend worden aan zijn karakteristieke roep, liepen slechts 18 meldingen binnen betreffende evenveel exemplaren. Broedgevallen werden niet gemeld, hoewel die er zeker zullen geweest zijn. Van traditionele broedplaatsen zoals Wijnendale, Bulskampveld en Vloetenveld kwamen geen gegevens binnen.

Zomerwaarnemingen

01.07.88 1 m Rijckvelde JN

Voorjaarswaarnemingen

01.05.89	1 zp.	Beisbroek te St.-Andries	HEP
04.05.89	1 ex.	Beverhoutsveld te Oedelem	RVK
05.05.89	1 ex.	Put van Meetkerke	PVB

14.05.89	1 zp.	Bloemendale te St.-Andries	JN
	1 zp.	Kroonhove te Oostkamp	WD
15.05.89	1 m	Damse Vaart te Damme	JS
	1 zp.	Zwinbosjes te Knokke	LMa
16.05.89	1 zp.	Maleveld te St.-Kruis	LDq
18.05.89	1 zp.	Bloemendale te St.-Andries	JN
19.05.89	1 zp.	Zwinbosjes te Knokke	FW
25.05.89	1 zp.	Beernem	GW
28.05.89	1 zp.	Zeveneke St.-Pieters	FDS
31.05.89	1 zp.	Tillegem	WLT
04.06.89	1 zp.	Beisbroek te St.-Andries	HEP
	1 m	Zwinbosjes te Knokke	PeL
09.06.89	1 zp.	Tillegem	WLT, JVi
18.06.89	1 zp.	Beisbroek te St.-Andries	HEP

Russische Kauw, Corvus monedula soemmaringii

13.12.88	1 ex.	Voorhaven Zeebrugge	FDR
----------	-------	---------------------	-----

Raaf, Corvus corax

Twee ex. ZW (10u37) aan het Visserskruis te Zeebrugge op 02.10.88 (JVP).

Indexlijst van de Nederlandse vogelnamen

Een "Z:" voor het nummer van de bladzijde duidt op de bespreking van zeetrekwaarnemingen. Een "B:" duidt op de bespreking van broedende watervogels.

Aalscholver 15, Z:171	Georde Fuut 10
Alk Z:191	Goudplevier 117
Alk/Zeekoet Z:190	Goudvink 250
Amerikaanse Gestreepte Strandloper 125	Grauwe Franjepoot 157
Appelvink 251	"Grauwe" gans Z:177
Arend spec. 86	Grauwe Gans 54
Baardmannetje 241	Grauwe Kiekendief 90
Barmsijs 249	Grauwe Klauwier 223
Beflijster 239	Grauwe Pijlstormvogel Z:169
Bergeend 19, B:48, Z:175	Groene Specht 216
Bladkoninkje 227	Groenpootruiter 138
Blauwborst 237	Grote Burgemeester 195
Blauwe Kiekendief 87, Z:192	Grote Gele Kwikstaart 222
Blauwe Reiger 67, Z:192	Grote Jager Z:184
Blauwvleugeltaling 24	Grote Karekiet 226
Blonde Ruiters 135	Grote Pieper 220
Bokje 153	'Grote steltl. spec.' Z:192
Bontbekplevier 112, Z:192	Grote Stern Z:189, 196
Bonte Strandloper 126, Z:192	Grote Zaagbek 41, Z:175
Bonte Vliegenvanger 229	Grote Zeeend 38, Z:173
Boomklever 242	Grutto 142
Boomleeuwerik 219	Havik 76
Bosruiter 140	Hop 215
Bosuil 210	Houtsnip 150
Brandgans 56, Z:176	IJsduiker Z:165
Brilduiker 39, Z:180	IJseend 39, Z:174
Bruine Boszanger 228	Ijsgors 243
Bruine Kiekendief 91	Ijsvogel 214
Buizerd 82	Indische Gans 56
Canadagans 57	Jagers ("miki's" + gedeterm.) Z:180
Casarca 19	Jan Van Gent 171
Cetti's Zanger 224	Kanoetstrandloper 130, Z:192
Chileense Flamingo 69	Kemphaan 133
Dodaars 9, B:46	Kerkuil 199
Draaihals 216	Kievit 121
Drieteenmeeuw Z:187, 195	Kleine Alk Z:191
Drieteenstrandloper 132, Z:192	Kleine Bonte Specht 217
Duiker Z:163	Kleine Flamingo 70
Duinpieper 220	Kleine Jager Z:182
Dwerggans 56	Kleine Karekiet 225
Dwergmeeuw Z:185, 194	Kleine Plevier 114
Dwergstern Z:189, 197	Kleine Rietgans 52, 58
Eend spec. Z:177	'Kleine steltl. spec.' Z:192
Eider 36, Z:174	Kleine strandloper 124
Engelse Gele Kwikstaart 221	Kleine Zilverreiger 67
Europese Kanarie 245	Kleine Zwaan 62
Flamingo 70	Kleinste Jager Z:184
Fluiter 227	Kluut 154
Frater 249	Knobbelzwaan B:48
Fuut 12, B:46, Z:166	Koereiger 67
Geelpootmeeuw 194	Kolgans 52, 58, Z:177

- Krakeend 24, Z:179
 Krombekstrandloper 129, Z:192
 Kruisbek 250
 Kuifaalscholver 18, Z:172
 Kuifduiker 11
 Kuifduiker/Geoorde Fuut Z:167
 Kuifeend 32, B:48, Z:179
 Kuifmees 242
 Kwak 65
 Lachstern Z:189, 196
 Lepelaar 68
 Mandarijneend 36
 Meerkoet 42, B:49
 Middelste Jager Z:183
 Middelste Zaagbek 40, Z:175
 Morinelplevier 117
 Nachtegaal 236
 Nonnetje 40
 Noordse Gele Kwikstaart 222
 Noordse Nachtegaal 237
 Noordse Pijlstormvogel Z:168
 Noordse Stern Z:189, 197
 Noordse Stormvogel Z:167
 Novi (= Noordse Stern/Visdief) Z:188
 Oeverloper 141
 Oeverpieper 220
 Ooievaar 66
 Orpheusspotvogel 226
 Ortolaan 243
 Paapje 231
 Paarse Strandloper 126, Z:192
 Pallas' Boszanger 227
 Papegaaiduiker Z:191
 Parelduiker 9, Z:165
 Pestvogel 223
 Pijlstaart 26, Z:179
 Poelruiter 138
 Poelsnip 152
 Porseleinhoen 213
 Provencaalse Grasmus 226
 Purperreiger 67
 Putter 247
 Raaf 253
 Ransuil 202
 Regenwulp 148, Z:192
 Reuzenstern 196
 Rietgans 54
 Rietzanger 225
 Rode Wouw 73
 Roerdomp 65
 Roodborsttapuit 233
 Roodhalsfuut 11, Z:167
 Roodhalsgans 57
 Roodkeelduiker 7, Z:165
 Roodmus 250
 Roodpootvalk 103
 Rosse Grutto 143, Z:192
 Rosse Stekelstaart 41
 Rotgans 56, Z:176
 Rouwkwikstaart 222
 Ruigpootbuizerd 81
 Russische Kauw 253
 Scholekster 109, Z:192
 Siberische Tjiftjaf 226
 Sijs 245
 Slobeend 28
 Smelleken 99
 Smient 25, Z:177
 Sneeuwgorst 244
 Snor 224
 Sperwer 76, Z:192
 Sperwergrasmus 226
 Sprinkhaanrietzanger 224
 Steenarend 87
 Steenloper 122, Z:192
 Steenuil 207
 Steltkluut 153
 Steppenkiekendief 90
 Stormvogeltje Z:171
 Strandleeuwerik 219
 Strandplevier 115
 Tafeleend 30, Z:179
 Taigaboomkruiper 243
 Tapuit 234
 Temmincks Strandloper 125
 Tjiftjaf (P. c. abietinus) 227
 Toppereend 35
 Torenvalk 104, Z:192
 Tureluur 136
 Vaal Stormvogeltje Z:169
 Vale Noordse Pijlstormvogel Z:168
 Velduil 205
 Visarend 71
 Visdief 196
 Vorkstaartmeeuw Z:187, 194
 Vuurgoudhaantje 228
 Waterpieper 221
 Waterral 213
 Waterrietzanger 225
 Watersnip 151
 Wespendif 71
 Wielewaal 252
 Wilde Eend 21, Z:177
 Wilde Zwaan 64
 Wintertaling 22, Z:179
 Witgatje 139
 Witoogeend 32
 Woudaapje 66
 Wulp 145, Z:192
 Zeekoet 191
 Zilverplevier 119, Z:192
 Zomertaling 27
 Zwarte Ibis 68
 Zwarte Ooievaar 68
 Zwarte Ruiter 135
 Zwarte Specht 217
 Zwarte Stern Z:190, 197
 Zwarte Wouw 74
 Zwarte Zeeëend 37, Z:172
 Zwartkopmeeuw Z:188, 193

